

Raport de monitorizare a implementării
Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție
pentru anii 2017-2020

Perioada de raportare: anul 2020

Centrul Național Anticorupție

CUPRINS

REZUMAT EXECUTIV	3
DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE.....	15
Pilonul I. Parlamentul	15
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală.....	34
Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale	69
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție.....	102
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice	129
Pilonul V. Curtea de Conturi.....	144
Pilonul VI. Avocatul Poporului.....	151
Pilonul VII. Sectorul privat.....	157
PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT	174
Pilonul I. Parlamentul	174
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală.....	177
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție.....	180
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice	184
Pilonul V. Curtea de Conturi.....	187
Pilonul VI. Avocatul Poporului.....	189
Pilonul VII. Sectorul privat.....	191
DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE.....	193
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	199
REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI, CONFORM SONDAJULUI.....	204
REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE	220

REZUMAT EXECUTIV

Prezentul Raport de monitorizare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (în continuare, SNIA, Strategie) efectuează analiza progresului realizării în perioada anului 2020 a Planurilor de acțiuni ale Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30 martie 2017 și cuprinse în anexa nr. 2 a acesteia.

Planurile de acțiuni adoptate împreună cu Strategia au adus coerență eforturilor anticorupție, asigurând conjugarea activităților la nivel național în scopul realizării priorităților propuse. Planurile de acțiuni însumează eforturile entităților publice pentru a realiza obiectivele Strategiei de a: descuraja implicarea în acte de corupție, recupera produsele infracțiunilor de corupție, consolida etica și integritatea în sectoarele public, privat și neguvernamental, proteja avertizorii de integritate și victimele corupției, asigura transparența instituțiilor publice, finanțării partidelor și mass-media, educa societatea și funcționarii.

Procedura de monitorizare și evaluare a implementării Planurilor de acțiuni relevă al șaptelea set de rezultate, fiind precedată de raportarea realizărilor pentru anul 2017, pentru semestrul I al anului 2018, anul 2018, semestrul I al anului 2019, anul 2019, semestrul I al anului 2020 și respectiv anul 2020. Analiza schimbărilor pozitive și negative asigură o viziune continuă asupra situației în domeniul luptei cu corupția în Republica Moldova, contribuind astfel la congruența eforturilor actorilor participanți în proces la diferite niveluri administrative, economice și sociale.

Eficiența analizei și reflectarea multidimensională a procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției sunt asigurate de clasificarea acțiunilor în baza Pilonilor de integritate, în conformitate cu abordarea sistemului național de integritate realizată de către Transparency International. Un factor de reper în acest sens, este importanța implementării uniforme a acțiunilor în paralel în cadrul tuturor pilonilor, element care va fi apreciat în prezentul raport, întrucât succesele înregistrate în implementarea acțiunilor din cadrul unui Pilon al documentului, se vor reflecta și în progresele relevate în alți Piloni și viceversa, provocările/deficiențele întâmpinate la realizarea unor acțiuni, se vor răstrânge asupra procesului de implementare a tuturor acțiunilor prevăzute în document, astfel, tergiversând asigurarea întregului climat de integritate la nivel național.

Pentru anul 2020, stabilitatea climatului de integritate, echivalată progreselor realizate pentru fiecare pilon, prezintă următoarele valori:

Pilonul I: Acțiuni realizate-4, Acțiuni parțial realizate-8, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul II: Acțiuni realizate-13, Acțiuni parțial realizate-22, Acțiuni nerealizate-0, Acțiuni necalificate -2.

Pilonul III: Acțiuni realizate-21, Acțiuni parțial realizate-9, Acțiuni nerealizate-5, Acțiuni necalificate -1.

Pilonul IV: Acțiuni realizate - 10, Acțiuni parțial realizate-1, Acțiuni nerealizate-1.

Pilonul V: Acțiuni realizate-2, Acțiuni parțial realizate-4, Acțiuni nerealizate-2.

Pilonul VI: Acțiuni realizate-6, Acțiuni parțial realizate-2, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul VII: Acțiuni realizate-10, Acțiuni parțial realizate-3, Acțiuni nerealizate-1.

În conformitate cu recomandările experților, actuala SNIA este monitorizată prin prisma progresului și impactului produs, astfel obiectivele prezentului raport sunt următoarele:

- măsurarea progresului cantitativ al realizării SNIA 2017-2020;

- reflectarea indicatorilor de impact, conform sondajelor naționale și indicatorilor internaționali;
- identificarea bunelor practici în implementarea acestui document;

Nivelul de detaliere în baza domeniilor, a acțiunilor Strategiei a fost extins prin asigurarea adoptării unor documente de politici sectoriale care au drept scop reducerea riscurilor de corupție în cele mai vulnerabile sectoare ale activității publice și prestării de servicii către populație. Întrucât, adesea impactul unor documente de politici naționale nu se materializează suficient la nivel sectorial, local și la nivelul contactului cetățeanului cu prestatorul de servicii publice. Astfel, elaborarea și implementarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție, precum și a 35 de planuri locale anticorupție va permite atingerea unor rezultate cuantificabile și durabile.

Metodologia care a contribuit la reflectarea statistică a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, este următoarea: pentru fiecare acțiune a fost atribuit calificativul „Realizat” - pentru >90% din indicatori realizați, „În proces de realizare” - pentru acțiunile cu indicatorii realizați între 30% - 60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii; „Parțial realizat” - pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalitatea activităților pentru termenul stabilit de raportare, „Nerealizat” - pentru <30% din indicatori realizați.

Progresul realizării acțiunilor scadente pentru perioada anului 2020, a celor cu termen permanent de implementare, cu raportare trimestrială sau semestrială, este reflectat mai jos, conform structurii celor 3 grupuri de monitorizare ale Strategiei. Aceste rezultate vor fi examinate în cadrul ședințelor Grupurilor de Monitorizare a SNIA.

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii: I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul I. Parlamentul			
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	REALIZAT
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub	Trimestrul II 2017, trimestrul I 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT

	control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)		
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modulului; începînd cu trimestrul IV anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de progres privind publicarea datelor	REALIZAT
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	REALIZAT
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II	REALIZAT

		anul 2018/ 2019/ 2020 – pentru publicarea rapoartelor	
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul I anul 2020	REALIZAT
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	PARȚIAL REALIZAT
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	Trimestrul II anul 2019	REALIZAT
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	NEREALIZAT
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începînd din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	REALIZAT
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	REALIZAT
Total acțiuni			24
Acțiuni realizate			14
Acțiuni parțial realizate			9
Acțiuni nerealizate			1

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii: II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	

4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	PARȚIAL REALIZAT
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	REALIZAT

		Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	REALIZAT
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	REALIZAT
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	REALIZAT
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	REALIZAT
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	REALIZAT

31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul VII. Sectorul Privat			
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	REALIZAT
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul III anul 2018	REALIZAT

	registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate		
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestrul II anul 2017, trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Începînd cu trimestrul I anul 2019 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărîre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestrul IV anul 2018 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2019 – pentru adoptare	REALIZAT
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atît în relațiile dintre ele, cît și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; Începînd cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Identificarea stimulentele legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de governanță corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	NEREALIZAT
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare;	REALIZAT

protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	
Total acțiuni		51
Acțiuni realizate		23
Acțiuni parțial realizate		25
Acțiuni nerealizate		1
		2

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii: III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul III. Justiție și autoritățile anticorupție			
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	PARȚIAL REALIZAT
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017/ 2019	PARȚIAL REALIZAT
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	NEREALIZAT
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT

8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începînd cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	REALIZAT
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	REALIZAT
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	REALIZAT
16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	PARȚIAL REALIZAT
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	PARȚIAL REALIZAT
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	REALIZAT
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	REALIZAT
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	REALIZAT
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	NEREALIZAT
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începînd cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	NEREALIZAT
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	REALIZAT
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	NEREALIZAT
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	

Pilonul V. Curtea de Conturi

1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	PARȚIAL REALIZAT
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	NEREALIZAT
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	REALIZAT
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul VI. Avocatul Poporului			
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborare;	PARȚIAL REALIZAT

		trimestrul III anul 2017 – pentru adoptare	
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	REALIZAT
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	REALIZAT
Total acțiuni			52
Acțiuni realizate			29
Acțiuni parțial realizate			15
Acțiuni nerealizate			7
			1

DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE

Pilonul I. Parlamentul

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarelor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată
- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Studiu cu privire la cadrul normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ elaborat	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În vederea revizuirii cadrului normativ privind etica și conduita deputatului, în perioada de raport, Comisia juridică numiri și imunități informează că, prevederile vizate supra au fost integrate într-un capitol separat al proiectului Codului regulilor și procedurilor parlamentare (nr. 376 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la data de 22.11.2018. De asemenea, în procedură legislativă este proiectul de lege nr. 135 din 04 aprilie 2016 privind Codul de etică și conduită a deputatului în Parlament. Proiectul de lege stabilește principiile și normele de conduită ale deputaților, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor parlamentare, impunând o mai mare responsabilitate etică în sarcina aleșilor poporului.

În această ordine de idei, cu suportul proiectului PNUD "Consolidarea Guvernării Parlamentare în Republica Moldova"¹, a fost asigurată selectarea unui consultant național, pentru a susține grupul de lucru în integrarea codului de conduită și etică în proiectul Codului regulilor și procedurilor parlamentare. Astfel, a fost realizat un studiu comparativ între prevederile incluse în Proiectul Codului sus-menționat și proiectele anterioare privind etica și conduita deputaților, constatând următoarele subiecte care necesită o atenție și claritate sporită: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Totodată, merită a fi menționat, Raportul de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor² al Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, care evidențiază, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rîndul parlamentarilor.

Subsecvent, stabilirea normelor de conduită și etică urmărește, printre altele, scopul de îmbunătățire a imaginii față de populație și, primordial, creșterea încrederii acesteia față de prestarea reprezentanților entității respective. Conform sondajului realizat în noiembrie - decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional în rîndul locuitorilor Republicii Moldova³, opinia favorabilă față de Parlament a crescut cu 4% comparativ cu rezultatele

¹ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=b3eB8wS8l3g%3D&tabid=211&language=ro-RO>

² <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

³ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

obținute în aceeași perioadă a anului 2018⁴. Astfel, indicele total necesită o atenție continuă pentru a avansa pozitiv față de indicele opiniei nefavorabile.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019⁵, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament a crescut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017⁶.

Drept urmare, pentru perioada curentă de raport, calificativele stabilite fiecărei acțiuni în corespundere cu metodologia aplicată, se concentrează în continuare pe realizarea în totalitate a acțiunii nr. 3, care rămâne a fi realizată parțial.

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul	Metodologie adoptată și aplicată	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Biroul permanent al Parlamentului a aprobat prin Hotărârea nr. 2 din 07.02.2018, Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative.

Deși acțiunea se constată de a fi realizată în baza atingerii indicatorilor de progres, este oportună reiterarea importanței asigurării dezvoltării continue a instrumentului controlului parlamentar. Astfel, menționăm analiza realizată de asociația Promo-Lex, “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017”⁷, prezentată în luna iunie 2018, care identifică o lipsă de claritate în legătură cu formele de control parlamentar, modul în care ar trebui să se realizeze procesele de supraveghere, obligativitatea/ imperativitatea procesului de supraveghere parlamentară.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARTIAL REALIZAT

⁴ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

⁵ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

⁶ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

⁷ <https://promolex.md/12725-promo-lex-a-prezentat-rapoartele-privind-monitorizarea-modului-de-realizare-a-controlului-parlamentar-si-a-meritocrației-in-serviciul-public-in-anul-2017/?print=print&lang=ro>

Cu referire la aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate, **Direcția generală documentare parlamentară** informează despre existența Hotărârii Biroului permanent privind aprobarea Planului de evaluare ex-post a actelor legislative pentru anul 2020, nr. 6 din 19.02.2020.

Conform pct. 2.1.4. lit. a), b), c) al Capitolului II „Planificarea evaluării ex-post” din Hotărârea nr. 2 din 7 februarie 2018 cu privire la Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative în care este statuat că la întocmirea de acte legislative ce vor fi supuse evaluării ex-post, Biroul permanent se conduce de următoarele criterii:

- a) Prioritățile politice identificate de Biroul permanent;
- b) Propunerile comisiilor permanente;
- c) Propunerile Direcției Generale Juridice.

Totodată, din informațiile recepționate, **Comisia securitate națională, apărare și ordine publică**, raportează aprobarea anuală a Planului de acțiuni al Comisiei, care include un Obiectiv separat „Realizarea funcției de control parlamentar”, care se publică și pe pagina web a Parlamentului⁸.

Comisia economie, buget și finanțe informează că a aprobat Planul audierilor în Comisia Economie, Buget și Finanțe asupra prevederilor actelor legislative supuse controlului parlamentar pentru sesiunea primăvară-vară a anului 2020.

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că Planul audierilor și al controalelor parlamentare este plasat pe pagina web a Parlamentului.

Comisia administrație publică informează că a aprobat Planul de activitate pentru anul 2020 în cadrul ședinței comisiei din 05.02.2020, inclusiv planificată efectuarea controlului parlamentar ca parte integrantă a acestuia. În acest sens, este relevant să menționăm despre organizarea și desfășurarea la 11.03.2020 a audierii publice parlamentare în contextul efectuării controlului executării Legii nr. 5/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind soluționarea problemelor cetățenilor referitoare la construcțiile capitale edificate pe loturile de teren din cadrul întovărășirilor pomicole), cu participarea autorităților publice centrale responsabile de executare, autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II, cât și reprezentanții întovărășirilor pomicole.

Subsecvent, Comisia administrație publică menționează despre organizarea și desfășurarea la 27.11.2020 a audierii publice cu privire la examinarea aspectelor de politică fiscală și vamală pentru anul 2020 în contextul proiectului de lege cu privire la modificarea unor acte normative nr.476/2020 cu participarea asociației reprezentative ale autorităților administrației publice locale – CALM.

Comisia drepturile omului și relații interetnice raportează despre aprobarea Planului audierilor publice pentru sesiunea de primăvară a anului 2020 CDO-01 din 22 ianuarie 2020 și Graficul vizitelor ce urmează a fi întreprinse de către CDO la instituțiile penitenciare din RM, CDO-01 din 22 ianuarie 2020 (ca formă de control parlamentar).

În contextul controlului parlamentar - membrii Comisiei în comun cu Oficiul Avocatului Poporului au efectuat un șir de vizite inopinate la instituțiile penitenciare din RM: 22 ianuarie 2020 – IP nr.7 satul Rusca raionul Hîncești; 29 ianuarie 2020 – IP nr.9 comuna Pruncul, sect. Buiucani, mun. Chișinău; 12 februarie 2020 – IP nr.16 comuna Pruncul, mun. Chișinău (spital

⁸ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=9Kn16GLVXTk%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

penitenciar); 9 septembrie 2020 – Instituția Penitenciară nr. 9, comuna Pruncul, sect. Buiucani, mun. Chișinău; 16 septembrie 2020 – Instituția Penitenciară nr. 7, s. Rusca, raionul Hîncești; 21 septembrie 2020 – Instituția Penitenciară nr. 13, mun. Chișinău; 15 decembrie 2020 – Instituția Penitenciară nr.1, or. Taraclia.

De asemenea, la data de 04 martie 2020, Comisia a desfășurat audieri publice asupra executării Legii nr.5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. La aceste audieri Comisia drepturile omului și relații interetnice a luat act de rapoartele: Președintelui Comisiei Electorale Centrale; a Ministrului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; a Directorului Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă; a Secretarului de Stat a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării; a Președintelui Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; a Secretarului de Stat a Ministerului Finanțelor; a Secretarului de Stat a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene; a Secretarului de Stat al Ministerului Apărării; a Secretarului de Stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii; a Secretarului de Stat a Ministerului Afacerilor Interne; a șefului Direcției generale de licențiere, autorizare și monitorizare a Consiliului Coordonator al Audiovizualului; a Directorului general adjunct al Biroului Național de Statistică; precum și de informațiile prezentate de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; de opiniile reprezentanților organizațiilor neguvernamentale - Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”; Platforma pentru Egalitate de gen, etc. Propunerile parvenite de la actorii implicați/participanți la audierile publice nominalizate au fost analizate de membrii Comisiei și luate în considerare la elaborarea deciziei Comisiei pe marginea audierilor.

Totodată, în perioada de raport, Comisia drepturile omului și relații interetnice a audiat Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019 precum și Raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2019.

Planul anual de control parlamentar al **Comisiei protecție socială, sănătate și familie** a fost aprobat în semestrul I de către membrii comisiei.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează că la solicitarea CEM, prin Hotărârea nr.6 din 19 februarie 2020 (care este publicată pe pagina-web oficială a Legislativului), Biroul permanent al Parlamentului a aprobat planul de evaluare ex-post de impact a actelor legislative pentru anul 2020, pe domeniile de activitate ale Comisiei.

Astfel, pentru sesiunea de primăvară, în sarcina CEM a fost pusă efectuarea controlului parlamentar prin intermediul evaluărilor ex-post de impact în privința a 5 legi, după cum urmează: Legea nr.185/2012, Legea nr.114/2014, Legea nr.982/2000, Codul Educației (Titlul III) și Legea nr.251/2008.

Totodată, pentru sesiunea de toamnă efectuarea controlului parlamentar prin intermediul evaluărilor ex-post de impact au fost supuse următoarele acte normative: Legea nr.1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004, Legea nr.161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, Legea nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate.

Comisia mediu și dezvoltare regională raportează pe marginea aprobării și publicării pe pagina web oficială a Parlamentului a Planului de activitate al Comisiei pentru anul 2020, care include și acțiunile ce vizează controlul parlamentar. Totodată, acesta a fost rectificat și completat cu un șir de acțiuni la data de 17 iunie 2020.

Comisia juridică, numiri și imunități a comunicat că planul de control parlamentar pentru anul 2020 este publicat pe pagina web oficială a Parlamentului.

Comisia de control al finanțelor publice informează că având în vedere că controlul parlamentar în cadrul Comisiei de control al finanțelor publice ia forma, inclusiv, a auditării rapoartelor de audit și a misiunilor follow-up realizate de Curtea de Conturi în cadrul autorităților, entităților publice și structurilor administrative, prin Decizia Comisiei de control al finanțelor publice CFP-7 nr.28 din 12.02.2020 a fost aprobat Planul Comisiei de control al finanțelor publice privind desfășurarea ședințelor de audiere a rapoartelor de audit ale Curții de Conturi pentru perioada februarie-aprilie 2020⁹, iar prin Decizia Comisiei de control al finanțelor publice CPF-7 nr.219 din 23 iunie 2020 a fost stabilit Graficul desfășurării ședințelor Comisiei de control al finanțelor publice privind audierea rapoartelor Curții de Conturi pentru perioada iunie-iulie 2020¹⁰

Comisia politică externă și integrare europeană a aprobat Planul de acțiuni pentru anul 2020 la ședința din 05.02.2020, în care a fost inclus și planul anual de control parlamentar. Cel din urmă a fost transmis Biroului permanent al Parlamentului, precum și pentru publicarea pe pagina web.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”¹¹, ponderea respondenților (populație, business) care susțin că Parlamentul controlează în mare măsură/în foarte mare măsură modul cum funcționează legile pe care le adoptă a scăzut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹².

Astfel, în conformitate cu informațiile obținute în urma rundeii a șaptea de raportare, despre aprobarea planurilor de control parlamentar au raportat toate cele 11 Comisii parlamentare, dar în procesul de analiză a paginii web oficiale a parlamentului, au fost identificate 4 Comisii parlamentare care nu au asigurat publicarea planurilor sus vizate. Drept urmare, acțiunea vizată, cu termen de realizare- anul 2020, rămâne a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului. Progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

⁹ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=R1qJCcBh%2bZ4%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>,

¹⁰ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=ST6QniC%2fipY%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>.

¹¹ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹² <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

Cu referire la întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate, **Comisia economie, buget și finanțe** comunică că informația privind rezultatele audierilor asupra prevederilor actelor legislative supuse controlului parlamentar pentru sesiunea primăvară-vară a anului 2020 a fost publicată pe pagina web a Parlamentului.

Comisia de control al finanțelor publice informează că a organizat și desfășurat 16 ședințe publice, inclusiv cu participare on-line, în cadrul cărora au fost audiate 18 autorități publice și managementul superior al acestora, referitor la constatările și concluziile Rapoartelor de audit și misiunilor follow-up, realizate de Curtea de Conturi. De asemenea, au fost organizate ascultări ale conducătorilor autorităților publice asupra unor probleme de importanță stringentă, precum:

- audierea informației privitor la măsurile întreprinse de către Ministerul Justiției și Ministerul Economiei și Infrastructurii în vederea executării Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.141 din 04.10.2019 privind raportul Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesiunii proprietății publice începând cu anul 2013 asupra evaluării modului de pregătire și desfășurare a concesiunii Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” ;
- audierea informației privind acțiunile întreprinse de Guvernul Republicii Moldova, reieșind din litigiul existent urmare a adresării SRL „Avia Invest” la International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) pe data de 24 aprilie 2020 (ședința din data de 12.05.2020);
- audierea informației privind acțiunile întreprinse de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în vederea executării recomandărilor Comisiei de control al finanțelor publice formulate în rapoartele CFP-7 nr.15 din 04.02.2020, și, respectiv CFP-7 nr.16 din 06.02.2020 (ședința din data de 12.05.2020);
- audierea Agenției Servicii publice privind decizia procurării unui imobil (ședința din data de 30.06.2020).

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează că urmare a exercitării funcției de control parlamentar, comisia după caz adoptă decizii, care se publică pe pagina web a Parlamentului¹³.

Subsecvent, Comisia securitate națională și ordine publică a prezentat unele controale parlamentare efectuate, după cum urmează:

- audierea raportului Ministerului Afacerilor Interne privind realizarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016 – 2020 și Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, precum și raportul despre fenomenul infracțional, măsuri de sporire a securității și ordinii publice, (ședința din data de 29 ianuarie 2020);
- audierea raportului Administrației Naționale a Penitenciarelor privind remediul național de constatare a condițiilor de detenție și asigurarea securității în mediul penitenciar (ședința din data de 5 februarie 2020) ;
- audierea Procuraturii Generale privind raportul final al activității speciale de investigații pe parcursul anului 2019 (ședința din data de 4 martie 2020) ;¹⁴
- audierea raportului Procuraturii Generale privind investigarea devalizării sistemului bancar (ședința din data de 19 februarie 2020).

¹³ <http://parlament.md/StructuraParlamentului/Comisiiipermanente/tabid/84/CommissionId/2/language/ro-RO/Default.aspx>.

¹⁴ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=wCsCdcnFogc%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>;

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că pe parcursul semestrului I al anului 2020 au fost organizate 10 acțiuni ce vizează controlul parlamentar.

Totodată, Comisia agricultură și industrie alimentară, a efectuat evaluarea ex-post de impact a Legii nr.668 din 23.11.1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului. Rapoartele comisiei ca urmare a exercitării controlului parlamentar sunt plasate pe pagina web a Parlamentului.

Secretariatul Comisiei a acordat asistență la organizarea controlului parlamentar, precum și la elaborarea Rapoartelor Comisiei asupra:

- audierea raportului de evaluare ex-post de impact a Legii nr.668 din 23.11.1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului (Raportul CAI -06 nr.197 din 25.06.2020);
- audierea MADRM privind progresul în promovarea Acordului, întocmit prin schimb de note, dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei privind acordarea unui împrumut (Proiectul „Modernizarea tehnicii și echipamentului agricol”) (Ședința CAI din 24.06.2020) ;
- audierea executării Deciziei CAI-06 nr.174 din 11.06.2020 cu privire la audierea entităților responsabile referitoare la administrarea și gestionarea stațiilor tehnologice pentru irigarea de pe teritoriul țării (Raportul CAI din 24.06.2020);
- audierea situației referitoare la administrarea și gestionarea stațiilor tehnologice pentru irigarea de pe teritoriul țării (Decizia CAI-06 nr.174 din 24.06.2020);
- audierea publică în contextul efectuării controlului asupra executării Legii nr.5/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind soluționarea problemelor cetățenilor referitoare la construcțiile capitale edificate pe loturile de tren din cadrul întovărășirilor pomicole) (Decizia CAP din 11.03/2020) ;
- control parlamentar privind implementarea Legii nr.312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora. (Raport CAI- 06 nr.90 din 11.03.2020);
- audierea raportului de activitate al MADRM pentru anul 2019 și prioritățile stabilite pentru anul 2020. (Ședința CAI din 04.03.2020) ;
- audierea raportului de activitate al Agenției de Plăți pentru Agricultură pentru anul 2019 și prioritățile stabilite pentru anul 2020 (Decizia CAI -06 nr.65 din 26.02.2020);
- audierea entităților responsabile cu privire la activitățile desfășurate în sectorul produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în perioada anilor 2018-2019, inclusiv modul de implementare a reformei Î.S. „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților” (Decizia CAI-06 nr.44 din 13.02.2020).
- audierea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și AIPA privind implementarea măsurilor de compensare a pierderilor agricole pentru anul 2020. (ședința CAI din 16.09.2020).

Comisia drepturile omului și relații interetnice, informează ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, Comisia a publicat pe pagina web a Parlamentului toate rapoartele privind controalele parlamentare efectuate.¹⁵

Totodată, urmare a vizitelor inopinate întreprinse în Penitenciarele din Republica Moldova, Comisia a formulat recomandări către Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor, cu solicitarea de a întreprinde acțiunile legale de rigoare ce se impun pentru înlăturarea curenților depistate.

¹⁵ <http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/language/ro-RO/Default.aspx>.

Comisia mediu și dezvoltare regională precizează că rapoartele și deciziile Comisiei ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar sunt plasate pe pagina web a Parlamentului. Secretariatul Comisiei a acordat asistență la organizarea controlului parlamentar, precum și la elaborarea actelor emise de Comisie. Astfel, în acest sens au fost realizate următoarele acțiuni:

- audieri publice cu privire la eficiența utilizării surselor financiare și controlul implementării proiectelor finanțate din Fondul Ecologic Național în perioada anului 2019 – prima jumătate a anului 2020 ¹⁶;

- audieri publice cu privire la implementarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație pentru anii 2014 – 2030.

Totodată, Comisia informează că au rămas nerealizate 3 acțiuni din cauza restricțiilor survenite în perioada de pandemie, acestea fiind transferate în planul de acțiuni pentru anul 2021.

Comisia protecția socială, sănătate și familie raportează că toată informația pe marginea rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate, a fost plasată pe pagina web a Parlamentului. Subsecvent, Comisia menționează pe marginea organizării audierilor publice la data de 04.03.2020 asupra executării Legii nr.5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Comisia administrație publică informează că are aprobată Decizia cu privire la efectuarea controlului executării Legii nr. 5/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, respectiv, publicată pe pagina web a Parlamentului.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că deciziile privind audierile în cadrul controlului parlamentar pentru anul 2020 va fi publicată pe pagina web oficială a Parlamentului în conformitate cu Planul de control. Totodată, nu au fost aduse careva informații privind implementarea acțiunii vizate pentru perioada curentă de raport.

Comisia politică externă și integrare europeană, având ca baza Planul său de acțiuni pentru anul 2020, și în realizarea funcției sale de control parlamentar în domeniile sale de activitate, a desfășurat audierile Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Finanțelor și a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului pe marginea subiectului „Evoluția implementării Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. Evaluarea cantitativă și calitativă a progreselor. Nivelul valorificării oportunităților economice din cadrul DCFTA. Prioritățile pentru perioada următoare.” În rezultatul acestor audieri pe pagina web a Parlamentului a fost publicată Decizia Comisiei, CPE-07 nr.68 din 26.02.2020, privind rezultatele audierilor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Finanțelor și a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului pe marginea subiectului „Evoluția implementării Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. Evaluarea cantitativă și calitativă a progreselor. Nivelul valorificării oportunităților economice din cadrul DCFTA. Prioritățile pentru perioada următoare.”¹⁷

Totodată, conform planului de control parlamentar pentru perioada aprilie-mai 2020 a fost planificate audierile pe marginea subiectului „Eficiența mecanismelor de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale”, care din motivele obiective: declararea stării de urgență (Hotărârea Parlamentului nr.55 din 17.03.2020), precum și declararea stării de urgență în sănătate publică (Hotărârea CNESP nr.10 din 15.05.2020), acestea nu au avut loc, fiind transferate pentru sesiunea următoare.

¹⁶ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=twzaUagMT%2fk%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹⁷ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=qttKrPX5aYc%3d&tabid=263&language=ro-RO>

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează că efectuate, este de menționat că prin intermediul mecanismului evaluărilor ex-post de impact asupra legilor, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în perioada de referință a efectuat controlul parlamentar asupra implementării a 5 legi, care fac parte din domeniile de activitate ale Comisiei. La fel, este de menționat că pe pagina-web a Parlamentului, la rubrica¹⁸ "Control parlamentar" – "Impactul legislativ și analiza eficienței legilor", la începutul anului 2020 au fost publicate rapoartele de evaluare ex-post de impact a Legii nr.215/2016 cu privire la tineret și a Legii cinematografilei nr.116/2014.

Alte rapoarte publicate și/sau controale parlamentare efectuate:

- Raport asupra audierilor în cadrul controlului parlamentar privind implementarea prevederilor Codului educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2018 (Titlul III „Învățământul general” ,Capitolul II „Educația timpurie” și III „Învățământul primar”, inclusiv toate articolele ce se referă la domeniul educației timpurii și al învățământului primar).

- Raport de evaluare ex-post de impact la Codul educației nr. 152/2014 Titlul I-III, art. 1-58 din 08.07.2020.

- Raportul asupra audierilor în cadrul controlului parlamentar privind evaluarea ex-post de impact a Legii nr.114 din 03.07.2014 cu privire la Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală.

Suplimentar, în conformitate cu prevederile Hotărârii Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr. 6 din 19.02.2020 "Privind aprobarea Planului de evaluare ex-post a actelor legislative pentru anul 2020" și a Hotărârii Comisiei cu privire la organizarea și realizarea evaluării ex-post de impact evaluării ex-post de impact a Legii nr.114 din 03.07.2014 cu privire la Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media în ședința din 08.07.2020 a audiat și aprobat proiectul Raportului de evaluare ex-post de impact a actului normativ nominalizat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trim II 2017, trim I 2018, trim I 2019, trim I 2020	Parlamentul	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și ale autorităților; rapoartele anuale	PARȚIAL REALIZAT

Direcția Generală Documentare Parlamentară informează că în anul 2020 în Parlament au fost prezentate și publicate pe pagina web a Parlamentului următoarele rapoarte anuale ale autorităților independente și instituțiilor aflate sub control parlamentar:

1. Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2019 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019;

¹⁸<http://parlament.md/Controlparlamentar/Impactullegislativ%C5%9Fianalizaeficien%C5%A3eilegilor/tabid/104/lan guage/ro-RO/Default.aspx>

2. Raportul de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2019;
 3. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru anul 2019;
 4. Raportul de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2019;
 5. Raportul anual de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2019;
 6. Raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2019;
 7. Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică despre situația pe piața produselor petroliere a Republicii Moldova în anul 2019;
 8. Raportul de activitate al Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2019;
 9. **Raportul de activitate a Centrului Național Anticorupție pentru anul 2019;**
 10. **Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019;**
 11. **Raportul de activitate a Curții de Conturi pe anul 2019;**
 12. Raportul de activitate al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru anul 2019;
 13. **Raportul privind activitatea Procuraturii pentru anul 2019;**
 14. Raportul privind implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești;
 15. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2019;
 16. Raportul Consiliului de supraveghere al Băncii Naționale a Moldovei privind activitatea de supraveghere desfășurată în anul 2019;
 17. Raportul Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2019;
 18. Raportul anual 2019 privind activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare și funcționarea pieței financiare nebancale;
 19. **Raportul Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2019;**
 20. **Raportul de activitate al Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2019;**
 21. Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2019;
 22. Raportul Agentului Governamental cu privire la executarea hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Dreptului Omului în anul 2019;
 23. Raport privind desfășurarea activității Serviciului de Informații și Securitate în anul 2019 (prezentat în Comisia securitate națională, apărare și ordine publică)
- Rapoartele anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar, nu au fost audiate în Parlament.

Totodată, **Comisia securitate națională, apărare și ordine publică** informează că ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, Comisia a organizat unele audieri, cum ar fi:

- audierea raportului Ministerului Afacerilor Interne privind realizarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016 – 2020 și Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, precum și raportul despre fenomenul infracțional, măsuri de sporire a securității și ordinii publice;
 - audierea raportului Administrației Naționale a Penitenciarelor privind remediul național de constatare a condițiilor de detenție și asigurarea securității în mediul penitenciar.
- audierea Procuraturii Generale privind raportul final al activității speciale de investigații pe parcursul anului 2019¹⁹;
- audierea raportului Procuraturii Generale privind investigarea devalizării sistemului bancar. Pe parcursul anul 2020 **Comisia juridică, numiri și imunități** a realizat următoarele audieri/consultări publice:
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului CEC privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate CEC pentru 2018 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2018
 - consultărilor publice pe marginea proiectului de lege nr.301/2016 privind modificarea unor acte legislative (infracțiunile motivate de prejudecată, dispreț și ură);
 - audierea în Comisie a Raportului Agentului guvernamental cu privire la executarea hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului în 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate al Autorității Naționale de integritate pentru 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în RM 2018;
 - consultărilor publice asupra proiectelor de lege nr.68/2020 pentru modificarea art. 5 din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și nr.178/2020 pentru modificarea unor acte normative;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului privind activitatea Procuraturii pentru anul 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a Instanțelor judecătorești în anul 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2018;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2019;
 - audierea în Comisie a Raportului de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2019;
 - audierea în Comisie a Raportului general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova în anul 2019;

¹⁹ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=wCsCdcnFogc%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>;

- audierea în Comisie a Raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019;
- audierea în Comisie a Raportului de activitate al Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2019;
- audierea în Comisie a Raportului de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2019;
- audierea în Comisie a Raportului privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2019.

Comisia economie, buget și finanțe informează că pe parcursul anului 2020 a fost petrecută audierea privind implementarea prevederilor Legii metrologiei nr.19 din 15.10.2016 și audierea informației asupra proiectului de lege nr.97 din 22.03.18 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea comerțului interior, Codul Contravențional);

Subsecvent, întru respectarea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova privind instituirea regimului stării de urgență în legătură cu situația epidemiologică din țară, Comisia nu a desfășurat alte audieri incluse în planul de audieri.

Comisia drepturile omului și relații interetnice informează că în cadrul ședinței sale din data de 17 iunie 2020 a audiat Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019 și drept urmare, la ședința sa din data de 24 iunie 2020 a aprobat o decizie în acest sens. S-a luat act de Raportul în cauză și a fost apreciată abordarea consecventă a problemelor existente în domeniul drepturilor și libertăților omului. Totodată, Comisia a atestat existența mai multor factori ce împiedică procesul de bună organizare a activității Oficiului Avocatului Poporului și care servesc drept obstacole în calea realizării atribuțiilor sale funcționale.

Dificultățile constatate ar fi, cadrul legal imperfect (carențe ale Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52 din 03.04.2015 și a cadrului normativ aferent), precum și lipsa unui sediu corespunzător cerințelor de asigurare a securității și igienei muncii. Astfel, Comisia a venit cu recomandări în adresa Guvernului de a înlătura impedimentele depistate.

Textul Raportului Avocatul Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019, precum și Decizia Comisiei au fost publicate pe site-ul Parlamentului. Important de menționat că în cadrul ședinței Comisiei din data de 24 iunie 2020 a fost aprobată și Decizia Comisiei pe marginea Raportului general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2019, prezentat de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, la ședința Comisiei din 17 iunie curent. Textul Raportului nominalizat, precum și Decizia Comisiei sunt publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia politică externă și integrare europeană informează că audierea autorităților independente menționate nu ține de domeniile de competență ale Comisiei politică externă și integrare europeană.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează despre desfășurarea următoarelor audieri:

- audieri / discuții publice în două runde, la data de 23.06.2020²⁰ și la data de 30.06.2020²¹ în domeniul cinematografilei, (audierile au avut drept scop evaluarea prevederilor actuale ale Legii cinematografilei, prin analiza îndeplinirii scopului și a obiectivelor legii și a eficienței în practică a normelor, precum și identificarea problemelor / lacunelor existente în procesul implementării legii). În rezultat, urmare a problemelor identificate în cadrul audierilor desfășurate, precum și ținând cont de problemele indicate în Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii cinematografilei, în atenția membrilor Comisiei a fost trimis spre examinare (și eventual înregistrare) proiectul legii de modificare a Legii cinematografilei.

- audieri / discuții publice regim on-line *privind situația curentă în domeniul accesului la informațiile publice*. Audierile respective au fost efectuate în cadrul evaluării ex-post de impact Legii privind accesul la informație, și au avut drept obiectiv analiza îndeplinirii scopului și a obiectivelor legii și a eficienței în practică a normelor din legea supusă evaluării, precum și identificarea problemelor / lacunelor existente în procesul implementării legii în cauză. Problemele identificate se conțin în Raportul de evaluare ex-post de impact *asupra Legii privind accesul la informație*.

- audierea Raportului cu privire la activitatea Consiliului Audiovizualului pentru anul 2019
- audierea Raportului auditului privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație”
- audierea Raportului auditului financiar privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” pe exercițiul bugetar 2016.
- audierea rapoartelor expertizelor internaționale și naționale (MECC, ANCD) a activității Academiei de Științe din Moldova.

Problemele identificate în cadrul audierilor au fost sistematizate în sinteza propunerilor și obiecțiilor pentru îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul cercetării și inovării.

Drept urmare, în lipsa atingerii indicatorilor de progres stabiliți, acțiunea în cauză se constată **a fi parțial realizată**, pentru perioada curentă de raport, fapt care se datorează inclusiv situației epidemiologice din țară.

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

²⁰ <https://multimedia.parlament.md/audieri-publice-cu-privire-la-proiectul-legii-pentru-modificarea-legii-cinematografilei-nr-116-2014/>

²¹ <https://multimedia.parlament.md/audieri-publice-organizate-de-comisia-cultura-educatie-cercetare-tineret-sport-si-mass-media/>

Conform articolului 32, pct. 6, din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, “în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document.

Drept urmare, publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate a fost confirmată în rapoartele pentru perioada anului 2020 a **Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei economie, buget și finanțe, Comisiei protecție socială, sănătate și familie, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia drepturile omului și relații interetnice, Comisiei administrație publică, Comisiei de control al finanțelor publice, Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisiei mediu și dezvoltare regională.**

Suplimentar, în anul 2020, în adresa **Comisiei politice externe și integrare europeană** nu a parvenit niciun amendament, propunere și obiecție din partea societății civile și alte părți interesate, inclusiv din partea deputaților, pe marginea proiectelor de legi la care Comisia a fost sesizată în fond.

Totodată, în conformitate cu Dispoziția Președintelui Parlamentului DD/C-1 Nr. 32 din 31.03.2010, Comisia duce evidența contribuțiilor societății civile, precum și a evenimentelor de cooperare cu societatea civilă și raportează semestrial Secretariatului Parlamentului despre contribuțiile societății civile la procesul legislativ și despre cooperarea cu societatea civilă.

Subsecvent, se menționează că urmare a examinării paginii web a Parlamentului, s-a constatat că deși Rapoartele comisiilor sesizate în fond se publică înainte de prima și a doua lectură, acestea nu includ sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate.

Astfel, acțiunea nr.11, este clasificată drept **realizată parțial** pentru perioada curentă de raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Parlamentul Republicii Moldova cooperează cu organizațiile societății civile în baza Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 și a Dispoziției DD/C-1 nr.32 din 31 martie 2010 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova. Reprezentanții societății civile, participanți la procesul legislativ, oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Astfel, putem menționa că unele contribuții au fost luate în considerație în întregime, altele parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, comisiile permanente reiterează importanța implicării societății civile în administrarea proceselor publice. De asemenea, Parlamentul Republicii Moldova manifestă în continuare deschidere pentru a facilita un dialog constructiv în acest sens.

În acord cu documentul menționat mai sus, comisiile permanente duc evidența contribuțiilor societății civile și a activităților realizate în comun în cadrul unui registru. În acest sens, Direcția informațional-analitică solicită semestrial rapoartele de cooperare și le sintetizează pentru a monitoriza procesul dat și a vizualiza activitățile de cooperare.

Astfel, din informațiile transmise în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare, pentru perioada de raport anul 2020 au avut loc 10 audieri și dezbateri publice inițiate de către comisiile permanente și deputați.

O importanță deosebită pentru Parlamentul Republicii Moldova o au contribuțiile sectorului asociativ pe marginea proiectelor de acte legislative, în acest sens, în perioada de raport a fost asigurată desfășurarea a 11 ședințe de lucru/mese rotunde cu consultarea reprezentanților sectorului asociativ pe marginea diferitor probleme de interes public. Pe acest segment, în perioada de raport au fost recepționate 43 de contribuții din partea ONG-urilor.

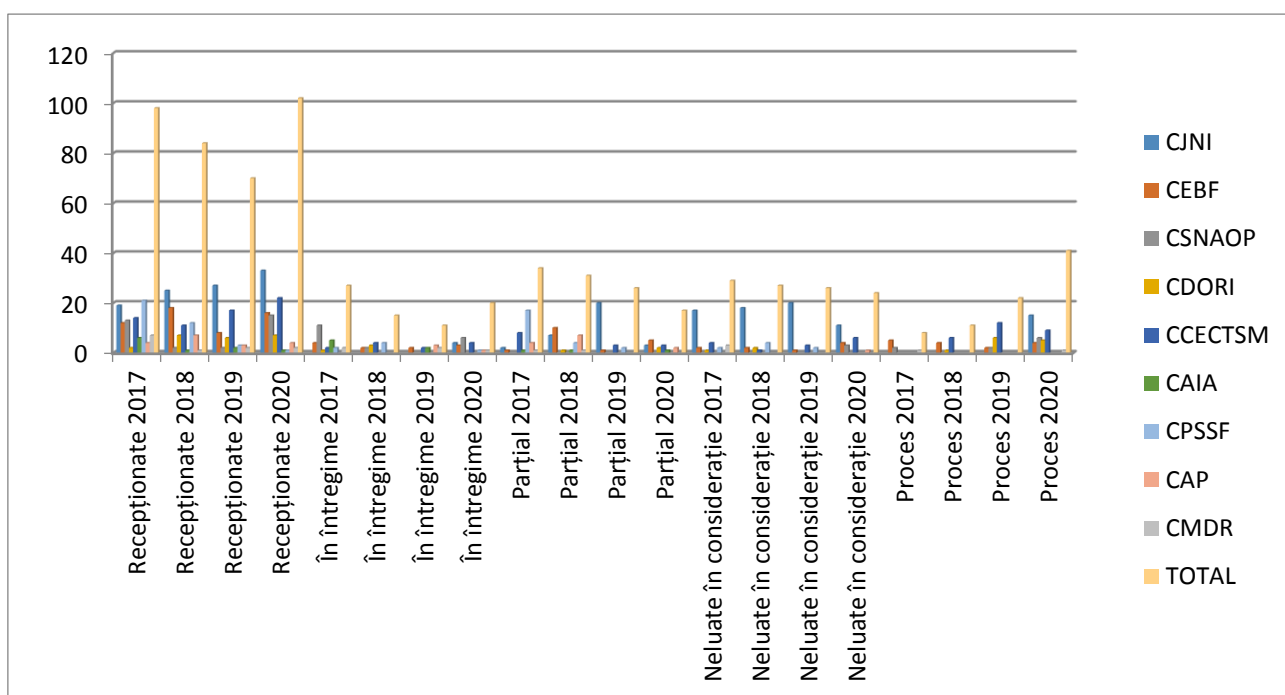
Tabel Nr. 1: Numărul contribuțiilor pe acte normative, recepționate de către Comisiile permanente, anul 2020

<i>Comisia permanentă</i>	<i>Contribuții recepționate din partea societății civile</i>	<i>Contribuții luate în considerație în întregime</i>	<i>Contribuții luate în considerație parțial</i>	<i>Contribuții neluate în considerație</i>	<i>Contribuții în proces de examinare</i>
Comisia juridică, numiri și imunități	33	4	3	11	15
Comisia economie, buget și finanțe	16	3	5	4	4
Comisia securitate națională, apărare și ordinea publică	15	6	-	3	6
Comisia drepturile omului și relații interetnice	7	-	2	-	5
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	22	4	3	6	9
Comisia agricultură și industrie alimentară	1	-	1	-	-
Comisia protecție socială, sănătate și familie	1	1	-	-	-
Comisia administrație publică	4	1	2	-	1

Comisia mediu și dezvoltare regională	2	1	-	-	1
Comisia politică externă și integrare europeană	-	-	-	-	-
Comisia de control al finanțelor publice	-	-	-	-	-
TOTAL	102	20	17	24	41

Evaluarea informației relevă un nivel scăzut de preluare în întregime a contribuțiilor recepționate (aproximativ 19,4%). În ceea ce privește contribuțiile care sunt luate în considerație parțial, constituie aproximativ 16,6%, pe când 24%- nu sunt luate în considerație. Totodată, 40% constituie contribuții în proces de examinare, ceea ce face dificilă evaluarea exactă a indicatorilor prezentați în tabelul nr. 1.

În Graficul nr. 2. prezentat mai jos poate fi remarcată ponderea de preluare a contribuțiilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură pentru anii 2017,2018, 2019 și 2020.

Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

Subsecvent, merită a fi menționate în continuare constatările incluse în Raportul realizat de către Asociația Promo-Lex “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017” unde în cadrul interviurilor cu deputații, recomandarea de a *institui un sistem care să permită la începutul fiecărei sesiuni adoptarea unei liste de legi care să fie evaluate de comisii. Această listă fiind publică, va da posibilitatea ca și societatea civilă să se implice în evaluarea legilor selectate.* Reiterăm astfel concluzia identificată la acțiunea nr. 8, privind necesitatea intensificării eforturilor de a publica planurile de activitate ale fiecărei comisii parlamentare în parte.

Totodată, cu referire la realizarea procesului de monitorizare a întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură, pe

parcursului anului 2020, de către Comisiile permanente a fost asigurată atingerea indicatorilor de progres.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Acțiunea nr. 13 are drept scop eficientizarea controlului parlamentar, cu posibilitatea extinderii datelor de analiză conform necesităților expuse în acțiunile de mai sus: identificarea și clasificarea propunerilor prezentate, inclusiv de către reprezentanții societății civile, conform listei proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propunerile, date privind randamentele de publicare a sintezei amendamentelor la toate etapele procesului legislativ.

Pentru perioada de raport- anului 2020, nu au fost aduse careva informații adiționale pe marginea realizării platformei informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii.

Totodată, conform raportului recepționat pentru perioada anului 2018, Secretariatul Parlamentului informează despre publicarea Raportului de progres al Proiectului PNUD „Consolidarea Guvernanței Parlamentare în Moldova” pentru anul 2017²², în cadrul căruia a fost realizată analiza funcțională a proceselor de lucru²³ și dezvoltat conceptul dezvoltării sistemului informațional al Parlamentului. În anul 2017, proiectul a contribuit la elaborarea și aprobarea planului de transformare a tehnologiilor informaționale și de comunicație și a sarcinilor tehnice. De asemenea, a fost aprobat un proiect de dezvoltare a sarcinilor tehnice pentru un soft de vot electronic, au fost organizate cursuri specializate de instruire pentru angajații în domeniul tehnologiilor informaționale. Suplimentar, în același an a fost supus testărilor proiectul unei noi pagini web, astfel, au fost realizate o serie de acțiuni întru implementarea platformei informatice funcționale pe pagina web a Parlamentului.

În același context, a fost selectată compania care să dezvolte sistemul informatic e-Parlament. Ulterior, au fost aprobate etapele de implementare a Sistemului Informațional e-Parlament – circulația electronică a documentelor, e-Vot și Portalul Web. La fel, a fost creat un grup de lucru format din reprezentanții subdiviziunilor Secretariatului Parlamentului pentru a colabora cu compania selectată în vederea asigurării implementării Sistemului Informațional e-Parlament.

²² <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=fBQagrm8Cxo%3d&tabid=211&language=ro-RO>

²³ http://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/library/effective_governance/functional-and--institutional-analysis-findings-and-recommendatio.html

Astfel, în concluzia celor expuse supra, acțiunea nr. 13, pentru perioada curentă de raport, rămîne a fi realizată parțial.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În contextul asigurării întocmirii sintezelor ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament, analizînd pagina-web a Parlamentului, Centrul a constatat că în perioada anului 2020 au fost publicate 533 de proiecte de acte normative, dintre care 401 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 132 de proiecte nu necesitau a fi supuse expertizei anticorupție, în temeiul art.28 alin. (2) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017. Totodată, din cele pasibile (401 de proiecte), au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 386 de proiecte, iar 15 proiecte nu au fost supuse expertizei anticorupție.

Conform prevederilor Legii integrității nr. 82/2017 și ale Legii nr. 100/2017 privind actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament. Proiectele actelor normative (Constituția Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și ordonanțele Guvernului), sînt expediate Centrului Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție. În contextul prevederilor expuse, se identifică necesitatea identificării categoriei de acte prezentate în raportul privind implementarea acțiunii, pentru a asigura respectarea obligației conform normelor legale.

Respectiv, **acțiunea nr. 14 se constată de a fi parțial realizată**, această etapă este deosebit de importantă pentru sporirea eficienței și a impactului expertizei anticorupție, precum și pentru facilitarea examinării proiectelor de către comisii și deputați. La fel, pentru asigurarea transparenței procesului legislativ și a trasabilității modificărilor și completărilor operate la proiectele de acte legislative, sinteza obiecțiilor din rapoartele de expertiză anticorupție urmează a fi întocmită de către autorii inițiativelor legislative și/sau comisia sesizată în fond și publicată de către Secretariatul Parlamentului pe pagina web oficială, împreună cu Raportul comisiei sesizate în fond.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare	Permanent, cu verificarea	Biroul permanent al Parlamentului;	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul	Rapoartele semestriale ale	REALIZAT PARȚIAL

a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	semestrială a indicatorilor de progres	Secretariatul Parlamentului	permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de legi	Secretariatului Parlamentului

Cu referire la realizarea monitorizării procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament, din informațiile parvenite către Secretariatul Grupurilor de monitorizare, se menține situația expusă pentru perioada anterioară de raport, și anume semestrul I al anului 2020, unde fost înregistrate și au intrat în procedură legislativă 87 de proiecte de acte legislative ale Guvernului.

Astfel, urmare a analizei efectuate, s-a constatat existența a 6 proiecte ale Guvernului care au fost înaintate Parlamentului fără rapoartele de expertiză anticorupție. Ulterior, acestea au fost expediate spre avizare CNA-ului prin rezoluția Președintelui Parlamentului.

Totodată, analiza efectuată, denotă existența și publicarea pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament și intrate în procedură legislativă a 77 de sinteze ale obiecțiilor și propunerilor, din care 48 conțin analiza obiecțiilor și propunerilor din rapoartele de expertiză efectuate de CNA.

Secretariatul Grupurilor de monitorizare a analizat pagina web a Parlamentului și a identificat următoarele: în perioada anului 2020 au fost publicate 533 de proiecte de acte normative, dintre care 401 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 132 de proiecte nu necesitau a fi supuse expertizei anticorupție, în temeiul art.28 alin. (2) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017. Totodată, din cele pasibile (401 de proiecte), au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 386 de proiecte, iar 15 proiecte nu au fost supuse expertizei anticorupție.

Totodată se recomandă în continuare pentru realizarea acțiunii nr. 15, introducerea modificărilor la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate

- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

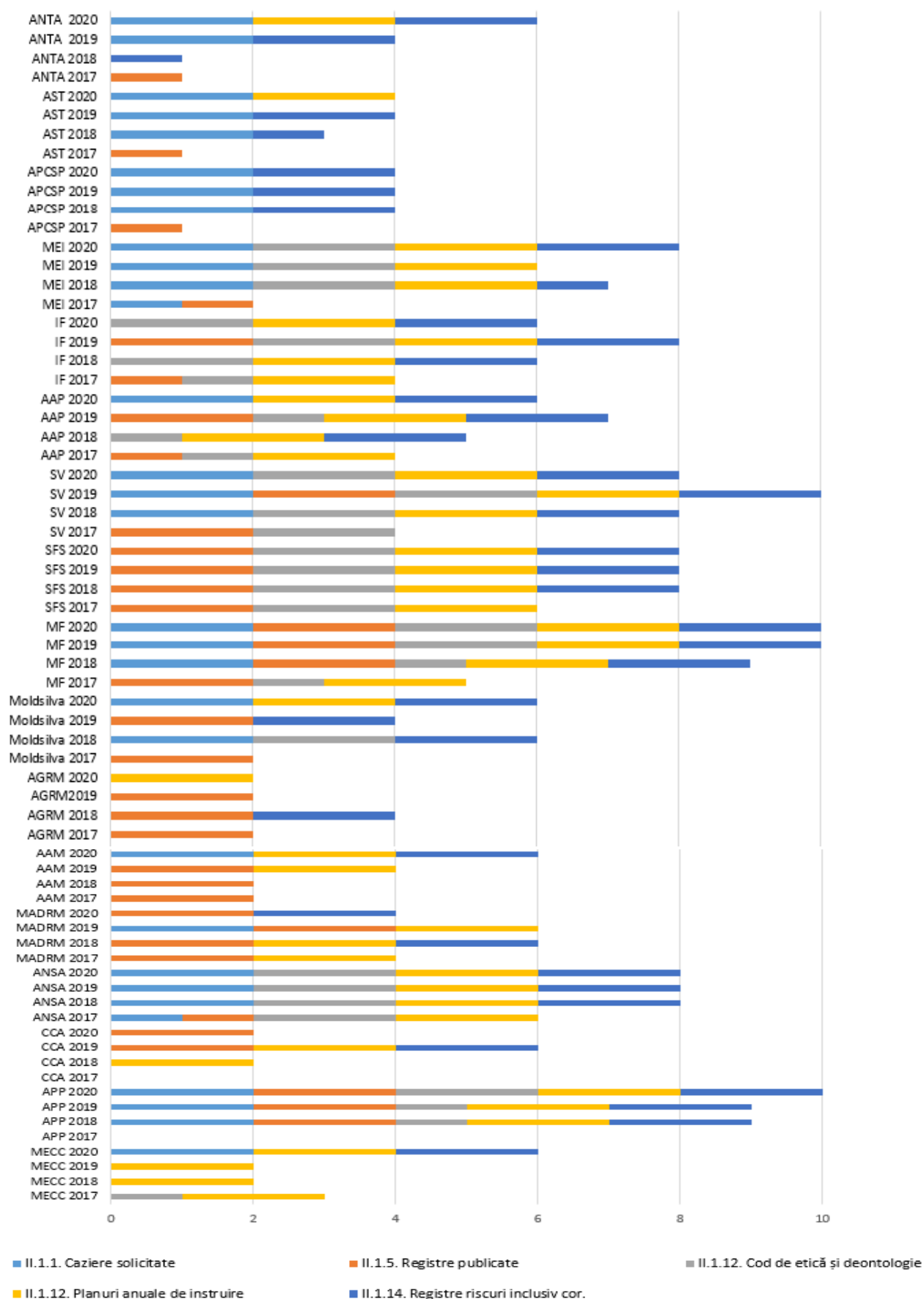
Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

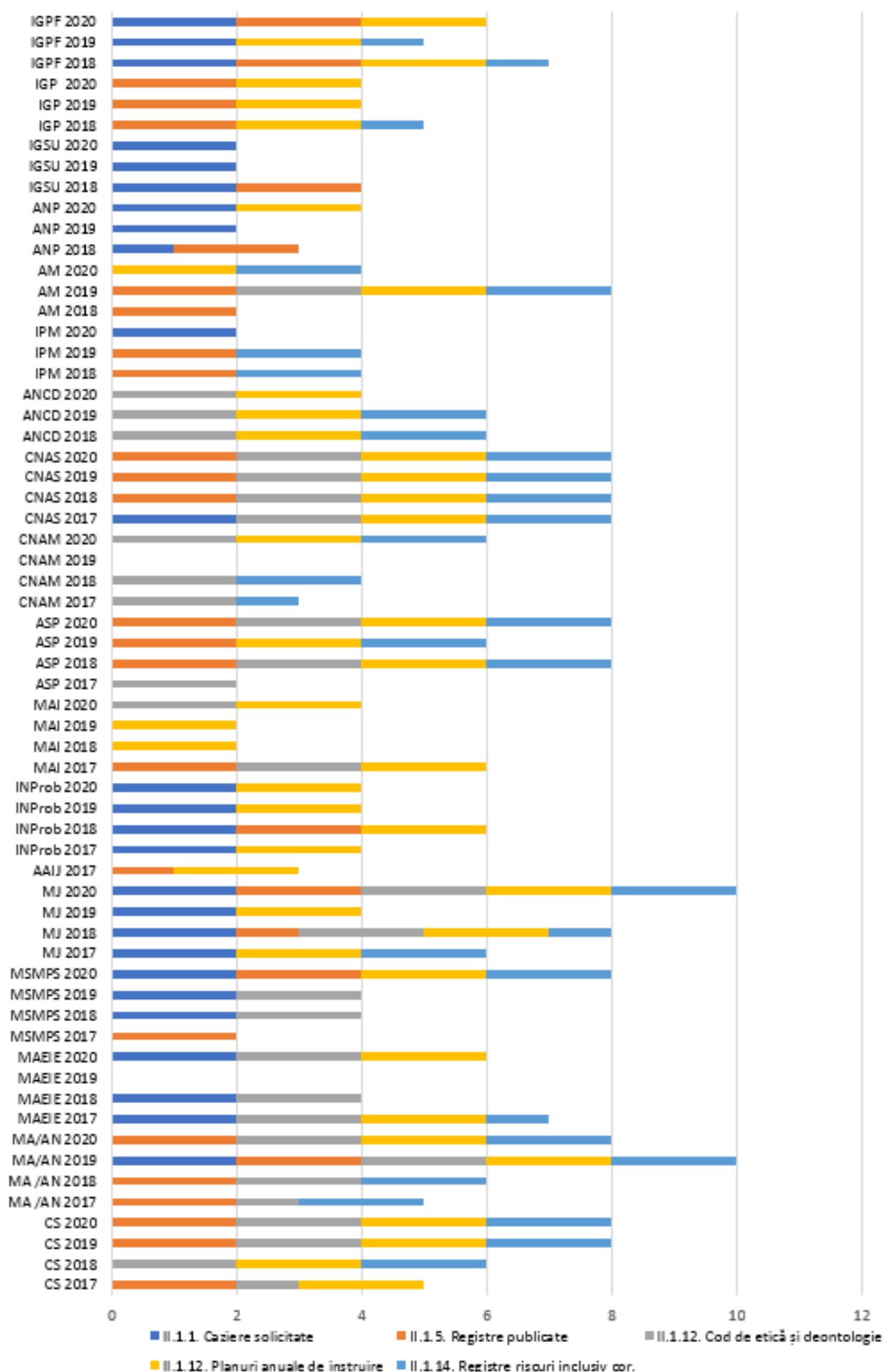
Informația privind implementarea priorității II.1 *Promovarea integrității în cadrul entităților publice* în anul 2020, a fost prezentată de către 50 de entități publice la nivel central.

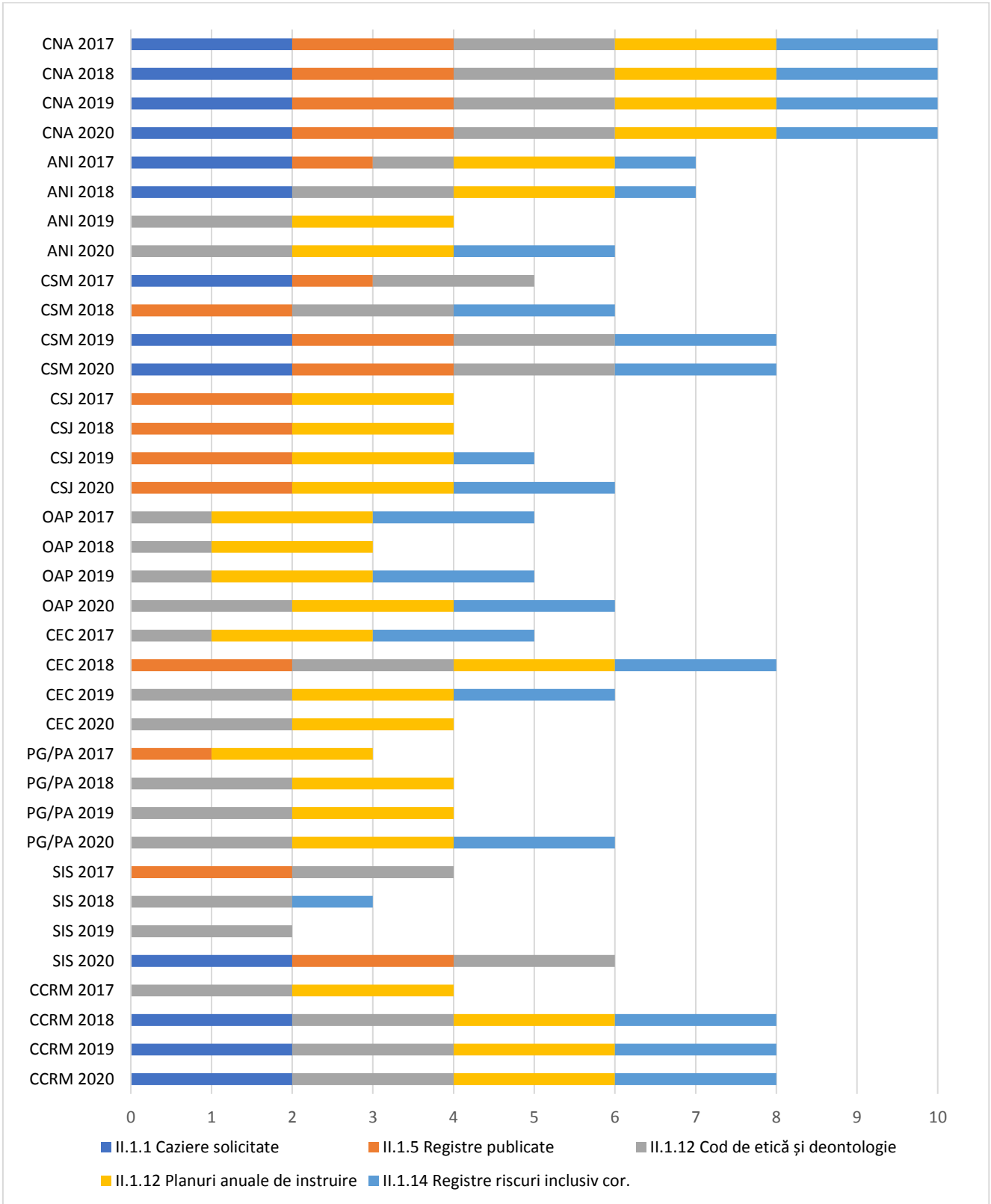
Prioritatea II.1 prevede 18 acțiuni de consolidare a integrității instituționale, elaborate în scopul de a asigura respectarea prevederilor Legii Integrității nr. 82/2017, care include în art. 10, 14 instrumente de integritate necesare a fi respectate și asigurate de către entitățile publice, responsabilitatea pentru acestea aparținând conducătorului și fiecărui agent public în parte.

Acțiunile 1-14 incluse în prioritatea II.1 Promovarea integrității în cadrul entităților publice sunt măsuri cu termen permanent de implementare, și raportare anuală a indicatorilor de progres. Drept urmare, informația privind implementarea acestora va fi prezentată de către entitățile publice la finele anului de gestiune și incluse în raportul anual de monitorizare și evaluare a Strategiei.

Neraportarea datelor în această categorie relevă necunoașterea rigorilor și a procedurilor de asigurare a respectării acestor măsuri de integritate, precum și lipsa unui mecanism de gestionare a acestora.

Gradul de implementare a acțiunii este clasificat după cum urmează: 0 = nerealizat/neraportat; 1 = parțial realizat / date insuficiente raportate; 2 = realizat.

În procesul de stabilire a rezultatelor atinse, se ține cont și de calitatea raportării, întrucât o analiză consistentă și semnificativă poate fi realizată doar în cazul disponibilității unor date

sigure. În medie, pentru realizarea acțiunilor nr. 1, 5, 12 și 14 și atingerea indicatorilor de progres prestabiliți, entităților publice li se atribuie 10 puncte.

Conform graficului prezentat, 4 autorități publice (Ministerul Finanțelor, Centrul Național Anticorupție, Agenția Proprietăți Publice, Ministerul Justiției) au atins integral indicatorii vizați. Totodată, rezultate remarcabile au fost înregistrate și în cazul altor entități, precum: Curtea de Conturi, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Serviciul Vamal, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Apărării, Serviciul Fiscal de Stat, Cancelaria de Stat, Agenția Servicii Publice, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Un decalaj în comparație cu rezultatele raportate în anii precedenți, fie din motivul neaplicării instrumentelor obligatorii, fie din cauza neprezentării integrale a datelor necesare pentru monitorizare, fie din cauza neconcordanței datelor prezentate, se relevă în cazul următoarelor entități: Inspekția Financiară, Agenția Mediului, Ministerul Afacerilor Interne și Comisia Electoral Centrală.

În general, situația raportată s-a îmbunătățit în cazul a 32% din autorități publice raportoare comparativ cu rezultatele atinse pentru perioada anterioară de raport anul -2019.

Rata de aprobare a codurilor de etică și conduită instituționale, măsoară 48%. Cu toate acestea, pe lângă entitățile care nu au prezentat informație la acest indicator, detectăm entități care au făcut referire la Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. Este oportună reiterarea prevederilor articolului 23, pct. (2) alin. 1 din Legea integrității nr. 82/2017, conform căruia responsabilitatea conducătorului entității *să instituie și să implementeze norme de etică și deontologie ținând cont de specificul activității, standardele naționale și internaționale în domeniu sau, dacă adoptarea acestor norme este dată în competența altei autorități responsabile, să elaboreze și să propună spre adoptare proiectul acestor norme de etică și deontologie*. Conform punctului (4) al aceluiași articol, *normele de etică și deontologie adoptate în cadrul entității publice se aplică în mod complementar cu prevederile Legii nr. 25/2008*.

Aprobarea normelor de etică și conduită la nivel de instituție este necesară în contextul abordării activității specifice a acesteia, a nivelului de interacțiune cu alți actori naționali și internaționali, a nivelului de responsabilitate și a atribuțiilor de control acordate angajaților săi. Pe când Legea nr. 25/2008 oferă un cadru orientativ pentru toți funcționarii publici, specificul activității agentului public în instituția respectivă invocă necesitatea ghidării acestuia la subiectul drepturilor și obligațiilor sale față de instituție, față de sectorul public și, după caz, sectorul privat și față de cetățean.

Rata publicării pe pagina web a entităților publice a registrelor de evidență a cadourilor atestă în anul 2020, o scădere, comparativ cu rezultatele înregistrate pentru perioada precedentă de raport, și constituie 34%. Acest fapt, poate fi explicat prin faptul că entitățile publice nu au înregistrat cadouri pe parcursul anului 2020 în Registrul cadourilor al entității publice, drept urmare, Registrul nu a fost plasat pe pagina web al entității. La subiectul solicitării cazierelor de integritate la angajare, valoarea medie raportată pentru anul 2020, rămâne a fi deficitară și înregistrează o creștere cu 11% a rezultatelor comparativ cu anul precedent de raport, fiind

realizată de 54% de entități publice. Subsecvent, atestăm în continuare cazuri unde solicitarea cazierelor judiciare este interpretată eronat în coraport cu solicitarea cazierelor de integritate, drept urmare, se invocă necesitatea continuă de evidențiere a acestor două instrumente menționate supra.

Acțiunile 1, 5, 12 și 14 au fost selectate pentru analiză comună datorită pertinentei acestora pentru asigurarea climatului de integritate instituțională. Astfel, acestea reprezintă mecanisme de asigurare a integrității individuale a angajaților (acțiunile 1 și 12), de stabilire a normelor și valorilor entității în interacțiunea cu alți actori la nivel național și internațional (acțiunile 5 și 12), de asigurare a aplicării eficiente și continuității acestor valori și norme (acțiunea 14). Astfel, în cazul celei din urmă, instituirea și menținerea Registrului riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție, precum și completarea acestuia după manifestarea incidentelor de integritate, contribuie la evitarea repetării încălcărilor comise, consolidarea imaginii entității în fața cetățenilor, asigurarea unei activități performante și evitarea pierderii memoriei instituționale în contextul fluctuației cadrelor, care periclitează stabilitatea normelor de integritate. Din entitățile raportoare, 50% au raportat ținerea registrului de evidență a riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție. Dintre acestea, doar 2 entități (4%) au informat privind practica completării registrului în cazul manifestării incidentelor de integritate.

Subsecvent, Centrul Național Anticorupție, menționează că în conformitate cu prevederile Metodologiei de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, aprobată prin Ordinul conducerii CNA nr.50/2018, un subiect verificat în cadrul procesului de evaluare a integrității instituționale tine de implementarea art. 27 din Legea integrității „Managementul riscurilor instituționale de corupție”, în cadrul tuturor entităților evaluate, de către CNA la acest capitol sunt constatate o serie de deficiențe.

Totodată, CNA reiterează că în vederea acordării suportului metodologic, în anul 2019 a fost elaborat și plasat pe pagina web a CNA, Ghidul metodologic privind implementarea managementului riscurilor de fraudă și corupție în cadrul entităților publice²⁴.

Tot în contextul asigurării continuității valorilor și normelor de integritate, 56% din entitățile publice au raportat adoptarea Planurilor de instruire, care conțin subiecte de integritate, cu 9 % mai puține comparativ cu perioada precedentă de raport.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARTIAL REALIZAT

²⁴ https://cna.md/public/files/Ghid_metodologic.pdf

Conform rapoartelor prezentate, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului raportează înregistrarea a 2 cazuri privind nerespectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, -1 caz, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, - 1 caz, Ministerul Apărării -13 cazuri. Totodată, situație atestată inclusiv pentru perioada anterioară de raport, pe marginea prezentării informațiilor detaliate privind soluționarea cazurilor, nu a fost prezentată.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului raportează înregistrează a 2 cazuri privind nerespectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, Serviciul Vama I- 11 cazuri și Ministerul Apărării - 8 cazuri, în privința cărora a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate.

Subsecvent, Autoritatea Națională de Integritate informează despre înregistrarea în total a 191 de sesizări din partea entităților publice cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Totodată, fiind atestate și soluționate în cadrul entităților publice, 81 de cazuri de încălcări a regimului de incompatibilități și 4 cazuri de încălcări a regimului de restricții în ierarhie.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv. Numărul total de declarații de avere și interese personale transmise anual la ANI de la entitățile publice. Numărul actelor de constatare ale ANI privind existența averii nejustificate. Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	

În contextul depunerii declarației de avere și interese personale în format electronic, prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate, în conformitate cu prevederile art.7 și art.24 alin.(2) din Legea nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, este oportună revizuirea indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea nr. 3, întru asigurarea unei raportări eficiente a datelor pertinente acțiunii date.

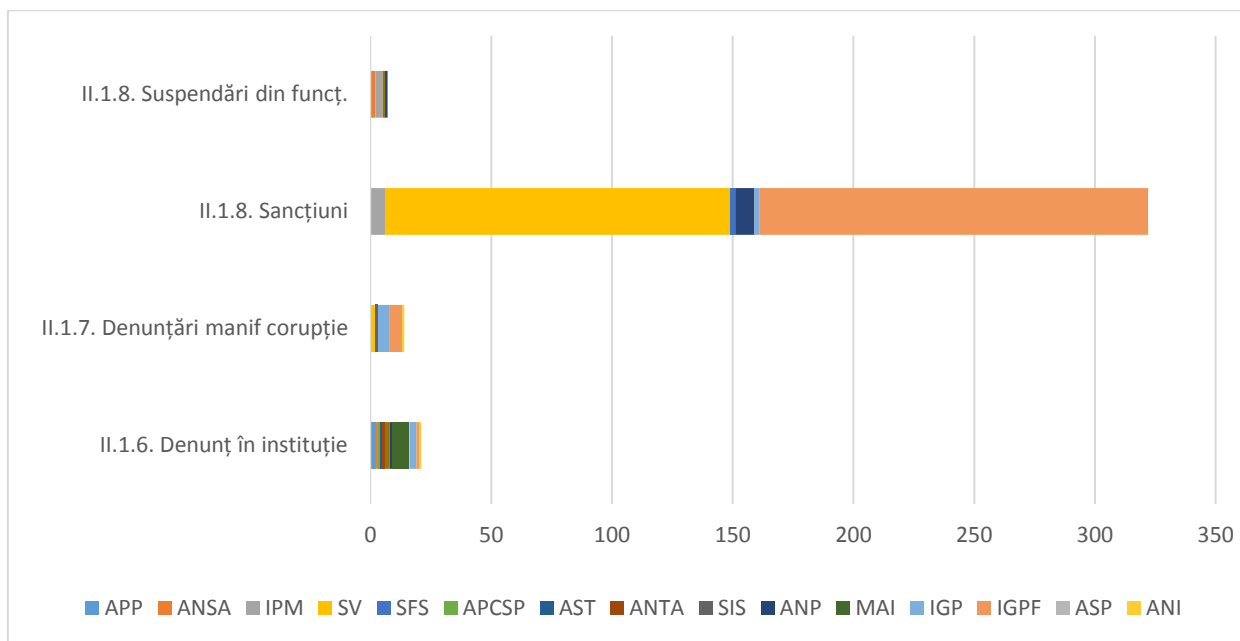
Totodată, Autoritatea Națională de Integritate a informat privind înregistrarea a 88062 de declarații de avere și interese personale, pentru perioada de raport- anul 2020. În baza acestora, au fost instrumentate 98 de dosare privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate și soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese. Numărul actelor juridice, adoptate în situații de conflict de interese, anulate în instanța de judecată la solicitarea ANI. Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind conflictele de interese penale	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Din rapoartele recepționate de la entitățile raportare, au fost identificate 56 de cazuri de conflicte de interese declarate în cadrul instituțiilor publice. Totodată, sesizarea organului abilitat cu privire la conflicte de interese a fost raportată de către: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, (3 cazuri), Curtea de Conturi (1 caz), Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (1 caz) Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (1 caz), Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură (10 cazuri), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (2 cazuri), Ministerul Apărării (5 cazuri), Administrația Națională a Penitenciarelor (1 caz).

Subsidiar, Autoritatea Națională de Integritate informează că a fost sesizată în privința a 96 de cazuri cu privire la încălcarea regimului sus-menționat. Astfel, Autoritatea Națională de Integritate, la rîndul său, a adoptat 144 de acte de constatare pe marginea regimului conflictelor de interese. Totodată, au fost instrumentate 9 dosare contravenționale pe marginea încălcării regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului.

Grafic nr. 4 Acțiunile nr. 6, 7, 8: denunțarea și sancționarea incidentelor de integritate și a manifestărilor de corupție

În rapoartele prezentate de către entitățile publice, pe marginea realizării **acțiunii nr. 6** (Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare), a fost prezentată informația privind 21 de denunțuri înregistrate în cadrul următoarelor instituții publice: Agenția Proprietăți Publice (2 cazuri- soluționate în cadrul entității), Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (1 caz- remis în adresa CNA), Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (1 cazuri), Agenția pentru Supravegherea Tehnică (1 caz), Agenția Națională Transport Auto (1 caz- soluționat în cadrul entității), Procuratura Generală (2 cazuri- soluționate în cadrul entității), Administrația Națională a Penitenciarelor (1 caz- remis în adresa CNA), Ministerul Afacerilor Interne (7 cazuri), Inspectoratului General al Poliției (3 cazuri), Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (1 caz) și Autoritatea Națională de Integritate (1 caz).

În rapoartele recepționate pentru **acțiunea nr. 7** (Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate), a fost prezentată informația privind 1 caz înregistrat în cadrul Autorității Naționale de Integritate, 5 cazuri – în cadrul Inspectoratului General al Poliției și un caz în cadrul Serviciului de Informații și Securitate. Totodată, Serviciul Vamal, raportează despre transmiterea în adresa Centrului Național Anticorupție a 2 cazuri și Inspectoratului General al Poliției de Frontieră a 5 cazuri, pe marginea încălcării regimului menționat supra.

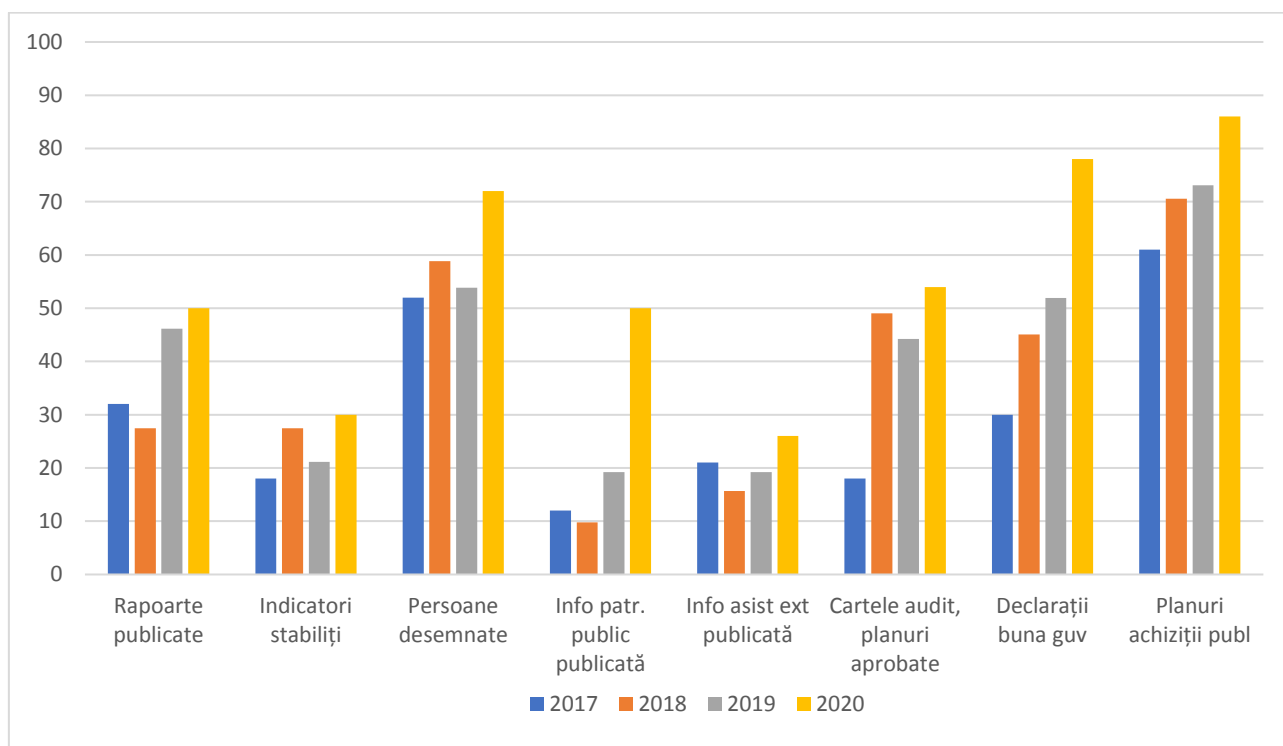
Din informațiile acumulate cu referire la realizarea **acțiunii nr. 8** (Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate), sancționarea incidentelor de integritate a fost raportată de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (2 cazuri), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (6 cazuri), Serviciul Fiscal (2 cazuri) Serviciul Vamal (143 de cazuri), Administrația Națională a Penitenciarelor (8 cazuri), Agenția pentru Protecția Proprietății Intelectuale (1 caz) Inspectoratul General al Poliției (2 cazuri), Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (161 cazuri) și în cadrul Agenției Servicii Publice (82 cazuri).

În privința a 8 cazuri au fost sesizate autoritățile anticorupție (ANSA 2, SFS – 2; ANP -3 AGEPI-1).

În cazul suspendărilor din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției, au fost raportate 7 cazuri, dintre care: ANSA-2, IPM-3, PG-1 ANP-1 caz.

În Raportul de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru perioada curent de raport, inclusiv și pentru perioadele precedente de raport, rămîne a fi identificată provocarea pe marginea ne-prezentării informației detaliate privind procedurile de soluționare a cazurilor denunțate. Rata crescîndă a rapoartelor care conțin informație privind sancțiunile aplicate, relevă o îmbunătățire a situației la subiectul vizat.

Grafic nr. 5 Transparența instituțională (acțiunile nr. 9, 10, 11)

Informațiile prezentate pentru **acțiunile 9, 10 și 11** relevă nivelul de respectare a rigorilor de transparență în serviciul public. Astfel, din cele 50 de entități care au raportat implementarea priorității II.1, 50% (cu 4% mai multe decît în anul 2019) au raportat asigurarea publicării rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Toate rapoartele publicate conțin indicatori calitativi și cantitativi stabiliți pentru măsurarea transparenței în procesul decizional (o creștere cu 9% comparativ cu anul 2019).

În domeniul furnizării informației de interes public, 72% din entități au raportat desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (o creștere cu 21%). În mediu, în anul 2020, per instituție au fost recepționate 1303 solicitări de acces la informația de interes public, cu excepția unor devieri precum datele prezentate în raportul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (16000 de solicitări), Serviciului Vamal (40311 solicitări de solicitări), Administrația Națională a Penitenciarelor (1164 de solicitări) Agenția

Națională pentru Siguranța Alimentelor (1159 solicitări de solicitări), Procuratura Generală (1839 de solicitări).

La subiectul gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public, se identifică necesitatea specificării mai detaliate a necesității raportării publice a patrimoniului gestionat de către fiecare entitate. Din instituțiile raportoare, doar 50% au publicat informație suficientă privind gestionarea patrimoniului public, o creștere semnificativă cu circa 30%, comparativ cu anul 2019. La subiectul gestionării resurselor obținute din fonduri externe, 26% din entități au raportat publicarea informației privind asistența externă, iar dintre acestea, doar 16% au raportat cu privire la realizarea rezultatelor/obiectivelor stabilite în proiectele de asistență externă (toate valorile sunt în creștere în comparație cu anul 2019).

Totodată, se identifică necesitatea acordării unei atenții sporite față de asigurarea controlului financiar public intern, care conform datelor prezentate rămâne a fi la un nivel mediu de realizare. Astfel, 54 % din entități publice au raportat aprobarea cărții, planurilor de audit intern. Declarația privind buna guvernare a fost publicată de către entitățile raportoare cu o pondere de 78% (o creștere cu circa 27%).

Aproximativ 86% dintre entitățile raportoare au confirmat publicarea pe paginile web a planurilor anuale, trimestriale de achiziții publice (o creștere de 13%).

De asemenea, conform datelor expuse de către Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, în Raportul anual de performanță-anul 2020, evidențiem că în adresa Agenției au fost depuse în anul 2020, 1282 de contestații cu 25% mai multe contestații comparativ cu anul precedent. De menționat, că din cele 1282 de contestații supuse examinării, în 147 de cazuri sau 11,47%, prin cerere de retragere, operatorii economici au renunțat la contestația depusă.

Astfel, în anul 2020, completele pentru soluționarea contestațiilor au pronunțat un număr de 1003 decizii, valoarea estimată a procedurilor de achiziție publică contestate, constituind 6.655.521.182,17 lei. Deciziile emise de către Agenție pe parcursul anului 2020, vizează circa 896 proceduri de achiziție publică. Din cele 1003 decizii emise, 776 decizii au fost emise ca rezultat al examinării în fond a acestora, în timp ce 227 au constituit excepții. Din cele 776 decizii emise în anul 2020 pe marginea contestațiilor examinate în fond, 467 (60%) contestații au fost admise total sau parțial, în timp ce respinse ca neîntemeiate au fost 309 (40%). Drept urmare, din cele 467 decizii în care s-a dispus admiterea contestațiilor, în 390 s-a dispus măsuri de remediere, în 73 de decizii consilierii au dispus anularea procedurii de achiziție publică, iar în 4 decizii s-a dispus anularea parțială a procedurii de achiziție publică.

Suplimentar, din totalul celor 1003 decizii, 464 au fost respinse fără examinare în fond din următoarele considerente, depuse tardiv - 99; neconforme/lipsite de obiect - 3; lipsite de interes - 14; rămase fără obiect - 39; contestații neîntemeiate - 290. Concomitent, au fost restituite fără examinare în fond - 72 contestații, respectiv 19 contestații au fost respinse din motivul imposibilității remedierii actului atacat.

În raportul prezentat pentru anul 2020, privind implementarea **acțiunii nr. 11** din Prioritatea II.1., **Agencia Proprietății Publice (APP)** informează despre publicarea Raportului privind administrarea și deetizarea proprietății publice de stat în anul 2019. Totodată, Agenția aduce la cunoștință că toate întreprinderile de stat au prezentat dările de seamă privind mărimea și circulația proprietății publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	Permanent, cu verificări anuale	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate de la 50 entități publice prezintă numărul de 999 de persoane care în anul 2020 au încetat raporturile de serviciu. Totodată, nu a fost prezentată informație privind comunicarea de către aceștia a oricăror oferte de muncă din partea organizațiilor comerciale, precum și informație privind contracte comerciale refuzate din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice. Lipsa datelor se datorează în general menținerii unei percepții insuficiente privind conceptul regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj) și posibil a pericolului prezentat de admiterea acestuia pentru obiectivitatea proceselor de achiziții publice și calitatea produselor oferite publicului, drept rezultat, bunăstarea populației. Provocarea constă și în lipsa unui mecanism detaliat de monitorizare a aplicării regimului de pantufraj. Prin urmare, este pertinentă specificarea necesității de stabilire a rigorilor interne de raportare a ofertelor recepționate de către agenții publici din partea reprezentanților sectorului privat, în cazul încheierii raporturilor de muncă sau de serviciu, astfel încât informația să fie disponibilă spre revizuire în cazul încheierii contractelor ulterioare cu organizații comerciale în cadrul cărora ar putea activa agenții publici vizați.

Întru asigurarea respectării regimului de pantufraj, Centrul Național Anticorupție informează despre desfășurarea în perioada 10-12 noiembrie 2020 a trei ateliere despre aplicarea și respectarea de către autoritățile publice și sectorul privat a restricțiilor post-angajare (pantufraj) în baza celor mai bune practici internaționale la care au participat angajați ai CNA, precum și alți 50 de reprezentanți ai autorităților publice și companiilor private. Evenimentele au fost organizate în cadrul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. În cadrul atelierelor, cu participarea expertului internațional în domeniul conformității anticorupție Matthew H.Murray, au fost prezentate și discutate unele soluții pentru implementarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu

și cu migrarea agenților publici în sectorul privat, valabile pentru cadrul legal și instituțional din Republica Moldova.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică; INJ	100% de instituții au efectuat instruire în baza solicitărilor transmise. Conducătorii și agenții publici a cel puțin 85% dintre entitățile publice instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională. Instruirea anuală a cel puțin 15000 de reprezentanți ai entităților publice (conducători și agenți publici). Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări ale instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Pe parcursul anului 2020 de către colaboratorii **Centrului Național Anticorupție** au fost desfășurate 171 de instruire cu privire la rigorile de integritate profesională pentru aproximativ 4757 agenți publici dintre care 1120 agenți publici cu funcție de conducere și 3637 agenți publici cu funcție de execuție.

În cadrul instruirilor, subiectele abordate variază în dependență de statutul audienților și se axează pe: Rigorile integrității profesionale și instituționale; Răspunderea pentru lipsa integrității; Controlul integrității; Denunțarea actelor de corupție; Avertizarea de integritate etc. Suplimentar, în perioada de raportare în adresa CNA au parvenit o serie de solicitări de instruire, printre care Academia de Administrare Publică și a Centrelor de instruire ale autorităților publice. Cu excepția solicitărilor din partea Ministerului Afacerilor Interne, Oficiului de probațiune, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor medicale, care au venit în ajun de declarare a stării de urgență în Republica Moldova, restul solicitărilor au fost onorate. Numărul redus de instruire și agenți publici instruiți pentru perioada de raport a fost influențat de starea de urgență decretată la nivel național. Totodată, în luna iunie au fost reluate instruirile, interacțiunea fiind asigurată prin intermediul platformelor on-line.

O parte din solicitări au fost coordonate și stabilite la nivel de comunicare cu reprezentanții CNA, în baza Planului tematic remis anual de către CNA entităților publice.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 98% din respondenți au menționat despre utilitatea acestora și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Suplimentar, Autoritatea Națională de Integritate, informează că în perioada anului 2020, au fost desfășurate o serie de instruire, la care au participat 3881 de subiecți.

Este apreciat efortul unor entități publice de a prezenta informație privind instruirile de care au beneficiat angajații acestora, după cum urmează: **Procuratura Generală** raportează că în perioada de raport, cu privire la rigorile de integritate, au fost desfășurate o serie de seminare cu următoarele tematici:

- 23-24.01.2020- „Analiza declarațiilor”, la care au participat 8 procurori din cadrul Procuraturii Generale și procuraturile teritoriale;

- 11.02.2020- "Prezentarea studiului privind posibilele stimulente legislative pentru agenții economice care implementează programe interne anti-corupție și integritate", la care au participat 3 procurori din cadrul Procuraturii Generale și Procuraturii Anticorupție;
- 13-14.02.2020- „Competențele Autorității Naționale de Integritate și practica judiciară în materie de control al averii, intereselor personale, precum și respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și restricțiilor", la care au participat 5 procurori din cadrul Procuraturii Generale și din procuraturile teritoriale.
- 26.02. 2020- „Eficientizarea Legii 252 cu privire la aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție", la care a participat un inspector din cadrul Inspecției procurorilor a Procuraturii Generale.
- 07.10.2020- „Managementul conduitei etice și gestionarea conflictelor”, la care au participat 18 procurori;- 08.10.2020 - curs de instruire „Răspunderea disciplinară a procurorului” la care au participat 19 procurori;
- 26.10.2020 - „Metodele de prevenirea a comportamentului corupțional”, la care au participat 15 procurori;
- 27.10.2020 - „Problematika calificării unor infracțiuni economice de corupție și conexe, corupția electorală”, la care au participat 15; procurori;
- 20.11.2020 - „Procedura de examinare a cauzelor cu implicarea avertizorilor de integritate”, la care au participat 11 procurori;

Agenția Servicii Publice, raportează că în planul de formare continuă a angajaților ASP pentru anul 2020, pentru personalul nou angajat a fost inclus cursul de familiarizare cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017.

În perioada de referință, **Ministerul Apărării** raportează că efectivului Ministerului i s-au adus la cunoștință prevederile Regulamentului cu privire la regimul juridic al cadourilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 116/2020, precum și ordinul MA nr. 240 din 15.05.2020 cu privire la regimul juridic al cadourilor. Totodată, elaborarea și punerea în aplicare a ordinului MA nr. 888 din 31.12.2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind avertizorii de integritate în Ministerul Apărării a oferit prilej de a înștiința militarii despre prevederile acestuia, studierea materialelor informative pe subiect fiind parte a instruirii personale. De asemenea, în vederea înțelegerii riscurilor de corupție, impactul acestora în instituția de apărare, precum și identificarea acțiunilor practice în vederea consolidării integrității, creșterii transparenței și îmbunătățirii responsabilității în sectorul de apărare, se întreprind acțiuni de elaborare și ajustare a Curriculumului cursului „Asigurarea integrității instituționale în instituția de apărare” la modificările cadrului normativ survenite în timp. Cursul prenotat a fost dezvoltat pentru a crește numărul de militari instruiți în materie de integritate și a consolida cultura integrității publice și a climatului de toleranță zero la actele de corupție. Materialul didactic va fi plasat pe platforma online - e-Learning ILIAS (<http://ilias.academy.army.md/>) și va cuprinde o parte teoretică și un test de evaluare a cursului, succedat de certificat de validare. Totodată, la data de 09 iulie 2020, MA menționează despre realizarea ședinței de instruire on-line, cu referire la riscurile de corupție și măsurile de consolidare a integrității în misiunile de menținere a păcii, condusă de reprezentantul Inspectoratului Militar al Ministerului Apărării, în cadrul căreia au fost instruite 41 de persoane care ulterior au fost detașate în misiunea de menținere a păcii în Kosovo.

Ministerul Justiției, informează că pe parcursul anului 2020, **12 angajați** din cadrul aparatului central al ministerului au participat la un seminar de instruire on-line cu tematica „Măsuri de asigurare a integrității instituționale și profesionale. Evaluarea integrității instituționale”.

Totodată, Inspectoratul Național de Probațiune (INP), informează că conform Planului anual de instruire, în comun cu Institutul Național al Justiției a fost desfășurat un curs de instruire cu tematica „Integritatea profesională a consilierilor de probațiune”, la care au participat **40 consilieri de probațiune**. De asemenea, **5 angajați** ai INP au participat la un curs de dezvoltare profesională: „Etica și integritatea profesională în sectorul public”, organizat și desfășurat de către Academia de Administrare Publică.

Totodată, Administrația Națională a Penitenciarelor raportează că pe parcursul anului 2020, în scopul instruirii angajaților sistemului administrației penitenciare cu privire la rigorile de integritate instituțională au fost organizate 58 ore de instruire în regim online, unde au fost instruiți **650 angajați**.

Ministerul Finanțelor a raportat despre înaintarea a 2 solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională către SIS, CNA și ANI, care au fost acceptate.

Serviciul Vamal a lansat 1 solicitare de instruire cu privire la integritatea instituțională, care a fost acceptat și realizată.

Agenția Achiziții Publice a lansat 1 solicitare de instruire cu privire la asigurarea integrității instituționale, care a fost realizată cu participarea a **10 funcționari**.

Inspekția Financiară a lansat 1 solicitare de instruire cu privire la etica și integritatea în sectorul public, care a fost acceptată.

Serviciul Fiscal de Stat a lansat în adresa CNA două solicitări de instruire în regim on-line la tema „Consolidarea integrității instituționale prin prevenirea și combaterea fenomenului de corupție”, la care au participat **1404 funcționari fiscali**. Formatorii CNA, SIS, ANI au primit feedback pozitiv din partea audiențelor.

Academia de Administrare Publică informează despre organizarea și desfășurarea a 16 activități de instruire pentru **528 de funcționari** din administrația publică centrală și locală, la subiectele „Etică și integritatea profesională în sectorul public” (4 cursuri de dezvoltare profesională), fiind instruiți în total - 109 de reprezentanți ai entităților publice și „Integrarea profesională în funcția publică” (6 cursuri de dezvoltare profesională) fiind instruiți 171 de reprezentanți ai entităților publice. De asemenea, a fost asigurată desfășurarea a 6 cursuri de dezvoltare managerială „Management și leadership” unde au fost instruiți 248 de agenți publici.

Agenția Proprietății Publice informează despre aprobarea prin ordinul nr Nr 195 din 12.06.2020 a Planului de instruire profesională „Integritate și anticorupție”, care prevede desfășurarea de către reprezentanții Centrului National Anticorupție a seminarelor pe subiectele de integritate. Tematica seminarelor prevăd inclusiv instruirea privind standardele de integritate în sectorul privat, în cadrul cărora se preconizează participarea administratorilor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, cu cotă majoritară de stat, președinții consiliilor de administrație. Astfel, pe parcursul perioadei de raport au fost instruiți 30 de conducători ai ÎS și SA în cadrul instruirii la subiectul „Standarde de integritate în sectorul privat”.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, raportează că în perioada anului 2020 au fost planificate mai multe instruirii, inclusiv pentru personalul antrenat în procesul de Rotație - 2020. Din motivul pandemiei la nivel global, majoritatea instruirilor au fost amânate. Totodată, au fost organizate:

17 iunie - „The communication challenges facing modern diplomacy”, curs realizat, în comun cu Institutul diplomatic bulgar și Ambasada Italiei la Sofia, la care au participat 59 de agenți publici;

29 iunie – 1 iulie - „Colaborarea intersectorială în aplicarea măsurilor de prevenire și control al infecțiilor cu potențial pandemic”, curs realizat în comun cu Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (USMF), la care au participat 57 de agenți publici.

20 iulie, Institutul diplomatic a realizat, în comun cu Institutul diplomatic bulgar și misiunea EULEX din reg. Kosovo o conferință în domeniul managementului situațiilor de criză „Critical Incident Management”, la care au participat 41 de persoane atât din cadrul MAEIE, cât și MDOC.

Institutul Național al Justiției informează că pe parcursul anului 2020, au fost realizate 6 activități de formare în domeniu, fiind instruiți 111 beneficiari, după cum urmează:

- „Metode de prevenire a comportamentului corupțional” – 18 mai, 26 octombrie 2020, au fost instruite 44 persoane, dintre care 22 judecători, 21 procurori, 1 consultant al procurorului;
- „Integritatea profesională a consilierilor de probațiune”, 29 ianuarie, 14 septembrie 2020, au fost instruiți 43 de consilieri de probațiune.- „Competențele procesuale și statutul consultantului procurorului, metode de prevenire a comportamentului corupțional” (16 iunie, 14 decembrie 2020); au fost instruiți 24 consultanți ai procurorilor

Cancelaria de Stat, raportează că pe parcursul perioadei de referință, au fost realizate 2 instruirii cu privire la integritatea instituțională.

Comisia Națională a Pieței Finaciare raportează că cu suportul colaboratorii CNA au fost desfășurate 2 instruirii întru asigurarea integrității instituționale.

Serviciul de Informații și Securitate raportează că în perioada de referință în cadrul INIS „Bogdan, Întemeietorul Moldovei”, cu susținerea ofițerilor formatori ai SIS, a fost desfășurat Seminarul tematic cu privire la integritatea instituțională (în volum de 6 ore academice), fiind instruiți ofițeri de informații și securitate.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, informează pe marginea desfășurării a 2 instruirii a agenților publici cu funcții de conducere și de execuție pe tematica integrității instituționale .

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al agenților publici responsabili de elaborări instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	REALIZAT

Cu referire la desfășurarea instruirilor pe marginea elaborării proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție, **Ministerul Apărării** raportează că în procesul de elaborare a actelor legislative, normative și departamentale efectivul antrenat în acest proces a ținut cont de prevederile legale în vigoare cu privire la evitarea riscurilor de corupție. Dat fiind situația epidemiologică din țară, instruirii nu s-au desfășurat. Totuși, în cadrul procesului de avizare internă a proiectelor de acte departamentale, structurile de resort pe aspectul juridic și anticorupțional atrage o atenție deosebită în evitarea riscurilor de corupție, cu înaintarea, după caz, a obiecțiilor și propunerilor pe proiectele examinate.

Procuratura Generală raportează că pe marginea desfășurării cu suportul Asociației Barourilor Americane din Republica Moldova ABA ROLI a cursului de instruire „Monitorizare și evaluare”,

la care au participat 9 procurori din cadrul Secției politici, reforme și managementul reformelor și Secția analiză criminologică, avizare și propuneri de legiferare a Procuraturii Generale. Totodată, PG informează că potrivit cadrului legal național, în special, al Legii integrității nr. 82 din 25.05.2017, una dintre măsurile de control al integrității în sectorul public îl reprezintă efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, care are drept scop identificarea în proiectele de acte normative a riscurilor de corupție, a factorilor care le generează, precum și identificarea soluțiilor și formularea recomandărilor în vederea excluderii acestora. În acest context, menționăm că prin Ordinul Procurorului General nr.76/28 din 17.08.2020, a fost instituit procesul de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale în Procuratura Republicii Moldova.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că pe parcursul anului 2020 a fost desfășurată o instruire a agenților publici responsabili de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție, la elaborarea proiectelor.

Agencia Proprietății Publice informează despre înaintarea unei solicitări către Academia de Administrare Publică, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Finanțelor și Centrului Național Anticorupție în vederea realizării în comun a mai multor seminare de instruire printre care și "Evaluarea conformității cadrului legal privind activitatea întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu cota integrală sau majoritară de stat, pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție" și "Elaborarea criteriilor de integritate pentru părțile contractante la transmiterea patrimoniului public în gestiune economică".

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor, informează pe marginea instruirii a 31 de agenți publici cu funcții de conducere și de execuție la subiect sus-vizat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor, al conducătorilor și al agenților publici instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evaluarea integrității instituționale	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție** raportează privind desfășurarea a 36 instruirii pentru 1411 agenți publici, dintre care 353 de agenți publici cu funcție de conducere și respectiv 1058 de agenți publici cu funcție de execuție pe marginea subiectului "Evaluarea integrității instituționale".

Totodată, evaluarea riscurilor de corupție și testarea integrității instituționale au constituit teme ale instruirilor oferite, de regulă, în cadrul Cursurilor de dezvoltare profesională organizate de către Academia de Administrare Publică și Centrul de Instruire a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

De asemenea, pe parcursul anului 2020, în cadrul CNA au parvenit circa 20 solicitări de acordare a consilierii pe componenta evaluării integrității instituționale, care au fost asigurate de către colaboratorii CNA. Celelalte instruirii au fost organizate de către CNA conform Planului tematic planificat pentru anul 2020 care a fost remis către entitățile publice.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 98% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Ministerul Apărării informează că din cauza crizei epidemiologice desfășurată la nivel național și internațional, o mare parte din instruirile planificate au fost amânate sau anulate.

Cu toate acestea, prin intermediul ordinelor/telegramelor departamentale se asigură studierea de către efectivul militar și civil al entității a cadrului normativ referitor la evaluarea integrității instituționale. De exemplu, prin ordinul MA nr. 66 din 06.02.2017 „Cu privire la cerințele specifice de integritate profesională”, cu modificările și completările ulterioare efectuate prin ordinul MA nr. 63 din 03.02.2020, s-a asigurat studierea de către personalul structurilor organizaționale din sfera de competență a MA a prevederilor Legii nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, etc. Totodată, în perioada de raportare, IMMA în colaborare cu CNA au desfășurat o serie de ședințe de instruire în domeniul anticorupției, precum:

- 24 septembrie, în cadrul Întreprinderii de Stat „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională”, cu participarea șefilor tuturor filialelor din țară, precum și conducerii instituției;

- 13-15 octombrie, în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, cu participarea studenților militari și a cadrelor didactice.

Procuratura Generală informează că, cu referire la acest obiectiv, la data de 19.02.2020, șefii de subdiviziuni din cadrul Procuraturii Generale, responsabili de principalele aspecte ale managementului instituțional (resurse umane, comunicare, finanțe și administrare de patrimoniu, integritate, elaborare și implementare de politici) au fost instruiți de către reprezentantul Centrului Național Anticorupție cu privire la legislația evaluării integrității instituționale. Totodată, în perioada întocmirii prezentului raport, membrii grupului de lucru instituit prin Ordinul Procurorului General nr.49/28 din 27.05.2020 au fost instruiți de către reprezentantul Centrului Național Anticorupție în domeniul evaluării riscurilor de fraudă și corupție în Procuratură. De asemenea, la 17.09.2020, același grup de lucru a fost instruit în domeniul „Identificării și descrierii proceselor de lucru”, de către un expert cu experiență de activitate în cadrul subdiviziunii specializate în controlul financiar public intern a Ministerului Finanțelor.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că în perioada de raport a beneficiat de o instruire cu privire la legislația evaluării integrității instituționale în cadrul căreia au fost instruiți 4 agenți publici.

Agenția Proprietății Publice informează despre faptul că în colaborare cu Centrul Național Anticorupție a fost elaborat un modul de instruire în scopul eficientizării procesului de organizare a activităților de formare pe domeniul integrității și anticorupției.

Astfel, Agenția a elaborat Planul de instruire profesională „Integritate și anticorupție” aprobat prin ordinul nr. 195 din 12.06.2020, care prevede desfășurarea de către reprezentanții Centrului National Anticorupție a o serie de seminare propuse. Astfel, în perioada de raport au fost desfășurate o serie de instruirii la subiecte precum „Intergritate și anticorupție” și „Sistemul de management anti-mită, conform SM ISO37001:2016”, la care au participat, 35 de agenți publici.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu	Trimestrul IV anul 2018;	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al conducătorilor de entități publice instruiți.	Instruirea conducătorilor entităților	REALIZAT

privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională

periodic, la solicitare

Numărul solicitărilor de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate

publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională

În perioada de raport, de către colaboratorii **Centrului Național Anticorupție** au fost desfășurate circa 17 instruirii și instruiți 315 de agenți publici, dintre care 233 de agenți publici cu funcție de conducere și respectiv 82 de agenți publici cu funcție de execuție pe componenta managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.

Pe parcursul anului 2020 au parvenit 8 solicitări pe marginea organizării instruirilor cu abordarea aspectelor ce vizează managementul riscurilor de corupție.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 98% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Subsecvent, în anul curent a fost lansat Proiectul "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova", implementat de către PNUD Moldova în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție, cu suportul financiar al Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. Astfel, unul din obiectivele proiectului PNUD este consolidarea capacităților entităților publice întru implementarea art.27 din Legea integrității nr.82/2017 "Managementul riscurilor instituționale de corupție", care presupune oferirea unui Ghid metodologic și organizarea unor instruirilor în acest sens. În vederea realizării obiectivului dat a fost elaborat proiectul Ghidului metodologic privind implementarea managementului riscurilor de corupție în cadrul entităților publice care a fost supus unei expertize de către expertul PNUD. Totodată, au fost selectați în calitate de participanți reprezentanții Ministerul Finanțelor, Consiliului Concurenței, Serviciul Protecție Internă și Anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne pentru organizarea unor întreprinderi, în cadrul cărora vor fi discutate aspecte ce țin de cele mai bune practici în managementul riscurilor, inclusiv cele care vizează fraudă și corupția, tehnici de detectare a acestora, dar și modalități de responsabilizare a conducătorilor entităților publice în vederea implementării unui management eficient al riscurilor.

Autoritatea Națională de Integritate raportează că pe parcursul anului 2020, a fost asigurată instruirea a circa 2000 de conducători ai organizațiilor publice, preponderent directori și directori-adjuncți ai instituțiilor de învățământ.

Ministerul Apărării informează că din cauza crizei epidemiologice desfășurată la nivel național și internațional, instruirile au fost amânate sau anulate. Totuși, în vederea gestionării eficiente a managementului riscurilor de corupție, prin ordinul MA nr. 318 din 14 iunie 2016 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de implementare a managementului riscurilor în cadrul AN, aparatul central al MA și instituțiile acestuia, conducătorii de unități/instituții militare, au fost informați cu privire la identificarea, evaluarea, aprecierea riscurilor și stabilirea responsabilităților pe domeniul implementării managementului riscurilor.

Procuratura Generală, informează cu referire la acest obiectiv, că la data de 19.02.2020, șefii de subdiviziuni din cadrul Procuraturii Generale, responsabili de principalele aspecte ale

managementului instituțional (resurse umane, comunicare, finanțe și administrare de patrimoniu, integritate, elaborare și implementare de politici) au fost instruiți de către reprezentantul Centrului Național Anticorupție cu privire la legislația evaluării integrității instituționale. Totodată, în perioada întocmirii prezentului raport, membrii grupului de lucru instituit prin Ordinul Procurorului General nr.49128 din 27.05.2020 au fost instruiți de către reprezentantul Centrului Național Anticorupție în domeniul evaluării riscurilor de fraudă și corupție în Procuratură.

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Nivelul de realizare
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CNA	REALIZAT

În conformitate cu **acțiunile 19 și 29** din prioritatea II.2, a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 676 din 29.08.2017 privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020. Documentul stabilește mecanismul de elaborare, implementare și monitorizare a Planurilor sectoriale/locale anticorupție, oferind structuri-tip a planurilor și a rapoartelor de implementare ale acestora.

Totodată, întru identificarea, valorificarea celor mai eficiente realizări și informarea publicului privind bunele practici înregistrate de către entitățile publice în implementarea inițiativelor sectoriale anticorupție a fost lansat exercițiul novator de evaluare a inițiativelor anticorupție. Acest exercițiu, urmărește scopul de încurajare a entităților publice și conducătorii acestora să întreprindă eforturi voluntare și pro-active pentru crearea climatului de integritate instituțională, precum și asigurarea unui mecanism constant de monitorizare și ghidare a entităților publice de către CNA în realizarea măsurilor eficiente și practice pentru prevenirea corupției, inclusiv a documentelor de politici anticorupție și de integritate. Astfel, în perioada de raport a fost prezentat public, Raportul privind evaluarea inițiativelor anticorupție, ale autorităților publice din Republica Moldova: implementarea planurilor sectoriale anticorupție în anul 2019.

Subsecvent, pentru a asigura implementarea și monitorizarea participativă a politicilor publice, precum și pentru a stimula și susține implicarea societății civile în activitățile de prevenire a corupției, a fost lansat Programul de granturi mici - "Monitorizarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție prin elaborarea rapoartelor alternative de monitorizare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție", cu suportul proiectului implementat de PNUD Moldova.²⁵ Astfel, au fost încurajate eforturile societății civile, în special considerând specificul domeniilor abordate de planurile sectoriale anticorupție și eforturile analitice necesare întru monitorizarea independentă și imparțială, dar și în informarea echidistantă a societății asupra

²⁵ „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, finanțat de Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei

deficiențelor din sistem. În același timp, validarea rezultatelor cuprinse în Rapoartele alternative privind implementarea Planurilor sectoriale anticorupție a condus spre o conlucrare mai strânsă dintre autoritățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție și membrii societății civile, fapt care rezultă în dezbateri mai transparente și soluții mai optime în cazul identificării unor provocări în implementare. În perioada de raport au fost prezentate rapoartele alternative ale societății civile pe marginea implementării planurilor sectoriale anticorupție în domeniul educației, sănătății și asigurării obligatorii de asistență medicală, achizițiilor publice, administrării și deetatăzării proprietății publice, asigurării ordinii publice. Subsidiar, în vederea realizării cu succes a indicatorilor de progres stabiliți în planurile de acțiuni, în perioada de raport, au fost selectate 8 ONG-le de profil care vor asigura continuitatea procesului de monitorizare alternativă a planurilor sectoriale/locale anticorupție în cadrul Programului de granturi mici - "Monitorizarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție prin elaborarea rapoartelor alternative de monitorizare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție".

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Indicatori de progres	Nivelul de realizare
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SV; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 410 din 07.05.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului și este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Vamal. Gradul de realizare – 3	REALIZAT
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SFS; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 325 din 17.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului. Raportul este publicat pe pagina web Serviciului Fiscal de Stat. Gradul de realizare – 3	REALIZAT
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; AAP; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 370 din 21.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și a Ministerului Finanțelor. Gradul de realizare – 2	PARȚIAL REALIZAT
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; ME; APP; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 554 din 18.06.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului și este publicat pe pagina web a Agenției Proprietăți Publice. Gradul de realizare – 3	REALIZAT

24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MS; CNAM; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 892 din 12.09.2018. Raportele trimestriale au fost transmise către Secretariat, cu excepția Raportului pentru perioada trim. IV, care la momentul elaborării prezentului raport nu a fost prezentat Secretariatului. Rapoartele trimestriale sunt publicate pe pagina web a Ministerului sănătății, muncii și protecției sociale, cu excepția Raportului pentru perioada trim. IV, anul 2020. Gradul de realizare –2	PARȚIAL REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MEd; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 816 din 20.08.2018. Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului, dar este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Gradul de realizare – 3	REALIZAT
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAIA; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 19 din 18.01.2019 Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului, și nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului de resort. Gradul de realizare – 1	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAI; CNA; ANI	Planul – aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 597 din 26.06.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, și este publicat pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne. Gradul de realizare – 3	REALIZAT
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MM; CNA; ANI	Planul – aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 15.12.2018. Raportul trimestrial a fost cu excepția Raportului pentru perioada trim. IV, care la momentul elaborării prezentului raport nu a fost prezentat Secretariatului. Rapoartele trimestriale sunt publicate pe pagina web a	PARȚIAL REALIZAT

* Gradul de realizare: 0 – nerealizat, 1 – parțial realizat, 2 – în proces de realizare; 3 – realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CALM; CNA; ANI	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanismul de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	REALIZAT

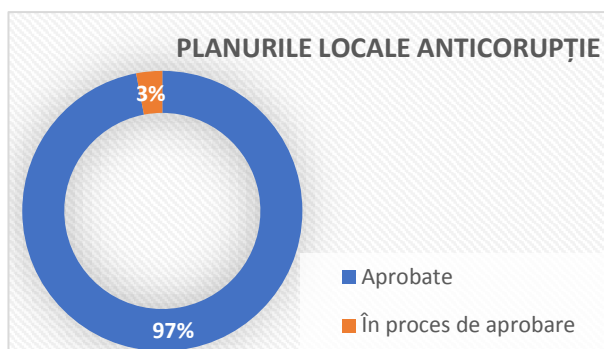
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	APL de nivel II; CS; CALM; CNA; ANI	Planurile anticorupție la nivel local, adoptate de către APL de nivel II. Rapoartele semestriale privind implementarea planurilor, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 2 și publicate pe paginile web ale Cancelariei de Stat și APL de nivel II	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	REALIZAT

În colaborare cu expertul sectorial, CNA a asigurat elaborarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, care a fost publicat pe pagina web a CNA²⁶. Modelul a fost transmis către cele 35 de unități administrativ teritoriale de nivelul II pentru ajustare în cadrul Grupurilor de lucru create în fiecare unitate administrativ-teritorială, conform necesităților identificate la nivelul comunității locale și aprobare în cadrul ședințelor Consiliilor locale.

Modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 are ca obiectiv *“Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,”* și este constituit din 5 priorități la nivel local pentru soluționarea problemelor identificate, *Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență, Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane, Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu*

²⁶https://www.cna.md/public/files/sna_cadrulnormativ/Planul%20local%20anticoruptie%20pentru%20anii%202018-2020.docx

cetățenii și transparenței activității APL-urilor. Subsecvent, modelul Planului local anticorupție include 17 rezultate scontate care stabilesc schimbarea ce urmează a se produce la nivel local prin realizarea a 35 de acțiuni, cu posibilitatea ajustării la necesitățile identificate la nivelul administrației publice locale.

Subsecvent, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 676/2017, autorităților administrației publice de nivelul II, se recomandă aprobarea planurilor locale anticorupție. În rezultat, din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare a CNA, pentru perioada anului 2019, din numărul total de Consilii raionale, 97% au aprobat Planurile

anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Comrat, Dondușeni, Edineț, Fălești, Florești Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, Taraclia, UTA Găgăuzia, Căușeni, Soroca, Drochia, Orhei, Telenești, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Glodeni, Bălți, Briceni și Dubăsari).

Subsidiar, planul local anticorupție nu a fost aprobat de către Consiliul municipal Chișinău. Totodată, ca urmare a instruirilor desfășurate în anul 2016 în cadrul proiectului „Transparența și responsabilitatea autorităților publice prin activități comune ale mass-media și ONG-urilor locale și regionale”, realizat de Centrul Contact și finanțat de Uniunea Europeană, Consiliile raionale Telenești, Criuleni, Călărași și Primăria orașului Cimișlia, Primăria mun. Bălți au elaborat Planul strategic local anticorupție și de integritate a APL pentru perioada 2016-2021. Inițiativa de a adopta un Plan de acțiuni anticorupție cu un termen de implementare de 5 ani (2016-2021) este una salutară, însă aceasta presupune asumarea responsabilității de a adopta modificări ulterioare ale acestui Plan, în conformitate cu documentele de politici care au fost adoptate ulterior, precum Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020.

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	CS; Centrul de e-Guvernare; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

caracterului
prietenos
pentru
utilizator

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în testul Raportului se va utiliza denumirea nouă a instituției.

Articolul 22 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prevede utilizarea Sistemului informațional e-Legislație și publicarea în cadrul acestuia a tuturor versiunilor proiectului actului normativ la diferite etape ale elaborării acestuia, precum și a materialelor suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare, de către autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul actului normativ, cu excepția Președintelui Republicii Moldova și a deputaților în Parlament.

Conform raportului prezentat de către Agenția de Guvernare Electronică, SI ”e-Legislație”, are ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă și a fost dezvoltat astfel încât să cuprindă traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ (elaborare, avizare, expertizare), concentrate într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul legislativ, inclusiv a publicului.

Ținând cont de indicatorul de progres al acțiunii în cauză, AGE recomandă ca la etapa elaborării de către Ministerul Justiției a proiectului viitorului Regulament al SI „e-Legislație”, să se stabilească expres că sistemul informațional respectiv să fie integrat pe pagina web oficială a Guvernului (<http://gov.md/ro>), după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator.

Concomitent, din informațiile oferite în cadrul perioadelor anterioare de raport, AGE a propus Cancelariei de Stat, în calitate de administrator al conținutului informațional al paginii oficiale al Guvernului în rețeaua Internet, să implice în realizarea acțiunii în cauză și Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (succesorul de drepturi și obligații ale Î.S. „Centrul de Telecomunicații Speciale”), care în conformitate cu pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.1464/2007, este administratorul tehnico-tehnologic al paginii <http://gov.md/ro>.

Totodată, Agenția de Guvernare Electronică își exprimă disponibilitatea să se alăture realizării acțiunii 31 prin prisma integrării SI „e-Legislație” cu platformele centralizate de e-Guvernare (serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog).

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, pentru perioada de implementare – anul 2018, Sistemul Informațional Automatizat (SIA) “e-legislație” se află în proces de testare cu toate autoritățile publice ale administrației publice centrale. Totodată, a fost actualizată lista persoanelor implicate în procesul de elaborare a actelor normative, iar Agenția Resurse

Informaționale Juridice a creat conturile necesare pentru a avea acces la sistem și pentru a participa la testare.

Prin intermediul acestui sistem urmează ca autoritățile care elaborează proiecte de acte normative să le facă publice în diferite versiuni la diferite etape ale elaborării. Prin intermediul sistemului informațional se va face public:

- a) inițiativa legislativă;
- b) numele și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, informația despre grupurile de lucru create și componența acestora;
- d) concepția viitorului proiect;
- e) proiectul de act normativ;
- f) materialele din dosarul de însoțire a proiectului;
- g) informația referitoare la consultarea publică a proiectului etc.

Considerând provocările întâmpinate în supunerea tuturor proiectelor de acte normative expertizei anticorupție și publicării rezultatelor acesteia, este relevantă includerea categoriei “rezultatele expertizei anticorupție” în lista informațiilor făcute publice în sistemul susmenționat, inclusiv în conformitate cu acțiunea nr. 36 din prioritatea II.3, care prevede “Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare”.

Totodată, din rapoartele transmise anterior, Scretariatul Grupurilor de monitorizare a fost informat pe marginea planificării lansării oficiale a sistemului „e-legislație” cu asigurarea interconectării cu Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md). Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea sistemului informațional autorizat „e-legislație” era raportat ca fiind la etapa de definitivare pentru a fi transmis spre consultare publică. La 13 aprilie 2019, Ministerul Justiției a plasat pe pagina web oficială anunțul privind continuarea procesului de elaborare a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație” și a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație”. Propunerile urmau a fi transmise până la data de 26 aprilie 2019.

Din informația oferită de **Cancelaria de Stat** pe parcursul perioadei actuale de raport, nu au fost întreprinse careva activități suplimentare privind dezvoltarea platformei informaționale. La moment accesul publicului la proiectele de acte normative este asigurat prin intermediul paginilor web oficiale a instituțiilor publice și a platformei guvernamentale particip.gov.md.

Prioritatea II.3 Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor, a fost analizată inclusiv prin prisma datelor acumulate, care au stat la baza elaborării Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, unde ponderea respondenților (populație, business) care apreciază nivelul de transparență a Guvernului drept destul de transparentă/foarte transparentă, a crescut cu 3%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017.

Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32 Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Centrul de e-Guvernare; entitățile prestatoare de servicii	Numărul de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md , lansate anual. Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md	Platforma www.servicii.gov.md	REALIZAT

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

Astfel, **Agencia de Guvernare Electronică** (AGE), în calitate de posesor al portalului guvernamental unic al serviciilor publice (<https://servicii.gov.md/>), raportează că, potrivit situației din 11.01.2021, portalul respectiv are două interfețe: interfața informativă – pe care se regăsesc fișele/pașapoartele serviciilor publice, ce conțin informații despre **649 servicii** publice, și interfața interactivă care oferă beneficiarilor acces către **177 servicii publice** prestate în mod electronic (e-servicii), care au fost integrate cu portalul și, respectiv, accesibile de pe portal.

În urma unei analize comparative a datelor respective cu datele de la finele anului 2018, pe portalul <https://servicii.gov.md/> în 2018 s-au regăsit 631 servicii publice, în 2019 – 624 de servicii, la situația din 11.01.2021 – 649 de servicii publice. În acest context, merită a fi precizat că, potrivit pct.4 lit.c) din HG nr.330/2012 „Cu privire la crearea și administrarea portalului guvernamental unic al serviciilor publice”, sarcina integrării în portal a serviciilor publice electronice noi, inclusiv celor în curs de dezvoltare, le revine nemijlocit entităților prestatoare de servicii. Totodată, AGE raportează că este responsabilă de asigurarea funcționării portalului și acordarea entităților prestatoare de servicii a suportului metodologic pentru actualizarea informației și integrarea serviciilor electronice în portal (conform pct.5 lit.a) și b) din HG nr.330/2012). Astfel, sarcina creșterii numărului serviciilor publice disponibile prin portalul <https://servicii.gov.md/>, inclusiv de digitizare a serviciilor de care sunt responsabile, le revine prestatorilor de servicii publice și nu AGE. În altă ordine de idei, AGE menționăm că, în cadrul realizării acțiunii 3.1. din Planul de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021 (aprobat prin HG nr.966/2016), sunt planificate o serie de activități practice de identificare și eliminare a serviciilor publice depășite de timp. Astfel, nu este exclus ca numărul serviciilor publice să fie redus.

Subsecvent, cu referire la numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei <https://servicii.gov.md/>, AGE menționează, că achitarea electronică are loc nu prin portalul <https://servicii.gov.md/>, ci prin Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (MPay). Astfel, accesarea unui serviciu public concret poate avea loc prin portal, achitarea efectuându-se însă prin Serviciul MPay. În acest context, potrivit situației din luna decembrie 2020, sunt integrate cu Serviciul MPay peste 86 de servicii publice administrative, prestate de ASP, MECC,

CNAS, SFS, ANSA, MAEIE, ANA etc, facilitând itinerarul de accesare al acestor servicii de către cetățeni și simplificând substanțial pentru beneficiarii serviciilor publice, procedura de achitare. Astfel, la moment, sunt conectați la Serviciul MPay - 1511 de autorități/instituții prestatoare de servicii publice, din care 1425 sunt grădinițe, 31 de școli, iar restul 43 sunt alte autorități/instituții prestatoare de servicii publice. De asemenea, sunt conectați la Serviciul MPay - 14 prestatori de servicii de plată.

Pentru perioada de raport, **Agenția Servicii Publice** informează despre disponibilitatea a 80 de servicii electronice prestate. Serviciile electronice care pot fi procesate prin intermediul paginii web oficiale a ASP, sunt următoarele: servicii cadastrale – 7; servicii de înregistrare /licențiere a unităților de drept – 3/24; servicii stare civilă - 20; servicii în domeniul evidenței și documentării populației – 12; servicii disponibile prin intermediul buletinului de identitate electronic – 6; servicii în domeniul evidenței și documentării conducătorilor de vehicule – 6; servicii în domeniul evidenței și documentării vehiculelor – 7; servicii în domeniul confecționării și eliberării numerelor de înmatriculare – 4; evidența unităților de drept – 2; programare prealabilă – 1.

Serviciul Fiscal de Stat prestează, prin intermediul platformei www.servicii.gov.md, - 34 de servicii. Cel mai recent serviciu introdus în perioada anului 2019, este „Soluția fiscală individuală anticipată”. Toate serviciile electronice prestate de SFS sînt gratuite pentru toți contribuabilii, prin intermediul SIA „Cabinetul personal al contribuabilului”. Astfel, indiferent de categoria contribuabilului, de obligativitatea acestuia de a utiliza sau nu metode automatizate de raportare fiscală, accesul la serviciile fiscale electronice este gratuit pentru toți contribuabilii.

Ministerul Afacerilor Interne raportează că prestează în total – 81 de servicii. Totodată, în vederea extinderii numărului serviciilor prestate de către STI prin platforma www.servicii.gov.md, urmare a evaluării serviciilor publice prestate, a fost identificată posibilitatea supunerii procedurii de automatizare și transformare într-un serviciu online a serviciului de eliberare a certificatului de cazier contravențional, în mod similar cu serviciile deja prestate online (eliberarea cazierului judiciar și eliberarea cazierului detaliat).

Serviciul Vamal raportează că la data de 31.12.2020 pe portalul www.servicii.gov.md, sunt publicate 18 seturi de servicii care conțin informații și referințe utile privind serviciile publice asociate administrării vamale. Suplimentar, Serviciul Vamal informează, că prin intermediul platformei, este prestat 1 serviciu public cu plată electronică „Eliberarea certificatelor de origine”.

Serviciul de Informații și Securitate informează că serviciul electronic de eliberare a actului permisiv „Certificatul de acreditare a prestatorului de servicii de certificare” este lansat pe platforma guvernamentală www.servicii.gov.md.

Lista serviciilor prestate de **Casa Națională de Asigurări Sociale** a fost actualizată la data de 02.07.2019 și totodată pe parcursul perioadei de gestiune prin intermediul platformei electronice nu au fost lansate servicii noi. Suplimentar, CNAS informează că nu prestează servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md.

În cadrul **Ministerului Apărării**, structura responsabilă de prestarea unor servicii publice, a întreprins măsuri pentru continuarea procesului de identificare a serviciilor publice prestate de către structurile MA, în total pentru perioada curentă de raport sunt disponibile 55 de servicii publice existente (11 prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md, dintre care 1 serviciu este prestat prin intermediul platformei electronice).

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor informează, că pe pagina web actpermisiv.gov.md se regăsesc 7 servicii (eliberarea actelor permise). Totodată, aceste servicii se găsesc și pe pagina web www.mpay.gov.md la compartimentul *Taxa pentru eliberarea actelor permise*.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că instituția subordonată Agenția de Mediu – pe parcursul anului 2020, a lansat procesul de eliberare a 13 tipuri de acte permise prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permise (SIA GEAP) – www.actpermisiv.gov.md; Serviciul de eliberare a autorizației de gestionare a deșeurilor și a Notificării de export/tranzit al deșeurilor a început să fie prestat prin intermediul Sistemului informațional automatizat managementul deșeurilor – <https://siamd.gov.md>; Serviciul de eliberare a permiselor de pescuit sportiv, amator și de agrement, s-a realizat prin intermediul sistemului „e-Pescuit” - <https://e-pescuit.mediu.gov.md>. Totodată, Agenția de Mediu menționează, despre prestarea a 9 servicii cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md (MPay).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trim IV anul 2017	Centrul de e-Guvernare; ME; ANSA; CNSP; APL de niv I și II	Soft implementat și funcțional; numărul de notificări înregistrate în sistem	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Potrivit raportului prezentat de către **Ministerul Economiei și Infrastructurii**, la 28 martie 2018 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 263 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr. 753 din 14 iunie 2016, potrivit căreia a fost aprobat un nou Plan de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permise.

Posesor – Ministerul Economiei și Infrastructurii;

Deținător – Agenția Servicii Publice;

Registrator – autoritățile emitente de acte permise conform Legii nr. 160 din 22 privind reglementarea prin autorizație a activității de întreprinzător.

Potrivit Planului de acțiuni, au fost aprobate 2 acte normative:

- Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise;

- Hotărârea Guvernului nr. 551 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise.

De asemenea, a fost aprobată Dispoziția Guvernului nr. 88-d din 23 iunie 2018 potrivit căreia a fost instituit Grupul de lucru tehnic pentru coordonarea definitivării și implementării Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise.

Sistemul este integrat cu serviciile guvernamentale comune precum MConnect, MSign, MPass, MNotify, MPay, etc. și este plasat pe MCloud și a fost înregistrat la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

În anul 2018, a avut loc lansarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise. În prima etapă au fost incluse în pilotare 29 de acte permise, eliberate de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Servicii Publice, Agenția Națională de Reglementare a Activității Nucleare și Radiologice, Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice și notificarea privind inițierea activității de comerț, eliberată de către primăria mun. Chișinău. De asemenea, pentru perioada de implementare – anul 2018, a fost raportată planificarea lansării în regim de pilotare și de producție încă a cel puțin 60 de acte permise, prevăzute în Nomenclatorul actelor permise din Anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011.

Totodată, la data de 19 decembrie 2018, a fost aprobată Hotărârea Guvernului cu privire la instituirea resursei informaționale în domeniul comerțului, pe baza SIA GEAP. Drept urmare, au fost aduse modificări la Conceptul Tehnic al Sistemului Informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise, în continuare - SIA GEAP, Conceptul mecanismului de gestionare și eliberare a actelor permise și a Planului de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic, Regulamentul cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise. Astfel, autoritățile publice implicate în implementarea soluțiilor de ghișeu unic din domeniul comerțului utilizează SIA GEAP în calitate de resursă informațională în domeniul comerțului.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PA; MJ	Acțiunile de regres înaintate; sentințele în privința persoanelor responsabile de condamnarea RM la CtEDO, pronunțate; volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	PARȚIAL REALIZAT

Pentru perioada anului 2020 **Ministerului Justiției**, raportează că în scopul reglementării, într-un cadru normativ comprehensiv, a mecanismului de aplicare a instituției regresului în contextul condamnării Republicii Moldova de către Curtea Europeană, a fost elaborat proiectul de lege de modificare a mai multor acte legislative. Proiectul de lege a fost adoptat de Parlament în lectură finală la 26 noiembrie 2020 (Legea nr. 205/2020). La 18 februarie 2020 și 26 iunie 2020, prin scrisorile nr. 06/1701 și, respectiv, 06/4692, în baza art. 25 alin. (3) din

Legea nr. 151/2015, Agentul guvernamental a sesizat Procuratura Generală cu privire la încălcările stabilite de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele versus Republica Moldova, în vederea inițierii, după caz, a urmăririi penale împotriva persoanelor eventual responsabile de încălcările Convenției Europene a Drepturilor Omului, pentru anul 2020.

Totodată, conform raportului **Procuraturii Generale**, în perioada de raport în ce privește capitolul implementarea eficientă a acțiunilor de regres inițiate în privința funcționarilor publici și a judecătorilor pentru orice abatere gravă care a dus la condamnarea Republicii Moldova de către CtEDO, urmează a fi menționat că în perioada de raport nu au fost înaintate acțiuni de regres. De asemenea, nu au fost pronunțate sentințe în privința persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO.

În același context, **Procuratura Anticorupție** a intervenit în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 al SNIA, organizate la data de 28 mai 2018, cu argumentarea necesității de revizuire a acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile când procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal. Astfel, a fost subliniat că nu există un temei în baza căruia procurorul să se adreseze în judecată față de persoana responsabilă de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO. În primul rând, persoana trebuie să fie condamnată, cel puțin trasă la răspundere disciplinară sau contravențională. În acest context, reprezentantul PA a punctat că nu este posibil de a merge cu o acțiune civilă în circumstanța inexistenței unui cadru legal funcțional, cu temeiuri care să reglementeze procedura. Totodată, Legea Integrității nr. 82 prevede dreptul persoanei de a recupera prejudiciul de la autoritatea publică, dar nu este prevăzut procedural cum se realizează această măsură. Drept urmare, membrii Grupului de Monitorizare 3 au adoptat decizia de a fi organizată o masă rotundă la subiectul implementării acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, pentru a determina modul de realizare în continuare a acestora.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC	Actele normative și proiectele de acte legislative aprobate de Guvern, pasibile de expertiza anticorupție, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție/	PARȚIAL REALIZAT

Conform articolului nr. 35 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative*. Conform Articolului 28 din Legea Integrității nr. 82/2017, lit. (2) *agenții publici și entitățile publice cu*

drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative (în continuare în acest articol – autori), precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția:

- a) documentelor de politici;*
- b) actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;*
- c) decretelor Președintelui Republicii Moldova;*
- d) dispozițiilor Guvernului;*
- e) hotărîrilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi și decrete ale Președintelui Republicii Moldova;*
- f) tratatelor internaționale, actelor de acordare a deplinei puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.*

În procesul de analiză a paginii web a Guvernului, respectiv a proiectelor incluse pe ordinea de zi la ședințele de Guvern, s-a constatat că în perioada anului 2020 au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern 960 de proiecte de acte normative. Din numărul total de acte examinate (960 proiecte), 459 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 501 de proiecte nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție, temei servind art.28 alin.(2) din Legea integrității nr.82/2017. Din cele pasibile (459 proiecte) au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 320 de proiecte, iar 139 de proiecte au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, cu încălcarea normelor legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative.

În același timp, potrivit noilor prevederi ale Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, intrate în vigoare la 22.07.2018, expertiza proiectului de act normativ este efectuată concomitent cu avizarea acestuia, deci, asupra unui proiect nedefinitivat. Astfel, normele Legii nr.100/2017 care reglementează efectuarea expertizei anticorupție nu sunt corelate cu prevederile Legii integrității nr.82/2017, care la art. 28 prevede că „expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite de lege, se efectuează (...) doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare publică a părților interesate”.

Ținând cont de impactul și obiectivele expertizei anticorupție (prevenirea manifestărilor de corupție prin excluderea factorilor de risc din proiecte, oferirea garanțiilor suplimentare de desfășurare a procesului legislativ în interesul cetățenilor și în interes public) efectuarea acesteia concomitent cu etapa de avizare a proiectului va diminua din rolul și din scopul mecanismului dat, prevăzut chiar în Legea nr. 100/2017 – Expertiza anticorupție are menirea de a – „(...) preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția, prin elaborarea recomandărilor în vederea revizuirii reglementărilor respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora”. Raționamentul care stă la baza efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat constă în faptul că proiectul nu poate suferi alte modificări, modificări care pot conține în sine norme coruptibile.

În acest context, se impune în mod necesar aprobarea modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului atunci când acesta este definitivat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificare trimestrială a indicatorilor de progres	APC; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, publicate pe pagina web a Guvernului	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate pe marginea realizării **acțiunii nr. 36**, entitățile publice au prezentat informație generală și nu au fost indicate date specifice sau surse de verificare a acestora.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a raportat privind includerea propunerilor și obiecțiilor recepționate în tabelul divergențelor și luarea acestora în considerare în procesul de definitivare a proiectelor. Procedura a fost respectată cu excepția a 10 proiecte de acte normative, astfel reieșind din urgența necesității modificării cadrului normativ, proiectele nu a fost expediate Centrului National Anticorupție în vederea efectuării expertizei anticorupție, conform procedurii de promovare prevăzute de cadrul normativ.

Ministerului Apărării raportează efectuarea sintezelor propunerilor și obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, publicarea pe pagina web a Guvernului fiind raportată de către Cancelaria de Stat.

Ministerul Economiei și Infrastructurii susține că sintezele obiecțiilor au fost incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicate pe pagina web a Guvernului.

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, toate proiectele de acte normative elaborate de către Minister sunt transmise Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. Suplimentar, toate constatările și concluziile din rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi sunt incluse în sinteze separate și remise Guvernului împreună cu dosarul proiectului. Publicarea acestora pe pagina web oficială a Guvernului ține de competența Cancelariei de Stat.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, raportează că sinteza respectivă a fost elaborată pentru toate proiectele de acte normative menționate, însă publicarea acestora pe pagina guvernului ține de Cancelariei de Stat .

Ministerul Afacerilor Interne raportează că proiectele de acte normative elaborate de MAI sunt remise Guvernului spre examinare, fiind însoțite de sintezele obiecțiilor și propunerilor. Astfel, din 17 proiecte de acte normative elaborate și publicate pe pagina oficială a MAI și pe portalul www.particip.gov.md în anul 2020, în raport cu 3 proiecte au fost publicate rezultatele consultărilor publice.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează despre faptul că nu se ține statistica numărului sintezelor și obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, invocându-se numărul mic al personalului. Obiecțiile din

rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative au fost incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor). Ulterior, aceste sinteze au însoțit proiectele transmise Guvernului spre examinare și aprobare.

Conform raportului **Cancelariei de Stat**, prezentat la finele anului 2017, caracterul public al traseului unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ, concentrate într-un singur sistem, respectiv transparența procesului urmau a fi asigurate odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la actele normative (nr. 100/2017) și asigurarea funcționalității Sistemului informațional e-Legislație, care are ca obiectiv facilitarea procesului de creație legislativă.

Totodată, în raportul transmis pentru perioada de raport, Cancelaria de Stat menționează că, conform prevederilor cadrului normativ, urmare a procesului de avizare și consultări publice, autorul proiectului întocmește sinteza tuturor obiecțiilor și propunerilor parvenite de la autoritățile publice, precum și din partea reprezentanților societății civile, care se plasează pe pagina web oficială a autorităților publice sau pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele trimestriale ale Cancelariei de Stat cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Potrivit raportului **Cancelariei de Stat** menționează, că a expediat spre expertiză anticorupție proiectele actelor normative lansate în procedura de avizare urmare a ședinței secretarilor generali ai ministerelor, excepție fiind proiectele documentelor de politici publice.

Astfel, pe parcursul anului 2020, au fost organizate 53 ședințe ale secretarilor generali; au fost întocmite și expediate în termen 53 de procese-verbale ale ședinței secretarilor, inclusiv indicațiile aferente; au fost pregătite 53 de ordine de zi, au fost expediate electronic participanților la ședință toate ordinile de zi și materialele aferente. De asemenea, acestea au fost plasate pe pagina web a Cancelariei de Stat, pentru asigurarea transparenței și au fost expediate spre avizare 574 de proiecte, respinse în cadrul ședinței - 34 proiecte.

De asemenea, pe parcursul perioadei de referință, Cancelaria de Stat a asigurat organizarea a 52 ședințe ale Guvernului pentru care au fost pregătite 52 de ordine de zi, care au fost scanate și expediate electronic participanților la ședință și plasate pe site-ul Guvernului, pentru asigurarea transparenței.

Totodată, monitorizarea paginii-web a Guvernului a relevat faptul că 139 de proiecte de acte normative au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, drept urmare, încălcându-se prevederile normelor legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative. (vezi informația prezentată la acțiunea nr. 35, prioritatea II.3).

Raportul de monitorizare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, pentru perioada anului 2020.

Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 reprezintă principalul documentul de politici anticorupție la nivelul autorităților publice locale de nivelul II, care are un caracter multidisciplinar pe termen mediu și oferă coordonatele majore de acțiune în sprijinul promovării integrității, buneii guvernări, eficienței, transparenței și îmbunătățirea structurilor și proceselor proprii ale administrației publice locale. Totodată, Planul local anticorupție contribuie la creșterea eficienței și eficacității organizaționale, precum și la creșterea gradului de responsabilizare a administrației publice locale, prin oferirea unui fundament solid în vederea prestării serviciilor publice calitative, utilizarea adecvată și eficientă a banilor publici, contribuind astfel la îmbunătățirea imaginii publice precum și la creșterea încrederii societății în autoritățile publice locale.

Planul are ca obiectiv “Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,,.

Măsurile incluse în Plan sunt structurate în jurul a cinci priorități la nivelul local pentru depășirea problemelor identificate:

- Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție,
- Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență,
- Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice,
- Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane,
- Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.

Derularea activităților incluse în modelul Planului local anticorupție vine în sprijinul și detalierea inclusiv a celor 14 măsuri din Prioritatea II.1 “Promovarea integrității în cadrul entităților publice” ale *Pilonului II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală*, al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, aplicabile fiecărei instituții în mod particular, în funcție de riscurile, vulnerabilitățile și nevoile de intervenție specifice identificate. De asemenea, planurile sunt concepute cu o viziune concretă și realistă, fiind utilă și o analiză internă periodică privind modificarea acțiunilor cuprinse în acesta, întru asigurarea atingerii obiectivelor stabilite.

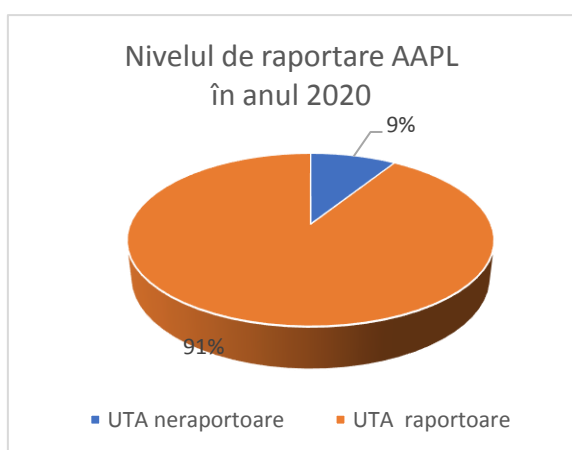
În ceea ce privește procesul de adoptare a Planului local anticorupție, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a acordat asistență tehnică cu privire la elaborarea și adaptarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale în cadrul Grupurilor de lucru la nivelul fiecărei instituții din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II. Drept urmare, în urma elaborării, modelul exhaustiv al Planului a fost transmis către

toate cele 35 de autorități publice locale de nivelul II, pentru a fi ajustat la specificul și nevoile fiecărei entități, subliniind importanța unei analize obiective a măsurilor cuprinse în plan și nu în ultimul rând identificarea unor lacune din activitatea instituției care nu își găsesc acoperire în modelul transmis.

În activitatea de asistență acordată autorităților publice locale de nivelul II, a fost subliniată importanța consultării angajaților implicați în domeniul de raportare din cadrul fiecărei instituții. Dat fiind faptul, că planul anticorupție în domeniul administrării publice locale are caracterul unui act normativ (urmând a fi adoptat prin decizia Consiliului raional/municipal), s-a recomandat respectarea dispozițiilor legale privind transparența decizională.

Analizând documentele transmise de către autoritățile publice locale, s-au constatat următoarele:

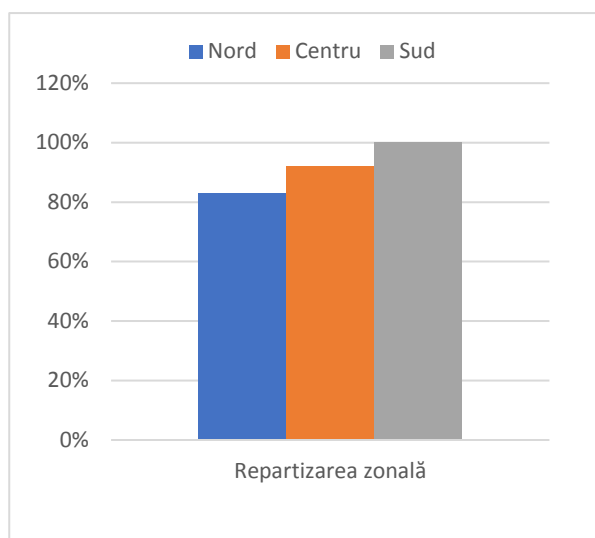
- o mare parte din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II au preferat să preia cu fidelitate măsurile indicate în modelul transmis și au adoptat planul anticorupție în domeniul administrației publice locale în forma propusă de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, fără a-l adapta la specificul fiecărei instituții în parte, ceea ce denotă fie formalism, fie o încredere/acord adus autorilor modelului planului în ceea ce privește cultivarea integrității în sectorul public la nivelul local;
- este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul transmis și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată;
- autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Taraclia, Consiliul raional Ungheni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Cimișlia, analizând acțiunile regăsite în modelul transmis al planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, au decis să excludă o parte din ele, fără să realizeze în prealabil, analiza riscurilor și vulnerabilităților la corupție desprinse în acțiunile acestuia;
- pot fi considerate exemple de bune practici, documentele aprobate la nivelul Consiliului raional Orhei, Consiliului raional Hîncești, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, Consiliului raional Basarabeasca, Consiliului raional Leova;

Prezentul Raport de monitorizare privind implementarea Planurilor locale anticorupție pentru anii 2018-2020, tratează datele colectate pentru anul 2020. Astfel, **31** de AAPL de nivelul II, ce constituie **91%** din numărul total, au transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul CNA, rapoartele privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul local anticorupție. Consiliile care nu au

remis rapoartele pentru perioada anului 2020 sunt următoare: Consiliul raional Florești, Fălești și Dubăsari.

Dacă ar fi să repartizăm subiecții supuși raportării conform poziției geografice a acestora, putem evidenția o rată de raportare de 92 % la sută din Consiliile raionale/municipale din regiunea Centru, 83 % de rapoartări din regiunea Nord și respectiv 100 % -din regiunea Sud a Republicii Moldova.

Principalele dificultăți semnalate de către reprezentanții autorităților administrației publice locale privind implementarea Planului

anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, se referă la:

- lipsa personalului și nivelul insuficient de pregătire a celui existent pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- dificultatea de a atrage și de a menține un sistem de personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a încălcărilor comise de către agenții publici;
- sistemul actual extrem de depășit și nemotivat al salarizării în domeniul administrației publice locale, segment vulnerabil evidențiat inclusiv în Raportul de monitorizare "Situația democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova", realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS "Viitorul" cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei²⁷.
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și implementare a politicilor publice anticorupție de la nivelul local;
- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- furnizarea de către cetățeni a unor informații false pentru obținerea de subvenții și sau ajutoare necuvenite.
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților față de fenomenul corupției, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție;

²⁷ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate responsabile de monitorizarea/ implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020.

Dintre **măsurile de remediere** a vulnerabilităților evidențiate de autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în rapoartele elaborate, putem menționa:

- identificarea, în comun cu autoritățile publice centrale, a mecanismelor de motivare nefinanciară a personalului;
- cooperarea cu donatorii externi care activează la nivelul local, întru consolidarea capacităților angajaților;
- recrutare de personal pentru ocuparea posturilor vacante existente;
- stabilirea unor mecanisme interne de instruire, întru menținerea memoriei instituționale, inclusiv la subiectul integrității;
- redimensionarea atribuțiilor din fișele de post ale personalului cu stabilirea unui coordonator din cadrul fiecărei entități publice, responsabil de colectarea informațiilor necesare privind stadiul implementării planului local anticorupție și raportarea semestrial către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, asigurat de CNA;
- analiza și identificarea necesităților pentru salarizarea corespunzătoare a muncii;
- realizarea unui sistem intern de colectare periodică (lunară/trimestrială) a datelor și nu doar în zilele premergătoare raportării propriu-zise;
- participarea periodică la instruire, precum și programe de dezvoltare profesională a agenților publici și aleșii locali;
- conștientizarea agenților publici cu privire la sancțiunile care li se pot aplica în cazul descoperii ulterioare a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu;
- inițierea unui sistem de monitorizare a activității funcționarilor publici din cadrul autorității publice locale cu funcții de execuție și de control;
- în domeniul achizițiilor: specialiști licențiați, care să fie atestați și să aibă capacitatea de a oferi consultări actorilor implicați în achiziții publice (autoritatea contractantă și operatori economici); stabilirea necesităților în funcție de nevoile reale și prioritățile autorității contractante, inițierea în timp util a procedurilor de achiziții, formularea adecvată a cerințelor de calificare, stabilirea unor factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora, respectarea legislației în materie de achiziții publice, analiza cu atenție a contractelor adiționale care se încheie în timpul derulării contractelor, fundamentarea temeinică a eventualelor modificări ale contractelor, instituirea unor proceduri specifice privind achizițiile la nivelul instituției publice locale (recomandările expuse de către operatorii economici participanți la studiu privind “Indexul de încredere în sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova” elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica

Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației”, pentru ca sistemul național de achiziții publice să devină unul mai eficient).²⁸

- efectuarea de vizite trimestriale în teritoriu pentru identificarea la zi a vulnerabilităților;
- verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții anchetelor sociale; informarea noilor consilieri raionali despre Planul local anticorupție pentru anii 2018 – 2020 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii și alegătorii va impulsiona nivelul de cunoaștere a acestui document de către publicul larg.

Printre recomandările evidențiate supra, se regăsesc cele expuse în Rapoartele alternative de monitorizare a Planurilor locale anticorupție, elaborate în cadrul Programului de granturi mici, instituit cu suportul Programului de Proiectul ”Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova” finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de către PNUD Moldova în cooperare cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, care a urmărit scopul de a încuraja eforturile societății civile, în special considerând specificul domeniilor abordate de planurile locale anticorupție și eforturile analitice necesare întru monitorizarea eficientă a acestora²⁹.

Merită de a fi accentuată și apreciată în mod separat implicarea activă a APL-urilor de nivelul II în realizarea acțiunilor incluse în Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale, prestația cărora este una salutară și necesită a fi menținută și consolidată, întru valorificarea și extinderea eforturilor anticorupție pe mai multe dimensiuni la nivelul administrării publice locale.

Pentru fiecare dintre măsurile incluse în Plan, autoritățile administrației publice locale colectează indicatori în cadrul unui proces de autoevaluare pe care îi raportează Secretariatului Grupurilor de Monitorizare al SNIA.

Raportul de față are drept scop monitorizarea stadiului de raportare a implementării Planurilor locale anticorupție la nivelul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II prin realizarea unei analize cantitative și calitative a documentelor transmise către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare pentru perioada anului 2020.

Conform acestui document, obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea normelor anticorupție incluse în plan;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de consolidare a climatului de toleranță zero la corupție.

În urma analizei rapoartelor autorităților administrativ teritoriale de nivelul II, privind descrierea progreselor și deficiențelor înregistrate în atingerea indicatorilor de progres a acțiunilor cuprinse în Planurile locale anticorupție, a fost înregistrată o evoluție relevantă, comparativ cu perioada anterioară de raportare, însă nivelul scăzut de realizare a acțiunilor, rămâne să existe în rapoartele prezentate pentru perioada anul 2020.

²⁸ <http://viitorul.org/files/library/Index%20incredere%20achizitii%20WEB%202ab.pdf>

²⁹ <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/presscenter/pressreleases/2019/cu-sprijinul-pnud--planurile-de-aciuni-din-strategia-naional-de-.html>

În urma analizei calitative a rapoartelor s-a constatat o menținere a variației semnificative în ceea ce privește volumul de raportare pe acțiuni și indicatori de progres, raportarea neuniformă (utilizarea în același timp a mai multor tipuri de raportare) și inclusiv probleme de calitate a datelor.

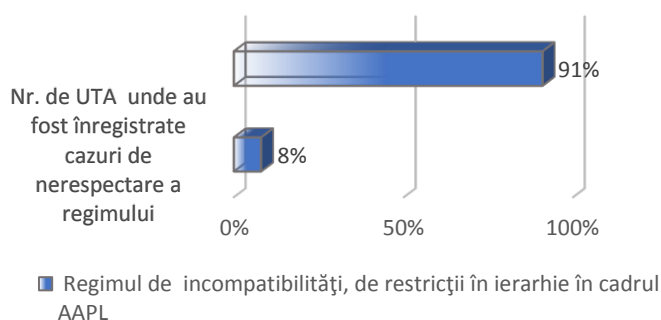
Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, urmărește 4 rezultate scontate, după cum urmează:

Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată.*
3. *Unități de audit intern create și funcționale.*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, prin evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, conform rapoartelor remise, a fost asigurată în cadrul a 31 de Consilii municipale/raionale

raportoare. Astfel, din informațiile oferite se atestă un număr total de 34 de cazuri de nerespectare a regimului susvizat în cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II. Consiliul raional Fălești raportează înregistrarea a 15 cazuri, Consiliul raional Criuleni - 4 cazuri, Consiliul raional Drochia - 5 cazuri, Consiliul raional Edineț- 4 cazuri, Consiliul raional Sîngerei -3 cazuri, Consiliul raional Soroca -2 cazuri și

Consiliile raionale Ștefan-Vodă și Telenești – câte 1 caz privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Totodată, rapoartele transmise în adresa Secretariatului Grupurilor de Monitorizare al SNIA, denotă că 29 din cazurile înregistrate au fost soluționate în cadrul entității. Pe marginea a 5 cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate (ANI).

Subsecvent, din informațiile referitoare la finalitatea soluționării cazurilor menționate, se atestă o suspendare din funcție în cadrul Consiliului raional Telenești.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	REALIZAT PARȚIAL

Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri:

- a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului,
- b) anual,
- c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Din rapoartele parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al CNA, s-a evidențiat o serie de neconformități în raportarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale. Au fost atestate date diferite privind numărul persoanelor angajate prin transfer sau concurs la entitatea publică și numărul declarațiilor depuse la validarea mandatelor în perioada de raportare, de asemenea, în cazul numărului de persoane care activează în cadrul autorității și numărul de declarații depuse anual la Autoritatea Națională de Integritate. Aceeași situație se regăsește și în cazurile privind numărul agenților publici care și-au încetat mandatul și numărul de declarații depuse în acest caz.

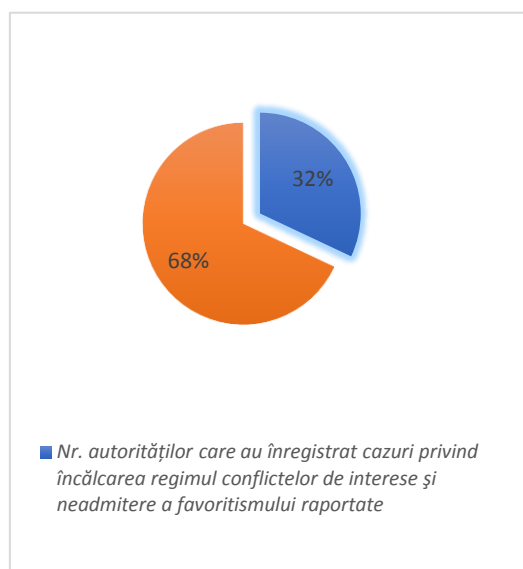
Toate aceste neconcordanțe se datorează în mare măsură faptului că începînd cu anul 2018, agenții publici care cad sub incidența Legii Nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, depun declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic E-integritate, ceea ce face ca raportarea privind numărul agenților publici care au depus declarațiile, de către subdiviziunile responsabile din cadrul Consiliilor raionale să devină anevoioasă sau chiar imposibilă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate Numărul conflictelor de interese soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

În vederea asigurării exercitării atribuțiilor de serviciu a agenților publici cu nepărtinire și corectitudine și întru garantarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în perioada de raport - anul 2020 în cadrul subdiviziunilor Consiliul Raional Sîngerei au fost înregistrate 11 cazuri de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în urma cărora pe marginea a 4 cazuri de nerespectare a conflictului de interese, a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate, în urma cărora au fost emise 2 acte de constatare, restul soldîndu-se cu soluționarea acestora în cadrul entității.

De asemenea, Consiliul raional Edineț raportează înregistrarea a 8 cazuri, Consiliul raional Soroca - 2 cazuri, toate fiind soluționate în cadrul entității publice, Consiliul raional Drochia a înregistrat 3 cazuri, dintre care 2 au fost soluționate în cadrul autorității, iar asupra unui caz a fost emis act de constatare de către autoritatea competentă. Consiliul raional Dubăsari- 2 cazuri, ambele fiind soluționate în cadrul entității, Consiliul raional Bălți- 1 caz, Consiliul raional Cantemir – 1 caz, Consiliul raional Cimișlia – 1 caz, Consiliul raional Ocnîța -1 caz, Consiliul raional Telenești – 1 caz și în cadrul Consiliului raional Nisporeni – 2 cazuri,

despre finalitatea acestora nu au fost aduse careva informații.

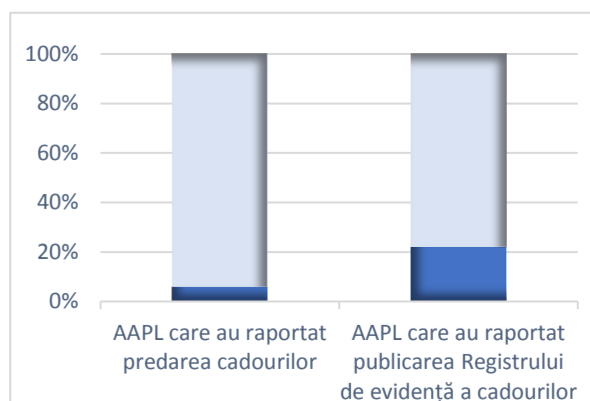
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice. Comisia de evaluare și evidență a cadourilor instituită și funcțională Numărul cadourilor predate comisiei de evaluare și evidență a cadourilor Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate. Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice		

În baza ultimului Sondaj al opiniei publice a locuitorilor Moldovei, efectuat de către Institutul Republican Internațional, locuitorii Republicii Moldova la întrebarea “Pentru cine ați făcut o favoare, ați dat un cadou sau plătit mită pentru a face/primi un serviciu?” au calificat autoritățile publice locale în top 5 sectoare vulnerabile³⁰.

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sînt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În acest sens, în vederea asigurării respectării regimului cadourilor, 24 Consilii raionale ce constituie circa 71 % de autorități publice locale raportoare pentru perioada anului 2020 (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Bălți, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Sîngerei, Șoldănești, Fălești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Telenești) au raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor.

Din numărul total de entități raportoare, Consiliul raional Ocnîța și Consiliul raional Ștefan-Vodă, raportează pe marea asigurarea înregistrării în registrul de evidență a cadourilor a cadourilor recepționate de către agenții publici.

Cu referire la publicarea Registrului de evidență a cadourilor pe pagina web a autorităților administrației publice locale de nivelul II, a fost raportată de către 7 dintre entitățile publice raportoare și anume, Consiliile raionale/municipale Bălți, Călărași, Criuleni, Edineț, Ialoveni, Ocnîța și Telenești. Subsecvent, Consiliile raionale raportează că publicarea pe pagina web a Registrele de evidență a cadourilor, nu este asigurată pe motiv că lipsesc careva date înregistrate în acesta.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și verificarea	Permanent, cu verificarea	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare	Platforma electronică de asigurare	REALIZAT PARȚIAL

³⁰ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_-_december_2019_for_publishing.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	tratării influențelor necorespunzătoare	anuală a indicatorilor de progres		denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.	a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, reprezintă o obligație a agenților publici, angajamentul cărora constituie asigurarea calității, transparenței, obiectivității și imparțialității în prestarea serviciilor publice.

Din rapoartele colectate de către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, în cadrul Consiliilor raionale raportoare, pentru perioada anului 2020, a fost raportat de către Consiliul raional Sîngerei, un caz pe marginea admiterii influenței necorespunzătoare, care a fost denunțat la CNA /alte autorități anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA. Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Agenții publici angajați și conducătorul entității sunt obligați să denunțe imediat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție. Dezvăluirea manifestărilor anticorupție de către un agent public, care cunosc astfel de cazuri în entitatea în care sunt angajați, este un drept al acestora. Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, prevede mecanismele de dezvăluire precum și drepturile persoanei care a efectuat-o, inclusiv drepturile asigurate în cazul în care persoana este recunoscută drept avertizor de integritate, precum și obligațiile conducătorului entității respective și a autorităților de resort de a asigura respectarea acestor drepturi.

În urma informațiilor parvenite de la autoritățile administrației publice locale, pentru perioada anului 2020, 10 Consilii raionale (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Drochia, Glodeni, Orhei, Edineț, Șoldănești, Ialoveni, Ungheni) au raportat aprobarea Regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Totodată, în cadrul rapoartelor recepționate a fost înregistrat și transmis organelor abilitate două cazuri pe marginea dezvăluirii practicilor ilegale din cadrul entității publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate, o prerogativă importantă în consolidarea încrederii populației în entitate, presupune realizarea măsurilor de prevenire și sancționare a persoanelor implicate în incidente de integritate, cu monitorizarea minuțioasă a traseului procedurilor asigurate, în conformitate cu normele legale.

Din informațiile deținute la moment, pentru perioada de raport, nu au fost înregistrate cazuri pe marginea asigurării intoleranței față de incidentele de integritate

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților. Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice. Numărul de refuzuri de acces la informații. Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații. Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice. În acest sens, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA, 27 de Consilii raionale au comunicat despre desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (Consiliile raionale/municipale Bălți, Briceni, Călărași,

Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Glodeni, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Taraclia, Telenești, Ungheni, UTA Găgăuzia) relevînd sporirea numărului cu 7 entități în comparație cu anul precedent.

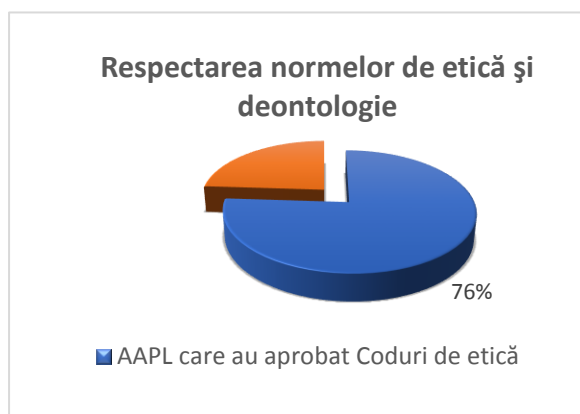
În total, pe parcursul anului 2020, în cadrul Consiliilor raionale raportoare au fost înregistrate 3850 de solicitări de acces la informații, depășindu-se plafonul stabilit pentru perioada anului precedent. Astfel, în cadrul Consiliului raional Cimișlia au fost înregistrate 400 de solicitări privind accesul la informații, Consiliul raional Bălți a înregistrat un număr de 1863 de solicitări, Consiliul raional Cantemir raportează înregistrarea a 343 cazuri, Consiliul raional Taraclia, denotă înregistrarea a 82 de solicitări atribuite accesului la informații, Consiliul raional Ocnița-713 cazuri, Consiliul raional Orhei - 93 de cazuri, Consiliu raional Șoldănești a înregistrat 52 solicitări, Consiliul raional Sîngerei - 67 de cazuri, Consiliul raional Criuleni, a raportat parvenirea a 4 de cazuri privind accesul la informații, Consiliul raional Strășeni, a raportat 90 de solicitări privind accesul la informații, Consiliul raional Șoldănești -52 de cazuri, Consiliul raional Hîncești, raportează înregistrarea a 16 cazuri de solicitări atribuite accesului la informații, Consiliul raional Drochia -29 cazuri, Consiliul raional Edineț-11 cazuri, -Consiliul raional Nisporeni 17 solicitări atribuite acestui indicator și restul Consiliilor raionale raportează un număr de pînă la 10 cazuri de solicitări privind accesul la informații.

Din informațiile oferite de către entitățile locale raportoare, examinarea solicitărilor privind accesul la informații a fost realizată în conformitate cu legislația în vigoare, oferindu-se răspuns pertinent în termenii stabiliți. Totodată, au fost identificate careva refuzuri de oferire a informațiilor solicitate, astfel, Consiliul raional Ocnița – 3 de refuzuri de acces la informații, Consiliul raional Criuleni -2 cazuri de refuz și Consiliul raional Dubăsari- 3. Autoritățile raportoare nu au specificat motivul refuzurilor de a oferi acces la informațiile solicitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri. Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate. Numărul de instruirii și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie. Numărul de cazuri de încălcări a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

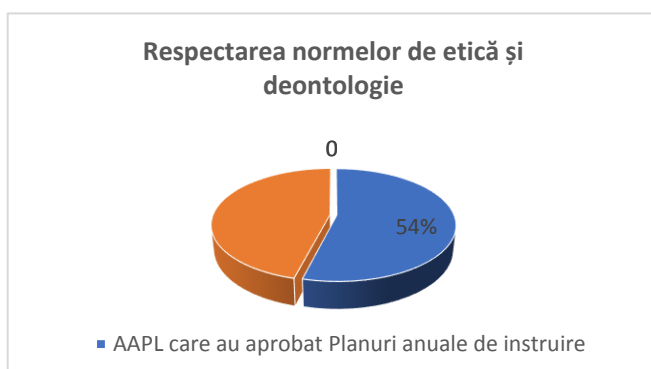
Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrăției și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice. Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.

Astfel, pentru perioada anului 2020, de către 23 de Consilii raionale/municipale (Bălți, Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Orhei, Rîșcani, Rezina, Ocnița, Sîngerei, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni) a fost raportată elaborarea Codurilor de etică și deontologie, cea ce reprezintă circa 76% dintre autoritățile publice locale raportoare.

O ascensiune în acest sens este remarcat în

Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³¹, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), care denotă, că “dacă în 2016 nici un raion nu avea publicat un Cod de etică pentru angajații autorităților administrației publice raionale, atunci în 2018 au fost identificate opt astfel de coduri pe paginile web”.

În cadrul a circa 54% de Consilii municipale/raionale (UTA Găgăuzia, Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Telenești, Ungheni), a fost asigurată elaborarea și aprobarea Planurilor anuale de instruire, o creștere cu 6% în comparație cu anul 2019. Subsidiar, din informațiile recepționate s-a

constatat că de instruiți cu privire la normele de etică și deontologie, au beneficiat, din cadrul Consiliului municipal Bălți - 6 persoane, Consiliului raional Călărași - 58 persoane, Consiliul raional Briceni - 51 persoane, Consiliul raional Basarabeasca - 22 persoane, Consiliul raional Cantemir - 73 de persoane, Consiliul raional Edineț - 7 persoane, Consiliul raional Ialoveni - 286 persoane, Consiliul raional Hîncești - 73 de persoane, Consiliul raional Nisporeni - 11 persoane, Consiliul raional Sîngerei - 8 persoane, Consiliul raional Strășeni - 9 persoane, Consiliul raional Telenești - 4 persoane, Consiliile raionale Fălești și Cantemir câte 3 persoane, Consiliul raional Ungheni - 2 persoane și Consiliile raionale Cimișlia, Ialoveni și Ștefan Vodă câte o persoană.

În total, cu privire la normele de etică și deontologie au fost instruiți 479 de reprezentanți a autorităților administrației publice locale de nivelul II.

În ceea ce privește înregistrarea încălcării normelor de etică și deontologie, au fost înregistrate 3 astfel de cazuri, cu referire la procedura de soluționare și/sau procedura de sancționare și finalitatea procesului pe marginea cazurilor raportate, nu au fost furnizate careva informații în rapoartele prezentate.

³¹ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20AAPL%20si%20I%202018%203%20ro.pdf>

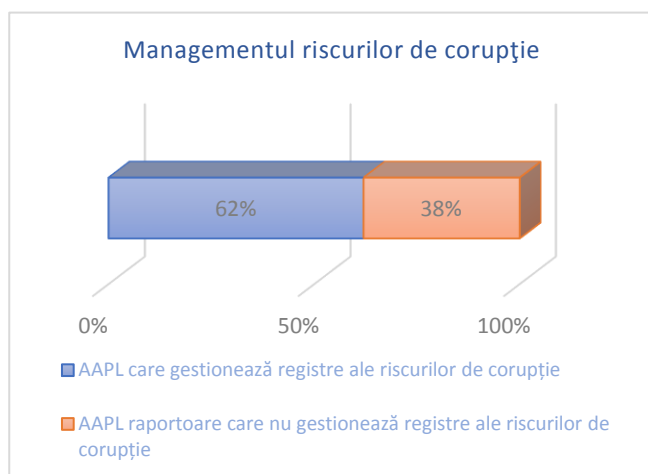
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj), reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului.

Este important de menționat faptul, că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, au solicitat consultanță privind identificarea rigorilor legale și descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare. Totodată, 11 Consilii raionale din cele raportoare au exclus acțiunea dată din planul local anticorupție pentru perioada 2018-2020, considerând-o o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel, tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale. Astfel, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, pentru perioada de raport- anul 2020, au fost identificate 9 cazuri în cadrul Consiliilor raionale raportoare, în care agenții publici înainte de încetarea mandatului/ a raportului de muncă sau de serviciu, au comunicat despre ofertele de angajare din cadrul societăților comerciale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice. Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Evaluarea internă a riscurilor de corupție reprezintă un instrument important în vederea excluderii posibilității de manifestare a fenomenului și întru eficientizarea activității profesionale.

Circa 62 % din autoritățile publice locale care au prezentat raportul, gestionează Registrele riscurilor care includ și riscurile de corupție. Acestea sunt Consiliile municipale/raionale, Călărași, Bălți, Briceni, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, UTA Găgăuzia, Telenești și Strășeni.

Totodată, 3 Consilii raionale (Cantemir, Edineț și Ocnița) raportează despre asigurarea completării registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de

integritate din cadrul entităților publice.

Subsecvent, Consiliile raionale Briceni, Cantemir, Cimișlia, Edineț, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Ocnița și Nisporeni raportează elaborarea Raportului privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12.	Crearea și consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității	Trimestrul II anul 2019;		Unitate de audit intern creată și funcțională. Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Unitatea de audit intern în cadrul autorității este o activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru bună administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice. Totodată, ajută entitatea publică să-și îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestionarea riscurilor, a controlului și a proceselor de administrare.

Din informațiile recepționate de la autoritățile administrației publice de nivelul II, au fost identificate 20 Consilii raionale care dispun de unitatea de audit intern creată și funcțională (Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Taraclia, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Strășeni, UTA Găgăuzia și Ungheni). Totodată, de către unele autorități raportoare a fost semnalat faptul despre instituirea și deținerea funcției de auditor în cadrul Consiliului raional, însă aceasta rămâne a fi vacantă, din lipsa de participanți la concursurile anunțate.

Subsecvent, Consiliile raionale/municipale Bălți, UTA Găgăuzia, Cantemir, Hîncești, Leova, Nisporeni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei și Ungheni au raportat aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și a planurilor anuale ale activității de audit a entității publice.

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență.

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locațiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivelul local înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate; Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată. Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată. Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe. Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială,	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice, ce constituie aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fondurile externe, poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor buneii guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public.

Din informațiile colectate de către Secretariatului Grupului de Monitorizare al SNIA de la autoritățile administrației publice de nivelul II, pentru perioada anul 2020 s-a constat următoarele:

52 % din Consiliile raionale/municipale raportoare (Basarabeasca, Bălți, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Drochia, Dubăsari, Edineț, Ialoveni, Orhei, Rezina, Sîngerei, Soroca, Ștefan-Vodă, Taraclia și Strășeni și Ungheni) au comunicat despre asigurarea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public local, (o rată mai mică cu 30% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent).

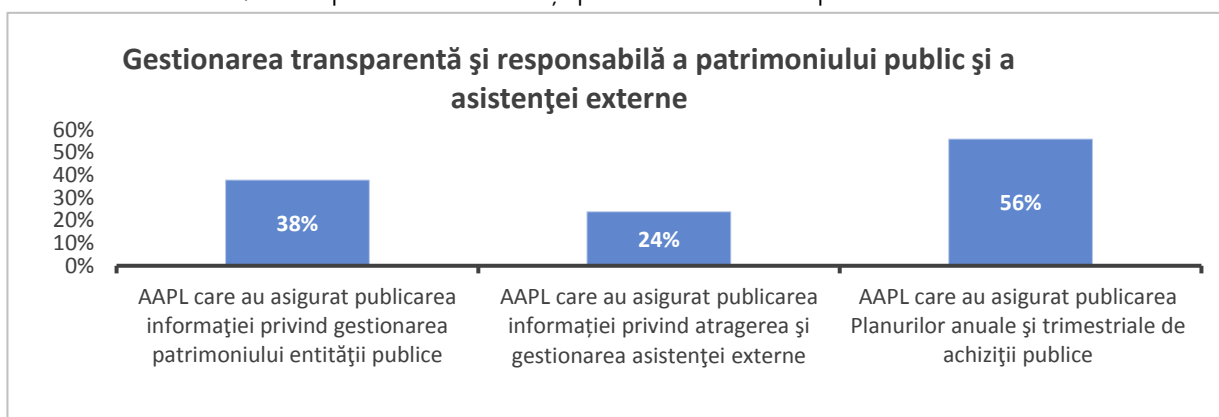
38 % din Consiliile raionale/municipale (UTA Găgăuzia, Bălți, Căușeni, Căușeni, Cantemir, Dondușeni, Dubăsari, Edineț, Ialoveni, Orhei, Sîngerei, Telenești și Ungheni) au raportat asigurarea publicării informației privind gestionarea patrimoniului entității publice.

Cu referire la publicarea informației privind atragerea și gestionarea asistenței externe, a fost înregistrate progrese întru realizarea activității în cadrul Consiliilor municipale/raionale Bălți,

Cantemir, Edineț, Ialoveni, Șoldănești, Leova, Ocnița și Ungheni (o rată mai mare cu 8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent).

Totodată, pe marginea realizării Rapoartelor privind rezultatul (performanța) obținut în urma asistenței fondurilor externe, au raportat Consiliul raional Cantemir, Ialoveni, Leova, Ocnița, și Telenești.

Publicarea pe pagina web a informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții în cadrul autorității publice a fost asigurată de către 30% din numărul Consiliilor raionale raportoare, după cum urmează, Consiliile municipale/raionale Bălți, Cantemir, Ialoveni, Orhei, Șoldănești, Edineț, Ialoveni, Leova, UTA Găgăuzia, și Telenești, înregistrându-se o scădere cu 8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

56% din Consiliile municipale/raionale (Bălți, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ialoveni, Leova, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Taraclia, Ungheni și Telenești) au raportat asigurarea publicării pe paginile lor web oficiale, a Planurilor anuale și trimestriale de achiziții publice.

De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³², se constată că în procesul de monitorizare a transparenței achizițiilor publice se atestă pentru perioada anului 2018, comparativ cu anul 2016, 2017 o evoluție la etapa de planificare a achizițiilor publice și publicare pe pagina web a planurilor de achiziții de către Consiliile raionale/municipale.

În cadrul examinării rapoartelor autorităților publice locale, s-a evidențiat lipsa informațiilor pertinente pentru indicatori relevanți, cu practica de a exclude din raport o serie de indicatori sau chiar acțiunea din Planul local anticorupție.

Totodată, au fost înregistrate o serie de deficiențe în implementarea și prezentarea informației elocvente conform indicatorilor de progres a acțiunii în cauză. Astfel, au fost identificate neconcordanțe numerice în informațiile expuse de către autoritățile raportoare pentru perioadele anterioare, ceea ce devine suspectabil în contextul calității și veridicității materialului expus pentru informare.

³² <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20AAPL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a APL; Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL; Numărul audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate, Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit; Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală	Pagina web a APL; Panouri informative	REALIZAT PARȚIAL

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale. Acest fapt se datorează interesului sporit pentru patrimoniu și cadrului legal lacunar, fapt ce dă posibilitate interpretărilor abuzive.

Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local, contribuie la respectarea angajamentelor autorităților prestatoare de servicii publice față de cetățeni.

Din informațiile parvenite către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA, 13 Consilii raionale/municipale Bălți, UTA Găgăuzia, Basarabeasca, Briceni, Căușeni, Dondușeni, Dubăsari, Edineț, Ialoveni, Rîșcani, Soroca, Sîngerei și Ștefan-Vodă, au asigurat publicarea în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a entității a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

38 % din Consiliile raportoare au asigurat aducerea la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative/paginii web a informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

Suplimentar, Consiliile raionale/municipale Bălți, UTA Găgăuzia, Basarabeasca, Briceni, Căușeni, Dondușeni, Ialoveni, Sîngerei, Rîșcani, Ștefan-Vodă și Soroca au asigurat organizarea audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public.

Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada ³³, denotă o regresie în administrarea patrimoniului public înregistrată în perioada monitorizată 2016-2018, drept urmare, se recomandă depunerea unui efort mai mare de către administrația publică locală întru sporirea transparenței.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local;	Trimestrul IV. 2018		Regulament intern de gestionare a patrimoniului public local elaborat, aprobat și publicat. Desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Din informațiile recepționate au fost identificate 2 Consilii raionale, Consiliul raional Călărași, și Consiliul raional Orhei care au asigurat elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local.

Totodată, cu referire la desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact, au raportat 6 Consilii raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Ialoveni și Orhei.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenuri proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau cel privat	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat. Numărul terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru.	Registru terenurilor proprietate publică; Pagina web a APL;	REALIZAT PARȚIAL

Acțiunea în cauză a fost raportată drept realizată de către 9 dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II, și anume Consiliul raional/municipal Bălți, Călărași, Criuleni, Ialoveni, Ocnița, Orhei, Rezina, Edineț și Ștefan-Vodă, asigurând elaborarea, aprobarea, actualizarea permanentă și publicarea pe pagina web oficială a instituției a Registrului terenurilor proprietate publică.

³³ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	Permanent		Numărul persoanelor instruite; Numărul cursurilor de instruire;		REALIZAT PARȚIAL

Instruirea specialiștilor reprezintă o prioritate la nivelul național, susținerea acestui proces fiind de competența fiecărei autorități publice centrale sau locale.

Potrivit reglementărilor în vigoare autoritățile publice au deplină competență în planificarea formării, în achiziționarea serviciilor de formare și în monitorizarea și evaluarea formării agenților publici.

Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public a fost facilitată în cadrul a 8 autorități publice locale, (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Edineț, Soroca, Rezina, Sîngerei, Ungheni și Ștefan -Vodă), cu 5 autorități mai puține decât în anul precedent.

Numărul total de persoane instruite în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public în cadrul acestor autorități, pentru perioada anului 2020 a constituit un număr de 122 de persoane. Numărul mic de persoane instruite este motivat inclusiv de situația epidemiologică de COVID-19 instituită în țară în perioada curentă de raport.

Totodată, rămîne relevant exercițiul de evaluare a implementării acestei acțiuni, prin care se atestă un nivel scăzut de realizare, care își găsește pretextul în o serie de vulnerabilități evidențiate în partea introductivă a raportului.

Subsidiar, dezvoltarea capacităților autorităților publice locale de nivelul II, în domeniul administrării patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului public se regăsește și în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, realizarea căreia a fost evaluată în cadrul Raportului de monitorizare “Situația democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018. Termenul limită pentru realizarea acestei acțiuni a fost stabilit anul 2018, drept urmare, în urma evaluării, gradul de executare atribuit de către experți a fost unul nesatisfăcător, adică “nerealizat”³⁴.

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice.

Rezultatele scontate:

1. Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de APL asigurat

³⁴ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

2. Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL instruiți și pregătiți corespunzător.

3. Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții sancționată.

4. Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice asigurată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
19	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate	Anual, la elaborarea proiectului bugetului		Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat; Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției; Achizițiile efectuate conform planului de achiziții;	Rapoartele de monitorizare a executării contractelor de achiziții Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Realizarea corelării procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate și anume elaborarea și aprobarea bugetului entității publice, a fost asigurată de către 18 Consilii raionale raportoare (Consiliile raionale Briceni, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Ocnița, Rezina, Șoldănești, Ștefan Vodă și Telenești).

Totodată, pe marginea asigurării elaborării și publicării pe pagina web a instituției a Planului de achiziții, au raportat circa 56% dintre Consiliile raionale raportoare, fapt ce constituie o creștere cu 4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Subsecvent, asigurarea conformității executării Planului de achiziții a entității publice, a fost raportată ca realizată de către circa 59 % dintre Consiliile raionale/municipale (Bălți, Briceni, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, UTA Găgăuzia, Dubăsari, Edineț, Hîncești, Ialoveni, Leova, Orhei, Rezina, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni și Taraclia).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP); Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL; Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională; Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de	Rapoartele de activitate ale AAP; Pagina web a AAP; (BAP); Pagina web a APL;	REALIZAT PARȚIAL

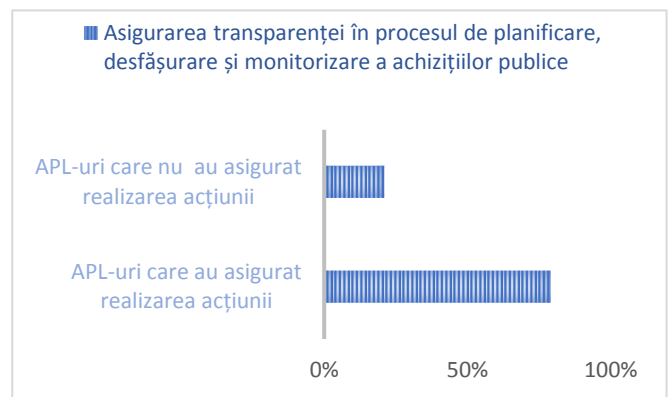
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	a achizițiilor publice			achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL;		

Transparența asigurată în procesul achizițiilor publice contribuie la eliminarea riscurilor fraudării acestora, facilitează monitorizarea din partea părților terțe și promovează calitatea lucrărilor realizate pentru beneficiul public.

Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, a fost raportată de 79% din Consiliile raionale, care au asigurat publicarea a 381 anunțuri de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice.

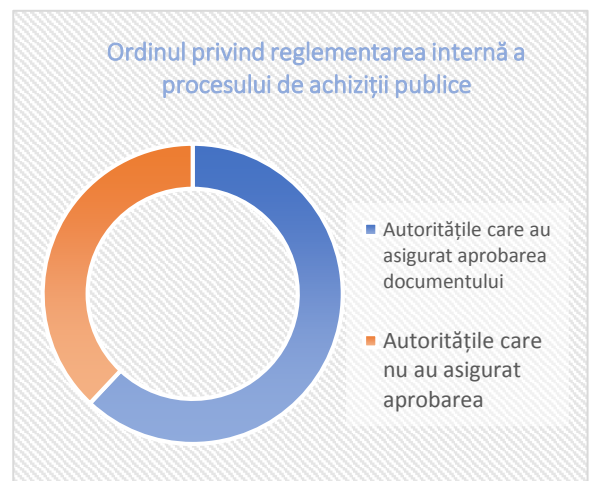
Subsidiar, 73 % din autorități (Consiliile raionale/municipale Basarabeasca, Briceni, Călărași, Căușeni, Dondușeni, Hîncești, Ialoveni, Orhei, Cimișlia, Criuleni,

UTA Găgăuzia, Drochia, Dubăsari, Edineț, Fălești, Leova, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ungheni, Teleneshti și Strășeni) au raportat pe marginea elaborării și publicării pe paginile web ale autorităților, a rapoartelor semestriale și anuale privind executarea contractelor de achiziții publice (valoare identică pentru aceeași perioadă a anului precedent).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	Trim. II 2018, permanent		Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat.	Registrul de acte;	REALIZAT PARȚIAL

Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune o transparență maximă a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice. În această ordine de idei, elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru a Comisiei pentru organizarea și desfășurarea achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor reprezintă un prim pas întru asigurarea respectării normelor legale.

Din informațiile acumulate 73% din Consiliile raionale raportoare (Consiliile raionale/municipale Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Hîncești, Ialoveni, Leova, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Strășeni, Ștefan-Vodă și Taraclia) au informat despre elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executarea a contractelor desemnată, Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții, Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru, Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora Valoarea penalităților aplicate, Numărul de sesizări a organelor competente	Ordinul conducătorului Procese verbale ale ședințelor grupului de lucru; Rapoartele	REALIZAT PARȚIAL

Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte în cadrul autorităților publice locale de nivelul II, a fost asigurată de către 77 % din Consiliile raionale raportoare.

Astfel, 22 Consilii raionale (Basarabeasca, Briceni, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Cantemir, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Dubăsari, Edineț, Fălești, Glodeni, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Ungheni și Strășeni), ce reprezintă o creștere cu 2 entități în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, au raportat desemnarea persoanei responsabile de monitorizarea procesului de executare a contractelor în cadrul autorității publice.

În ceea ce privește asigurarea prezentării lunare a Rapoartelor de monitorizare către grupul de lucru pentru achiziții, această acțiune a fost realizată de către 45 % din Consilii raionale raportoare (Consiliile municipale/raionale Bălți, Briceni, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Ocnița, Șoldănești, Hîncești, Ialoveni, Rezina, Soroca, Ștefan-Vodă, Ungheni și UTA Găgăuzia).

Subsidiar, 15 dintre Consiliile raionale/municipale (Bălți, UTA Găgăuzia, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Hîncești, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, Leova, Șoldănești, Taraclia și Ungheni) au raportat înregistrarea cazurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru.

Din informațiile parvenite de la autoritățile raportoare, nu au fost înregistrate cazuri pe marginea contractelor neperformante examinate în cadrul grupurilor de lucru ale autorităților administrației publice locale.

Cu referire la încălcările care au dus la sesizarea organelor competente autoritățile ale administrației publice locale nu au raportat despre existența a astfel de cazuri.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziția reprezentanților societății civile	Permanent, cu verificare a semestrială a indicatorilor de progres		Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă întocmit; Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile; Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții; Numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;	Registrul cererilor parvenite din partea societății civile; Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Asigurarea elaborării Registrului de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă, a fost raportată de către 14 autorități raportoare ce constituie circa 42 % (Consiliile raionale/municipale Călărași, Bălți, Briceni, Cantemir, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Hîncești, Ialoveni, Ocnița, Orhei, Rîșcani, Șoldănești și Soroca).

Totodată, Consiliul raional Cantemir raportează că în componența Grupului de lucru pentru achiziții, sunt prezenți 6 reprezentanți ai societății civile, iar Consiliile raionale Dondușeni și Ocnița au menționat despre includerea a câte 2 reprezentanți ai societății civile.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	Permanent, cu verificare a semestrială a indicatorilor de progres		Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese; Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică; Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	REALIZAT PARȚIAL

Conform descrierii Sumarului celor mai bune și celor mai proaste 10 politici locale și regionale din Republica Moldova, elaborat de către IDIS Viitorul, se evidențiază că corupția în achizițiile

publice este cea mai gravă problemă a sistemului, iar costurile acesteia se ridică la 20-25% dintr-un contract³⁵.

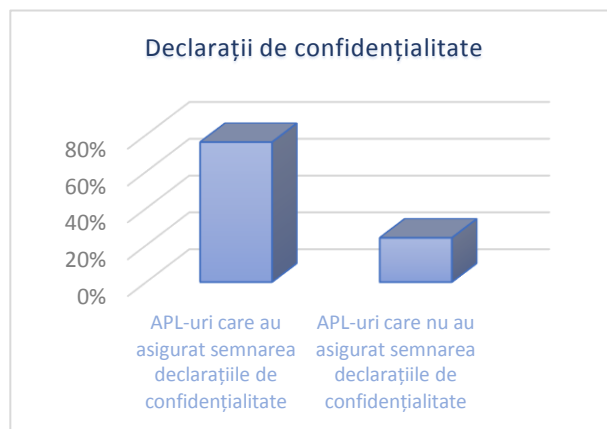
Totodată, în cadrul studiului „Prevenirea corupției și promovarea eticii publice la nivel local și regional în țările Parteneriatului Estic”, este relevat faptul că cea mai răspândită formă de corupție în Moldova, conform experților, este cea de favoritism în achizițiile publice (83%).³⁶

În acest sens, cazurile de favoritism în procesul de achiziții publice trebuie denunțate. Acest lucru va spori nivelul de transparență în gestionarea bugetului local, va informa corect cetățenii despre procedurile de achiziții publice și implicare a aleșilor locali, cât și a funcționarilor publici, în scheme ilegale.

Din rapoartele parvenite de la autoritățile publice locale pentru anul 2020, în cadrul a 69 % de autorități (Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Fălești, Leova, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Strășeni, Șoldănești Taraclia și Ungheni), au fost raportate către Secretariatul Grupului de Monitorizare al SNIA, informații precum că membrii grupului de lucru pentru achiziții au fost înștiințați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese.

Suplimentar, 76% din Consiliile raionale raportoare au informat Secretariatul că au asigurat semnarea declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică.

Totodată, pentru perioada de raport nu au fost raportate cazuri de încălcări constatate în asigurarea respectării conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informații la instruirii privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică; Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică; Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor;	Rapoartele de activitate ale Agenției Achiziții Publice; Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	REALIZAT PARȚIAL

³⁵ http://viitorul.org/files/library/Sumar%20rom_1.pdf

³⁶ <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/preventing-corruption-and-promoting-public-ethics.pdf>

Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL;
 Numărul de încălcări constatate/Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate
 Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție;

Coordonarea procesului de prevenirea a concurenței neloiale în procesul achizițiilor publice, a fost asigurată în cadrul a 11 Consilii raionale/municipale (Cimișlia, Cantemir, Edineț, Ocnîța, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Ștefan-Vodă și Ungheni) unde membrii grupului de lucru pentru achiziții au beneficiat de instruiri pe marginea regulilor de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice.

Subsecvent, în cadrul a 14 autorități publice locale (Consiliile raionale/municipale, Bălți, Briceni, Călărași, Cantemir, Căușeni, Edineț, Hîncești, Ialoveni, Ocnîța, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă și Ungheni) au fost înregistrate în total 66 de contestări depuse privind procedurile de achiziții desfășurate în cadrul autorității. Informații cu referire la măsurile întreprinse nu au fost recepționate.

Suplimentar, în cadrul Consiliilor raionale Hîncești și Ialoveni, au fost înregistrate câte o sesizare transmisă în adresa organelor competente, despre finalitatea cărora nu au fost aduse careva informații adiționale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	Permanent, cu verificare ea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți; Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	Informații despre instruirile organizate, Informații despre instruirile organizate de Agenția Achiziții Publice	REALIZAT PARȚIAL

Se relevă cazuri de implicare a persoanelor în fapte de corupție sau conexe pe motivul necunoașterii prevederilor legale, a obligațiilor și drepturilor ce i se atribuie. Deși necunoașterea legii nu exclude persoana vinovată de pedeapsă, perfectarea cunoștințelor angajaților reprezintă cea mai eficientă modalitate de prevenire a unor viitoare manifestări de ilegalități și la sporirea profesionalismului și eficienței în activitatea autorității.

În cadrul autorităților administrației publice locale au fost instruiți circa 170 de specialiști în achiziții publice și/sau membrii ai grupului de lucru pentru achiziții din cadrul a 25 de Consilii raionale/municipale (Basarabeasca, Briceni, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Orhei, Soroca, Rezina, Sîngerei, Rîșcani, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni și Telenești)

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

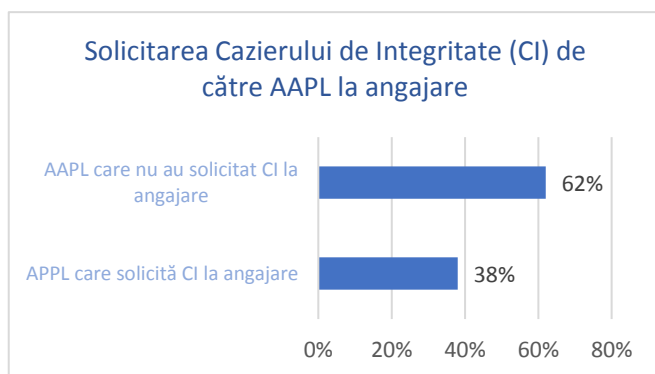
Rezultatele scontate:

1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat.
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți.
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate implementat și aplicat periodic.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea ea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul public Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare. Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice		REALIZAT PARȚIAL

Politica de dezvoltare și promovare profesională a resurselor umane în autoritățile administrației publice locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, precum și alte forme de discriminare.

Raportarea privind progresele înregistrate în implementarea acțiunii nr. 27 din Planul local

anticorupție, pentru anul 2020, a fost asigurată de către 85% dintre autoritățile publice locale. În ceea ce privește indicatorul privind numărul cazierelor de integritate solicitate la angajare, de către entitățile publice locale ca și în cazul raportării pentru perioada anterioară, aceasta rămâne a fi o latură nerespectată. Totodată, se menține interpretarea confuză dintre cazierul juridic solicitat de la

participantul la concurs și cazierul de integritate, pe care angajatorul îl solicită de la Centrul Național Anticorupție. Drept urmare, din numărul total de instituții raportoare, 13 Consilii raionale/municipale (Bălți, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Edineț, Dondușeni, Ialoveni,

Leova, UTA Găgăuzia, Ocnîța Telenești și Șoldănești) au comunicat despre solicitarea cazierelor de integritate la angajarea agentului public.

Totodată, în cadrul Consiliilor raionale Briceia, Cimișlia și Drochia au fost înregistrate câte un caz, iar în cadrul Consiliului raional Sîngerei - două cazuri de contestare împotriva rezultatelor concursurilor, organizate pentru recrutarea și promovarea agenților publici în cadrul autorităților, informații cu referire la finalitatea cazului nu au fost oferite.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție)	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională; Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un agent public, ales local pe durata unui an.	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	REALIZAT PARȚIAL

Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul atât personal cât și profesional.

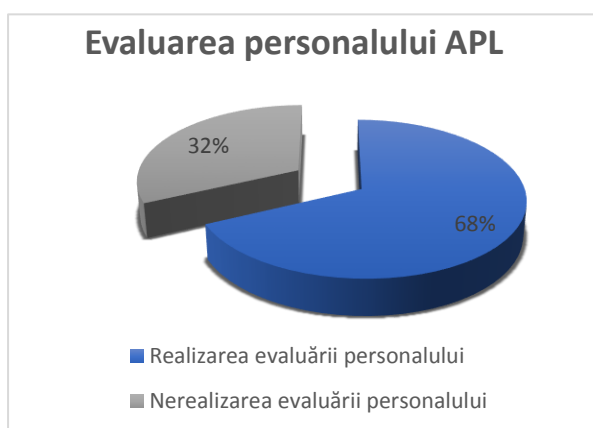
Încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție), din informațiile parvenite, a fost asigurată în cadrul a 22 de autorități publice locale, (Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Criuleni, Cimișlia, Dondușeni, Edineț, Hîncești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni și Ungheni) ce constituie 64 % din numărul total de autorități publice raportoare.

Prin urmare, au beneficiat de instruirii și/sau programe de dezvoltare profesională (domeniul de specialitate, integritate, anticorupție) circa 386 de agenți publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Totodată, procesul de instruire a agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, întâmpină o serie de deficiențe pe care le-au constatat inclusiv și reprezentanții ONG-urilor antrenați în procesul de monitorizare alternativă a implementării Planurilor locale anticorupție în cadrul Programului de Granturi mici, implementat cu suportul proiectului PNUD, incluse în Rapoartele de monitorizare alternative.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Comisie de evaluare a personalului creată; Număr chestionare elaborate; Numărul evaluărilor efectuate; Numărul funcționarilor supuși evaluării	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	REALIZAT PARȚIAL

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute în mod efectiv.

Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care funcționarul public evaluat necesită formare profesională suplimentară. Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare al SNIA, asigurarea realizării evaluării permanente a personalului este realizată în cadrul a circa 68% de autorități publice locale (Consiliile raionale/municipale

Briceni, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Flești, Glodeni, Ocnîța, Leova, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Taraclia și Ungheni).

În ceea ce privește crearea și funcționarea Comisie de evaluare a personalului, a fost raportată îndeplinirea acestei prevederi de către Consiliile raionale Briceni, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Dubăsari, Ialoveni, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni și Soroca.

De asemenea, cu referire la crearea structurii care monitorizează și coordonează procesul de evaluare în cadrul celorlalte instituții publice locale vizate, informații adiționale nu au fost recepționate, drept urmare, se face dificilă analiza obiectivității evaluărilor de personal realizate în cadrul autorităților raportoare, precum și clasificarea nivelului de realizare a acțiunii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor	Permanent cu verificarea semestrială a indicatorilor		Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL; Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL;	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor	REALIZAT PARȚIAL

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	privind calitatea serviciilor publice prestate.	r de progres		Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate; Numărul problemelor depistate; Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor elaborat și publicat;	privind calitatea serviciilor publice prestate.	

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate, contribuie la sporirea nivelului de încredere a celor din urmă față de entitatea publică, precum și la realizarea eficace a procesului de gestionare a riscurilor de corupție.

Asigurarea atingerii indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea sus-menționată, a fost raportată de către 18 Consilii raionale/municipale (UTA Găgăuzia, Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Fălești, Drochia, Hîncești, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Șoldănești și Soroca) care au raportat pe marginea instalării unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și/sau funcționalitatea rubricii pentru reclamații disponibilă pe pagina web a entității.

Din rapoartele autorităților parvenite pentru perioada anului 2020, a fost identificate circa 239 probleme interinstituționale, despre rezolvarea cărora nu a parvenit careva clarificări.

Subsecvent, autoritățile publice locale trebuie să acorde o atenție deosebită orientării către cetățean și în acest sens considerăm că soluționarea reclamațiilor și apelurilor depuse de către beneficiarul serviciului public acordat, sau alte părți interesate reprezintă una dintre valorile sale de progres. În acest sens, instituirea mecanismului de evidență a reclamațiilor, transparența și disponibilitatea modului de tratare al reclamațiilor și apelurilor reprezintă un prim pas spre perfecționarea și creșterea încrederii cetățeanului în autoritățile publice locale.

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor **Rezultatele scontate:**

1. *Proces decizional transparent și participativ asigurat.*
2. *Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite.*
3. *Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.*
4. *Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate;*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Elaborarea/îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Pagină web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații; Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției - programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale;	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

- date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică);
- un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor;
- proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, etc.

Unul din instrumentele utilizate de autoritățile publice este „panoul informativ”, care nu este suficient pentru a garanta cetățenilor accesul la informațiile publice. Cel mai modern și comod instrument de diseminare a datelor publice îl reprezintă portalul web guvernamental unde administrația publică locală trebuie să plaseze informații relevante despre activitatea sa.

Despre funcționalitatea paginii web și plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util cu privire la transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției, programul de lucru al autorității și subdiviziunilor sale, zilele și orele de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; date despre Consiliu local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică), instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, au raportat 76% (situație similară înregistrată în anul 2019), după cum urmează, Consiliile raionale/municipale Basarabeasca, Briceni, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Glodeni, Edineț, Fălești, Leova, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Ștefan-Vodă, Taraclia și Ungheni și Ștefan-Vodă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	Permanent, cu verificare semestrală a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate; Numărul consultărilor publice organizate; Numărul participanților la consultările publice; Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii; Numărul recomandărilor acceptate Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultat publicat pe pagina web a APL	Informații de la coordonatorul procesului de consultare publică, responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional; Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Din informațiile analizate în urma recepționării rapoartelor autorităților publice locale au fost înregistrate următoarele progrese:

- 73% din autoritățile publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea publicării anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate, înregistrându-se în total 260 de anunțuri.
- 62% din autoritățile administrației publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea organizării a 347 de consultări publice, la care sau întrunit circa 1544

de participanți, unde au fost înregistrate 205 recomandări dintre care au fost acceptate doar 149.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional; Numărul întrunirilor/ ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Cu referire la crearea grupurilor consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii, autoritățile publice locale au raportat în număr de 11 Consilii raionale precum Consiliile raionale/municipale Bălți, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Leova, Orhei, UTA Găgăuzia și Ștefan-Vodă. Drept urmare, în cadrul acestor autorități au fost organizate 35 ședințe, în urma cărora au fost adoptate 421 de decizii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entităților. Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Desfășurarea activității autorităților publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora asigurând crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor și a altor părți interesate la procesul decizional din cadrul autorității publice, reprezintă una din laturile inteligibile ale unei societăți integre.

Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, Cantemir, Căușeni, Cimișlia UTA Găgăuzia, Criuleni, Dondușeni, Dubăsari, Edineț, Ialoveni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Telenești și Ungheni, au raportat despre asigurarea publicării pe paginile web ale entităților, a Rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Subsidiar, indicând și elaborarea unor indicatori calitativi și cantitativi privind transparența în procesul decizional.

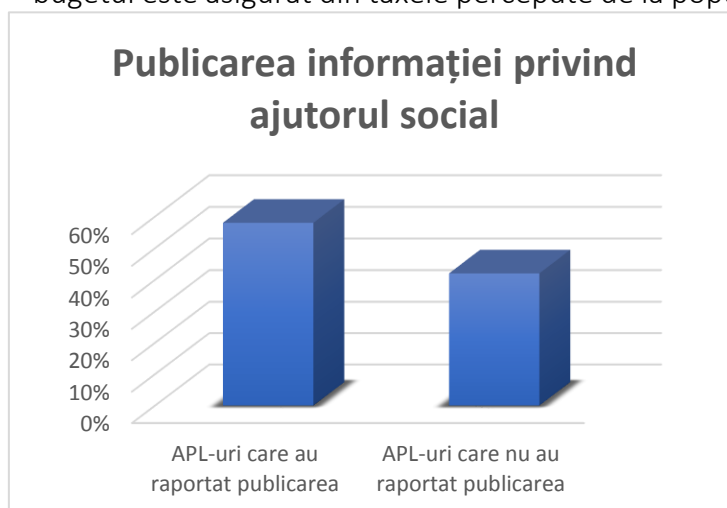
De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³⁷, se constată că în urma procesului de monitorizare a administrațiilor

³⁷ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

publice locale de nivelul II, acestea au stabilit o creștere a gradului de respectare a transparenței în elaborarea, adoptarea și publicarea actelor normative, precum și implicarea cetățenilor în acest proces.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice locale este dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile vulnerabile, precum și monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică locală trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/famiiliilor defavorizate la toate tipurile de servicii, prin informarea populației despre serviciile sociale existente, precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor. Plasarea pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională a informațiilor privind ajutorul social facilitează accesibilitatea informațiilor de interes pentru publicul larg, atît timp cît sistemului de asistență socială este unul redistributiv, necontributiv – bugetul este asigurat din taxele percepute de la populație și nu din contribuțiile individuale

de tip asiguratoriu, iar ajutoarele nu sunt acordate în funcție de eventualele contribuții individuale și de mărimea acestora, ci în funcție de necesitățile de existență. Din rapoartele colectate de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA au fost identificate 21 Consilii raionale (Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, Ialoveni, Leova,

Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Strășeni și Taraclia) care au raportat pe marginea realizării acțiunii sus-menționate.

Rezultatele înregistrate de către autoritățile administrației publice locale pentru anul 2018 au fost calificate avînd o tendință pozitivă, comparativ cu anii 2016 și 2017, unde Consiliile raionale au utilizat mijloacele de comunicare în masă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor privind ajutorul social. Aceste constatări au fost evidențiate în Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce

privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³⁸, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO).

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil
- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită
- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprie din partea executivului asupra justiției.

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	Comisia pentru testări cu poligraful; CSM; CSP; CNA; SIS; MAI; SV	Cel puțin cîte un poligrafolog instruit și certificat pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire)	PARTIAL REALIZAT

Din rapoartele recepționate de la entitățile responsabile, pe lângă realizarea în totalitate de către Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate a activităților indicate în acțiunile sus-menționate, celelalte entități au evidențiat unele bariere întâmpinate precum necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale și lipsa formatorilor naționali pe domeniul respectiv.

Subsecvent, Serviciul de Informații și Securitate informează că în conformitate cu Planul orelor de instruire profesională internă pentru anul 2020, au fost instruiți și certificați specialiștii poligrafologi (STP al SIS) pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV. Totodată, în contextul perfecționării profesionale constituie a experților poligrafologi ai SIS, a fost elaborat Planul orelor de instruire profesională internă pe

³⁸ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

semestru I și II al anului 2021. Registrul de evidență a orelor de instruire profesională internă pentru anul 2021, a fost semnat de toți colaboratorii.

Totodată, conform raportului anterior prezentat de către **Consiliul Superior al Magistraturii** (CSM), acesta nu dispune de aparat poligraf prin intermediul căruia să fie asigurată testarea persoanelor care doresc să acceadă în funcția de judecător. Prin Hotărârea nr. 468/19 din 23 iunie 2015, Plenul CSM a avizat pozitiv proiectul hotărârii Comisiei privind aprobarea Codului deontologic al poligrafologului și al asistentului acestuia și privind aprobarea Regulamentului cu privire la atestarea poligrafologului, precum și înregistrarea poligrafologului și asistentului acestuia.

Prin urmare, raportul privind implementarea acțiunii respective va fi prezentat după asigurarea de CSM a aparatului poligraf de detecție a comportamentului simulat. Ținând cont de faptul că există diferite modele de aparate poligraf, instruirea respectivă poate fi realizată numai după identificarea aparatului care va fi utilizat de CSM.

Consiliul Superior al Procurorilor raportează despre semnarea unui acord cu Centrul Național Anticorupție, conform căruia procurorii sunt supuși testării de către poligrafologii din cadrul CNA. Totodată, CSP a inclus în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 cheltuieli pentru procurarea poligrafului. După procurarea poligrafului va fi angajat și poligrafolog. Pentru perioada curentă de raport, informații privind realizarea acestei activități nu au fost oferite.

Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, pentru perioada semestrului I al anului 2020, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf (în bugetul Serviciului Vamal pentru anul 2020 au fost planificate mijloace financiare pentru procurarea acestuia) va fi demarată și procedura de angajare. Totodată, raportul curent recepționat, nu conține informații suplimentare la subiectul vizat.

Ministerul Afacerilor Interne a raportat la finele anului 2018 privind planificarea evaluării posibilităților financiare, acțiunea fiind supusă dezbaterilor, în vederea realizării acesteia. În Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) 2019-2020, MAI a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare în acest scop. Concomitent, este de menționat, că deși conform Hotărârea Guvernului nr. 851/2018 acțiunea dată este inclusă în prioritățile stabilite pentru MAI în CBTM 2019-2020, limitele de cheltuieli stabilite de Ministerul Finanțelor în contextul elaborării proiectului de buget pentru anul 2018, nu a fost inclus.

Totodată, pentru perioada anului 2019, MAI a înaintata repetat solicitări de alocare a mijloacelor financiare suplimentare în contextul elaborării CBTM pentru perioada 2020-2022, însă acestea nu au fost acceptate. Pentru perioada anului 2020, informații adiționale oferite de către MAI nu au fost prezentate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin câte un aparat poligraf pentru CSM și CSP, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și	REALIZAT PARȚIAL

Conform rapoartelor recepționate, în scopul realizării instruirilor inițiale și continui a poligrafologilor angajați, precum și pentru a asigura dotarea cu aparate poligraf a Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciul Vamal, **Consiliul Superior al Magistraturii**, a raportat la finele anului 2018 privind solicitarea înaintată Centrului Național Anticorupție privind acordarea suportului în vederea efectuării testelor poligraf a candidaților la funcția de judecător. Centrul Național Anticorupție și-a exprimat disponibilitatea pentru efectuarea testelor la poligraf, în dependență de volumul de lucru al poligrafologului.

Totodată, considerînd lipsa aparatului poligraf pe piața Republicii Moldova, pe parcursul anului 2017, CSM s-a interesat de achiziționarea unui aparat poligraf din țările vecine: România și Ucraina. Respectiv, au fost purtate negocieri cu agenți economici din Ucraina în vederea procurării aparatului poligraf. Din motivul neconcordanței normelor legale în materia procedurii de achiziții publice, negocierile s-au soldat cu eșec.

Subsecvent, Consiliul Superior al Magistraturii a indicat în proiectul de buget remis Ministerului Finanțelor pentru anul 2018, suma de bani necesară achiziționării aparatului poligraf, însă propunerea vizată nu a fost acceptată și respectiv bugetul CSM nu prevede resurse financiare pentru achiziționarea aparatului de poligraf și amenajarea sălii pentru desfășurarea testărilor cu aparatul poligraf. Procurarea aparatului poligraf pentru **Consiliul Superior al Procurorilor** precum și pentru **Serviciul Vamal**, a fost planificată pentru anul 2019, cheltuielile fiind incluse în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 (HG 851 din 20.08.2018), însă careva informații referitoare la realizarea acestei acțiuni nu au fost oferite.

Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, pentru perioada semestrului I al anului 2020, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf (în bugetul Serviciului Vamal pentru anul 2020 au fost planificate mijloace financiare pentru procurarea acestuia) va fi demarată și procedura de angajare. Totodată, raportul curent recepționat, nu conține informații suplimentare la subiectul vizat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	PARȚIAL REALIZAT

Informația recepționată de la **Centrul Național Anticorupție** denotă că pe parcursul perioadei anului 2020, subdiviziunea responsabilă din cadrul entității, a asigurat permanent realizarea procesului de monitorizare a stilului de viață, întru identificarea corespunderii nivelului de trai al angajatului sau a persoanelor care urmează să acceadă în funcția publică cu statut special, cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor cu care duce un trai comun; precum și a corespunderii conduitei angajatului cu exigențele de conduită stabilite în Codul de conduită al angajatului, întru asigurarea, valorificarea și consolidarea integrității în cadrul entității.

În perioada de raportare, **Ministerul Afacerilor Interne** raportează că nu au fost inițiate proceduri de monitorizare a stilului de viață.

Serviciul Vamal nu a oferit careva informații la acest subiect, conform indicatorilor de progres.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2019	CNA, MAI, SV	Cel puțin 2 instruirii desfășurate pentru angajații subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate	PARȚIAL REALIZAT

Pe parcursul perioadei de implementare, Centrul Național Anticorupție a identificat posibilități de instruire în afara țării, din motivul lipsei de formatori pe domeniile respective în Republica Moldova. Astfel, angajații subdiviziunii de securitate internă au participat în cadrul a 2 cursuri de instruire, organizate de Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen al MAI Romania. La fel, angajații CNA au beneficiat de instruirii pentru consolidarea capacităților de investigație în cadrul proiectului Twinning “Suport în consolidarea capacităților operaționale ale organelor de drept din Republica Moldova în domeniul prevenirii și investigării infracțiunilor de corupție”.

Serviciul Vamal informează că pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate 4 activități de instruire la care au participat în total 7 funcționari din cadrul subdiviziunii de securitate internă.

Ministerul Afacerilor Interne nu a oferit careva informații la acest subiect, conform indicatorilor de progres.

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte	Trimestrul III anul 2017	Parlamentul I; MJ; CSM; CSJ	Proiect de lege elaborat și adoptat de Guvern și Parlament, ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor,	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

de corupție și conexe
corupției

precum și criteriile de
integritate și de
salarizare sporite
pentru acești
judecători. Instanță
sau, după caz,
complete de judecată
specializate
funcționale

În baza informației prezentate inclusiv pentru perioadele anterioare de raport, prin Hotărârea nr. 454/21 din 04.07.2017, Plenul **Consiliului Superior al Magistraturii** a constatat imposibilitatea instituirii specializării judecătorilor în cadrul tuturor instanțelor nou-create în temeiul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, pînă la fuzionarea sediilor instanțelor judecătorești.

Totodată, avînd în vedere faptul că CSM nu are competență de inițiativă legislativă, a propus Ministerului Justiției de a întocmi și înainta Parlamentului RM proiectul de lege privind modificarea prevederilor art. 38 din Codul de procedură civilă. Solicitarea respectivă își are justificarea în faptul că la acest capitol cadrul legal existent face dificilă specializarea judecătorilor, pe motiv că nu este posibil de prevăzut, din timp, la ce sediu reclamantii vor înregistra cererile de chemare în judecată. Or, pentru implementarea specializării judecătorilor este necesar ca toate cererile să fie înregistrate la sediul principal.

Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție adoptate în anii 2013-2017 identifică un procent sporit de casare a sentințelor pe cauzele de corupție, acesta fiind mult mai mare comparativ cu alte categorii de infracțiuni. Studiul privind sentințele pe actele de corupție adoptate de instanțele de judecată în perioada anului 2018³⁹ relevă unele progrese, precum argumentarea mult mai detaliată a sentințelor, inclusiv la individualizarea pedepselor inculpaților, însă sunt identificate și următoarele provocări:

- Aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune;
- Acordarea unei duble valențe juridice unei circumstanțe atenuante, în deosebi la procedura simplificată de judecare;
- Invocarea unor circumstanțe nerelevante pentru persoanele publice, drept circumstanțe ce atenuează răspunderea penală;
- Neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați.

Astfel, este în continuu pertinentă necesitatea sporirii capacităților judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, care poate fi soluționată prin specializarea anumitor judecători pentru examinarea cauzelor vizate. Conform articolului nr. 15 alin (2) din Legea nr. 514/1995, în cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate. Articolul

³⁹https://cna.md/public/files/Studiu_privind_sentințele_pe_actele_de_corupție_adoptate_de_instanțele_de_judecată_in_perioada_2018_1.pdf

161 din legea sus-citată, prevede atribuția președintelui instanțelor de a aproba componența colegiilor și asigura specializarea judecătorilor instanței.

Prin Hotărârea nr. 555/25 din 27 noiembrie 2018, a fost dispusă specializarea sediilor Judecătoriei Chișinău, după cum urmează: Sediul Botanica - în materie de insolvabilitate, Sediul Centru - în materie civilă, Sediul Buiucani - în materie penală, Sediul Ciocana - în materie contravențională și activitatea judecătorului de instrucție, Sediul Rîșcani - în materie de contencios administrativ.

Prin Hotărârea CSM nr. 3/1 din 10 ianuarie 2017 a fost dispusă extinderea specializării judecătorilor în materie civilă, comercială și de contencios administrativ, inclusiv a competențelor specializate în contencios administrativ și judecători pe cauze secrete, penală, de instrucție și contravențională, inclusiv complet specializat pe cauze penale cu implicarea minorilor, în toate sediile Judecătoriei Chișinău (Centru, Buiucani, Rîșcani, Botanica și Ciocana). Ulterior ținând cont de prevederile Legii 76 cu privire la specializarea și numărul judecătorilor Strășeni și Orhei, prin Hotărârile nr. 855/37 din 19 decembrie 2017 și nr. 19/1 din 16 ianuarie 2018, CSM a acceptat posibilitatea specializării judecătorilor din sediile centrale ale instanțelor, urmînd ca președinții să stabilească judecătorii specializați și materia de specializare.

Astfel, prin prisma circumstanțelor menționate supra, se remarcă faptul că dosarele pentru acte de corupție și conexe corupției sunt examinate de judecătorii specializați în materie penală în instanțele specializate, nefiind instituite instanțe sau complete de judecată specializate pentru examinarea dosarelor vizate.

Subsecvent, **Consiliul Suprem al Magistraturii**, informează că prin Hotărârea nr. 289/25 din 13 octombrie 2020, CSM a luat act de demersul Procurorului General, referitor la specializarea judecătorilor în domeniul crimelor de corupție și a celor conexe și a recomandat președintelui Judecătoriei Chișinău și președintelui Curții de Apel Chișinău să asigure specializarea profesională a judecătorilor instanțelor în domeniul infracțiunilor economice, infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției.

Astfel, Consiliul Suprem al Magistraturii menționează că prin ordinele Președinților Curții de Apel Chișinău și Judecătoriei Chișinău au fost desemnați judecătorii specializați domeniul infracțiunilor economice, infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, care au fost asigurați din punct de vedere logistic cu toate necesare pentru desfășurarea activității.

Totodată, Comisia juridică, numiri și imunități informează, că în Parlament a fost înregistrat proiectul de Lege nr. 264 din 19 iunie 2020 cu privire la Curtea Anticorupție a Republicii Moldova. Totodată, informații adiționale pe marginea documentului sus-vizat, nu au fost oferite.

Suplimentar, în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 a SNIA, care a avut loc la data de 07.06.2019, în conformitate cu prevederile Capitolului V al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, s-a luat decizia de a înainta Parlamentului următoarele propuneri de modificare și completare a acțiunilor 5 și 6, Prioritatea III.1, Pilonul III. Astfel, urmare a constatării provocărilor identificate în implementarea acțiunilor vizate, se impune necesitatea realizării unei analize detaliate privind oportunitatea instituirii

instanțelor/completelor specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției, considerînd condițiile legale și strategice în prezent, cu posibilitatea reîncadrării acțiunilor inițiale în baza rezultatelor analizei vizate. Drept urmare, se propune modificarea acțiunii nr.5, în redacția “examinarea oportunității instituirii instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției”, termenul de realizare “trimestrul III 2020” instituția responsabilă “CSM, CSJ, MJ”, Indicator de progres “Studiu privind oportunitatea instituirii completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției realizat. Dezbaterea publică a studiului organizată”, sursa de verificare “pagina web a CSM, CSJ, MJ”, și respectiv suspendarea temporară a acțiunii nr. 6, cu menținerea posibilității de reîncadrare a acesteia, urmare implementării acțiunii nr. 5 în noua redacție.

Astfel, la cererea Secretariatului Grupului de monitorizare a SNIA cu sprijinul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, în perioada de raport a demarat elaborarea studiului „Sanțiuni disuasive pentru acte de corupție. Instanțe specializate/complete de judecată anticorupție. Practici internaționale și propuneri pentru Moldova”. Studiul va fi lansat în primul trimestru al anului 2021, iar recomandările studiului se vor baza pe analiza standardelor internaționale și a cadrului legal național în domeniul combaterii corupției. Autorii studiului analizează posibilitatea creării unor instanțe anticorupție specializate, care sunt un fenomen relativ nou, majoritatea acestora fiind constituite în ultimul deceniu. În multe țări, acest mecanism permite selectarea celor mai capabili judecători de a examina cazurile de corupție și/sau celor care sunt instruiți continuu în specialitate, iar pentru a accelera procesarea cazurilor de corupție, multe jurisdicții impun termene-limită. Astfel de instituții permit partajarea unui număr rezonabil de cazuri per judecător, ceea ce permite procesarea mai rapidă a cazurilor.

Acțiunea nr. 6, a cărei realizare este dependentă de implementarea acțiunii nr. 5, și care prevede asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente..., **se constată de a fi nerealizată pentru termenul- anul 2020.**

Ministerul Finanțelor raportează că pentru asigurarea activității instanțelor judecătorești, în bugetul de stat pentru anul 2020, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 419,7 mil lei, dintre care la situația de la 31 decembrie 2020, cheltuielile au fost executate în sumă de 416,7 mil. lei.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF; PG	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Procuraturii Anticorupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Procuraturii Generale, în bugetul de stat pentru anul 2020, au fost precizate mijloace financiare în sumă totală de 359,7 mil. lei, dintre care la situația de la 31 decembrie 2020, cheltuielile au fost executate în sumă de 345,8 mil. lei.

Totodată, se menționează că Ministerul Finanțelor nu dispune de informații specifice ce țin de activitatea Procuraturii Anticorupție, dat fiind faptul că Procuratura Generală gestionează centralizat alocațiile pentru sistemul procuraturii.

Subsecvent, Procuratura Generală raportează că întru consolidarea capacităților Procuraturii Anticorupție de a combate cazurile de corupție la nivel înalt, au fost întreprinse la nivel instituțional următoarele acțiuni:

- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 8/28 din 17.02.2017 a Regulamentului Procuraturii Anticorupție;
- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 681-p din 15.06.2017 a structurii interne, reședințelor și statului de personal al sistemului Procuraturii Republicii Moldova, inclusiv al Procuraturii Anticorupție;
- Delimitarea procurorilor în cele 3 secții (exercitare a urmăririi penale, conducere a urmăririi penale și judiciară) potrivit principiului specializării;
- Detașarea ofițerilor de urmărire penală (la moment 8 funcții ocupate din 15) și a ofițerilor de investigații (la moment 11 funcții ocupate din 15) la Procuratura Anticorupție;
- Mărirea numărului personalului care asistă procurorii anticorupție (33 consultanți ai procurorului potrivit statului de personal, la moment angajați – 24).

Cu referire la asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resursele financiare, s-a menționat art. 2 alin. (3) din Legea nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate – "Bugetul procuraturii specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și este administrat de către procurorul-șef al procuraturii specializate". Respectiv, bugetul Procuraturii aprobat pentru anul 2020 include și cheltuielile pentru întreținerea Procuraturii Anticorupție.

De asemenea, prin Legea nr. 265 din 23.11.2018 a fost modificat conținutul art. 91 din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, fiind stipulat expres că bugetele procuraturilor specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și se administrează de către procurorii-șefi ai procuraturilor specializate. Conform raportului Procuraturii Generale, Procuratura Anticorupție este dotată cu mijloacele tehnice funcționale necesare pentru buna desfășurare a activității.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul I; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Autorității Naționale de Integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Autorității Naționale de Integritate, în bugetul de stat pentru anul 2020, au fost aprobate-precizate mijloace financiare în sumă totală de 27462,5 mii lei, fiind majorat cu 10807,9 mii lei comparativ cu cheltuielile executate în anul 2019. Situația de la 31.12.2020 au fost executate cheltuieli în sumă de 15 369,7 mii lei (58,1 %), inclusiv cheltuieli de personal – 10 530,5 mii lei.

Totodată, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia juridică, numiri și imunități a informat despre adoptarea Hotărârea Parlamentului nr. 9 din 08.02.2018 privind aprobarea structurii și a efectivului-limită ale Autorității Naționale de Integritate, acesta fiind compusă din 76 unități.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începând cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	Centrul de e-Guvernare; ANI; Guvernul	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, lansată și funcțională; semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; 100% dintre subiecții declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor; ...	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Cel puțin 30 de analize publicate pe pagina web a CNA. Cel puțin 10 analize publicate pe pagina web a ANI. Numărul de cazuri investigate/dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA. Pagina web a ANI. Hotărârile instanțelor de judecată	REALIZAT

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție** raportează efectuarea a 12 produse analitice de nivel strategic, 416 de produse analitice de nivel operațional și elaborate 8 Note analitice, privind fenomenul corupției în cazurile investigate și în domeniile social-economice din Republica Moldova.

Analizele strategice au vizat sentințele pe cazurile de corupție adoptate de instanțele de fond în 2019, achiziționarea manualelor școlare pentru învățământul primar și secundar general, evoluția manifestărilor actelor de corupție în contextul fenomenului construcțiilor ilegale, administrarea Fondului Ecologic Național, a fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală și a Fondului de Investiții Sociale din Moldova, funcționalitatea mecanismului de depunere a contestațiilor, examinarea acestora și adoptarea deciziilor de către Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor etc.

În rezultatul analizelor strategice au fost remise 12 sesizări în adresa instituțiilor de resort pentru înlăturarea și/sau prevenirea vulnerabilităților stabilite.

Analizele operaționale au vizat proprietățile persoanelor publice în coraport cu veniturile acestora (50% din analizele operaționale), relațiile între figuranți (25%) și activitatea agenților economici, inclusiv câștigători ai licitațiilor publice (25% din analize). Produsele de analiză operațională au fost transmise pentru examinare, conform competenței, către ofițerii de urmărire penală și ofițerii de investigații speciale din cadrul CNA, precum și către procurorii anticorupție. Astfel, în dependență de solicitant, 85% din analizele operaționale au fost expediate subdiviziunilor specializate ale CNA și 15% - către Procuratura Anticorupție.

Totodată, în analizele operaționale care au vizat proprietățile persoanelor publice în coraport cu veniturile acestora au fost stabilite:

- 68 cazuri de deținere de către subiecți a unor proprietăți nejustificate, a căror valoare constituie aproximativ 102,88 mln. lei;
- 26 cazuri în care subiecții posibil dețin 302 bunuri imobile înregistrate pe persoane terțe (rude), în valoare de circa 86,9 mln. lei;
- 8 cazuri privind împrumuturi suspecte declarate de către subiect în sumă totală de 8,66 mln. lei;
- 36 cazuri în care s-a stabilit nedeclarare a 128 de bunuri imobile, cu valoarea totală de 9,37 mln. lei;
- 37 cazuri de nedeclarare a 59 unități de transport, cu valoarea totală de 4,6 mln. lei;
- 28 cazuri de nedeclarare a 22 surse de venit, în sumă de 7,7 mln. lei;
- 9 cazuri în care nu au fost declarate 12 cote părți deținute de figuranți în cadrul unor companii;
- 7 cazuri posibil de conflict de interese/abuz în care beneficiul aferent a fost estimat în sumă de 4,39 mln. lei.

Analizele operaționale care au vizat relațiile între figuranți au evidențiat 8691 de conexiuni telefonice comune între figuranți, precum și alte 1516 relații de rudenie, serviciu, afaceri etc.

În rezultatul analizelor operaționale care au vizat activitatea agenților economici, inclusiv beneficiari ai mijloacelor și bunurilor publice, au fost stabilite următoarele aspecte:

- în 64 de cazuri au fost stabilite 597 de relații dintre figuranți;
- în 17 cazuri analizate au fost identificate împrumuturi suspecte în sumă totală de 668,2 mln. lei, cu stabilirea destinației mijloacelor financiare utilizate.
- 5 cazuri posibile de conflict de interese, în care beneficiul obținut poate constitui 65,6 mln. lei.

Produsele de analiză operațională au fost transmise pentru examinare, conform competenței, către ofițerii de urmărire penală și ofițerii de investigații speciale din cadrul CNA, precum și către procurorii anticorupție.

Pe pagina web oficială a Centrului au fost publicate următoarele analize strategice:

- Analiza strategică privind sentințele adoptate de către instanțele judecătorești în anul 2019 pe cauzele penale pentru faptele de corupție și cele conexe corupției și profilul subiectului infracțiunilor de corupție.⁴⁰

- Analiza strategică privind unele vulnerabilități de corupție identificate în cadrul promovării politicii de stat privind circulația substanțelor narcotice, stupefiante și precursori.⁴¹

Autoritatea Națională de Integritate, informează că pe pagina web a Autorității în perioada de raport - anul 2020, au fost plasate 3 studii analitice.⁴²

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	CNA; PA; CSJ; CSM	Cel puțin 2 studii publicate pe paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA. Analiza privind sentințele date în cazuri cu implicarea actorilor din sectorul justiției, prezentată. Dezbateri publice organizate	Paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA	REALIZAT

În cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)", a fost elaborat studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017. Studiul este o continuare a analizei practicii judiciare pe infracțiunile de corupție pe anii 2016 – 2017 cu scopul de a afla cum au influențat actul de justiție pe această categorie de dosare modificările în legislație hotărârile Plenului CSJ adoptate între timp, Ghidurile privind individualizarea pedepsei precum și recomandările studiilor precedente. Studiul a fost publicat pe pagina web a CNA.⁴³

În perioada anului 2019, CNA a informat că în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție" a fost elaborat și publicat Studiul privind analiza sentințelor pe cazurile de corupție, adoptate de instanțele în fond în perioada ianuarie - decembrie 2018,⁴⁴ care a avut drept scop analiza evoluției practicii judiciare privind aplicarea legii penale pe cauzele de corupție. Fiind examinate 321 de fapte de corupție și conexe corupției asupra cărora s-au expus instanțele de fond, s-a constatat sporirea atenției magistraților în privința examinării cauzelor pe această categorie de dosare. Totodată, s-a evidențiat faptul aplicării neuniforme de către instanțele judiciare a legislației penale în special la individualizarea pedepselor. Concomitent, s-a evidențiat scăderea

⁴⁰ https://www.cna.md/public/files/Studiu_sentinte2019.pdf

⁴¹ <https://cna.md/lib.php?l=ro&idc=217&t=/Studii-si-analize/Analize-strategice-sectoriale/&year=2021>

⁴² <http://ani.md/ro/node/890>

⁴³ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1817&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Studiu-privind-hotararile-judecatoresti-pe-infraciunile-de-coruptie-adoptate-in-anii-2013-2017>

⁴⁴ https://cna.md/public/files/sentințele_pe_actele_de_corupție_adoptate_de_instanțele_de_judecat_in_perioada_2018

eficacității măsurilor de constrângere statală aplicabile față de persoanele care comit infracțiuni prevăzute de art.326 Cod Penal.

În publicarea “Analiza strategică și operațională a corupției – un instrument – cheie al Centrului Național Anticorupție”⁴⁵, realizată pe pagina oficială a Centrului, s-a regăsit una dintre cele mai complexe analize strategice, realizate de CNA în anul 2018, care a vizat eficiența activității organelor competente de sancționarea conducătorilor auto pentru conducerea mijloacelor de transport în stare de ebrietate. Având în vedere faptul că siguranța în trafic este un subiect de ordin major, s-a impus necesitatea efectuării acestui studiu analitic, în vederea stabilirii măsurilor întreprinse și rezultatelor obținute de către organele competente, pentru a combate fenomenul respectiv.

Subsecvent, Centrul Național Anticorupție informează că în cadrul Proiectului “Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)”, a fost elaborată analiza strategică privind sentințele adoptate de către instanțele judecătorești în anul 2019⁴⁶, pe cauzele penale pentru faptele de corupție și cele conexe corupției și profilul subiectului infracțiunilor de corupție, a fost realizată pe baza copiilor sentințelor instanțelor de fond, care au fost publicate pe paginile-web ale instanțelor. În consecință, s-au stabilit multiple omisiuni în cadrul adoptării sentințelor, fapt datorat aplicării eronate a prevederilor normelor procesual-penale privind individualizarea pedepsei. De asemenea, s-a evidențiat o scădere semnificativă pe cauzele de corupție a numărului condamnărilor, cu aplicarea pedepsei privative de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Analiza sentințelor a constatat și unele probleme ce țin de activitatea investigativă a organelor de drept, în scopul descoperirii, investigării și administrării probelor în cazurile de corupție.

În privința aspectelor invocate au fost sesizate Curtea Supremă de Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală, Ministerul Justiției și Consiliul Suprem de Securitate.

Totodată, **Curtea Supremă de Justiție** informează că în conformitate cu proiectul Planului de activitate al Curții Supreme de Justiție pentru anul 2020, a fost întocmit proiectul Notei informative privind examinarea cauzelor de corupție, aplicarea instituțiilor punerii sub sechestru a bunurilor și confiscării speciale și aplicarea pedepselor pe cazuri de corupție. Totodată, după aprobarea Notei Informative de către Plenul CSJ, aceasta va fi publicată pe pagina web oficială a autorității.

Pentru perioada anterioară de raport **Procuratura Generală** a raportat efectuarea unor analize a practicii judiciare pentru identificarea cauzelor de ordin legislativ care au determinat scoaterea persoanei de sub urmărire penală, clasarea/încetarea procesului penal sau achitarea persoanei. În baza analizei efectuate au fost elaborate anumite recomandări în procesul de activitate a procurorilor.

⁴⁵ https://cna.md/public/files/Analiza_strategica_si_operationala_a_coruptie__un_instrument_cheie_al_CNA_in_lupta_anticoruptie.pdf

⁴⁶ https://www.cna.md/public/files/Studiu_sentinte2019.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	Parlament, CNA	Legea privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate adoptată	Monitorul Oficial	REALIZAT

Legea nr. 122 privind avertizorii de integritate a fost adoptată în lectură finală la data de 12 iulie 2017. (Publicată: 17.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art. 472)

Conform articolului 2. Legea urmărește scopul a spori cazurile *de dezvoltare a practicilor ilegale și a altor dezvoltări de interes public prin:*

a) promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat;

b) asigurarea protecției avertizorilor de integritate împotriva răzbunării în contextul examinării dezvoltărilor de interes public ale practicilor ilegale;

c) prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	CNA	Linia telefonică națională pentru avertizorii de integritate operațională	Pagina web a CNA	REALIZAT

În conformitate cu art. 10 a Legii nr.122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate responsabilă de examinarea dezvoltărilor practicilor ilegale: asigură promovarea și funcționarea Liniei naționale anticorupție, precum și înregistrează dezvoltările practicilor ilegale primite în scris, prin sistemul electronic de dezvoltare on-line, precum și *pe cele primite la linia națională anticorupție*, dacă acestea întrunesc cerințele de conținut prevăzute la art. 11; În cadrul Centrului Național Anticorupție este instituită și funcționează Linia națională anticorupție – 080055555, la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional, precum și dezvoltările practicilor ilegale, care este asistată zilnic, 24 din 24 ore de către operatori, s-a decis asupra folosirii în continuare a acestei linii pentru avertizările de integritate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA	Spoturi audio-video sau grafice dezvoltate și plasate pe posturile TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție a raportat că în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, cu suportul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au fost elaborate două spoturi grafice (versiunea de 3 min. și versiunea de versiunea de 30 sec.), pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, breloace cu mesajul „Denuț pentru că îmi pasă” pentru promovarea mecanismului de protecție a drepturilor avertizorilor de integritate. Spoturile grafice și materialele informative sunt utilizate în cadrul instruirilor la prezentarea Legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018, precum și în cadrul activităților și măsurilor de sensibilizare și educație anticorupție desfășurate de către CNA.

De asemenea, spoturile grafice sunt difuzate în continuare la posturile TV naționale, pagina oficială a CNA și pe rețeaua de socializare facebook a CNA.

În anul 2019 și 2020, cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova s-au continuat eforturile de promovare a instituției denunțătorilor și de sensibilizare a cetățenilor cu privire la importanța acestui mecanism anticorupție, care a apărut în mod deosebit relevant în contextul pandemiei. În situația dificilă cu care se confruntă lucrătorii medicali în timpul pandemiei, în parteneriat cu Oficiul Ombudsmanului, a fost lansată o campanie în social media pentru a încuraja personalul medical să acționeze ca denunțatori, pentru a informa despre protecția denunțătorilor de către Ombudsman și pentru a descuraja represaliile împotriva denunțătorilor. Spotul video produs pentru campanie a înregistrat 156.000 de vizualizări în social media. Cu sprijinul proiectul PNUD menționat mai sus, un alt spot video informativ despre denunțare produs în 2019 a fost difuzat pe trei canale TV cu acoperire națională, iar în anul 2020 a fost dezvoltat un nou instrument on-line pentru depunerea cererilor de protecție și a cursului de învățare electronică online privind denunțarea și protecția denunțătorilor pentru atât potențialii denunțări, cât și autoritățile responsabile, ca parte a site-ului oficial al Ombudsmanului. Cursul este disponibil în limbile română și rusă și oferă, de asemenea, îndrumări angajatorilor din instituțiile publice și private, informând despre îndatoririle și competențele instituțiilor implicate în aplicarea mecanismului de denunțare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	CNA; PG; MAI; Ombudsmanul	Act interdepartamental adoptat	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

În anul 2018 a fost încheiat Acordul de colaborare în domeniul prevenirii corupției între Oficiul Avocatului Poporului și Centrul Național Anticorupție. Scopul acestuia constă în stabilirea unei colaborări eficiente în domeniul prevenirii și combaterii corupției, pentru asigurarea respectării drepturilor omului și protecției avertizorilor de integritate, educarea anticorupție a cetățenilor, propagarea în masă a culturii anticorupție; sensibilizarea opiniei publice privind impactul corupției asupra realizării plene a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, Centrul Național Anticorupție informează despre elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern, pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu referire la procedura de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale, în temeiul prevederilor art. 9 alin. (2) din Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate. În perioada de raport, proiectului Hotărârii de Guvern a fost înaintat Ministerului Justiției spre aprobare. Proiectul respectiv are drept scop reglementarea procedurii de raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale de către angajații entităților publice și private, precum și a procedurii de înregistrare și examinare a dezvoltărilor practicilor ilegale, de recunoaștere în calitate de avertizor de integritate și de aplicare a măsurilor de protecție față de angajații care dezvoltă cu bună-credință și în interes public despre practicile ilegale interne.

Totodată, la data de 22 ianuarie 2020, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 23 privind aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale, întru asigurarea stabilirii mecanismului instituțional de aplicare a Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, care va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate.

Cu referire la **acțiunile nr. 16, 17, 18 și 19** privind publicarea pe pagina web a rapoartelor de activitate a **Procuraturii Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție) și Autoritatea Națională de Integritate**, pentru perioada anului 2019, potrivit informației prezentate de instituțiile responsabile, constatăm că toate rapoartele au fost publicate pe paginile web respective, **acțiunile vizate fiind realizate pentru perioada curentă de raportare.**

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	CNA; ANI	O platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a CNA (pe subiecte de promovare a climatului de integritate și anticorupție); o platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	PARȚIAL REALIZAT

web a ANI (pe
subiecte de verificare
a averilor, intereselor
personale,
incompatibilităților și
restricțiilor)

Centrul Național Anticorupție informează pe marginea preluării de la Biroul Central Anticorupție al Poloniei, a platformei de instruire anticorupție "e-Learning", fiind semnat și un acord în acest sens. Ulterior, angajații CNA au fost instruiți privind gestionarea și adaptarea după specificul și cerințele Republicii Moldova a platformei.

Autoritatea Națională de Integritate informează despre lipsa de resurse financiare, pentru dezvoltarea unei astfel de platforme electronice de instruire.

Totodată, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 411/2020 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Platforma guvernamentală de instruire la distanță (e-Learning)” și a Regulamentului privind utilizarea și administrarea acestuia, ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență (autoritățile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate și cele aflate în subordine, precum și instituțiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), autoritățile/instituțiile publice și organizațiile de stat autonome, subordonate sau înființate de Guvern, precum și persoanele juridice de drept privat care prestează servicii publice, în limitele competențelor prevăzute de lege, și dețin sisteme informaționale vor utiliza gratuit platforma guvernamentală de instruire la distanță (e-Learning) ca primă opțiune la dezvoltarea serviciilor electronice de instruire a angajaților, încheind în acest sens acorduri cu Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică”.

În acest sens, în perioada de raport, pentru a asigura integrarea cursurilor anti-corupție în platforma guvernamentală de e-learning administrate de Agenția de Guvernare Electronică, cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei a fost inițiat dezvoltarea cursului de e-learning pe „Politici și standarde de integritate instituțională și anticorupție”, conținând mai mult de 25 de subiecte adaptate agenților și managerilor publici. Conținutul cursului de e-learning este dezvoltat într-o manieră intuitivă, asigurând astfel un acces ușor și rapid la informații și cunoștințe în domeniul integrității și normelor, standardelor și instrumentelor anticorupție și consolidând în continuare capacitățile grupurilor țintă. Cursul va fi implementat și testat în 2021 pe platforma guvernamentală de e-learning.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MEEd	Instruirea anuală a cel puțin 5000 de elevi și studenți. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție, raportează că pe parcursul anului 2020, a fost asigurată desfășurarea a 30 de instruiri pentru 2299 de elevi și studenți. Numărul de instruiri desfășurate în perioada curentă de raport, este direct proporțională cu instituirea situației epidemiologice de COVID-19 la nivel național.

Totodată, voluntarii au fost implicați activ în demararea Campaniei „Lecții de integritate” de la Kapushon, desfășurată cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei care are drept scop informarea tinerilor privind efectul nerespectării legii și consecințele corupției. Studenții și elevii au fost familiarizați cu atribuțiile CNA, cauzele și consecințele corupției, îndemnați să nu tolereze fenomenul dat și să semnaleze ilegalitățile la care sunt martori. După un recital de piese semnate de Kapushon, care au dubutat cu piesa „Dacă ai dat, dacă ai luat”, participanții au fost antrenați în discuții generate de ofițerii CNA, autorul piesei și voluntarii.

De asemenea, în perioada de raport, peste 350 de elevi și studenți din circa 50 de instituții de învățământ din țară și-au testat cunoștințele în domeniul prevenirii corupției în cadrul unui concurs interactiv „Quiz pro integritate”, organizat de Centrul Național Anticorupție cu suportul proiectului „Lupta împotriva corupției prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de către PNUD în colaborare cu Centrul Național Anticorupție, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Concursul a întrunit elevi și studenți din mai multe raioane ale țării, la fiecare competiție. Subsecvent, concursul include o etapă de pregătire în care participanții au studiat mai multe surse despre mecanismele de prevenire a corupției și promovare a integrității, iar ulterior au aplicat cunoștințele în cadrul unei competiții intelectuale. Scopul acestei activități este consolidarea culturii integrității în rândul tinerilor, prin prisma unor modele interactive de asimilare a informației despre premisele și efectele fenomenului corupției. Astfel, pe parcursul perioadei de raport, concursul a avut loc la Cahul, Soroca, Bălți, Hâncești, Sângerei, Criuleni, Orhei, Strășeni, Ungheni.

Acțiunea nr. 21 *Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție*, pentru perioada curentă de raport, este calificată drept parțial realizată, în urma neatingerii indicatorilor de progres stabiliți.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CCI	Instruirea anuală a cel puțin 1000 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează că în rezultatul lansării în comun cu Consiliul Concurenței, a Platformei de cooperare cu mediul de afaceri, în perioada de raportare au fost organizate 9 ședințe informative pentru 267 reprezentanți ai sectorului privat. În mod

principal, subiectele instruirilor desfășurate sau axat pe, etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul.

Totodată, în perioada de raport, Centrului Național Anticorupție cu suportul proiectului Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și în parteneriat cu Camereii de Comerț și Industrie, a fost lansat premiu de integritate în afaceri, acordat în premieră în cadrul ediției din anul 2020 a concursului „Marca comercială a anului”. Candidații la premiul de integritate au fost evaluați prin prisma implementării unor mecanisme de promovare a standardelor de integritate și anticorupție în business. În dosarul pentru concurs candidații au prezentat propriul Cod de etică și conduită în afaceri, procedurile de raportare a neregulilor la locul de muncă și de soluționare a conflictelor de interese, mecanismele de protecție a avertizorilor de integritate, procedurile de declarare și evaluare a cadourilor și cele de control intern, precum și alte proceduri interne de asigurare a integrității. Pentru obținerea titlului mare, la concurs au participat societățile comerciale, care se încadrează în segmentului businessului mare, mic și mijlociu, cu excepția întreprinderilor de stat sau municipale, societăților pe acțiuni în care statul deține pachetul majoritar de acțiuni și entități publice.

În final șase companii private din Republica Moldova au devenit deținătoare ale premiului pentru implementarea standardelor de integritate în afaceri. Astfel, premiul oferit de CNA și PNUD are drept scop încurajarea implementării standardelor de integritate în societățile comerciale, precum și promovarea bunelor practici în acest domeniu.

Totodată, întru sprijinirea companiilor din Republica Moldova, **Camera de Comerț și Industrie** a venit cu un suport informațional și a oferit antreprenorilor cele mai bune instrumente elaborate de Camera de Comerț Internațională (prima organizație de afaceri ce a publicat reguli anticorupție și rămâne lider în elaborarea codurilor de etică și responsabilitate corporativă). Astfel, CCI a diseminat mediului de afaceri și a publicat pe pagina web a Camereii în rubrica specială intitulată „Instrumente de integritate și anticorupție” următoarele documente:

- Clauza anticorupție
- Regulile privind combaterea corupției;
- Orientările privind cadourile și denunțare;
- Ghidul privind conflictele de interese în întreprinderi;
- Orientările cu privire la denunțare.

Toate documentele Camereii Internaționale sus-menționate au fost traduse cu suportul PNUD și au devenit accesibile pentru mediul de afaceri din RM.⁴⁷

Acțiunea nr. 22 *Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul*, pentru perioada curentă de raport, este calificată drept parțial realizată. Neatingerii indicatorilor de progres, ceea ce a dus la stabilirea calificativul curent, se datorează inclusiv situației epidemiologice de COVID-19 la nivel național.

⁴⁷ <https://chamber.md/instrumente-eficiente-de-integritaate/>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice.	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează, că întru asigurarea dezvoltării și implementării platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, au fost întreprinse o serie de măsuri, după cum urmează: dezvoltarea, testarea și descrierea modulului Raportare strategie a SI e-Integritate Instituțională; dezvoltarea, testarea și elaborarea propunerilor privind modificarea modulului Cazier de integritate a SI e-Integritate Instituțională; a fost elaborat Regulamentul Registrului de evidență și eliberare a certificatelor de cazier privind integritatea profesională; analiza necesităților hardware pentru implementarea platformei și procurarea de hardware, precum și plasarea sistemului nominalizat pe platforma tehnologică guvernamentală mCloud; semnate acordurile cu Agenția de guvernare electronică pentru utilizarea platformelor mSign și mPass. Suplimentar, pentru perioada de raport - anului 2019, CNA raportează realizarea instalării sistemului pe mediul productiv pe platforma guvernamentală mCloud; testări și depistarea erorilor; au fost expediate o serie de solicitări privind semnarea unui acord adițional la acordul de bază privind solicitarea de web servicii din Registrul de stat a populației și Registrul unităților de drept, precum și în adresa Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; au fost propuse modificări la HG nr. 767 din 19 septembrie 2014 pentru implementarea Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale.

Suplimentar, CNA raportează că la moment sistemul nu este utilizat din motiv că HG nr. 767 din 19 septembrie 2014 nu prevede depunerea solicitărilor online în formă electronică privind eliberarea cazierului privind integritatea profesională și eliberarea certificatelor de cazier în forma electronică, dar poate fi utilizat în calitate de bază de date cu privire la rezultatele testelor de integritate profesională.

Totodată, începând cu anul 2019, cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei au fost finalizate, puse în producție și testate cu succes modulele Registrului de integritate e-instituțional. Personalul relevant al CNA a fost instruit în gestionarea sistemului de „integritate e-instituțională”. Modulul de raportare on-line al SNIA a fost pilotat în raportarea semestrială a anului 2020 privind implementarea SNIA. Din 32 de autorități de raportare, 34% (11) au raportat în sistemul electronic și au identificat ajustările necesare. Pentru a crește eficiența implementării sistemului de către autoritățile publice, au fost produse două tutoriale video pentru funcționarii publici pentru modulul de monitorizare

electronică SNIA și pentru Registrul de testare a integrității. Modulul pentru solicitarea și eliberarea cazierului de integritate profesională va fi utilizat doar după acceptarea notificării privind prelucrarea datelor cu caracter personal de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 20 de rapoarte de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA. Planurile de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate. Agenți publici și, după caz, conducători ai entităților publice, sancționați disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează, că în contextul Legii 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, în perioada de raport a fost finalizat procesul de evaluare în privința următoarelor instituții, după cum urmează: Agenției Proprietate Publică; Biroului Migrațiune și Azil; Inspectoratul pentru Protecția Mediului; și Agenția Moldsilva, inclusiv întreprinderile de silvicultură. Versiunea completă a rapoartelor privind rezultatele evaluării, precum și recomandările de înlăturare a riscurilor de corupție constatate au fost remise în adresa entităților evaluate și ministerelor de resort, inclusiv plasate pe pagina web oficială a CNA.

Astfel, conducătorii entităților evaluate sunt obligați, conform prevederilor art.19 alin (2) din Legea 325/2013, în termen de 30 zile să adopte un plan de integritate. În acest context, entitățile evaluate au raportat despre aprobarea planurilor de integritate, inclusiv APP (Ordin nr.103/10.03.2020), BMA (Ordin nr.21/15.06.2020), IPM (Ordin nr.57 din 28.10.2020) și Agenția Moldsilva (Ordin nr.359 din 29.10.2020). De asemenea, în urma finalizării în decembrie 2019 a procesului de evaluare la Agenția Apele Moldovei, entitatea și-a aprobat Planul de integritate prin Ordinul 43-p/07.02.2020. Toate aceste documente de politici au fost elaborate cu suportul metodologic al experților CNA.

În condițiile Metodologiei de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, aprobată prin Ordinul conducerii CNA nr.50/2018, a fost elaborat Raportul privind selectarea Agenției de Mediu pentru a fi supusă evaluării integrității instituționale. Procesul de evaluare a demarat în iunie 2020 și este la etapa finală de realizare/elaborarea recomandărilor. De asemenea, în perioada de raport a fost inițiată etapa a III-a de evaluare la Agenția pentru Supraveghere Tehnică, activitatea fiind în derulare.

Subsecvent, în contextul sarcinilor stabilite de Prim-ministrul Republicii Moldova, prin circulara nr.15-03-821 din 03.02.2020 și Procesul-verbal nr.21-04-1130 al ședinței de lucru din 10.02.2020, a fost realizată evaluarea riscurilor de corupție aferente procedurii de evaluare, selectare și achiziționare a manualelor școlare pentru învățământul primar și secundar general. Despre problemele identificate a fost informat Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, fiind oferite o serie de recomandări în vederea înlăturării acestora. Raportul integral de evaluare a fost plasat pe pagina web a CNA.

În conformitate cu prevederile art.4 al Legii nr.1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, au fost elaborate și plasate pe pagina web a CNA 9 rapoarte de monitorizare privind realizarea planurilor de integritate de către APCSP, IMSP INN și IO, ANSP, AAM, ANTA, AEE, APP.

În conformitate cu art.24 alin (2) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, în martie 2020, a fost elaborat plasat și pe pagina web a CNA și remis spre informare Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică și Comisiei juridice, numiri și imunități, Raportul cu privire la activitățile de evaluare a integrității instituționale, realizate în perioada anului 2019.

Totodată, **Procuratura Generală** raportează, că în perioada de raport au fost întreprinse o serie de acțiuni de mobilizare a resurselor pentru inițierea procedurii de evaluare a riscurilor de fraudă și corupție în corespundere cu prevederile art.25 alin.(l) și (2), art.26-27, Capitolul III "Controlul integrității în sectorul public" din Legea integrității, nr.82 din 25.05 .2017, în condițiile Legii nr.229/2010 privind controlul financiar public intern și SNCI 9 "Managementul riscurilor" prevăzut în Ordinul ministrului finanțelor nr.189 din 05.11.2015 „Cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public". În acest context, în perioada de raport au fost elaborate proiectele actelor necesare pentru declanșarea procesului de evaluare (ordinul de formare a grupului, planul de acțiuni, lista activităților vulnerabile etc). Totodată, se menționează că la momentul întocmirii prezentului raport în cadrul Procuraturii se desfășoară acțiuni în vederea evaluării riscurilor de fraudă și corupție ca urmare a procesului inițiat potrivit Ordinului Procurorului General nr.49/28 din 27.05.2020. Prin urmare, după finisarea procedurii de evaluare a integrității instituționale, acest fapt va constitui temei pentru emiterea și publicarea planului de integritate instituțională pe pagina web a Procuraturii. Concomitent, Procuratura Generală menționează că în perioada de referință, Inspekția procurorilor nu a intentat nici o procedură disciplinară pentru lipsă de integritate profesională și instituțională.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	Colegiul CNA	Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție, aprobată și publicată pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare

26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

În perioada anului 2020, **Centrul Național Anticorupție** raportează despre întocmirea a 825 de rapoarte de expertiză anticorupție la proiecte de acte normative transmise în adresa sa de către entitățile publice. Suplimentar, toate rapoartele de expertiză au fost publicate pe pagina web a CNA.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	CNA	Cel puțin 2 studii despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, publicate pe pagina web a CNA și dezbătute în cadrul evenimentelor publice	Pagina web a CNA	REALIZAT

În perioada anterioară de raport **Centrul Național Anticorupție** a informat despre elaborarea Studiului "Procesul legiferării intereselor: quid prodest (cine profită)? Constatările expertizei anticorupție", elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Totodată, constatările studiului au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, organizată la data de 12 decembrie 2017, la subiectul "Cum expertiza anticorupție fortifică garanțiile de respectare a drepturilor omului?". Suplimentar, Studiul a fost publicat pe pagina web oficială a CNA.⁴⁸

⁴⁸ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1466&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Procesul-legiferarii-intereselor-quid-prodest-cine-profitata-Constatarile-expertizei-anticoruptie>

Subsecvent, cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, a fost elaborat și prezentat public Studiul Expertiza Anticorupție 2016-2018: Eficiență, Costuri, Impact⁴⁹. Studiul analizează felul în care autoritățile statului au pus în aplicare în perioada 2016-2018 prevederile referitor la expertiză anticorupție, care evaluează în ce măsură conținutul proiectelor de acte normative corespunde standardelor anticorupție naționale și internaționale. Autorii studiului au constatat că multe acte normative sau proiecte de legi adoptate în perioada 2016-2018 conțin prevederi care promovează interesele private în detrimentul interesului public. În același timp, contrar legislației în vigoare, unele documente oficiale sunt adoptate în lipsa expertizei anticorupție sau ignorându-se recomandările Centrului Național Anticorupție de a exclude prevederi care pot genera corupție. Costurile nerespectării rapoartelor de expertiză anticorupție se ridică la milioane de lei. În perioada 2016-2018, Centrul Național Anticorupție a efectuat expertiza anticorupție a 2697 proiecte de acte normative, ponderea cea mai mare revenind proiectelor de hotărâri de guvern și actelor departamentale.

Totodată, Centrul Național Anticorupție, informează că în perioada de raport, a demarat procesul de elaborare a Studiului privind rapoartele de expertiză anticorupție întocmite de către CNA în perioada 2019-2020, care va asigura continuitatea procesului de monitorizare și evaluare a tendințelor negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA.

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Actele normative necesare pentru funcționarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptate	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	CNA	Hotărârea Parlamentului privind organigrama și regulamentul de activitate ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptată. Agenția funcțională	Monitorul Oficial al RM; confirmări oferite de instituțiile responsabile; pagina web a CNA	REALIZAT

⁴⁹ https://cna.md/public/files/Studiu_EA_2020_16_2018.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	CNA; Parlamentul	Strategia națională de recuperare a bunurilor infracționale, elaborată și adoptată	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Cu referire la realizare acțiunii nr. 30, pentru perioada de raport, acțiunea este calificată drept nerealizată.

Subsecvent, reieșind din faptul că recuperarea bunurilor infracționale reprezintă un proces complex, în care sunt implicate mai multe instituții (organul de urmărire penală, procurorul, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, Instanța de judecată, Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene) și având în vedere că Procuratura Generală participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală, precum și faptul că Capitolul V al Strategiei prevede posibilitatea de modificare/completare a componentelor documentului, inclusiv în baza raportului Centrului Național Anticorupție, se propune modificarea acțiunii nr. 30 cu următorul conținut: Elaborarea unui mecanism național de coordonare în procesul/activitatea de recuperare a bunurilor infracționale, cu stabilirea termenului de executare pentru trimestrul IV al anului 2020.

Totodată, în contextul asigurării eficienței în activitatea nemijlocită a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, menționăm elaborarea, cu suportul proiectului CLEP "Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire" și aprobarea Strategiei instituționale a ARBI. Suplimentar, considerând imperativitatea asigurării procesului de recuperare a bunurilor în contextul fraudei bancare, se evidențiază adoptarea Strategiei de Recuperare a mijloacelor financiare sustrate din BC "Banca de Economii", BC "Banca Socială", și BC "Unibank", raportarea progreselor în implementarea acestora fiind reflectată în raportul anual de activitate al Procuraturii Generale.

Suplimentar, în perioada curentă de raport, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, informează că de comun cu Procuratura Generală, Procuratura Anticorupție și Înalții Consilieri ai Delegației UE în Republica Moldova, cu suportul OIM a elaborat Metodologia de recuperare a bunurilor infracționale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	CNA	Baza de date operațională, cu posibilitatea extragerii informațiilor despre valoarea monetară a bunurilor recuperate (indisponibilizate, sechestrate sau confiscate)	Confirmări oferite de instituțiile responsabile	PARȚIAL REALIZAT

Pe marginea realizării acțiunii nr. 31 Centrul Național Anticorupție raportează privind aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat “Registrul bunurilor infracționale indisponibilizate” (SIA RBII) și Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al bunurilor infracționale indisponibilizate format de acest sistem prin Hotărârea Guvernului nr. 34/2020. Următoarea etapă este punerea în aplicare a SII RBII, prin elaborarea/achiziționarea soft-ului specializat. Deoarece suportul financiar la elaborarea conceptului a fost realizat de către Proiectul comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei “Controlul corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), care deja și-a încheiat misiunea în Republica Moldova, Agenția întreprinde măsuri spre identificarea surselor bugetare/extrabugetare pentru achiziționarea programelor specializate și finalizarea procesul de implementare a SIA RBII.

Totodată, întru asigurarea interoperabilității bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate cu sistemul informațional al procuraturii “e-case”, precum și din motivul că Procuratura Generală dispune aplicarea/anularea măsurilor asigurătorii și participă în procesul penal pînă la adoptarea unei hotărâri definitive pe caz, Centrul Național Anticorupție propune modificarea acțiunii nr. 31 din prioritatea III.4, Pilonul III, cu includerea Procuraturii Generale la capitolul instituțiilor responsabile. Termenul de realizare al acțiunii este stabilit drept, trimestrul IV al anului 2018, drept urmare, acțiunea nr. 31 este parțial realizată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începînd cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Institutul Național al Justiției, informează că în perioada anului 2020, a realizat 5 activități de formare în domeniu, fiind instruiți un număr total de 146 de beneficiari, după cum urmează:

- 22 mai, 30 octombrie 2020 „Recuperarea veniturilor dobândite din activități infracționale” unde au participat 63 persoane, dintre care 37 judecători și 26 procurori.
- 20 mai, 28 octombrie 2020 „Particularitățile investigării și judecării unor categorii de infracțiuni economice, spălării banilor și finanțării terorismului”, unde au participat 55 persoane, dintre care 29 judecători și 26 procurori.
- 3-4 decembrie 2020 „Cauze de spălare a banilor în judecată – calificarea, rezultatele juridice, condiții pentru un proces echitabil”, unde au participat 28 de persoane, dintre care 17 judecători și 11 procurori.

Totodată, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale, menționează că de comun cu Academia MAI "Ștefan cel Mare" au fost realizate 3 sesiuni de instruire a ofițerilor de urmărire penală și ofițerilor de investigații, cu participarea a 51 persoane. Totodată, au fost instruiți și reprezentanții unor ONG-ri, în număr de 8 persoane.

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	NEREALIZAT
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; PA; CNAJGS CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile	REALIZAT
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; UA; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	NEREALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează că cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei "Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire" (CLEP), a fost contractată o echipă de experți care în toamna anului 2019 a demarat inițierea elaborării Studiului privind posibile mecanisme de despăgubire a victimelor corupției (inclusiv elaborarea unui ghid privind procedurile de despăgubire). În acest sens au fost desfășurate o serie de întrevederi cu reprezentanții CNA și Procuraturii Anticorupție, precum și alte instituții de resort. Astfel, în prima jumătate a anului 2020 a fost elaborat și transmis către toate părțile interesate Studiul privind despăgubirea victimelor actelor de corupție în Republica Moldova. Totodată, considerînd caracterul interconectat al acțiunilor vizate asigurarea realizării campaniilor de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri, precum și a desfășurării sesiunilor de instruire a avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției, acestea urmează a fi efectuată drept continuare a realizării implementării acțiunii nr. 34.

În această ordine de idei, întru asigurarea realizării acțiunilor sus-vizate, Centrul Național Anticorupție a solicitat suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității

durabile în Republica Moldova” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Suplimentar, în perioada anului 2019, **Procuratura Generală** de comun cu Procuratura Anticorupție informează despre demararea procesului de elaborare a Ghidului privind investigarea și judecarea infracțiunilor de corupție și conexe.

Totodată, **Procuratura Anticorupție** denotă că potrivit art.47 alin.(6) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017 „Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau dintr-un act conex actelor de corupție are dreptul la repararea acestui prejudiciu în conformitate cu prevederile legislației penale, contravenționale sau, după caz, civile”. Sub aspectul legii penale, obiectul juridic generic al infracțiunilor de corupție îl reprezintă relațiile sociale privind buna desfășurare a activității în sfera publică și respectiv, a activității de serviciu în sectorul privat. Conform raportului Procuraturii Anticorupți, victima infracțiunilor de corupție apare în ipoteza extorcării de la aceasta a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă de către făptuitor, beneficiind în acest caz de liberare de răspundere penală. În rest, persoana care promite, oferă sau dă bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă la fel comite o faptă social periculoasă, fiind pasibilă de răspundere penală, iar în cazul autodenunțării beneficiind de liberare de răspundere penală. Astfel, în conformitate cu raportul PA, victimele infracțiunilor de corupție beneficiază de dreptul de a fi despăgubite în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală de către făptuitor sau persoana civilmente responsabilă, ca și victima oricărei alte infracțiuni, fără nici o deosebire anume.

În ce privește legislația contravențională și cea civilă aferent despăgubirii victimelor corupției, acestea nu prevăd atribuții specifice în acest sens pentru procurori. Respectiv, în lipsa unor aspecte specifice datorate categoriei infracțiunilor de corupție, **Procuratura Anticorupție consideră inoportună elaborarea anumitor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor.**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Numărul de acțiuni în regres înaintate/acceptate; volumul despăgubirilor solicitate; numărul de decizii finale ale instanțelor de judecată și volumul sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată	

Informația cuprinsă în raportul transmis de către **Procuratura Anticorupție**, reiterează că această acțiune derivă din prevederile art. 48 din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017, potrivit căroră „(1) Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art.256, 324–3351 din Codul penal are dreptul, în cadrul procesului, la repararea prejudiciului material și/sau moral în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală; (2) După repararea prejudiciului din contul bugetului respectiv, pîrîtul este obligat să intenteze acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite. Persoana care a suferit

un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție, comis de către subiecții stabiliți la art.5 lit.a), este în drept să ceară despăgubiri din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex; (3) Ministerul Justiției sau, după caz, procurorul va înainta acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție dacă autoritățile despăgubitoare nu și-au onorat obligațiile” .

Astfel, pornind de la împuternicirile procurorului de a înainta acțiune civilă exclusiv în cadrul unui proces penal, în activitatea de urmărire penală realizată de Procuratura Anticorupție în perioada anului 2020 nu au fost identificate cazuri de solicitare de către persoana prejudiciată printr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție a despăgubirilor din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex, care ar fi fost admise cu omisiunea entității respective de a intenta acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite, fapt ce ar permite procurorului în cadrul procesului penal să înainteze acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modulului;	CEC	Modul electronic elaborat și funcțional. Rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului; rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale – publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului	Pagina web a CEC	REALIZAT

Din informațiile oferite de către **Comisia Electorală Centrală**, întru realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, a

fost asigurată automatizarea și perfecționarea procesul de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali, în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău prin Fondul Marii Britanii „Buna Guvernare” astfel, a fost dezvoltat și implementat Sistemul informatic „Control Financiar”.

Comisia Electorală Centrală informează că în scopul testării SSI „Control Financiar”, au fost realizate a o serie de instruiri privind următoarele funcționalități ale sistemului informatic susmenționat, pentru raportarea financiară, după cum urmează: crearea rapoartelor financiare, semnarea și expedierea rapoartelor financiare, recepționarea rapoartelor financiare, examinarea sub aspectul acceptării sau respingerii rapoartelor financiare, generarea rapoartelor statistice.

La fel, cu suportul proiectului PNUD, au fost aprobate cerințele față de interfața de vizualizare a rapoartelor destinate publicului larg și contractată compania care se va ocupa de elaborarea platformei. Subsidiar, a fost elaborat și dezvoltat modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) destinat întocmirii și prezentării rapoartelor financiare de către partidele politice și concurenții electorali în campania electorală.

Comisia Electorală Centrală, informează că începând cu anul 2020, partidele politice au întocmit și prezentat rapoartele privind gestiunea financiară prin modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) destinat întocmirii și prezentării rapoartelor financiare de către partidele politice și concurenții electorali în campania electorală. Conform hotărârii CEC nr. 3917/2020, 20 partide politice au depus rapoartele privind gestiunea financiară pentru anul 2019 prin intermediul SSI „Control Financiar”, iar potrivit hotărârii CEC nr. 4088/2020, rapoartele privind gestiunea financiară pentru primul semestru al anului 2020 au fost prezentate prin intermediul sistemului de 36 partide politice.

Totodată, Comisia Electorală Centrală raportează că rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale, au fost publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului, și anume:

- Rapoartele financiare pot fi accesate la compartimentul „Alegeri și referendumuri”, rubrica „Alegeri parlamentare noi din 15.03.2020”, subrubricile „Rapoarte privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă” și „Susținerea financiară a concurenților electorali”.-Rapoartele financiare pot fi accesate la compartimentul „Alegeri și referendumuri”, rubrica „Alegeri locale noi din 6.09.2020”, subrubricile „Rapoarte la începerea campaniei electorale” și „Susținerea financiară”.

- Rapoartele privind gestiunea financiară pot fi accesate la compartimentul „Alegeri și referendumuri”, rubrica „Alegeri locale noi din 1 noiembrie 2020”, subrubricile „Rapoarte la începerea campaniei electorale” și „Susținerea financiară”.

- Rapoartele financiare pot fi accesate la compartimentul „Alegeri și referendumuri”, rubrica „Alegeri prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, subrubricile „Susținerea financiară” și „Rapoartele la începerea campaniei electorale”.

Subsecvent, Rapoartele financiare ale partidelor politice care au fost plasate pe pagina web a Comisiei Electoral Centrale prin intermediul modulului, atât în cazul raportării financiare pentru anul 2019, cât și în cazul raportării pentru primul semestru al anului 2020, rapoartele

privind gestiunea financiară prezentate de unele partide politice doar pe suport de hârtie au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale și pot fi accesate în scopul vizualizării și utilizării datelor legate de finanțarea partidelor politice la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Finanțarea partidelor prin control financiar”.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	CEC; CICDE	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și distribuite prin intermediul posturilor de TV, radio, al rețelelor de socializare. Dezbateri publice privind procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, organizate	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

Pentru perioada anului 2019, în scopul realizării acțiunii vizate, **Comisia Electorală Centrală** raportează despre întreprinderea următoarelor măsuri:

1. plasarea pe pagina web oficială, www.cec.md, a informațiilor privind rapoartele anuale prezentate de către partidele politice la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Finanțarea partidelor/Finanțarea campaniilor electorale”. De asemenea, sînt plasate și informațiile lunare cu privire la subvențiile acordate partidelor politice de la bugetul de stat. Rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a partidelor politice se regăsesc la compartimentul „Alegeri și referendumuri” pentru fiecare scrutin în parte;
2. transmiterea, la necesitate, prin intermediul mass-media, a comunicatelor de presă privind finanțarea politică;
3. organizarea, în perioada 24-26 mai 2019, a atelierului InnoVoter, laborator de creație în domeniul electoral. Participanții pasionați în domeniul IT au avut misiunea de a crea o interfață de afișare a datelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale în contextul lansării noului instrument informatic de raportare privind finanțarea partidelor politice și a concurenților electorali - modulul „Control Financiar”;
4. organizate seminare, după cum urmează:
 - la 23 ianuarie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele concurentului electoral la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” - 11 trezoreri;
 - la 24 ianuarie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele concurentului electoral la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” - 15 trezoreri;
 - la 25 martie 2019 „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2018. Raportarea digitală” - 15 trezoreri;
 - la 10 iulie 2019 „Particularitățile Raportului privind gestiunea financiară pentru semestrul I al anului 2019, raportarea digitală a finanțării politice” - 11 trezoreri;
 - la 20-21 septembrie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de recepționarea rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a candidaților independenți la alegerile locale generale din data de 20 octombrie 2019” - 18 persoane;
 - la 25 septembrie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele în campania electorală ale concurenților electorali la alegerile locale generale din data de 20 octombrie 2019 - 16 trezoreri și reprezentanți ai concurenților electorali. Procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale au fost discutate și în cadrul activităților CICDE

din campania de informare și educație civică a alegătorilor “Democrația se învață: de la local la național!”. CICDE oferă materiale analitice și informaționale în domeniul finanțării politice pe pagina sa web.⁵⁰

Totodată, **Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală**, raportează realizarea următoarelor activități:

1. Ședința E-Hub (platformă de discuții) cu tema „Transparența și raportarea digitală privind finanțarea partidelor politice, cazul Letoniei”⁵¹.

Prin intermediul platformei este oferită posibilitatea tuturor persoanelor interesate de domeniul electoral, membri și simpatizanți ai partidelor politice, funcționari electorali, alegători și viitori alegători, de a se informa pe diverse subiecte electorale, a cunoaște experiența altor state, de a participa la dezbateri și a înainta propuneri.⁵²

Activitatea a avut loc la data de 22 iunie 2018, au participat 14 persoane, ședința a fost transmisă live pe www.privesc.eu și a avut peste 74500 vizualizări.⁵³

2. Masă rotundă cu genericul “Promovarea integrității politice și a finanțării campaniei electorale: contribuțiile în numele unor terți”⁵⁴.

Evenimentul a întrunit reprezentanți ai partidelor politice din Parlamentul Republicii Moldova și cele care se bucură de cel puțin 3% susținere din partea populației, potrivit celui mai recent sondaj de opinie publică, reprezentanți ai International IDEA, Delegația Uniunii Europene la Chișinău, Comisia Electorală Centrală, Promo-LEX, Ministerul Justiției, Asociația Servicii Publice, iar expertiza internațională în domeniul finanțării politice a fost oferită de către dna Lolita Cigane, expert internațional în domeniul finanțării politice din Letonia.

Cu referire la realizarea continuă a activității vizate, CEC informează că pe parcursul anului 2020, au fost întreprinse următoarele măsuri:

- elaborarea cu suportul PNUD Moldova, a un spot video grafic în scopul sensibilizării opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare și raportare a partidelor politice și a campaniilor electorale, care a fost plasat pe pagina web oficială⁵⁵ și va fi difuzat prin intermediul posturilor tv din țară și în mediul online.

- în perioada 27 ianuarie – 31 ianuarie 2020: „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2019. Raportarea digitală” (31 de participanți din partea formațiunilor politice).

- în perioada 7 iulie – 10 iulie 2020: „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru semestrul I al anului 2020 prin sistemul SSI „Control Financiar”” (28 de participanți din partea formațiunilor politice).

⁵⁰ <http://cicde.md/index.php?pag=cat&id=1209&l=ro>

⁵¹ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1736&l=ro>

⁵² <https://www.youtube.com/watch?v=NMsLLF53tu0>

⁵³ <https://www.privesc.eu/arhiva/82938/HuB-Electoral-2-0-cu-tema--Transparența-si-raportarea-digitală-privind-finanțarea-partidelor-politice--cazul-Letoniei->

⁵⁴ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1872&l=ro>

⁵⁵ https://a.cec.md/ro/raportarea-financiara-a-partidelor-politice-si-a-concurentilor-electorali-2784_96712.html

Subsecvent, Comisia Electorală Centrală informează pe marginea publicării comunicatelor de presă privind particularitățile finanțării partidelor politice, care pot fi accesate la compartimentul „Biroul de informare”, rubrica „Mass-Media”, subrubrica „Comunicate de presă”.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	CEC; CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală, raportează pe marginea următoarelor instruirii a subiecților implicați/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale, după cum urmează:

- Seminarul cu tema Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru primul semestru al anului 2018 și tendințele în raportarea digitală.
- Seminar privind rolul colaboratorilor de poliție la organizarea și desfășurarea alegerilor. Unul dintre subiecte a vizat tema cadourilor electorale, au fost evidențiate reglementările privind agitația electorală și elementele de corupere a alegătorilor⁵⁶.
- Seminar pentru persoanele responsabile de finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale. Raportarea digitală a finanțelor utilizate pentru campania electorală. Subiectele abordate: obligațiile grupurilor de inițiativă privind raportarea surselor financiare, a fost testată platforma Control financiar pentru raportarea campaniilor electorale.⁵⁷
- Întâlnirea consultativă „Spre o capacitate eficientă de monitorizare a campaniei electorale”. La eveniment a fost prezentat Codul de conduită privind condițiile și modul de susținere financiară, materială și nematerială a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare și a referendumului consultativ din 24 februarie 2019.⁵⁸
- Seminare pentru trezorerii partidelor politice. Participanții au fost instruiți privind raportarea cheltuielilor în alegeri și punerea în aplicare a Serviciul Integrat de Stat (SIS) „Control financiar”, ca parte a Sistemului informațional automatizat de stat (SIAS) „Alegeri”.

În raportul prezentat pentru anul 2020, Comisiei Electorale Centrale raportează privind aprobarea Planului de acțiuni al Direcției financiar-economice pentru anul 2020. Totodată, a fost elaborat Ghid de utilizare destinat trezorerului, precum și Modele de formulare și rapoarte.

Subsecvent, în perioada de raport, au fost organizate următoarele seminare cu tematicile

⁵⁶ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1860&l=ro>

⁵⁷ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1890&l=ro>

⁵⁸ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1935&l=ro>

- în perioada 27 ianuarie – 31 ianuarie 2020: „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2019. Raportarea digitală” (31 de participanți din partea formațiunilor politice).
- în perioada 7 iulie – 10 iulie 2020: „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru semestrul I al anului 2020 prin sistemul SSI „Control Financiar”” (42 de participanți din partea formațiunilor politice).
- în perioada 13 - 18 august 2020 au fost organizate seminare cu reprezentanții partidelor politice în cadrul cărora s-au discutat particularitățile/dificultățile depunerii rapoartelor financiare SSI „Control Financiar” (au participat 11 reprezentanți ai partidelor politice).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, ale art. 29 alin. (3) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice și ale pct. 69 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea CEC nr. 4401/2015, cu modificările ulterioare, Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa oficială informațiile și rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, precum și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale.

În perioada de raportare, Comisia a asigurat accesul publicului la rapoartele și informațiile prezentate de formațiunile politice prin SSI „Control Financiar” și a plasat integral, pe pagina sa web oficială, toate rapoartele și informațiile prezentate de către formațiunile politice și concurenții electorali, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal.

Rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice și informațiile lunare privind cheltuielile partidului din subvențiile de la bugetul de stat au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale www.cec.md, la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Finanțarea partidelor”⁵⁹.

Rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a partidelor politice, pentru alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020 în circumscripția uninominală nr. 38, municipiul Hâncești, au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md, la compartimentul „Alegeri și referendumuri”⁶⁰.

La 4 martie 2020, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3779 „Cu privire la rapoartele financiare ale grupurilor de inițiativă constituite de partidele politice, blocul electoral și candidatul

⁵⁹ <https://a.cec.rrd/ro/reports>

⁶⁰ <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

independent pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la funcția de deputat pe circumscripția uninominală la alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020” care a fost plasată pe pagina web oficială a Comisiei ⁶¹.

La 6 martie 2020, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3793 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020, la situația din 14, 21 și 28 februarie 2020”⁶².

La 20 martie 2020, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3843 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020, inclusiv la situația din 6 și 13 martie 2020” care, de asemenea, a fost plasată pe pagina web oficială a Comisiei ⁶³

La 22 mai 2020, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3917 „Cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2019”, publicată pe pagina web a Comisiei⁶⁴.

La 7 august 2020, a fost adoptată hotărârea CEC nr. 4088 „Cu privire la prezentarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2020”.⁶⁵

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

Comisia Electorală Centrală, raportează că pe parcursul anului 2020, a fost aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3719 din 27 martie 2019 Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2019, în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019”. Raportul a fost prezentat Parlamentului Republicii Moldova. Totodată, a fost aprobat Raportul asupra realizării activităților prevăzute în Planul strategic al Comisiei Electorale Centrale pentru anii 2016-2019.

Suplimentar, Rapoartele au fost plasate pe pagina web oficială www.cec.md la compartimentul „Despre CEC”^{66, 67}.

⁶¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-financiare-ale-grupurilor-de-initiativa-constituite-2751_96196.html

⁶² https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_96230.html

⁶³ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_96290.html

⁶⁴ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-gestiunea-financiara-a-partidelor-politice-2751_96416.html

⁶⁵ link: https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-prezentarea-rapoartelor-privind-gestiunea-financiara-a-partidelor-2751_96841.html

⁶⁶ <https://www.a.cec.md/ro/plan-strategic-cec-3371.html>

⁶⁷ <https://a.cec.md/ro/rapoarte-cec-3370.html>

Suplimentar, la 2 iunie 2020, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3948 „Cu privire la aprobarea Raportului privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2019”. Raportul a fost prezentat Parlamentului Republicii Moldova și susținut în cadrul ședinței Comisiei parlamentare juridică, numiri și imunități, în data de 30 iunie 2020, și plasat pe pagina web oficială www.cec.md la compartimentul „Despre CEC”, rubrica „Rapoarte CEC”⁶⁸.

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale						
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020 – pentru publicarea rapoartelor	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată. Rapoartele anuale de monitorizare publicate. Recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală	Pagina web a CEC	REALIZAT

În contextul studiului efectuat în cadrul proiectului „Susținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digital cu privire la finanțarea partidelor politice”, autorii au elaborat unele recomandări pentru părțile interesate, și anume:

- interconectarea sistemului de raportare digital cu programul de contabilitate „1C Contabilitate și cu alte servicii electronice publice”;
- elaborarea unui șablon detaliat al raportului de gestiune financiară la capitolul Cheltuieli ale partidului politic;
- organizarea unei campanii publice de informare pentru societatea civilă cu privire la lansarea sistemului de raportare financiară electronică a partidelor politice;
- organizarea seminarelor tematice cu privire la utilizarea acestui sistem.

Totodată, în procesul de punere în aplicare a sistemului, sunt examinate și alte mecanisme legale pentru a facilita accesul.

La finele anului 2018, a fost lansată o nouă interfață a paginii web oficiale a CEC. Astfel, informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pot fi accesate la compartimentul „Finanțarea”.

Suplimentar, informații privind finanțarea campaniilor electorale, a grupurilor de inițiativă pot fi accesate și la compartimentul *Alegeri și referendumuri / Susținere financiară*.

Pentru perioada anului 2019, Comisia Electorală Centrală, raportează că accesul publicului la informații este asigurat prin plasarea pe pagina web oficială a Comisiei a tuturor rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campania electorală prezentate de către concurenții electorali.

⁶⁸ https://a.cec.md/ro/raport-privind-finantarea-2019-6797_96812.html

Totodată, Comisia Electorală Centrală informează că în perioada de referință, a fost dezvoltat și modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) destinat automatizării proceselor de întocmire, expediere, verificare, aprobare și publicare a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campaniile electorale, ce conține opțiuni inclusiv de dezagregare a informațiilor.

Astfel, în scopul testării SSI „Control Financiar”, au fost realizate o serie de instruiri privind următoarele funcționalități ale sistemului informatic sus-menționat, pentru raportarea financiară, după cum urmează: crearea rapoartelor financiare, semnarea și expedierea rapoartelor financiare, recepționarea rapoartelor financiare, examinarea sub aspectul acceptării sau respingerii rapoartelor financiare, generarea rapoartelor statistice.

De asemenea, au fost efectuate testări ale programului, iar din 1 ianuarie 2020 întocmirea și prezentarea rapoartelor de către partidele politice și concurenții electorali se va efectua doar prin intermediul SSI „Control Financiar”.

Cu suportul proiectului PNUD, au fost aprobate cerințele față de interfața de vizualizare a rapoartelor destinată publicului larg și contractată compania pentru elaborarea platformei.

Comisia Electorală Centrală, raportează că în perioada de referință, a fost implementat modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) prin intermediul căruia partidele politice au prezentat rapoartele privind gestiunea financiară pentru anul 2019, facilitând accesul publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice. Totodată, Direcția financiar-economică din cadrul Aparatului Comisiei Electorale Centrale a asigurat consolidarea datelor istorice în tabele pentru obținerea infograficelor pentru anii precedenți (2015-2018).

Accesul publicului la informațiile privind finanțarea partidelor și a campaniilor electorale este asigurat și prin plasarea pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md a tuturor rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2019, prezentate doar pe suport de hârtie și a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campania electorală prezentate de către concurenții electorali la alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020 în circumscripția uninominală nr. 38, municipiul Hâncești, la alegerile locale noi din 6 septembrie 2020, alegerile locale noi din 1 noiembrie 2020 și alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020. Subsecvent, CEC raportează pe marginea elaborării Metodologie de monitorizare, astfel, considerînd informația prezentată în conformitate cu indicatorii de progres ai acțiunii, aceasta se constată de a fi **realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trim II anul 2017 – trim I anul 2020	CEC	100% a membrilor și funcționarilor CEC instruiți; cel puțin 2 instruiri desfășurate; cel puțin 2 vizite de studiu pentru identificarea și implementarea celor mai bune practici în domeniu	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Cu referire la consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, **Comisia Electorală Centrală** informează despre organizarea unei vizite de studiu la Autoritatea Electorală Permanentă a României, pe tema finanțării partidelor politice la care au participat patru funcționari din cadrul Aparatului Comisiei. În cadrul vizitei funcționarii au fost familiarizați cu legislația română în materie de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, cu procedurile operaționale interne privind verificarea veniturilor și cheltuielilor partidelor politice și cu alte activități de control/audit.

De asemenea, unii membri CEC și funcționari ai Aparatului CEC au participat la atelierul InnoVoter, laborator de creație în domeniul electoral la care au avut misiunea de a crea o interfață de afișare a datelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale în contextul lansării noului instrument informatic de raportare privind finanțarea partidelor politice și a concurențelor electorale - modulul „Control Financiar”.

Totodată, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral a oferit acces membrilor și funcționarilor CEC la biblioteca CICDE (care conține studii valoroase referitoare la finanțarea politică) și la baza de date în domeniul finanțării politice a organizației internaționale „International IDEA” (partener al CICDE), precum și a oferit consultații membrilor CEC cu privire la practicile internaționale în domeniul finanțării politice.

Odată cu punerea în aplicare a modului de raportare financiară electronică SSI „Control Financiar”, pentru membrii CEC și funcționari din cadrul Aparatului CEC au fost organizate 2 instruirii care au avut drept scop familiarizarea cu principiile de funcționalitate ale acestuia.

Conform Planului de activitate al CEC pentru anul 2020, în perioada de referință urmau a fi organizate 2 vizite de studiu în Norvegia și România pentru realizarea unui schimb de experiență și preluarea de bune practici la subiectul controlului financiar. Însă, din cauza instituirii stării de urgență legată de pandemia de COVID-19, iar ulterior a stării de urgență de sănătate publică pe teritoriul Republicii Moldova, aceste activități au fost suspendate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	CEC; MF; CNA; CC; Parlamentul	Proiect de lege elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Întru realizarea revizuirii legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale, **Comisia Electorală Centrală**, informează că prin Legea nr. 154 din 20 iulie 2017, cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, au fost revizuite prevederile Codului electoral care stabilesc răspunderea juridică pentru încălcările privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale. Potrivit ultimei redacții a alin. (2) al art. 69 din Codul Electoral, pentru

încălcarea legislației electorale, CEC sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica *grupului de inițiativă* (subiect nou pasibil de răspundere) sau concurenților electorali, în afară de sancțiunile deja prevăzute (precum: avertismentul, solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca pedeapsă complementară), de asemenea noi modalități de sancționare: *anularea înregistrării grupului de inițiativă, intentarea procesului contravențional conform legislației și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca sancțiune de bază*.

Totodată, pentru îmbunătățirea procesului de evidență a veniturilor și cheltuielilor din campania electorală și raportarea acestora, au fost operate modificări la Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3352 din 4 mai 2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 114 din 18 august 2016.

Suplimentar, prin dispoziția nr. 249-p din 4 septembrie 2018, CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. Grupul de lucru întrunește reprezentanți ai CEC, ai Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție. Dispoziția sus-menționată prevede și posibilitatea de a antrena specialiști din cadrul autorităților administrației publice centrale, reprezentanți ai societății civile, precum și posibilitatea de a apela la asistența altor specialiști și experți independenți din Republica Moldova și din străinătate. La data de 20 septembrie 2018, a avut loc prima ședință de lucru, la care s-a decis prin consens examinarea cadrului legal existent și înaintarea propunerilor de amendare a acestuia.

Ulterior, dat fiind faptul că activitatea grupului s-a suprapus cu acțiunile de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare și referendumului republican consultativ din 24 februarie 2019, CEC a informat privind planificarea reluării lucrărilor grupului după încheierea perioadei electorale, cu mențiunea că la 19 decembrie 2018 membrilor grupului de lucru le-a fost prezentată Sinteza privind propunerile parvenite de la autorități, dar și cele formulate de Comisia Electorală Centrală pentru a fi examinate. Urmare a activității grupului, au fost sistematizate mai mult de 30 de propuneri pentru modificarea Legii privind partidele politice, Codului electoral, Codului contravențional și Codului penal, acestea urmează a fi suplimentar examinate de membrii grupului de lucru, după care să fie încorporate într-un proiect de lege pentru a fi înaintat Parlamentului și Guvernului.

Din informațiile oferite de către Comisia Electorală Centrală, în perioada de referință, nu au fost realizate careva activități suplimentare întru asigurarea elaborării și aprobării actului normativ care va stabili răspunderea proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale, drept urmare, acțiunea rămâne în continuare a fi calificată drept realizată parțial.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea	Trimestrul II anul 2019	CEC; CC	Rapoartele de audit privind gestiunea financiară a	Pagina web a CEC;	REALIZAT

financiară a partidelor
politice

partidelor politice,
publicate. Pagina web a
CC;
Actele de verificare
a rapoartelor de
audit, publicate

Comisia Electorală Centrală raportează cu referire la asigurarea desfășurării procesului de verificare și publicare a rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice, că în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin (2) lit. c din Codul electoral, art. 31 alin (1) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și pct. 69, 78 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4401 din 23 decembrie 2015, aceasta colectează sistematizează și asigură publicarea pe pagina sa oficială a informațiilor și rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice.

Astfel, pe parcursul anului 2019, Comisia a realizat integral acțiunea și în strictă conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 48 de ore de la recepționare și acceptare, rapoartele depuse la CEC au fost plasate pe site, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal, la rubrica Finanțarea/Auditul partidelor politice⁶⁹.

Partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei sunt obligate să efectueze auditul rapoartelor privind gestiunea financiară cel puțin o dată la 3 ani. Astfel, 9 partide politice (Partidul Democrat din Moldova, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, Partidul Liberal, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, Partidul Politic „Șor”, Partidul Politic „Partidul Nostru”, Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Politic „Partidul Liberal Reformator”, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”) au prezentat rapoarte în acest sens.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	CEC; Parlamentul	Proiect de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Conform informației prezentate de **Comisia Electorală Centrală**, optează pentru excluderea prezentei acțiuni ce ține de responsabilitățile și rolul persoanelor interesate/observatorilor, precum și drepturile acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice, deoarece acestea sînt stabilite de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, iar drepturile și responsabilitățile observatorilor în perioada electorală sunt

⁶⁹ <https://a.cec.md/ro/auditul-partidelor-politice-4310.html>

descrise în Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 332 din 24.10.2006.

Totodată, modul de finanțare a activității partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă sunt reglementate de Codul electoral, Legea privind partidele politice, precum și de regulamentele Comisiei Electorale Centrale: Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4401 din 23.12.2015, Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3352 din 04.05.2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 114 din 18.08.2016.

Noțiunea de „observator” în sensul Codului electoral și al Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora reprezintă persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine și internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Astfel, pornind de la noțiunea de mai sus, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile.

Conform informației prezentate de CEC, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atît în perioada pre și post electorală, cît și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile prevăzute de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, dar neavînd calitatea de observator, or aceasta este o calitate specială acordată persoanei pentru monitorizarea alegerilor. Prin urmare, CEC consideră oportun să fie exclusă extinderea prevederilor Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora (adoptat prin Hotărârea CEC nr. 332 din 24 octombrie 2006 cu modificările ulterioare) ce presupun monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice.

Avînd în vedere că exercitarea atribuțiilor de observator începe din data intrării în vigoare a hotărârii de acreditare și expiră în ziua imediat următoare zilei în care rezultatele finale ale alegerilor sunt confirmate de către organele competente, între perioadele electorale persoana nu mai deține calitatea de observator, respectiv nu se mai supune cadrului legal prevăzut observatorilor.

Ar fi de reținut și faptul că activitatea de control financiar al partidelor politice din partea societății civile se efectuează de către instituțiile mass-media și cele non-guvernamentale, acestea avînd alte acte cărora se supun, astfel activitatea acestora nu este controlată de către Comisie.

Pe cînd rolul și drepturile observatorilor sunt specificate în cadrul legal, prevederile existente acordă puțină atenție perioadei inter-electorale, iar detalii privind participarea părților interesate în monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice lipsesc.

Studiul Promo-LEX ”Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova”⁷⁰, elaborat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău și al Fondului pentru Buna Guvernanță, în cadrul proiectului ”Combaterea corupției politice în Republica Moldova prin îmbunătățirea cadrului legal privind finanțarea partidelor politice și supravegherea civică”, evidențiază rolul important al societății civile în monitorizarea conformării cu reguli și standarde existente. Organizațiile neguvernamentale utilizează strategii inovative de măsurare și informare, pentru a limita posibilitățile de eludare sau încălcare a reglementărilor existente.

Conform studiului, o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să *monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală... Pe parcursul desfășurării interviurilor monitorii Promo-LEX, fără a avea vreun statut sau drept legal bine determinat, nu au avut posibilitate deplină de a solicita și a primi informații relevante de la partidele politice.* Astfel, a fost expusă presupunerea inaplicabilității prevederilor legale privind acreditarea observatorilor înainte sau după perioada electorală, din motivul lipsei unei stipulări exacte a drepturilor acestora în perioadele inter-electorale, în special din perspectiva monitorizării finanțării partidelor politice; fiind prezentată și o recomandare în acest context, de revizuire a articolului nr. 62 din Codul Electoral și a prevederilor Regulamentului cu privire la acreditarea și activitatea observatorilor.

În acest sens, CEC propune a fi evaluate modificările ulterioare studiului, dat fiind faptul că studiul a fost efectuat în anul 2016, iar situația actuală este una diferită, pornind de la caracterul public al rapoartelor și accesul liber la acestea.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	PA; CSM; CNA; MAI; CEC; INJ	Normele metodologice recomandate dezvoltate; curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală, informează că pe parcursul perioadei de raport au fost realizate o serie de instruiți, după cum urmează:

⁷⁰ https://promolex.md/wp-content/uploads/2016/04/doc_1459254428-1.pdf

- 2 webinare la subiectul „Integritatea procesului electoral”, desfășurat în perioada 22 – 23 octombrie 2020. Instruirea s-a axat pe definirea noțiunii de integritate, prezentarea formelor de corupție, delimitarea corupției electorale și prezentarea cadrului legal de combatere a corupției electorale în Republica Moldova, la care au participat 51 de procurori (dintre care 15 femei și 36 de bărbați).
- 2 webinare, desfășurate în parteneriat cu Institutul Național de Justiție din Republica Moldova, Comisia Electorală Centrală și Consiliul Europei, în perioada 15 - 18 septembrie 2020, la care au participat 30 procurori și respectiv 28 de judecători

Institutul Național al Justiției raportează că în perioada anului 2020, a fost realizate 2 activități de formare în domeniu, la subiectul „Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe, corupția electorală”, în perioada 19 mai, 27 octombrie 2020, la care au participat un număr total de 57 de beneficiari: dintre care 27 judecători și 30 procurori.

Conform informației oferite de către **Procuratura Generală**, în perioada de raport în conformitate cu indicatorii de progres, de către Consiliul Superior al Procurorilor a fost coordonat Planul modular de formare continuă a judecătorilor și procurorilor în anul 2020, anexa nr.1 la Hotărârea Consiliului INJ nr.9/1 din 29.11.2019. Astfel, potrivit Planului indicat supra, la data de 27.10.2020, s-a desfășurat cursul de instruire cu tematica: „Problematika calificării unor infracțiuni economice de corupție și conexe, corupția electorală”.

Consiliul Superior al Magistraturii informează că prin Hot. nr. 450/33 din 24.12.2019, a autorizat delegarea a 11 de judecători pentru participare la seminarul cu genericul „Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe, corupția electorală”, organizat de INJ, iar prin Hotărârea nr. 245/21 din 08.09.2020, CSM a autorizat delegarea a 26 de judecători pentru participare la seminarul „Practica aplicării legislației electorale la alegerile prezidențiale”, din 15.09.2020.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Comisia Electorală Centrală informează că instruirea funcționarilor electorali este realizat într-un mod eficient de **Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral** (în continuare – CICDE), care este o instituție publică, fondată de Comisia Electorală Centrală în scopul sporirii calificării funcționarilor electorali, perfecționării profesionale continue a acestora, precum și a altor subiecți implicați în procesul electoral.

Astfel, seminare de instruire pentru funcționarii electorali din cadrul consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare au fost realizate în contextul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019. În programul de instruire au fost incluse și aspecte ce au vizat sensibilizarea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative.

Comisia a elaborat și prezentat reprezentanților partidelor politice, ai blocurilor electorale, candidaților independenți, participanților la referendum, altor subiecți implicați direct sau indirect în campania electorală documentul „Declarația de conduită privind condițiile și modul susținere financiară, materială și nematerială a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019”.

De asemenea, Comisia a elaborat Manualul în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative în procesele electorale, destinat organelor electorale și tuturor actorilor implicați în procesele electorale (partide politice, candidați la funcții electivă, funcționari și organe de stat, instituții mass-media etc.) în perioada electorală, în vederea prevenirii și combaterii utilizării resurselor administrative în scopuri electorale.

La fel, au fost instruiți funcționarii electorali care au activat în cadrul organelor electorale din cadrul consiliilor electorale și birourilor electorale ale secțiilor de votare în contextul organizării și desfășurării alegerilor locale generale și parlamentare din 20 octombrie 2019.

În programul de instruire au fost incluse și aspecte ce au vizat sensibilizarea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative. În total au fost instruiți: 12558 funcționari electorali (dintre care 6438 la alegeri parlamentare și 6120 la alegeri locale generale).

Totodată, în perioada 21-24 septembrie 2020 au fost desfășurate 4 seminare de instruire a membrilor din cadrul consiliilor electorale de circumscripție constituite pentru organizarea și desfășurarea alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, în total fiind instruite 37 de persoane.

De asemenea, în perioada septembrie-octombrie 2020, în cadrul a 231 seminare, 54 webinare, unei videoconferințe organizate de CICDE, au fost instruiți mai mult de 6000 de funcționari electorali din cadrul consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea și din cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară și de peste hotare.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.
-

Prioritatea V.1 Transparența activității Curții de Conturi

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea Raportului financiar al Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	Comisia parlamentară economie, buget și finanțe	Hotărâre a Parlamentului adoptată	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Conform Hotărârii Parlamentului nr. 72/2019 privind domeniile de activitate ale comisiilor permanente ale Parlamentului, Comisia control al finanțelor publice, este responsabilă de activitatea Curții de Conturi și informează că în scopul asigurării respectării art.6 alin. (3) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260/2017, a aprobat la data de 26.02.2020, Caietul de sarcini privind achiziționarea serviciilor de audit extern al situațiilor financiare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova pentru anul 2019. Acțiunea se circumscrie Planului de achiziții publice al Parlamentului pentru anul 2020, care stabilește achiziționarea serviciului menționat.

Totodată, Curtea de Conturi menționează că din motivul declarării stării de urgență în legătură cu pandemia COVID-19 achiziția nu a avut loc.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale Curții de Conturi publicate pe paginile web a Curții de Conturi și a Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului	NEREALIZAT

Conform raportului **Curții de Conturi**, pe pagina web oficială a entității a fost creată rubrica *Rapoartele de audit extern*, în boxa "Transparență", unde sunt atașate Rapoartele de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2014, 2015 și 2016, inclusiv pentru perioadele anului 2017 și 2018.

Pentru perioada de raport - anul 2020, Curtea de Conturi informează că până la momentul raportării curente, nu a fost emis raportul de audit financiar extern al situațiilor financiare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova pentru anul 2019. Totodată, acțiunea urmează a fi evaluată pentru perioada următoare de raport.

Drept urmare, întru neasigurarea atingerii indicatorilor de progres, acțiunea cu termenul de realizare pentru trimestrul III a anului 2020 este calificată ca fiind nerealizată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3.	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CC	Cel puțin 3 rapoarte privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi publicat pe pagina web a Curții de Conturi	Pagina web a CC	PARȚIAL REALIZAT

Curtea de Conturi raportează că, până la momentul raportării curente în anul 2020 nu a fost emis raportul de audit financiar extern al situațiilor financiare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova pentru anul 2019.

Raportul privind mersul implementării recomandărilor oferite de auditul extern asupra situațiilor financiare ale Curții de Conturi aferente anilor 2017 și 2018, este disponibil pe pagina oficială a instituției (www.ccrm.md), Compartimentul „Transparență”, Rubrica „Rapoarte de audit extern”⁷¹.

Totodată, Raportul de activitate a Curții de Conturi pentru anul 2019 (aprobat prin Hotărârea nr.17 din 29.04.2020) conține un paragraf distinct dedicat auditului financiar realizat și acțiunilor întreprinse în vederea implementării recomandărilor de audit.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de Curtea de Conturi cu reprezentanți ai societății civile	Pagina web a CC	PARȚIAL REALIZAT

În raportarea progreselor pentru perioada curentă de raport, **Curtea de Conturi** a informat despre demararea procesului de planificare a Programului activității de audit pentru anul 2021. În acest sens în luna iunie anul 2020, CCRM a venit cu un mesaj către societatea civilă și publicul larg pentru a înainta potențialele tematici și domenii de audit. Mesajul a fost plasat în luna iunie a anului 2020, pe pagina oficială a CCRM și pe pagina CCRM din rețeaua de socializare Facebook.⁷²

Propunerile au fost recepționate, inclusiv prin intermediul poștei oficiale ccrm@ccrm.md. Totodată, Curtea de Conturi menționează că toate propunerile parvenite au fost examinate de către responsabilii de audit, urmând a fi precautate în modul convenit în misiuni de audit. În legătură cu circumstanțele determinate de pandemia COVID-19, în anul 2020 nu au fost desfășurate dezbateri publice cu reprezentanții societății civile având ca subiect programul anual al activității de audit a CCRM. Totodată, evidențiem că în data de 2 decembrie 2020 a fost organizată o masă rotundă asupra prezentării Raportului anual al Curții de Conturi pe 2019 și perspectivei activității de audit în anul 2021.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	CC	Acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi, Curtea Europeană și reprezentanții altor donatori	Confirmări din partea instituției responsabile cu privire la încheierea acordurilor	NEREALIZAT

⁷¹ <http://www.ccrm.md/rapoarte-de-audit-extern-1-121>

<http://www.ccrm.md/storage/upload/reports/postari/186/pdf/e039fa26cf4b6dc84e4607fcd8f8886d.pdf>

⁷² <http://ccrm.md/solicitarea-propunerilor-privind-eventualele-tematici-pentru-programul-activitatii-de-audit-1-4567>

entităților publice care au beneficiat de asistență externă

externi,
încheiate.
Comunicări ale
Curții de Conturi
realizate

Din informațiile recepționate, **Curtea de Conturi** raportează că conform solicitării transmise în adresa Curții de Conturi Europene, privind semnarea unui acord de cooperare, aceasta din urmă a informat că nu încheie Acorduri de cooperare formale cu instituțiile omoloage din alte state, activînd în baza mandatelor și procedurilor aplicabile instituțiilor supreme de audit.

Suplimentar, Curtea de Conturi a RM este membră a Comunității europene privind instituțiile Supreme de Audit (EUROSAI) și de comun cu Curtea de Conturi Europeană participă în cadrul întrunirilor și grupurilor EUROSAI.

Totodată, Curtea de Conturi informează că pe parcursul anului 2018 au fost încheiate 3 tratate bilaterale internaționale, după cum urmează:

- Acordul de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Instituția Supremă de Audit a Republicii Polone;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Turciei;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Oficiul Național de Audit al Suediei.

Totodată, Curtea de Conturi informează că pe parcursul anului 2019, Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM), a întreprins o vizită oficială la Curtea de Conturi Europeană (CCE), la invitația Președintelui CCE, Klaus-Heiner Lehne. În cadrul ședinței au fost abordate aspecte ce țin de colaborarea între CCRM și CCE⁷³.

Subsecvent, Curtea de Conturi raportează că în perioada anului 2020 că nu au avut loc comunicări cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice.

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	CC	Studiul privind procedura de certificare a auditorilor publici realizat. Actul normativ-metodologic privind procedura de certificare a auditorilor aprobat. Comisia de certificare a auditorilor creată. Programul de certificare acoperind domenii relevante, inclusiv evaluarea	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	REALIZAT

⁷³ <http://www.ccrm.md/prima-vizita-oficiala-a-presedintelui-ccrm-la-curtea-de-conturi-europeana-1-4412>

Pentru perioada anului 2018, Curtea de Conturi a informat cu referire la aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018, a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public și a Regulamentului privind certificarea personalului cu atribuții de audit public. Totodată, în perioada anului 2019, a fost aprobată componența nominală a Comisiei de Certificare, prin Hotărârea Curții nr.5 din 18 februarie 2019. În această ordine de idei a fost inițiată procedura de achiziționare a serviciilor de formare profesională pentru certificarea personalului cu atribuții de audit public extern, care s-a finalizat cu încheierea a 4 contracte de achiziții publice cu privire la desfășurarea instruirilor pentru 100 de angajați cu atribuții de audit public extern.

Drept urmare, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul IV 2018 se consideră a realizată.**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor;		Programul de instruire al auditorilor aprobat. Instruirea și certificarea anuală a auditorilor instruiți, astfel încât cel puțin 70% dintre auditorii publici să fie instruiți și certificați în anul 2020	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire;	REALIZAT

Curtea de Conturi informează despre aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018 a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public. Conform acestuia, în perioada certificării modulele de formare profesională vor substitui modulele similare de instruire din Planul de instruire și dezvoltare profesională.

Suplimentar, în raportul transmis în adresa Secretariatului Grupurilor de Monitorizare, pentru perioada anului 2019, Curtea raportează că în contextul angajamentelor de certificare a auditorilor publici externi, Curtea de Conturi a demarat în luna iunie a anului 2019, procesul de formare profesională a angajaților.

Astfel, la data de 22 iulie 2019 a fost organizată proba de evaluare care a fost susținută cu succes de către 76 de auditori publici ai instituției care au participat la evaluare. La data de 04 decembrie 2019, urmare a desfășurării repetate a probei de evaluare, 9 persoane au obținut calificativul de auditor public. Respectiv, per total, în anul 2019, 85 angajați ai CCRM au fost certificați, pondere ce constituie 76 % de angajați certificați din totalul angajaților cu atribuții de audit ai CCRM, sau 100% din angajați eligibili conform procedurii stabilite.

Totodată, Curtea informează, că în perioada - anului 2020, urmare a impactul pandemiei COVID-19 asupra resurselor financiare bugetare, nu au fost realizate sesiuni de instruire, ca parte a etapei de formare profesională în contextul procedurii de certificare a auditorilor publici. Respectiv, procesul de certificare a auditorilor CCRM nu a fost desfășurat în anul 2020.

Astfel, sub aspectul atingerii indicatorului de progres, prin elaborarea și aprobarea Programul de instruire al auditorilor, precum și certificarea în anul 2019 a 76 % din totalul angajaților cu atribuții de audit ai CCRM, acțiunea se constată a fi realizat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	CC; MF; Parlamentul	Proiect de lege elaborat și adoptat. Mecanism elaborat și aplicabil	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Conform raportului prezentat de Curtea de Conturi pentru anul 2019, informație remisă și în cadrul anterioarei raportări pentru progresele înregistrate în anul 2018, se constată că în temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 234 din 16.11.2017 privind Raportul anual al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public din 2016, Guvernul va iniția modificarea și completarea Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 cu prevederi care ar stipula răspundere managerială în cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare.

Suplimentar, Curtea de Conturi raportează că de comun efort cu Ministerul Finanțelor a fost depus pachetul de documente de modificare a cadrului legal aferent, unde articolul 4 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale 181/2014 se completează cu alineatul (4), care are următorul cuprins: „ În cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare, conducătorul autorității/instituției bugetare/autorității bugetare independente poartă răspundere conform legislației în vigoare.”⁷⁴

Drept urmare, la data de 20.07.2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 147 cu modificările sus-menționate.

Totodată, în scopul demotivării entităților publice auditate pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi acestea au obligativitatea conform art.37 din Legea 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, să raporteze despre implementarea recomandărilor din raportul auditorului sau despre motivele pentru care acestea nu au fost implementate. De asemenea, Curtea de Conturi asigură monitorizarea implementării recomandărilor, incluzând un capitol separat privind nivelul de implementare a recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în Raportul anual asupra administrării și întrebuințării

⁷⁴ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr20_109.pdf

resurselor financiare publice și patrimoniul public care se audiază în ședința plenară a Parlamentului.

Totodată, Curtea informează că în data de 04 iunie 2020 a fost înregistrat proiectul de lege nr. 221⁷⁵ menit să responsabilizeze managementul de vârf al entităților publice auditate de Curtea de Conturi. Principalele amendamente propuse vizează:

- perfecționarea mecanismului de răspundere a conducătorului autorității/instituției bugetare pentru administrarea neeficientă a bugetului instituției și a patrimoniului public în gestiune, precum și pentru a preveni obstrucționarea activității auditului public extern, exercitate într-o autoritate publică;
- sporirea impactului auditului public extern, asigurarea continuității și transparenței activității Curții de Conturi;
- fortificarea independenței financiare a Curții de Conturi;
- perfecționarea procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală de către Curtea de Conturi.

La momentul actual, proiectul de lege sus prenotat a fost adoptat în prima lectură, în ședința plenară a Parlamentului RM din data de 26.11.2020.

Subsecvent, **Comisia control al finanțelor publice** informează pe marginea organizării și desfășurării ședințelor, în cadrul cărora au fost auditate public 45 rapoarte și misiuni follow-up.

Printre entitățile și rapoartele auditate, ale căror rezultate au fost supuse unei analize minuțioase enumerăm:

- 1) Audierea Raportului auditului performanței „Sunt necesare acțiuni semnificative pentru asigurarea gestionării eficiente și eficace a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională” (28.01.2020);
- 2) Audierea Raportului auditului conformității gestionării mijloacelor Fondului Viei și Vinului (04.02.2020);
- 3) Audierea Raportului cu privire la auditul performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace mijloace financiare ale Fondului rutier în vederea asigurării dezvoltării infrastructurii rutiere de calitate?” (19.02.2020);
- 4) Audierea Raportului auditului asupra situațiilor financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiat la 31 decembrie 2018 (26.02.2020);
- 5) Audierea Raportului auditului conformității încheierii și executării prevederilor Contractului de parteneriat public-privat pentru concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.1 din 24.01.2020 (03.03.2020);
- 6) Audierea Raportului anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pentru anul 2018, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 53 din 06.09.2019 (03.03.2020);
- 7) Audierea Raportului auditului performanței privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 4 din 30.01.2020 (05.05.2020);
- 8) Audierea Raportului auditului performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 5 din 30.01.2020 (05.05.2020);

⁷⁵ <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5076/language/ro-RO/Default.aspx>

- 9) Audierea Raportului de audit al Curții de Conturi „Cu privire la conformitatea realizării parteneriatului public-privat aferent modernizării și eficientizării activității filialelor Î.S. „Gările și stațiile auto””, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.69 din 27 noiembrie 2019 (12.05.2020);
- 10) Audierea Raportului auditului conformității procesului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 71 din 29.11.2019 (19.05.2020);
- 11) Audierea Raportului auditului conformității cu tematica „Acordarea sprijinului financiar din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural a fost efectuată conform criteriilor stabilite?”, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 74 din 16.12.2019 (19.05.2020);
- 12) Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.15 din 29.04.2020 (16.06.2020);
- 13) Raportul auditului asupra raportului financiar al municipiului Chișinău pe anul 2017, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.94 din 17.12.2018 (16.06.2020);
- 14) Audierea Raportului cu privire la auditul conformității gestionării fondurilor publice de către ANRE în anul 2018, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.58 din 25.10.2019 (23.06.2020);
- 15) Audierea Raportului misiunii de follow-up asupra implementării recomandărilor din Hotărârea CCRM nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora”, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 66 din 25.11.2019 (23.06.2020);
- 16) Audierea Raportului auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale încheiate la 31 decembrie 2018, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.75 din 17.12.2019 (30.06.2020);
- 17) Audierea Raportului auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24.02.2019, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 76 din 17.12.2019 (30.06.2020).
- 18) De asemenea, în cadrul ședinței Comisiei de control al finanțelor publice din data de 23.06.2020, a fost prezentat Raportul anual de activitate al Curții de Conturi pe anul 2019, aprobat prin Hotărârea CCRM nr. 17 din 29.04.2020.
- Astfel, în lipsa unui mecanism de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi, elaborat și aplicat, acțiunea nr. 8, se consideră a fi **parțial realizată**.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoartele anuale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate în Parlament. Lansarea publică a rapoartelor	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2019 a fost transmis în Parlament la 15 martie 2020, cu respectarea termenului prevăzut de Legea 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) și plasat pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului ⁷⁶.

Totodată, la data de 17 iunie 2020, Raportul anual privind respectarea drepturilor omului a fost audiat de către Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice, iar la data de 24 iunie de către Comisia parlamentară juridică, numiri, și imunități.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Pe parcursul anului 2020 de către **Oficiul Avocatul Poporului** în adresa autorităților publice centrale și locale au fost înaintate, după cum urmează:

- 55 avize cu recomandări privind repunerea imediată în drepturi a petiționarului (art. 24 din Legea nr. 52/2014);
- 8 demersuri pentru intentarea unui proces penal/disciplinar în privința persoanei cu funcții de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea considerabilă a drepturilor și libertăților omului (art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea nr.52/2014);
- 7 sesizări asupra cazurilor de încălcare a eticii de serviciu, tărăgănare și birocrațism (art. 25 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 52/2014);
- 9 cazuri de intervenire în proces pentru a depune concluzii (art.25 alin.(2) și (3) din Legea nr.52/2014);
- 15 recomandări de ordin general privind îmbunătățirea activității aparatului administrativ (pct. 7, alin 6) din Legea nr 164/2015);

Din numărul total al actelor cu recomandări formulate, 32 au fost publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului.

⁷⁶ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/RAPORTUL2019-FINAL.pdf>

- Raport special la sesizarea din oficiu privind decesul în custodia penitenciară, aprobat la 05.03.2020⁷⁷;
- Raport special la sesizarea din oficiu cu privire la acte de rele tratamente față de militarii în termen, aprobat la 09.03.2020⁷⁸;
- Raport special privind rezultatele investigării din oficiu a cazului de îndepărtare a unui grup de cetățeni turci, aprobat la 25.04.2020⁷⁹;
- Raport tematic „Situția Covid-19 în detenție” din 18.06.2020⁸⁰;
- Raport privind vizita anunțată la punctele de trecere a frontierei din cadrul IGPF din 24 iunie 2020⁸¹.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanente, cu verificare anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate la Parlament. Audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că, pe parcursul perioadei de raport, au fost prezentate public, după cum urmează:

- Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2019 prezentat Parlamentului și publicat pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului;⁸²
 - Raportul tematic cu privire la implementarea de către Republica Moldova a prevederilor Rezoluției OMS cu privire la consolidarea îngrijirilor paliative ca o componentă a tratamentelor integrate pe parcursul vieții, discutat în cadrul dialogului de politici publice, organizat de Comisia parlamentară protecție socială, sănătate și familie⁸³.
- De asemenea, Oficiul Avocatului Poporului raportează elaborarea și plasarea pe pagina web a Oficiului a 3 rapoarte speciale, 16 rapoarte de monitorizare și 2 rapoarte tematice. Subsecvent, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a elaborat și prezentat:
- Raportului tematic privind monitorizarea respectării drepturilor copiilor rămași fără ocrotire părintească⁸⁴;
 - Studiul cu privire la respectarea drepturilor copiilor din focarele cu tuberculoză⁸⁵;

⁷⁷ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/Flocea.pdf>

⁷⁸ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/Raport_special_militari_OAP.pdf

⁷⁹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/04/Raport_Special_Cet_turc2020.pdf

⁸⁰ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/06/RAPORT_Covid-19.pdf

⁸¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/07/Raport_vizita_PTF_24.06.2020_pe-site.pdf

⁸² <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/RAPORTUL2019-FINAL.pdf>

⁸³ <http://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/6048/Page/13/language/ro-RO/Default.aspx>

⁸⁴ <http://ombudsman.md/news/raportul-privind-monitorizarea-respectarii-drepturilor-copiilor-ramasi-fara-ocrotire-parinteasca-prezentat-public-de-catre-avocatul-poporului-pentru-drepturile-copilului/>

⁸⁵ <http://ombudsman.md/news/maia-banarescu-copiilor-institutionalizati-din-focarele-cu-tuberculoza-le-sunt-lezate-drepturile-la-sanatate-educatie-familie-si-opinie/>

- Raportul tematic: Evaluarea eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului⁸⁶;
- Raportul tematic: Evaluarea respectării drepturilor copiilor aflați în detenție în legătură cu urmărirea penală sau executarea pedepsei;⁸⁷

În ceea ce privește, audierile desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului, pe parcursul perioadei de raport, au fost desfășurate, următoarele:

- Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2019, a fost audiat la data de 17.06.2020 în Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice și la data de 24.06.2020 în Comisia parlamentară juridică, numiri și imunități
- Raportul tematic cu privire la implementarea de către RM a prevederilor Rezoluției OMS cu privire la consolidarea îngrijirilor paliative ca o componentă a tratamentelor integrate pe parcursul vieții, a fost audiat la data de 11.03.2020 în Comisia parlamentară protecție socială, sănătate și familie.

Totodată, la data de 15.07.2020, urmare a adresării Avocatului Poporului pentru drepturile copilului a fost discutat subiectul cu referire la copiii în situație de stradă în cadrul unei ședințe online organizate de către Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trim II anul 2017 – pentru elaborare; trim III anul 2017 – pentru adoptare	Parlamentul; Avocatul Poporului CNA	Proiectul de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; Monitorul Oficial al RM	PĂRȚIAL REALIZAT

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate prevede atribuirea sarcinii de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului, nu și în conformitate cu prevederile Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

În octombrie 2018 Oficiul Avocatului Poporului a înaintat Ministerului Justiției, propunerile de modificare a Legii nr. 52 din 03.04.2014, cu privire la Avocatul Poporului, inclusiv cu referire la completarea art.16 “atribuțiile Avocatului poporului” în ceea ce privește atribuțiile de acordare a protecției avertizorilor de integritate. Astfel, în luna octombrie 2020, Ministerul Justiției a transmis Cancelariei de Stat proiectul pentru examinare la ședința Secretarilor generali de stat. Totodată, Oficiului Avocatului Poporului, menționează că la insistența unor reprezentanți ai sectorului asociativ proiectul a fost retras, pe motiv că nu a fost supus consultării publice.

⁸⁶ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/2724_Raport-tematic2.pdf

⁸⁷ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/09/Respect_drept_copil_detentie_14.09.2020-.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	Avocatul Poporului	Cadrul normativ subsecvent elaborat și adoptat	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	PARȚIAL REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului în comun cu Centrul Național Anticorupție, cu suportul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au elaborat Metodologia cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Documentul Metodologiei a fost ajustat la necesitățile fiecărei entități implicate, precum și standardizat la cele mai bune practici în domeniul vizat.

Totodată, conform raportului OAP, cu sprijinul experților naționali a fost elaborată Instrucțiunea cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Astfel, ținând cont de procedura specifică de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor omului, de care se conduce în activitatea sa OAP, Instrucțiunea a fost revizuită și ajustată la cele mai bune practici în domeniu.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului au beneficiat de 2 sesiuni de instruire cu genericul “Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate”, organizate în perioada 13-14 și 20-21 septembrie 2018, în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Programul dat a fost realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Instruirile au urmat scopul de consolidare a capacităților necesare pentru cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii nr. 122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, precum și formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate.

De asemenea, în mai 2019, reprezentanții OAP în comun cu reprezentanții CNA au participat la atelierul de lucru „Sistemul de protecție a avertizorilor de integritate și experiența de activitate a Oficiului Comisarului pentru Drepturile Omului din Ungaria”, organizat cu suportul

proiectului “Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova” implementat de PNUD Moldova, și finanțat de ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție**, informează că instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului este prezentată în cadrul fiecărei instruirii, la expunerea măsurilor de asigurare a integrității instituționale.

Astfel, în perioada de raport au fost oferite 56 de instruiri, la care au participat 5024 audienți. Potrivit chestionarelor aplicate rata de utilitate a instruirilor constituie 98% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

Subsecvent, pe parcursul perioadei de raport, Oficiul Avocatului Poporului informează despre desfășurarea a 2 instruiri în regim on-line, cu circa 20 funcționari publici din cadrul Agenției pentru protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieții și 26 funcționari publici/juriști din cadrul primăriilor și Comitetului executiv al UTA Găgăuzia, care au fost informați despre instituția avertizorilor de integritate și drepturile omului.

Totodată, pe pagina web a instituției Avocatului Poporului, www.ombudsman.md a fost elaborată și lansată aplicația e-learning, pentru studierea on-line. Primul curs din cadrul acestei platforme este cursul “Avertizorii de integritate”. Cursul elaborat în limba română și rusă oferă informații despre avertizarea de integritate, condițiile de acțiune a avertizorului de integritate și protecție oferită acestuia. Astfel, parcurgînd cursul on-line, utilizatorii au posibilitatea inclusiv de a-și verifica cunoștințele pe aceeași platformă.

De asemenea, Oficiul Avocatului Poporului, informează că pe pagina oficială a Oficiului Avocatului Poporului a fost lansată platforma de depunere on-line a cererilor de solicitare a protecției din partea potențialilor avertizori de integritate cu informații relevante în acest context.

În cadrul Oficiului Avocatului Poporului, în perioada de raportare a fost elaborat Programul de instruire “Protecția avertizorilor de integritate de către Oficiul Avocatului Poporului”, dar instruirii pentru funcționarii publici nu au fost desfășurate. În același timp, în cadrul proiectului “Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, Oficiul Avocatului Poporului au fost editate 5000 de postere cu caracter informativ despre atribuția Oficiului Avocatului Poporului în ceea ce privește protecția avertizorilor de integritate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017,	Avocatul Poporului	Avize cu recomandări, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare, cereri de chemare în judecată	Confirmări din partea instituției responsabile;	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	protejarea avertizorilor de integritate	cu raportare semestrială	Înaintate de Avocatul Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate. Avertizori de integritate asistați		hotărâri ale instanțelor de judecată	

Cu referire la înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protecția avertizorilor de integritate, **Oficiul Avocatului Poporului**, raportează că în perioada de raport 4 avertizori de integritate au fost asistați de către Oficiul Avocatului Poporului.

Astfel, într-un caz a fost înaintat un aviz cu recomandări pentru repunerea imediată în drepturi. Deoarece recomandările n-au fost implementate de către angajator, Avocatul Poporului a intervenit cu o opinie în procesul de judecată în vederea protecției avertizorului de integritate. Totodată, la data de 26 iunie 2020, instanța de judecată a emis o Hotărâre prin care avertizorul de integritate a fost repus în funcția deținută (răzbunarea a fost manifestată prin eliberarea din funcția publică cu statut special). Cazul se află în continuare în monitorizare, deoarece a fost depusă cerere de recurs la Curtea de Apel Chișinău, unde Avocatul Poporului, de asemenea, va depune concluziile sale.

Suplimentar, în procesul de examinare a cererilor de acordare a protecției avertizorilor de integritate au fost elaborate și expediate 1 Aviz cu recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturi a avertizorului de integritate și 2 recomandări de ordin general privind îmbunătățirea activității aparatului administrativ privind instituția avertizorilor de integritate, care se află la moment în monitorizare.

Pilonul VII. Sectorul privat

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ (Camera Înregistrării de Stat) ASP	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public. Actualizarea permanentă a Registrului	Pagina web a Camerei Înregistrării de Stat	PARȚIAL REALIZAT

Având în vedere faptul că Întreprinderea de Stat „Camera Înregistrării de Stat” a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Instituția publică „Agenția Servicii Publice” (Hotărârea Guvernului nr. 314/2017 privind constituirea Agenției Servicii Publice), pe parcursul cuprinsul va fi utilizată noua denimire.

În conformitate cu prevederile art.34¹ din Legea nr.220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, organul înregistrării de stat asigură vizualizarea publică a informației din Registrul de stat pe pagina sa web oficială.

Informația publică prevăzută conține date privind denumirea persoanei juridice, forma juridică de organizare, numărul de identificare de stat (IDNO), data înregistrării, sediul, numele și prenumele administratorului, numele și prenumele sau denumirea fondatorilor (asociaților) și mărimea cotelor de participare ale acestora în capitalul social, starea persoanei juridice (pasivă, inactivă, în proces de reorganizare sau radiere, suspendare a activității), precum și numele, prenumele, data înregistrării, numărul de identificare de stat (IDNO) al întreprinzătorului individual și date privind radierea acestuia.

Informațiile vizate sunt actualizate în fiecare zi lucrătoare și sunt disponibile pentru stabilire și vizualizare la orice dată calendaristică din momentul înregistrării și pînă la radierea persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual.

Vizualizarea și accesarea datelor indicate din Registrul de stat se efectuează gratuit. Informația plasată pe pagina web a organului înregistrării de stat se consideră informație oficială, iar organul înregistrării de stat își asumă responsabilitatea pentru exactitatea informației plasate. Pornind de la prevederile legislației în vigoare, Registrul de stat al persoanelor juridice nu conține date cu privire la acționari, motiv care face imposibilă accesarea publică a informației respective pe pagina web a organului înregistrării de stat. Potrivit art. 17 alin.(3) din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, Registrul deținătorilor valorilor mobiliare (registrarul acționarilor, registrarul deținătorilor de obligațiuni sau registrarul deținătorilor altor valori mobiliare) poate fi ținut atît de societate, cît și de societatea de registru sau de depozitarul central în temeiul contractului cu privire la ținerea registrarului.

Urmează a fi menționat că, în temeiul art. 14 alin. (1) al Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, începând din 23.08.2018 organul înregistrării de stat, conform procedurilor stabilite, înregistrează, ține evidența și actualizează datele cu privire la beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice și ai întreprinzătorilor individuali la înregistrarea acestora, la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale persoanelor juridice, la înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat.

Potrivit art.14 alin. (5) al Legii nr.308/2017 datele acumulate de către organul înregistrării de stat cu privire la beneficiarii efectivi, sunt furnizate, la cerere, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, organelor cu funcții de supraveghere a entităților raportoare și entităților raportoare prevăzute la art. 4 doar în scopul executării legii enunțate, precum și altor persoane în cazul existenței unui interes legitim. Concomitent, prin prisma prevederilor art. 16 alin. (1) al Codului de procedură civilă, art. 57 alin. (7) și art.253 alin. (1) ale Codului de procedură penală, art. 10 lit. i) și art. 12 alin. (4) din Legea nr.753/1999 privind Serviciul de

Informații și Securitate al Republicii Moldova, sunt în drept să solicite informația respectivă: instanțele de judecată, organele de urmărire penală, Serviciul de Informații și Securitate. Totodată, Agenția Servicii Publice raportează despre elaborarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative, prin care a propus completarea art. 33 al Legii 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (care vizează datele ce se conțin în Registrul de Stat al persoanelor juridice și al întreprinzătorilor individuali) cu datele privind beneficiarii efectivi. Proiectul de lege a fost remis pentru promovare Ministerului Justiției. (scrisoarea ASP nr. 01/7441 din 19.12.2019). Pentru perioada curentă de raport, nu au fost comunicate careva informații adiționale celor relatate mai sus.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME	Cel puțin 8 consultări publice organizate cu reprezentanții mediului de afaceri mare, mic și mijlociu. Recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție, informează că întru asigurarea unui dialog constructiv și continuu între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice, pe parcursul implementării acestei activități au fost organizate 19 ședințe cu participarea a 530 de reprezentanți ai sectorului privat. În principal, se menționează că discuțiile sau axat pe necesitatea respectării prevederilor legale referitoare la normele de integritate, procesul achizițiilor publice, implementării procedurilor pentru avertizorii de integritate, neadmiterea concurenței neloiale și a conflictelor de interese, precum și pe marginea bunelor practici și provocări în implementarea standardelor de integritate în sectorul privat.

Suplimentar, Centrul Național Anticorupție, în comun cu Consiliul Concurenței au lansat Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. Scopul Platformei date constă în stabilirea unei comunicări eficiente cu reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora, în vederea promovării principiilor de integritate și onestitate, precum și acordarea consilierii în implementarea politicilor de integritate și anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	CCA; MJ	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Consiliul Audiovizualului informează că la faza incipientă a fost aprobat prin decizia nr. 25/168 din 09.10.2018, Regulamentul privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență. În urma analizei impactului de reglementare în faza de aplicare a documentului respectiv au fost identificate riscuri sistemice care ar putea fi generate de conduita participanților în cadrul procedurii de licitație prin retragerea lor din concurs. Ținând cont de faptul că Regulamentul nu conține soluții pentru astfel de situații, există posibilitatea ca realizarea obiectivului propus să fie tergiversată. Astfel, prin Decizia nr. 7/25 din 05.02.2019 constând din necesitatea efectuării modificărilor și completărilor de rigoare cu luarea în considerare a raționamentelor invocate, asigurând transparența și securitatea raporturilor juridice în cadrul procesului de selectare a măsurilor cotelor de audiență, Consiliul a modificat și completat conținutul Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care efectuează măsurarea cotelor de audiență.

Totodată, conform art. 80 alin. (7) și (8) al Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, deciziile cu caracter normativ emise de către Consiliul Audiovizualului intră în vigoare la data publicării acestora în Monitorul Oficial al RM, celelalte decizii ale Consiliului Audiovizualului sînt obligatorii de la data indicată în decizie, precum și Consiliul Audiovizualului publică deciziile pe pagina web oficială a acestuia și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Astfel, Regulamentul privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență a fost aprobat prin decizie cu caracter normativ și respectiv a intrat în vigoare o dată cu publicarea acestuia în Monitorul Oficial al RM.

Suplimentar, Consiliul Audiovizualului, denotă că prin Decizia nr. 15/49 din 18.03.2019 Consiliul a luat act de Decizia Comisiei de licitație din data de 15.03.2019, prin care a fost selectat, ca urmare a licitației, măsurătorul de audiență -compania ÎCS "TV MR MLD" SRL, care este reprezentantul oficial în Republica Moldova al companiei AGB Nielsen Media Research, și inițierea negocierilor individuale între posturile de televiziune și compania respectivă și a declarat închisă licitația pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență.

Drept urmare, reglementarea mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media, este asigurată urmare a aprobării de către Consiliul Audiovizualului a Regulamentului sus-vizat, calificînd acțiunea nr. 3, drept realizată.

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat / municipală

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea	Trim II anul 2017 – trim III anul 2018	CNA; ME; entitățile publice care controlează	Studiul privind riscurile de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, publicat pe pagina web a CNA.	Pagina web a CNA	REALIZAT

unor modele pentru registrul
riscurilor de corupție și, după
caz, a planurilor de integritate

întreprinde Rapoartele de evaluare
ri de stat/ publicate.
municipale Cel puțin 2 dezbateri publice
organizate

În conformitate cu indicatorii acțiunii nr. 4, Centrul Național Anticorupție a elaborat 5 rapoarte de evaluare: 2 rapoarte generale de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor fondate de AAPC și AAPL, 2 rapoarte detaliate de evaluare a riscurilor în activitatea ÎM/SC fondate de CMC și CMB și 1 raport de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor din UTA Găgăuzia. Totodată, a fost elaborat raportul de expertiză a cadrului normativ (recomandări formulate în vederea operării modificărilor la circa 20 legi și hotărâri de Guvern).

Rapoartele sus-menționate au fost publicate pe pagina web oficială a CNA, la rubrica "Evaluarea integrității instituționale", subrubrica "Activități"⁸⁸. Împreună cu studiile vizate, pe pagina web a fost publicat și Modelul codului de conduită pentru întreprinderi mici și mijlocii, elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Concluzii preventive privitor la rezultatele acestei activități au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, desfășurată la 12 Decembrie 2017. Studiile finale au fost publicate pe pagina web a CNA, împreună cu modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

În cadrul rapoartelor de evaluare, au fost formulate recomandări pentru fondatorii și administratorii ÎS/ÎM în vederea înlăturării deficiențelor constatate. Suport în acest sens constituie Planul-model de integritate pentru întreprinderi, elaborat urmare evaluării. Materialele vizate au fost remise în adresa Agenției Proprietate Publică, la toate AAPL de nivelul II, precum și Consiliilor Municipale Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia spre informare și întreprinderea măsurilor ce se impun, inclusiv fiind solicitată diseminarea concluziilor către întreprinderile fondate, împreună cu Planul-model de integritate, pentru a fi adaptat specificului de activitate, aprobat și pus în aplicare. În același context, informația privitor la rezultatele evaluării a fost remisă în adresa Prim-ministrului Republicii Moldova.

Raportul detaliat de evaluare a cadrului legal aferent activității ÎS/ÎM și SC cu capital de stat a fost remis în adresa Ministerului Economiei și Infrastructurii în vederea inițierii modificărilor de rigoare pentru înlăturarea factorilor coruptibili stabiliți.

Urmare acțiunilor de informare, consiliere și monitorizare, întreprinse de către Centrul Național Anticorupție, au fost constatate următoarele rezultate:

1. Prin Dispoziția Prim-ministrului nr.12-05-3646 din 08.05.2018, s-a solicitat ministerelor și autorităților administrative centrale diseminarea concluziilor și recomandărilor CNA tuturor

⁸⁸ <https://www.cna.md/libview.php?l=ro&idc=83&id=1848&t=/Evaluarea-integritatii-instituționale/Activitati/Evaluarea-riscurilor-de-corupție-in-legislatia-si-activitatea-intreprinderilor-cu-cota-integrala-sau-majoritara-de-statmunicipala>

întreprinderilor de stat/societăților pe acțiuni la care aceștia dețin titlul de fondator, în scopul înlăturării deficiențelor constatate.

Totodată, s-a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii să examineze concluziile și recomandările expuse în „Raportul de evaluare a cadrului legal cu privire la întreprinderile de stat/municipale și societățile comerciale cu capital de stat” și în coordonare cu autoritățile publice centrale să prezinte propuneri privind ajustarea cadrului normativ în domeniu.

2. Conform informației prezentate de către Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI), o parte din recomandări au fost incluse spre executare în Planul de activitate al MEI și Planul de activitate al Direcției politice economice și mediul de afaceri pentru anii 2018-2020. Unele recomandări au fost incluse în Planul sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice pentru anii 2018-2020, aprobat prin H.G. nr.554 din 18.06.2018. Agenția Proprietăți Publice a fost desemnată responsabilă pentru colectarea informației privitor la implementarea măsurilor din plan și raportarea trimestrială despre progresul obținut către Secretariatul grupului de monitorizare din cadrul CNA.

3. 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat.

4. 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate. 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Suplimentar, conform raportului de progres în implementarea SNIA, prezentat de Ministerul Finanțelor, în baza recomandărilor Centrului Național Anticorupție, prin Ordinul Administratorului Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării" nr. 5-A din 16 mai 2018, a fost aprobat Planul de integritate pentru Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării", care prevede inclusiv elaborarea codului de etică. Concomitent, Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație în entitățile economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a informat privind remiterea cu titlul de informare și uz de serviciu a pachetului de documente către subdiviziunile interesate din subordine, inclusiv Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI, în vederea întreprinderii măsurilor pentru neadmiterea riscurilor de fraudă și corupție, diseminării concluziilor generale, Planului-model de integritate tuturor ÎS/SC cu cotă majoritară de stat, pentru a fi adaptat specificului de activitate. În mod similar, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a diseminat concluziile și recomandările Centrului Național Anticorupție tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni din subordine, precum și Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, Modelul de Cod de Conduită pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și alte materiale aferente.

Subsecvent, colaboratorul Centrului a prezentat un raport privind rezultatele evaluării riscurilor de corupție în legislația și activitatea ÎS/ÎM și la IGP/INP în cadrul audierilor publice, desfășurate la 10.10.2018 de către Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică, cu genericul "Realizarea mandatului CNA de prevenire a corupției prin aplicarea

instrumentului de evaluare a integrității instituționale”. Urmare, a fost aprobată Decizia nr.370 din 24.10.2018, conform căreia IGP, INP și Agenția Proprietate Publică urmează să întreprindă o serie de măsuri în vederea înlăturării deficiențelor raportate de CNA.

Concomitent, se informează că Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație la entitățile economice cu capital de stat, pentru informare și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestru I II anul 2017, trimestru I IV anul 2018	CNA	Numărul de instruiți și de conducători instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Cu referire la instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora, Centrul Național Anticorupție informează pe marginea desfășurării instruirilor cu reprezentanții a circa 30 de companii cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală din diverse domenii. În principal, se menționează desfășurarea instruirilor pe componența ținerii registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora în cadrul Î.M. „Regia Autosalubritate” și „EXDRUPO”, precum și alte întreprinderi de profil. Potrivit chestionarelor aplicate, rata de utilitate a instruirilor constituie 97% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

Totodată, întru atingerea calificativelor de progres stabilite în documentul de politici, precum și asigurarea consolidării climatului de integritate în sectorul privat, Centrul reiterează asigurarea acordării continuu a consultărilor/consilierii și asistenței metodologice calificate pe aspectul dat, inclusiv și prin intermediul altor platforme de comunicare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Începând cu trimestrul I anul 2019 – permanente, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; entitățile publice care controlează întreprinderile de stat/municipale	Registrele riscurilor de corupție și/sau planurile de integritate ale întreprinderilor de stat/municipale, aprobate. Rapoartele privind implementarea măsurilor prevăzute în registrele riscurilor și/sau în planurile de integritate, publicate pe paginile web ale întreprinderilor de stat/municipale sau ale entităților publice care le controlează	Paginile web ale instituțiilor responsabile	REALIZAT

Evaluarea riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală a fost realizată de către Centrul Național Anticorupție reieșind din atribuțiile ce-i revin conform prevederilor art.4 din Legea nr.1104/06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art.6 din Legea nr. 325/23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale.

Urmare aplicării instrumentului de evaluare sectorială a riscurilor în activitatea ÎS /ÎM și SC în care statul deține cotă-parte, s-au identificat o serie de riscuri de fraudă și corupție, printre care cu cea mai mare probabilitate de materializare sunt riscul deturnării de active, riscul manipulării intenționate a rapoartelor financiare și riscuri tipice de corupție (riscul traficului de influență, abuz în serviciu și depășirea atribuțiilor de serviciu).

Riscurile identificate sunt generate de coruptibilitatea cadrului normativ ce se referă la fondarea și activitatea întreprinderilor, control ineficient din partea fondatorului, aplicarea defectuoasă a cadrului normativ cu referire la administrarea bunurilor proprietate publică, neimplementarea procedurilor anticorupție, etc.

Ca rezultat al acestei activități, de către experții CNA au fost elaborate recomandări/cerințe minime ce urmează a fi implementate atât de către fondatori, cât și de către administratorii întreprinderilor, în vederea înlăturării problemelor constatate.

Totodată, au fost elaborate, diseminate și plasate pe pagina web oficială a CNA, modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

Drept urmare, 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat, 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate, 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Totodată, Centrul Național Anticorupție, informează că în parteneriat cu IDIS „Viitorul” și cu suportul PNUD Moldova în cadrul Proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, a fost realizat un Raport de monitorizare pe marginea Evaluării implementării Planurilor de integritate și/sau a registrelor riscurilor de către Întreprinderile de stat și municipale. Raport are drept obiectiv principal, evaluarea implementării Planurilor de integritate și/sau a Registrelor de risc de către ÎS/ÎM, precum și de a oferi recomandările de rigoare în vederea consolidării integrității în activitatea entităților

publice de drept privat. Studiul a fost prezentat public la data de 19.11.2020, și plasat pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție⁸⁹.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestru I IV anul 2018 – pentru elaborar; trimestru I I anul 2019 – pentru adoptare	ME; CNA; după caz, Parlamentul sau Guvernul	Proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern, elaborate și adoptate	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru anul 2019, menționează despre elaborarea și promovarea proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea unor acte normative ce vizează funcționarea Legii cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală elaborată în temeiul art. 2 alin. (3), art.7 alin. (2) lit. c) și alin. (5), art. 8 alin. (1) și alin. (7) lit. n), lit. r), art. 10 alin. (2) și art. 19 alin. (2) din Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală și are ca scop acordarea suportului întreprinderilor de stat/municipale la etapa elaborării actelor normative/administrative necesare pentru organizarea activității acestora.

Prin proiectul dat a fost propus spre aprobare:

- Statutului-model al întreprinderii de stat;
- Statutului-model al întreprinderii municipale;
- Regulamentului-model cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției vacante de administrator al întreprinderii de stat;
- Modelului contractului individual de muncă al administratorului întreprinderii de stat/municipale;
- Regulamentului-model al consiliului de administrație al întreprinderii de stat;
- Regulamentului-model al comisiei de cenzori a întreprinderii de stat;
- Regulamentului privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor la întreprinderea de stat.

Totodată, Ministerul informează că urmare promovării proiectul menționat supra, Guvernul a aprobat Hotărârea Guvernului nr. 484 din 18.10.2019 pentru aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

⁸⁹ <https://cna.md/public/files/RaportintegritateISIMPNUIDIS12112020f5e79.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, CC; cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MF; entitățile publice care controlează întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală	Numărul de controale ale CC și rezultatele lor. Rapoarte CC publicate pe pagina web. Recomandările CC implementate. Alte rapoarte de audit efectuate și publicate. Numărul de inspecții financiare	Pagina web a CC	REALIZAT

În perioada anului 2020 **Curtea de Conturi** raportează pe marginea aprobării și publicării pe pagina web oficială a Curții de Conturi ⁹⁰, a 4 hotărâri:

- Hotărârea nr. 3 din 29 ianuarie 2020 cu privire la Raportul auditului performanței activității întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei”;
- Hotărârea nr. 4 din 30 ianuarie 2020 cu privire la Raportul auditului performanței privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei;
- Hotărârea nr.5 din 30 ianuarie 2020 cu privire la Raportul auditului performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei;
- Hotărârea nr.70 din 21 decembrie 2020 cu privire la Măsurile prevăzute în Programul de conservare și sporire a fertilității solurilor pentru 2017-2020.

În același timp, **Inspekția Financiară**, informează că în perioada anului 2020 au fost efectuate 632 inspectări financiare dintre care 87 vizează întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală.

Suplimentar, **Ministerul Finanțelor** raportează despre monitorizarea și informarea cu regularitate a Curții de Conturi despre măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor din Rapoartele CCRM.

Ministerul Afacerilor Interne informează că activitatea economică a Întreprinderii de Stat „Servicii Pază” este supusă auditului anual. Recomandările înaintate în rezultatul misiunilor de audit sunt incluse în Planurile de acțiuni privind executarea recomandărilor Curții de Conturi.

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începând cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu	CNPF; ME; CCI; CNA; ANI	Modele de coduri de etică în afaceri și de governanță corporativă elaborate. Cel puțin 25% din societățile pe acțiuni și cel puțin 75% din întreprinderile cu cota de capital integrală sau	Paginile web ale instituțiilor responsabile	PARTIAL REALIZAT

⁹⁰ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95#>

interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	verificarea anuală a indicatorilor de progres	majoritară de stat/municipală au adoptat coduri de etică

În anul 2017 a fost elaborat studiul “Managementul integrității în sectorul privat”, un exercițiu de evaluare a conformității sistemului național de integritate în sectorul privat din Republica Moldova și de raliere a acestui sector la standardele internaționale anticorupție, inclusiv la prevederile Convenției ONU împotriva corupției, realizat în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților Centrului National Anticorupție de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Studiul constată lipsa măsurilor de încurajare a integrității și prevenirii corupției în sectorul privat, cum ar fi: respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea în sectorul privat al agenților publici; respectarea normelor de etică a afacerilor; instituirea sistemelor de control intern; transparența acționariatului, fondatorilor, administratorilor și beneficiarilor efectivi ai organizațiilor comerciale; transparența afacerilor statului cu sectorul privat.

De asemenea în cadrul acestui studiu a fost elaborat un Cod de etică - model pentru întreprinderile mici și mijlocii, care poate fi preluat și adaptat de agenții economici. Codul este plasat pe pagina web a Centrului Național Anticorupție.⁹¹ Acest model de Cod, cuprinde un șir de norme și principii anticorupție, necesare pentru ridicarea nivelului de integritate instituțională în cadrul întreprinderilor.

Din raportul prezentat de către **Comisia Națională a Pieței Financiare**, este menționat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public cu privire la necesitatea alinierii la standardele internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 “Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”), precum și a Codului de etică în afaceri. Totodată, Comisia a operat amendamente la Codul de guvernare corporativă, aprobat prin Hotărârea CNPF nr.67/10 din 24.12.2015, care promovează aplicarea codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților.

Camera de Comerț și Industrie a inițiat elaborarea Codului de Conduită pentru brokerii vamali, în colaborarea cu Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Asociația brokerilor vamali.

Totodată, pe parcursul implementării prezentei acțiuni, Camera de Comerț și Industrie a RM informează pe marginea participării în cadrul trainingului pentru companiile mici și mijlocii intitulat „Modalități de autoevaluare a Due Dilligence ale IMM-rilor”, organizat de CIPE, adresat metodelor de realizare a politicilor transparente și atractive ale companiilor, luând în calcul mediul de desfășurare a activității. În scopul consolidării capacităților actorilor din sectorul public, cel privat și ale organizațiilor societății civile de a implementa instrumentele eficiente de prevenire a corupției și de a consolida o conștientizare sporită a opiniei publice cu privire la anticorupție și mijloacele de combatere a corupției, pe parcursul anului 2019, CCI a RM, în calitate de membru al Consiliului de Administrație al Proiectului “Lupta cu corupția prin

⁹¹ https://www.cna.md/public/publications/184975_md_model_de_cod_de.pdf

consolidarea integrității în Moldova” a examinat solicitările de proiecte pentru participare la concursul pentru granturi mici, ce vizează monitorizarea planurilor locale și sectoriale de acțiuni anticorupție. Proiectul implementat de PNUD Moldova cu suport financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, contribuie la realizarea unui sistem durabil de integritate și anticorupție în Republica Moldova prin consolidarea capacităților entităților din sectorul public și privat și a societății civile în vederea aplicării și monitorizării eficiente a instrumentelor și standardelor naționale de integritate.

De asemenea, în perioada de raportare, Camera de Comerț și Industrie a RM a elaborat “Codul deontologic al expertului CCI” care stabilește principiile și standardele de etică profesională obligatorii pentru respectarea de către toți angajații CCI care prestează servicii de expertiză, evaluare, certificare și broker vamal. Documentul se bazează pe Coduri model al instituțiilor similare din alte state și Standardul SM EN 16775:2017 Cerințe generale pentru serviciile de expertiză.

De asemenea, instituția își propune asigurarea traducerii materialelor în domeniul integrității, publicate de Camera de Comerț Internațională, cu scopul de a fi promovat subiectul în rândul membrilor Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

În lipsa disponibilității informațiilor care ar calcula cuantumul stabilit la indicatorii de progres, pe marginea aprobării codurilor de etică de către societățile pe acțiuni și întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, acțiunea urmează a fi calificată drept realizată parțial.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Identificarea stimulentele legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	CNPF; CCI; MF; CNA; ANI	Studiul privind stimulentele legale ale societăților comerciale, elaborat și publicat. Dezbateră publică a studiului organizată	Paginile web ale instituțiilor responsabile	REALIZAT

În scopul identificării stimulentele legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și întru promovarea aplicării standardelor ISO 37:001, **Centrul Național Anticorupție** cu suportul proiectului Consiliului Europei și a Delegației UE ” Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”, s-a angajat în evaluarea bunelor practici internaționale în asigurarea conformării sectorului privat cu standarde anticorupție. Astfel, în cadrul acestui exercițiu, a fost selectat un expert întru asigurarea evaluării comparative a standardelor internaționale și transpunerea acestora conform condițiilor naționale în interacțiunea sectoarelor public și privat în Republica Moldova. Totodată, întru identificarea potențialelor standarde anticorupție de a fi implementate în sectorul privat în Republica Moldova, a fost organizat un atelier de lucru privind modalitățile de conformare a sectorului privat și efectul acestora în consolidarea integrității afacerilor, la care au participat reprezentanți ai entităților publice, societății civile, asociațiilor de business și întreprinderilor private.

În continuare, cu suportul proiectului CLEP, a fost elaborat și prezentat public Studiul privind bunele practici internaționale și oportunitatea transpunerii acestora în legislația națională, în scopul includerii stimulentei legale pentru promovarea implementării Codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și conformării sectorului privat cu politicile de integritate.

De asemenea, documentul a fost discutat și consultat în cadrul mai multor întruniri cu reprezentanții proiectului CLEP, reprezentanții Centrului Național Anticorupție, precum și cu alte entități publice de profil precum, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Consiliului Concurenței, inclusiv cu reprezentanții mediului privat și societății civile.

Conform informației prezentate de **Comisia Națională a Pieței Financiare**, de către Plenul Parlamentului Republicii Moldova a fost aprobat în prima lectură proiectul Legii nr.224 din 04.07.2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, totodată, Comisia a solicitat suportul autorităților de resort pentru aprobarea în lectură finală a proiectului prenotat supra. Urmare a întrunirii interministeriale din 23.12.2019, Cancelaria de Stat a informat Biroul Permanent al Parlamentului privind menținerea avizului, (aprobat prin HG nr.764/2018), precum și susținerea promovării în Parlament a proiectului de lege prenotat. Proiectul de Lege menționat are drept scop transpunerea și compatibilizarea prevederilor Legii 1134/1997 cu standardele eurocomunitare, mai cu seamă racordarea legislației naționale la Directiva 2017/1132 UE a Parlamentului European și a Consiliului din 14.06.2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale, precum și la Directiva 2007/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11.07.2007 privind exercitarea anumitor drepturi ale acționarilor în cadrul societăților comerciale cotate la bursă, având drept scop eficientizarea activității societăților, inclusiv prin dezvăluirea informațiilor aferente convocării și desfășurării adunărilor generale ale societăților, consolidarea drepturilor acționarilor, protejarea investitorilor – fiind astfel asigurată promovarea transparenței și eticii în afaceri.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	MF; ANI; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre examinare și aprobare. Legi adoptate	Paginile web ale instituțiilor responsabile; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Acțiunea nr. 11 a fost dezbătută în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 2 al Strategiei. A fost expusă poziția Ministerului Finanțelor privind caracterul impropriu al atribuțiilor ce îi revin Serviciului Fiscal de Stat prin art. 23. Capitolul V al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare. A fost evidențiat art. 132 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, conform căruia sarcina de bază a SFS constă în asigurarea administrării fiscale, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Serviciul Fiscal de Stat este o autoritate administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestuia, conform art. 132¹ din Codul Fiscal și conform pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea

SFS (aprobat prin H.G. nr. 395 din 05.06.2017). SFS este constituit pentru prestarea serviciilor publice administrative contribuabililor, pentru supravegherea, controlul în domeniul fiscal și constatarea infracțiunilor în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală. Ministerul Finanțelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Fiscal de Stat prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia.

Conform articolului 23, Capitolul V, al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, “Controlul asupra legitimității activităților filantropice și de sponsorizare este exercitat de către Serviciul Fiscal de Stat.” La acest subiect, Ministerul Finanțelor face referire la Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, aprobat prin H.G. nr. 890/2016. Compartimentul D, acțiunea nr. 6 a acestuia prevede realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprii din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Conform raportului MF, chiar dacă acțiunea nr. 11 din Planul de Acțiuni al SNIA, a fost stabilită prin lege în competența SFS, nu înseamnă că responsabilitatea în domeniul politicilor respective revine Ministerului Finanțelor. Spre exemplu, SFS este responsabil de plățile în Fondul viei și a vinului, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politicile în domeniul viei și vinului; SFS este responsabil de administrarea taxei de stat, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politic în domeniul justiției sau taxei de stat.

În acest context, **Ministerul Finanțelor**, menționează lipsa unei legături între acțiunea de evitare a conflictelor de interese și asigurarea utilizării donațiilor în scopurile propuse, și competențele Ministerului Finanțelor. Mai mult ca atât, avînd în vedere structura Ministerului Finanțelor și competențele acordate prin actele normative ce reglementează activitatea acestuia, Ministerul Finanțelor este în imposibilitate de a-și asuma acțiunea respectivă.

Totodată, cu titlu de informare, Ministerul Finanțelor, menționează că prin Legea nr.257/2020 cu privire la modificarea unor acte normative au fost efectuate modificări privind ajustarea denumirilor legilor din domeniul respectiv, în vederea asigurării aplicării unor norme juridice clare.

Urmare dezbaterii pe marginea implementării acțiunii nr. 11 în cadrul ședinței Grupului de monitorizare 2 al SNIA, a fost adoptată Decizia Nr.2 din 21.07.2020, care a fost consultată și avizată la toate autoritățile membre ale Grupului. Conform pct. 8 din Decizie, se menținea necesitatea organizării unei ședințe de lucru avînd drept subiect acțiunea nr.11 “Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse” a priorității VII.3. Etica Afacerilor, a Pilonului VII, pentru a decide asupra modului de implementare în continuare a acesteia.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO	Permanenț, cu verificare anuală	CNA; ME; CNPF; CCI;	Materiale de instruire elaborate și distribuite.	Confirmări din partea instituțiilor responsabile –	REALIZAT

37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă	a indicatorilor de progres	ANI	Instruiri desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri. Cel puțin 200 de persoane instruite anual	agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.

Centrul Național Anticorupție raportează pentru perioada de raport desfășurarea a 9 instruirii cu participarea a 267 audienți cu tematica Implementarea standardelor de integritate în domeniul privat.

Suplimentar, merită a fi menționat, elaborarea și difuzarea la posturile de TV naționale a spoturilor video pentru promovarea integrității în afaceri, activitatea realizată cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, implementat de către PNUD Moldova în colaborare cu Centrul Național Anticorupție, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei.

Subsecvent, **Camera de Comerț și Industrie** informează că în colaborare cu Centrul Național Anticorupție cu suportul PNUD Moldova în cadrul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei, a organizat la data de 20.08.2020 concursul „Marca comercială a anului 2019” care a inclus și nominația „Implementarea standardelor de integritate în sectorul privat”. Nominația a avut 12 învingători din categoria întreprinderilor mici, mijlocii și mari, inclusiv: 6 deținători ai diplomelor în domeniu și 6 deținători ai trofeului de integritate.⁹²

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA; ME; CNPF; CCI	Cel puțin 2 campanii de sensibilizare desfășurate. Materiale promoționale distribuite	Emisia posturilor de TV și radio; postările pe rețelele de socializare; Materialele tipografice ale campaniei	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție (CNA), cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD) și MAE al Norvegiei, a lansat campania națională de informare și sensibilizare publică „Integritatea este libertate”, care informează agenții publici, economici și societate privind drepturile și obligațiunile acestora conform prevederilor Legii integrității nr.82 din 25.05.2017. Noile reglementări combină la nivel național politicile de „integritate politică”, „integritate instituțională” și „integritate în sectorul privat”. Campania îmbină filmulețe, infografice și benzi desenate, diseminate în cadrul evenimentelor și instruirilor organizate de către CNA. Printre materiale se regăsesc prezentări cu privire la relațiile agenților

⁹² <https://chamber.md/difuzarea-live-a-evenimentului-gala-businessului-moldovenesc/>

economici cu sectorul public, restricțiile și limitările foștilor agenți publici (Pantufrajul) și limitarea publicității. Toate materialele sunt publicate pe pagina web a CNA⁹³.

De asemenea, în perioada de raport, CNA a demarat în cadrul Campaniei „O zi anticorupție în orașul tău”, desfășurată în localitatea Hîncești, Edineț și Cahul acțiuni de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat. În cadrul acestei campanii au fost distribuite cetățenilor pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, briloace și genți care conțineau informații relevante privind prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat.

În cadrul evenimentului organizat cu ocazia marcării Zilei Europei, CNA a desfășurat în mun. Chișinău și Ungheni acțiuni/măsuri de sensibilizare a publicului larg privind riscurile și consecințele corupției în sectorul privat, precum și pe marginea importanței integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul dat.

O altă Campanie de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat a fost evenimentul „Ziua Ușilor Deschise la CNA”. Scopul campaniei rezidă în sensibilizarea și educarea populației, privind fenomenul corupției în sectorul public și privat, modalitățile de denunțare a actelor de corupției și a obținerii dezaprobării publice a corupției. Au fost distribuite cetățenilor materiale informative și li s-a acordat asistență și consiliere, de către angajații CNA.

De asemenea, CNA a participat în cadrul evenimentului „Ziua Ușilor deschise la Parlament” unde a sensibilizat opinia publică referitor la consecințele corupției, mecanismele de denunțare a actelor de corupție și răspunderii pentru lipsa integrității.

Totodată, sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat, a fost asigurată în cadrul participării angajaților CNA în cadrul emisiunii difuzate de posturile naționale de televiziune.

Pe pagina oficială a CNA și rețeaua de socializare facebook a CNA au fost plasate informații privind politicile anticorupție, evenimentele/acțiunile/măsurile și materiale video privind importanța prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat.

Suplimentar, merită a fi menționat, elaborarea și difuzarea la posturile de TV naționale a spoturilor video pentru promovarea integrității în afaceri, activitatea realizată cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, implementat de către PNUD Moldova în colaborare cu Centrul Național Anticorupție, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei.

Subsecvent, **Camera de Comerț și Industrie** informează că în colaborare cu Centrul Național Anticorupție cu suportul PNUD Moldova în cadrul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei, a organizat la data de 20.08.2020 concursul „Marca comercială a anului 2019” care a inclus și nominația „Implementarea standardelor de integritate în sectorul privat”. Nominația a avut 12 învingători din categoria întreprinderilor mici, mijlocii și mari, inclusiv: 6 deținători ai diplomelor în domeniu și 6 deținători ai trofeului de integritate.

Din informațiile parvenite de la **Comisia Națională a Pieței Financiare**, este relevat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public referitor la dispunerea de acțiuni punctuale în materie de integritate, prevenire și combatere a corupției în sectorul privat, sensibilizând angajații prin campaniile lansate de CNA (campania națională „Integritatea este libertate”). În

⁹³ <https://www.cna.md/pageview.php?l=ro&idc=167&t=/INTEGRITATEA-este-Libertate/Despre-Campanie&>

vederea sensibilizării atenției opiniei publice, inclusiv a participanților profesioniști la piața financiară nebancaară, CNPF s-a alăturat campaniei de prevenire a corupției și denunțării practicilor ilegale, prin promovarea institutului de avertizor de integritate. În acest sens, pe pagina web oficială a instituției a fost plasat un material privind domeniul vizat⁹⁴.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	MDRC; ME; CNA	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Ministerul Economiei și Infrastructurii informează despre realizarea acțiunii nr. 14, prin adoptarea Legii nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului Civil și modificarea unor acte legislative. La art.1, pct.390, Legea vizată prevede completarea Codului Civil, Capitolul I, Titlul II, cu "secțiunea a 7¹-a Vânzarea -cumpărarea bunurilor imobile". Potrivit acestei secțiuni, cumpărătorul unui bun imobil în construire obține un drept de proprietate provizoriu care se înregistrează în registrul bunurilor imobile, constituind drept real, condiționat asupra imobilului. Concomitent, această secțiune conține o serie de prevederi menite să protejeze cumpărătorul de eventuale fraude.

⁹⁴ https://www.cnpf.md/ro/cnpf-s-a-alaturat-campaniei-de-prevenire-a-coruptiei-6307_93126.html

PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT

În cadrul analizei rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultate au fost reflectate progresele prin atribuirea scorurilor în dependență de nivelul de realizare al acțiunii: 0 = nerealizat, 1/2=parțial realizat, 3=realizat

Pilonul I. Parlamentul

<i>Prioritățile pilonului I</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
I.1. Promovarea eticii deputaților	• Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată	• Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate • Sancțiunile aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,66 (în creștere cu 0.33, în comparație cu anul 2019)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Parlamentul – 30% ⁹⁵ (o creștere cu 4,% comparativ cu anul 2018 ⁹⁶)
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	• Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată	• Legile supuse controlului parlamentar • Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 2 Acțiunea 9 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2.25 (o creștere cu 1,25 puncte comparativ cu anul 2019)	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.1. Limite din partea legislativului – 0.60 (o creștere cu 0,03% comparativ cu datele relatate pentru anul 2019) ^{97, 98}

⁹⁵ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_-_december_2019_for_publishing.pdf

⁹⁶ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_december_2018-january_2019.pdf

⁹⁷ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJPROLI2019_0.pdf

⁹⁸ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf

Acțiunea 10 – gradul de realizare 2		Banca Mondială Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie” – 54
I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție	• Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată • Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/ diminuate	• Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri • Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 2 Acțiunea 14 – gradul de realizare 2 Acțiunea 15 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,2 (o creștere cu 0,8 puncte comparativ cu anul 2019)	Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ – 0.13 (o creștere cu 0.1 puncte, comparativ cu rezultate expuse pentru anul 2019)

* 0 = nerealizat, 2=realizat parțial, 3=realizat

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat pentru perioada noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de Parlament cu 4%, echivalându-se cu 30%, comparativ cu 26% în perioada decembrie 2018 - ianuarie 2019. Totodată opinia privind prezența corupției în Moldova relevă o scădere în luna iunie 2019, 18 % respondenți au afirmat prezența corupției în Parlament în comparație cu 30 % în decembrie 2018.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament a crescut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017.

Aceste rezultate sunt determinate de date socio-politice multidimensionale, însă în corelare cu creșterea opiniei favorabile față de entitate, relevă faptul că deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului, ori stabilirea și realizarea acestora vor contribui la consolidarea încrederii populației în baza angajamentului astfel, declarat de a coordona activitatea membrilor Parlamentului în mod primar într-o servirea interesului public cu respectarea principiilor de integritate. În aceeași ordine de idei, se evidențiază necesitatea continuării intensificării măsurilor de promovare a integrității membrilor Parlamentului și a transparenței față de societatea civilă și cetățeni.

În evaluarea controlului parlamentar a puterii guvernului, Indicele 1.1 Limite din partea legislativului prezintă valoarea de 0.60 în anul 2020, o creștere cu 0,03 puncte comparativ cu anul 2019, atingând rezultatele atinse în anul 2018. Rezultatele relevă o ușoară creștere a controlului parlamentar, care însă necesită eficientizări permanente din punct de vedere metodologic, precum și în ceea ce privește transparența procesului regulator, care de asemenea, necesită îmbunătățiri.

Un alt set de date calculate de către Banca Mondială, Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislație, compilat de către Proiectul Justiției Globale, înregistrează valoarea 0.12, o îmbunătățire cu 0,5 comparativ cu anul 2018. Deși rezultatul marchează o valoare mică în domeniu, progresul în contextul acțiunilor SNIA poate contribui în viitor la îmbunătățirea acestora, inclusiv din eforturile depuse întru consolidarea eticii și conduitei în Parlament. Rezultatul marchează totuși insuficiența eforturilor de control al procesului legislativ, a conformării cu rezultatele expertizei anticorupție.

Suplimentar, merită a fi evidențiate constatările Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, în cadrul Raportului de conformitate adoptat în luna decembrie 2018, în runda a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, care evidențiază faptul că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

De asemenea, GRECO consideră insuficiente eforturile depuse pentru îmbunătățirea transparenței procesului legislativ, astfel solicitând autorităților să asigure, în mod sistematic, publicarea în timp util a proiectelor de legi și a informațiilor aferente, permițând o dezbatere publică și parlamentară semnificativă cu privire la proiectele de inițiative legislative. La același subiect, menționăm, necesitatea sporirii eforturilor de publicare a rapoartelor de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative.

Totodată, Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în ultimul raport parlamentar global, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de monitorizare. Cu toate acestea, raportul atestă că mai multe sarcini pot fi realizate cu resursele disponibile și extra-parlamentare pentru a susține toate comitetele să-și exercite funcția de control în mod mai efektiv. Se recomandă elaborarea unor instruiți specializate, consolidarea

coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	• Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice • Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată	• Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate • Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 2 Acțiunea 5 – gradul de realizare 2 Acțiunea 6 – gradul de realizare 2 Acțiunea 7 – gradul de realizare 2 Acțiunea 8 – gradul de realizare 2 Acțiunea 9 – gradul de realizare 2 Acțiunea 10 – gradul de realizare 2 Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 2 Acțiunea 13 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,16 (o creștere cu 0,76 puncte comparativ cu anul 2019)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Guvernul – 32% (o scădere cu 4 %) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Control asupra puterii Guvernului” – 00.46 (o creștere cu 0013 puncte)⁹⁹ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Aplicarea reglementărilor” – 0.43 (o creștere cu 0.01, față de rezultatele atestate în anul 2019) Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției

⁹⁹ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf

Acțiunea 14 – gradul de realizare 2 Acțiunea 15 – gradul de realizare 2 Acțiunea 16 – gradul de realizare 3 Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3		Sanționarea pentru abateri disciplinare – 0.31 (o creștere cu 0,02)
II.2. Abordarea sectorială a corupției	• Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetatzare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă	Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetatzare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite
Acțiunea 19 – gradul de realizare 3 Acțiunea 20 – gradul de realizare 3 Acțiunea 21 – gradul de realizare 3 Acțiunea 22 – gradul de realizare 2 Acțiunea 23 – gradul de realizare 3 Acțiunea 24 – gradul de realizare 2 Acțiunea 25 – gradul de realizare 3 Acțiunea 26 – gradul de realizare 2 Acțiunea 27 – gradul de realizare 3 Acțiunea 28 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,08 (o creștere cu 0,58 puncte comparativ cu anul 2019)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind autoritățile locale – 62% (o creștere cu 5%) Națiuni în tranziție/Freedom House Scorul „Guvernare democratică locală” – 5.50 (fără schimbări)

Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 3		
II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor	• Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată • Calitatea serviciilor publice, sporită • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate	• Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului • Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice • Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate • Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
Acțiunea 31 – gradul de realizare 2 Acțiunea 32 – gradul de realizare 3 Acțiunea 33 – gradul de realizare 3 Acțiunea 34 – gradul de realizare - Acțiunea 35 – gradul de realizare 2 Acțiunea 36 – gradul de realizare 2 Acțiunea 37 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 1,42 (o descreștere cu 0,91 puncte comparativ cu anul 2019)	Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale – 0.60 (o scădere cu 0,01 puncte)

Instituirea rigorilor de consolidare a integrității instituționale și transparența instrumentelor utilizate de către entități pentru publicul larg, prin aplicarea măsurilor prevăzute în Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017 și în acțiunile din Strategia Națională de Integritate și Anticorupție, precum publicarea registrelor de evidență a cadourilor, publicarea informației privind gestionarea patrimoniului public, publicarea declarației de bună guvernare, adoptarea codului de etică și deontologie, au menirea de a contribui inclusiv la îmbunătățirea percepției asupra eficienței în activitatea instituțiilor publice.

Datele Sondajului opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o scădere a indicelui privind opinia favorabilă a respondenților față de Guvern, echivalându-se cu 32% în lunile noiembrie-decembrie 2019¹⁰⁰, comparativ cu 36% în perioada decembrie 2018-ianuarie 2019¹⁰¹. Totodată, este important de remarcat, rezultatele evidențiate în sondajul opiniei publice pe marginea opiniei favorabile privind autoritățile locale, unde au fost înregistrată o îmbunătățire majoră cu circa 5%, constituind 62 %.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Guvern a crescut cu 3%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017. Totodată, în ceea ce privește ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în APL la nivel de raion, aici rezultatele denotă o scădere cu 4 % față de datele colectate pentru perioada anului 2017.

Factorii „Controlul asupra Guvernului” și „Aplicarea reglementărilor” reflectă o serie de creșteri la nivelul indicatorilor sus-menționați, care însă urmează a fi monitorizate în scopul depistării eventualelor provocări ce necesită a fi soluționate.

Indicele „Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale” înregistrează o creștere, însă în continuare persistă carențe, privind nerespectarea obligațiilor de remitere a proiectelor de acte normative pentru efectuarea expertizei anticorupție, necunoașterea mecanismului dat, nepublicarea rapoartelor de expertiză. Domeniul necesită o abordare minuțioasă, atât din punct de vedere al instruirilor pentru agenții publice privind obligativitatea măsurii (fiind înregistrată utilizarea frecventă a noțiunii „acte pasibile”, nefiind specificată categoria actelor care nu au fost remise pentru expertiză) precum și mecanisme eficiente de monitorizare a realizării acestora.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate	Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI

¹⁰⁰ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

¹⁰¹ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2 (o descreștere cu 0,5 puncte comparativ cu anul 2019)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești – 24% (o scădere cu 6%)
III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție	• Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată • Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție	• Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
Acțiunea 5 – gradul de realizare 0 Acțiunea 6 – gradul de realizare 0 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3 Acțiunea 9 – gradul de realizare 3 Acțiunea 10 – gradul de realizare 3 Acțiunea 11 – gradul de realizare 3 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 3 Acțiunea 14 – gradul de realizare 3 Acțiunea 15 – gradul de realizare 3 Acțiunea 16 – gradul de realizare 3 Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,6 (o creștere cu 0,14 puncte în comparație cu anul precedent)	Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Eficiența justiției” – 44.9 (o creștere cu 0,05 puncte) Națiuni în tranziție/Freedom House Scorul „Cadrul judiciar și independența” – 5 (fără schimbări) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției” – 0.39 (o creștere cu 0,04, în comparație cu anul 2019) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă” – 0.33 (o

Acțiunea 19 – gradul de realizare 3		creștere cu 0,01 puncte, comparativ cu anul 2019) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” – 0.35 (o creștere cu 0,04 puncte, comparativ cu rezultatele atestate în anul 2019) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală” – 0.36 (o creștere cu 0.02 puncte, comparativ cu rezultatele anului 2019) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală” – 0.20 (o creștere cu 0.05 puncte)
III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției	• Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice • Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție	• Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici • Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 21 – gradul de realizare 2 Acțiunea 22 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,5 (o creștere cu 0,5 puncte în comparație cu anul 2019)	

Acțiunea 23 – gradul de realizare 2 Acțiunea 24 – gradul de realizare 3 Acțiunea 25 – gradul de realizare 3 Acțiunea 26 – gradul de realizare 3 Acțiunea 27 – gradul de realizare 3		
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate	Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării Cererile de comisii rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
Acțiunea 28 – gradul de realizare 3 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 0 Acțiunea 31 – gradul de realizare 2 Acțiunea 32 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,2 (o creștere cu 0,2 puncte în comparație cu anul 2019)	
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate	Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului
Acțiunea 33 – gradul de realizare 0	Gradul de realizare 1 (o scădere cu 1 puncte comparativ cu anul 2019)	

Acțiunea 34 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 35 – gradul de realizare 0		
Acțiunea 36 –		

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o scădere a indicelui opiniei favorabile a respondenților față de instanțele judecătorești, echivalându-se cu 24% pentru lunile noiembrie-decembrie 2019¹⁰², comparativ cu 30% în decembrie 2018-ianuarie 2019¹⁰³.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Justiție a scăzut cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰⁴.

Astfel, lipsa transparenței în activitatea entităților din domeniu, generată de specificul activității acestora, precum și monitorizarea insuficientă a eficienței și impactului activităților realizate și respectiv neraportarea rezultatelor către entitățile publice reprezintă unele din motivele concludente care au dus la determinarea unui astfel de rezultat.

Cu toate acestea, se identifică o creștere semnificativă în rândul indicatorilor internaționali de impact monitorizați prin prisma indicatorilor prevăzuți în SNIA. Astfel, Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției., la Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”, Indicele 7.3./8.5 Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/ „Justiția penală”, Indicele 7.4./8.6 Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” / „Justiția penală”, relevă o îmbunătățire a rezultatelor analizate, însă nu putem menționa în continuare aspectele incluse în Raportul Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2019, care remarcă continuitatea existenței unui șir de probleme, precum: corupția în sistemul judiciar, probleme cu independența sistemului judiciar, justiția selectivă.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

<i>Prioritățile pilonului IV</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Monitorizare publică posibilă Rapoartele partidelor politice privind finanțarea

¹⁰² https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

¹⁰³ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

¹⁰⁴ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

		campaniilor electorale, disponibile
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3 Acțiunea 4 – gradul de realizare 3 Acțiunea 5 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 3 (o creștere cu 0.2 puncte în comparație cu anul 2019)	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind CEC = 41% (o creștere cu 3%) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.6. Tranzacția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului” = 0.50 (o îmbunătățire cu 0.03 puncte, comparativ cu rezultatele atestate în anul 2019)
IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri	Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate Sancțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate
Acțiunea 6 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,42 (o creștere cu 0.71 puncte în comparație cu anul 2019)	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI

Acțiunea 8 – gradul de realizare 2		Opinia favorabilă privind partidele politice = 25% (o creștere cu 1%)
Acțiunea 9 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 10 – gradul de realizare 0		
Acțiunea 11 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 12 – gradul de realizare 3		

Raportul Comisiei Electorale Globale din anul 2012¹⁰⁵, Aprofundarea Democrației: o strategie de îmbunătățire a alegerilor la nivel global, definește alegerile întreg drept „profesionale, imparțiale, transparente în organizare și administrare pe durata întregului ciclu electoral”. Tergiversarea unuia din elementele descrise contribuie la scăderea încrederii publice în procesul electoral și în instituțiile responsabile de monitorizarea și gestionarea acestuia.

În acest context, este relevant de analizat cât de semnificative sunt schimbările rezultatelor sondajului realizat de Institutul Republican Internațional (IRI), conform căruia, predispoziția înaltă și medie a cetățenilor de a vota în următoarele alegeri a crescut cu 10% în perioada mai-iunie 2019¹⁰⁶, comparativ cu luna octombrie a anului 2018.

Sondajul IRI: Cât de predispuși sunteți, sau deloc, să participați la vot în următorul scrutin parlamentar?

Sursa: sondajul opiniei publice: locuitorii Republicii Moldova, Septembrie-Octombrie 2018¹⁰⁷

Indicatorul privind încrederea în CEC a populației a crescut cu 3%, astfel, 41% din respondenți afirmând opinia favorabilă față de autoritate în lunile noiembrie-decembrie al anului 2019. Totodată, în perioada mai-iunie 2019 se înregistrează o scădere cu 2%, în ceea ce privește opinia respondenților privind prezența corupției în cadrul partidelor politice și a managementului acestora.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Comisia Electorală Centrală a scăzut cu 6%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017. Totodată, în ceea ce

¹⁰⁵ http://www.cicde.md/media/files/files/integritate_electoral_ro_web_7215156.pdf

¹⁰⁶ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

¹⁰⁷ https://www.iri.org/sites/default/files/2018-11-15_moldova_poll.pdf

privește ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în partidele politice, aici rezultatele denotă o scădere cu 1 % față de datele colectate pentru perioada anului 2017.

Pilonul V. Curtea de Conturi

<i>Prioritățile pilonului V</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi	Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 0 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 2 Acțiunea 5 – gradul de realizare 0	Gradul de realizare 1,2 (o scădere cu 1,4 puncte în comparație cu anul 2019)	Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey, OBS) Transparența bugetară – 58/100 Participare publică – 7/100
V.2. Impactul activității de audit	Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă	Sanțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate Prejudiciul cauzat statului, recuperat
Acțiunea 6 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,66 (o creștere cu 0,33 puncte în comparație cu anul 2019)	Studiul Bugetelor Deschise (OBS) Monitorizare bugetară (de către puterea legislativă: Formulare/aprobare – 48/100 Executare/audit – 47/100 Monitorizare bugetară (de către instituția supremă de audit) – 83/100 Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept /Proiectul Mondial al Justiției

		Indicele 1.3. Auditarea independentă – 0.46(o îmbunătățire cu 0.03 puncte, comparativ cu rezultatele atestate în anul 2019)

Surse indicatori de rezultat

<https://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=md>

<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în baza cantității și actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă întru a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind scorul de 58 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”. Astfel, se concluzionează asupra caracterului limitat al informației bugetare oferite publicului. Scorul de 7 puncte din 100 la capitolul „Participarea publicului” relevă, manifestarea nefrecventă a oportunităților de participare a publicului în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a bugetului.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019¹⁰⁸, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Curtea de Conturi a scăzut cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰⁹.

Totodată, merită a fi menționate aspectele descrise în Studiul „Curtea de Conturi: evaluare instituțională alternativă”¹¹⁰, realizat de către Transparency International Moldova, cu susținerea financiară a Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău, ce subminează transparența și credibilitatea instituțională a Curții de Conturi, și se referă la lipsa prevederilor cuprinse în Legii nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplینirea funcțiilor de membru al Curții de conturi, lipsa unui compartiment dedicat transparenței decizionale pe pagina web oficială a Curții, insuficiența informațiilor plasate la modulul anticorupție.

¹⁰⁸ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹⁰⁹ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

¹¹⁰ <http://www.transparency.md/2021/03/24/transparency-international-moldova-lanseaza-studiul-curtea-de-conturi-evaluare-institutionala-alternativa/>

Pilonul VI. Avocatul Poporului

<i>Prioritățile pilonului VI</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	• Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice	• Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri • Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 3 (valoare constantă)	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Drepturi fundamentale” – 0.54 ¹¹¹ (fără schimbări comparativ cu rezultatele atestate în anul 2019)
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	• Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați	• Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat • Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului

¹¹¹ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2018-June-Online-Edition_0.pdf

		• Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament • Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită
Acțiunea 4 – gradul de realizare 2 Acțiunea 5 – gradul de realizare 2 Acțiunea 6 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,6 (o creștere cu 0.4 puncte în comparație cu anul 2019)	

Factorul "Drepturi fundamentale" al Indicatorului Statului de Drept, calculat de Proiectul Mondial al Justiției, a înregistrat o menținere a indicelui de 0.54 în anul 2020 ca și anul 2019 și 2018. Raportul special privind situația apărătorilor drepturilor omului, prezentat în cadrul Comitetului ONU Drepturile Economice, Sociale și Culturale, prezintă drept una din recomandările esențiale, ca "sporirea eforturilor de eradicare a corupției prin implementarea unei politici de toleranță-zero".

Totodată, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019¹¹², elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Avocatul Poporului a scăzut cu 2%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹¹³.

De asemenea, merită a fi menționat constatările Raportului Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2019, care remarcă în continuare, corupția, printre problemele legate de drepturile omului¹¹⁴.

¹¹² https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹¹³ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

¹¹⁴ <https://md.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/210/MOLDOVA-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT-RO.pdf>

Pilonul VII. Sectorul privat

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019/2020</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	• Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiuni, privatizări, achiziții publice etc. • Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție • Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție	• Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2.66 (o creștere cu 1.33 puncte în comparație cu anul 2019)	Indicele Global al Inovației¹¹⁵ Pilonul instituțional – 59,1¹¹⁶ (o creștere cu 0.7 puncte, comparativ cu anul 2019¹¹⁷)
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală	• Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/ municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc	• Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți

¹¹⁵ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

¹¹⁶ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf

¹¹⁷ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf

Acțiunea 4 – gradul de realizare 3 Acțiunea 5 – gradul de realizare 3 Acțiunea 6 – gradul de realizare 2 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,8 (o creștere cu 0.2 puncte în comparație cu anul 2019)	Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea afacerilor de corupție” – 67 (o creștere cu 3,5 puncte) Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea investițiilor” – 55 (o scădere cu 3,5 puncte)
VII.3. Etica afacerilor	Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat	Sanțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri
Acțiunea 9 – gradul de realizare 2 Acțiunea 10 – gradul de realizare 3 Acțiunea 11 – gradul de realizare 0 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 3 Acțiunea 14 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,16 (o creștere cu 0.17 puncte în comparație cu anul 2019)	Institutul pentru Guvernanță din Basel Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului¹¹⁸ – 5.14 (o scădere cu 0.15 puncte¹¹⁹)

Conform rezultatelor sondajului realizat de către Camera de Comerț și Industrie, în cooperare cu IDIS "Viitorul" și cu susținere din partea Centrul pentru Întreprinderi Private Internaționale (CIPE), 47,9% din antreprenori consideră că anume corupția împiedică mult și foarte mult desfășurarea afacerilor în Republica Moldova, iar 20,4% consideră că corupția blochează desfășurarea afacerilor în țară.

Pe parcursul implementării SNIA, inclusiv în baza informației raportate de autorități, se identifică o participare sporită a mediului de afaceri în domeniul anticorupție. Acesta poate fi rezultatul intensificării eforturilor de către entitățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție, prin organizarea campaniilor de informare, a meselor rotunde și a instruirilor pentru sectorul privat. Totodată, un rezultat direct și în termen scurt va fi extinderea vocii

¹¹⁸ https://baselgovernance.org/sites/default/files/2020-07/basel_aml_index_2020_web.pdf

¹¹⁹ <https://baselgovernance.org/sites/default/files/2019-08/Basel%20AML%20Index%202019.pdf>

sectorului privat în dialogul cu sectorul public, creșterea numărului de indicatori măsurați privind percepția sectorului privat privind corupția, dar și influența percepției date, posibil în mod negativ, datorită sporirii accesibilității informației la acest subiect.

Astfel, indicatorii bazați pe chestionarea percepției sectorului privat privind corupția în țară, reflectă la finele anului 2018 o scădere în calificativele privind impactul corupției asupra activității businessului, după cum și este reflectat în tabelul de mai sus. Totodată, este incontestabilă necesitatea perfecționării continue a prestației entităților publice în interacțiunea cu companiile și prezența unor provocări actuale în acest sens. Astfel, spre exemplu, "Raportul de cartografiere a riscurilor de corupție și soluțiile businessului pentru controlul de stat în Republica Moldova"¹²⁰, realizat de IDIS Viitorul, în cooperare cu CIPE și Agenda Națională de Business din Moldova, relevă potrivit răspunsurilor oamenilor de afaceri, că în circa 20% din cazurile când au fost depistate anumite nereguli în urma controalelor autorităților publice, li s-a cerut sume de bani sau cadouri pentru a „rezolva” cazul.

Indicele Global al Inovației¹²¹, creat de către Institutul European pentru Administrarea Businessului, Universitatea Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, estimează capacitatea țării de a asigura activitatea inovatorie prin prisma a șapte piloni, printre care se regăsește și pilonul instituțional, bazat pe mediul politic, mediul de afaceri și mediul regulator. Pilonul instituțional încorporează indicatorii efectivității guvernamentale, calității regulatorii, statului de drept, costurile de concediere aferente disponibilizărilor, facilitarea inițierii afacerilor ș.a. Pentru anul 2020, Pilonul instituțional în Republica Moldova a înregistrat un scor de 59,1 o creștere cu 0.7 puncte comparativ cu anul 2019. Sub-indicele eficacității guvernamentale a înregistrat o creștere de 0,55 puncte, sub-indicele calității regulatorii a scăzut cu 0.04 puncte, iar sub-indicele statului de drept a crescut cu 0.05 puncte. Se trasează o legătură cu rezultatele stabilite la Pilonul VII al Strategiei, unde carențele cele mai semnificative se regăsesc la acțiunile 10 și 11, care se încadrează în domeniul statului de drept. Astfel, Republica Moldova se prezintă restantă la capitolul încrederii și conformării agenților cu regulile societății. Spre exemplu, Legea nr. 1420 din 31.10.2002 în continuare necesită modificări întru promovarea transparenței sponsorizărilor filantropice. Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului a scăzut cu 0.15 puncte, marcând o ușoară diminuare a riscului fraudei financiare în țară. Totodată, se înregistrează o scădere cu 1.5 puncte a scorului la indicele "Libertatea afacerilor de corupție".

¹²⁰ <http://anb.viitorul.org/files/resource/Raport%20de%20cartografiere%20fin.pdf>

¹²¹ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf

DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

Implementarea eficientă a Strategiei presupune existența unor anumite premise. Documentul de politici anterior, Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2011–2016, a prevăzut cinci asemenea premise, însă evaluarea implementării lui a demonstrat că majoritatea premiselor nu au fost respectate: voința politică nu s-a materializat de fiecare dată, mai multe acte normative nefiind aprobate/adoptate, iar controlul parlamentar nu a fost realizat; implementarea eficientă, la fel, nu a fost pe deplin asigurată, o mare parte a autorităților implementatoare demonstrând abordări formaliste; flexibilitatea în abordare nu a fost plener asigurată, iar acoperirea financiară a fost un neajuns esențial în implementarea SNA 2011–2016.

Data fiind experiența punerii în aplicare a strategiilor anterioare, pentru implementarea actualei Strategii a fost importantă recunoașterea și respectarea următoarelor premise:

- Stabilitatea și voința politică.
- Asigurarea financiară.
- Asumarea responsabilității din partea instituțiilor-pilon
- Control public, monitorizare independentă și imparțială
- Abordări complementare și evitarea dublărilor.

Doar în prezența tuturor premiselor menționate, implementarea măsurilor prevăzute de Strategie va produce impactul scontat prin indicatorii prevăzuți în capitolul III al documentului strategic. Pe parcursul perioadei de implementare a Strategiei, au fost identificați o serie de factori care au compromis din diverse motive, buna desfășurare a procesului de implementare a Strategiei, după cum urmează: intrarea în vigoare a Strategiei la mijlocul anului 2017, ceea ce a împiedicat realizarea activităților scadente pentru perioadele vizate; parcurgerea scrutinelor electorale, ce a generat tergiversarea creării organelor de lucru ale Parlamentului de legislatura a XXI-a; distorsionarea stabilității politice, una din premisele de bază pentru atingerea indicatorilor de progres și, nu în ultimul rând, situația epidemiologică din țară, care a compromis realizarea pe parcursul anului 2020 a mai multor acțiuni.

În această ordine de idei, se consideră oportună extinderea termenului de realizare al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, astfel încât continuitatea Strategiei este dependentă în mod primar de eficiența procesului de implementare, monitorizare și evaluare a documentului de politici, care abordează fenomenul corupției în baza păturilor socio-economice și administrative, posibilă datorită clasificării acțiunilor Strategiei în baza Pilonilor de integritate, bazându-se totodată, pe necesitatea progresului uniform pe toți pilonii pentru a asigura un climat național de integritate.

Subsecvent, necesitatea de extindere a termenului de implementare al Strategiei a fost remarcată inclusiv de către membrii societății civile și de partenerii de dezvoltare în constatările privind eficiența realizării acțiunilor incluse în Strategie, fiind oportună

continuarea acestora, cu includerea altor acțiuni relevante identificate în procesul de monitorizare și evaluare, întru atingerea obiectivelor generale stabilite. Totodată, oportunitatea extinderii termenului de implementare al Strategiei urmează a fi examinată prin prisma asigurării continuității succeselor obținute la nivel central, local cât și sectorial în perioada precedentă, precum și evitării unei lipse de acoperire a documentului de politici în perioada de conceptualizare, elaborare și adoptare a unui nou document strategic.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului I. Parlamentul

Acțiunile 1, 2, 3 – Stabilirea normelor și standardelor de conduită și etică a deputaților se reflectă în ameliorarea riscului aferent acțiunilor date, inclusiv prin includerea prevederilor vizate în Codul regulilor și procedurilor parlamentare. Studiul realizat cu suportul PNUD-Moldova și a GOPAC, oferă o viziune asupra oportunității de perfecționare a situației în domeniu. Totodată, este relevant de apreciat recomandările oferite de experți, privind revizuirea următoarelor subiecte: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Subsecvent, merită a fi menționate inclusiv și constatările Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, evidențiază în cadrul Raportului de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor¹²², că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rîndul parlamentarilor.

Un alt risc se poate manifesta în domeniul asigurării transparenței activității de control a autorităților publice, precum și în cazul dezvoltării platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii.

De asemenea, riscul persistă în cazul acțiunilor 8, 9 - referindu-se la consolidarea controlului parlamentar, în acest context fiind atestată o planificare și transparență insuficiente a activității comisiilor parlamentare.

Subsecvent, publicarea sintezelor obiecțiilor și propunerilor prezentate de societatea civilă nu este asigurată deplin, urmînd a fi monitorizată și perfectată în continuare, în scopul realizării angajamentelor de guvernare transparentă, promovării unor legi integre, menite să consolideze statul de drept.

¹²² <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului II. Guvern, sector public și administrația publică locală

Acțiunile 1-14 - se referă la promovarea integrității în cadrul entităților publice prin realizarea și monitorizarea unui set de 14 instrumente anticorupție și necesită asumarea responsabilității instituționale și manageriale pentru integritatea angajaților. Riscuri persistă pentru mai multe acțiuni, dintre acestea, revizuirea și perfectarea mecanismelor sunt necesare în cazul stabilirii măsurilor de monitorizare a fenomenului de pantoflaj, elaborării și completării registrelor riscurilor, aprobarea codurilor de conduită pentru angajați. Alte riscuri țin de insuficiența cunoașterii instrumentelor anticorupție. În acest caz evidențiem necesitatea continuă a respectării obligativității de realizare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, precum și riscul aferent noilor prevederi ale Legii nr. 100/2018, care necesită a fi uniformizate cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017, în special la subiectul necesității de realizare a expertizei anticorupție doar a proiectelor de acte normative definitive.

O altă sursă de risc pentru Pilonul II este progresul tardiv la subiectul Abordării sectoriale a corupției. Astfel, după aprobarea întârziată a celor 9 planuri sectoriale, este recomandă o atenție sporită implementării continue și raportării progreselor de către entitățile implementatoare, în special, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 676/2017 și indicatorii de progres ai acțiunilor din Prioritatea II.2. La subiectul adoptării planurilor anticorupție la nivel local, rata de realizare constituie 97% de planuri locale anticorupție adoptate de către autoritățile administrației locale de nivelul II.

La prioritatea *Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor* o provocare continuă este crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului III. Justiție și autorități anticorupție

Un set de acțiuni supuse riscului sunt cele legate de unul din instrumentele de asigurare a integrității autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept - testarea la aparatul poligraf. Instrumentul invocă necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale, care pînă în prezent nu a fost asigurată de către toate autoritățile responsabile de realizarea acțiunilor nr. 1 și 2.

Rămîne în continuare supusă riscului constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de către **Comisia de la Venetia**¹²³. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, *instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente* (acțiunile nr. 5, 6) rămîne a fi supusă riscului de nerealizare, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

¹²³ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)020-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)020-e)

Lansarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a cazierului de integritate instituțională este o restanță a anului 2017, nerealizată și în anul 2020. Perfectarea acesteia și asigurarea funcționării efective a tuturor modulelor sunt prevăzute a fi realizate cu suportul proiectului PNUD "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova". Conform ultimelor informațiilor oferite de către instituția raportoare, platforma este dezvoltată și poate fi utilizată, însă, Modulul pentru solicitarea și eliberarea cazierului de integritate profesională va fi utilizat doar după acceptarea notificării privind prelucrarea datelor cu caracter personal de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Unul din obiectivele Strategiei se referă la despăgubirea victimelor corupției, care pot figura în calitate de parte vătămată sau martori în dosare de corupție, sau care au fost afectate și li s-au adus prejudicii în urma faptelor de corupție și au dreptul de a obține despăgubiri. Aceste acțiuni ale Pilonului III sunt supuse riscului deoarece, mecanismul a fost puțin explorat de justițiară pînă în prezent, iar promovarea acestuia în rîndul victimelor prin *elaborarea și distribuirea unui Ghid pentru victimele corupției*, dar și prin *instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție* (acțiunile nr. 33, 34, 35) poate produce o schimbare și contribui la realizarea acestui obiectiv.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Este necesară o atenție continuă pentru asigurarea realizării acțiunii nr.8, privind revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în acest scop, activitatea căruia însă a fost suspendată pe perioada electorală, iar pentru perioada anului 2020, CEC nu a oferit careva informații adiționale întru asigurarea realizării acțiunii menționate supra.

Totodată, rămîne incertă realizarea acțiunii ce prevede clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului V. Curtea de Conturi

Acțiunea ce include revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi, este supusă unor riscuri majore datorită importanței la nivel național a constituirii acestui mecanism, pentru asigurarea sustenabilității și responsabilității entităților publice. Acest aspect a fost remarcat inclusiv în Studiul „Curtea de Conturi: evaluare instituțională alternativă”, realizat de către Transparency International Moldova, cu susținerea financiară a Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău.

De asemenea, considerînd lipsa progreselor majore, pentru perioada curentă de raport, în realizarea acțiunilor nr. 1 și 2, privind efectuarea auditului rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, se relevă riscul tergiversării continuității procesului de asigurare a transparenței și

responsabilității CCRM în realizarea auditului și monitorizării modului de gestionare a patrimoniului public.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VI. Avocatul Poporului

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate atribuie sarcina de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului. Subsecvent, urmează a fi monitorizate modificările respective operate în Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), care va determina succesul în implementarea acțiunii nr. 8, care prevede asigurarea instrumentelor și capacităților necesare ale OAP pentru *înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate*.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VII. Sector privat

Inițiativele atestate în cei trei ani de implementare a Strategiei vor prezenta un impact măsurabil în următorii ani, valoarea pozitivă a acestuia fiind dependentă de conlucrarea efectivă dintre sectoarele public și privat, prin implementarea angajamentelor comune, astfel precum sporirea transparenței relațiilor sectorului privat cu sectorul public (acțiuni nr. 1, 2) și dezvoltarea mecanismelor de control și motivare a companiilor în preluarea politicilor de integritate la nivel instituțional.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție este dependent de realizarea conștiincioasă a acțiunilor agreeate în comun, precum și raportarea în termen și calitativă a progreselor obținute, de către autoritățile publice implementatoare, în strictă conformitate cu indicatorii de progres față de care și-au exprimat angajamentul. În anul 2020, au fost înregistrate o serie de progrese, dar și deficiențe și tergiversări în realizarea unor activități prevăzute în Planul de acțiuni a SNIA, care se explică inclusiv din cauza instituirii stării de urgență legată de pandemia de COVID-19, iar ulterior a stării de urgență de sănătate publică pe teritoriul Republicii Moldova.

Totodată, constatările sumative regăsite în informațiile expuse în prezentului raport, sunt clasificate în două categorii, după cum urmează:

Concluziile de ordin procedural descriu procesul de implementare și de raportare a progreselor înregistrate de către entitățile implementatoare a SNIA.

Printre succesele înregistrate la această categorie, în comun de către autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale de nivelul II, delimităm următoarele:

- aprobarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție consolidează poziția comună a entităților publice de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, față de populație. Progres similar se atestă la nivelul planurilor locale anticorupție, relevând o rată de aprobare de 97%. Cu toate acestea, monitorizarea implementării planurilor este bazată pe publicarea rapoartelor pe paginile web ale entităților responsabile, fapt care a fost realizat de către un număr mic de instituții.
- gradul înalt de raportare asigurat de către AAPL - 91 % a progreselor în implementarea planurilor locale anticorupție aprobate. De asemenea, merită a fi evidențiată deschiderea autorităților administrației publice locale de nivelul II privind aprobarea planurilor locale anticorupție, precum și a funcționarilor desemnați responsabili de monitorizare și raportare din cadrul Consiliilor raionale, de a asigura un dialog continuu cu Secretariatul Grupurilor de monitorizare al SNIA în soluționarea dilemelor parvenite în procesul de implementare și determinarea procedurilor optime de raportare;
- adoptarea Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate care va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate, precum și stabilirea mecanismului instituțional de aplicare a legii, prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 23 din 22.01.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale;
- elaborarea Studiilor "privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017", "în perioada anului 2018" și "în perioada anului 2019", care au permis catalogarea aspectelor și provocărilor constatate precum "aplicarea neuniformă a

prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune”, ”neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați”;

- elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul;

- elaborarea Studiului Expertiza Anticorupție 2016-2018: Eficiență, Costuri, Impact, care cuprinde analiza modului în care autoritățile statului au pus în aplicare în perioada 2016-2018 prevederile referitor la expertiza anticorupție, inclusiv evaluarea în ce măsură conținutul proiectelor de acte normative corespund standardelor anticorupție naționale și internaționale;

- adoptarea Hotărârii de Guvernului nr. 484 din 18.10.2019 pentru aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, care va asigura înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală;

- elaborarea studiului privind bunele practici internaționale și oportunitatea transpunerii acestora în legislația națională, în scopul includerii stimulentei legale pentru promovarea implementării Codurilor de etică în afaceri și de guvernanță corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și conformării sectorului privat cu politicile de integritate;

- elaborarea Studiului privind posibile mecanisme de despăgubire a victimelor corupției (inclusiv elaborarea unui ghid privind procedurile de despăgubire), care vine să asigure structurarea reglementărilor legale, unde o persoană care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau dintr-un act conex actelor de corupție, are dreptul la repararea acestui prejudiciu în conformitate cu prevederile legislației penale, contravenționale sau, după caz, civile;

În procesul de evaluare sunt identificate și oportunități de îmbunătățire și consolidare a eforturilor pentru a atinge rezultate optime în următoarele runde de raportare:

- lipsa uniformității în prezentarea informației de către entitățile publice, în special a datelor colectate de la entitățile subordonate relevă necesitatea instruirii continue la subiectul de monitorizare și evaluare a progreselor în implementarea documentelor de politici;

- necesitatea consolidării capacităților autorităților publice locale, de ordin tehnic și profesional, în scopul asigurării monitorizării eficiente a implementării planurilor locale

anticorupție, precum și în scopul aplicării nemijlocite a instrumentelor de integritate, care invocă necesitatea unei evaluări analitice extensive a activității instituționale;

- asigurarea dezvoltării profesionale continue la nivelul autorităților publice locale a angajaților, contribuind astfel, la consolidarea memoriei instituționale, inclusiv în domeniul eticii și al integrității, la eficientizarea activității instituției precum și la sporirea încrederii populației;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat instituțional optim, atât la nivelul autorităților publice centrale, nefiind asigurată continuitate în monitorizare, precum și la nivelul autorităților publice locale de nivelul II;
- necesitatea intensificării comunicării inter-instituționale, inclusiv cu societatea civilă și mediul privat, în scopul stabilirii drepturilor și obligativităților în conformitate cu acțiunile Strategiei. La acest subiect menționăm sporirea inițiativelor de stimulare a participării societății civile și sectorului privat în activitatea anticorupție, fapt care va contribui inclusiv la creșterea capacității de monitorizare civică a entităților publice.

Concluziile de ordin instituțional sunt atribuite domeniilor de activitate abordate de pilonii separați ai Strategiei și acțiunile întreprinse de entități în parte, atât la nivel central cât și local, pentru a respecta angajamentele de a atinge rezultatele scontate.

În anul 2020, au fost implementate 127 de acțiuni (considerând scadența la sfârșitul anului curent a acțiunilor de consolidare a integrității (1-14) din prioritatea II.1). Dintre acțiunile raportate, 66 – 52 % au fost realizate totalmente, 49 – 39 % au fost realizate parțial, iar 9 – 7% acțiuni nu au fost realizate. Subsecvent, au fost evidențiate 3 -2% acțiuni care au fost calificate drept în imposibilitate de realizare, în mare parte din motivul nesurvenirii cauzei stipulate în acțiune. Merită a fi menționat că jumătate dintre acestea sunt măsuri cu termen permanent de implementare.

Printre bunele practici identificate de instituții se regăsesc:

- adoptarea metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, reprezintă un progres în controlul procesului legislativ, în conformitate cu principiile legalității și certitudinii juridice;
- dezvoltarea Sistemul informatic „Control Financiar”, ce va permite realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, a fost asigurată automatizarea și perfecționarea procesul de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali.
- activitățile de informare realizate de Comisia Electorală Centrală, întru sensibilizarea opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice;

- intensificarea activității de promovare a integrității în sectorul privat care va contribui la conștientizarea importanței subiectului între agenții economici și populație, fiind acordat suport în stabilirea și aplicarea instrumentelor și politicilor de integritate în companii;
- o îmbunătățire medie a rezultatelor privind dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională de către entitățile publice;
- consolidarea continuă a activităților de instruire a agenților publici, reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale cu privire la rigorile integrității profesionale și instituționale;

Au fost identificate și **recomandări** pentru îmbunătățirea performanței instituționale, printre care:

- normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului, deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate. Totodată, Grupul de State Contra Corupției (GRECO), evidențiază în cadrul Raportului de conformitate adoptat în luna decembrie 2018, în cadrul runde a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor;
- publicarea Planurilor individuale de activitate ale comisiilor parlamentare, parte componentă a acestora fiind lista legilor care urmează a fi supuse analizei ex-post, astfel, eficientizând procesul de control parlamentar, identificând prioritățile pentru perioada respectivă și informând părțile interesate privind domeniile care necesită atenție deosebită și dezvoltare continuă;
- realizarea publicării sintezelor obiecțiilor și propunerilor prezentate de către societatea civilă, precum și a rapoartelor de expertiză anticorupție nu este asigurată deplin, urmînd a fi monitorizată și perfectată în continuare, în scopul realizării angajamentelor de guvernare transparentă, promovării unor legi integre, menite să consolideze statul de drept;
- crearea platformei electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative, astfel asigurînd un proces transparent și echitabil, constituie o provocare continuă la prioritatea Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor;
- după aprobarea întârziată a celor 9 planuri sectoriale, este recomandă o atenție sporită acordată de către entitățile implementatoare procesului de implementare continuă și raportare a progreselor de către entitățile implementatoare, în special, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 676/2017 și a indicatorilor de progres ai acțiunilor din Prioritatea II.2., concomitent în ceea ce privește publicarea pe paginile web a entităților, a rapoartelor privind implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție;

- curențe identificate în asigurarea funcționalității tuturor platformelor electronice, dezvoltarea cărora a fost inclusă drept angajament în diferiți piloni ai SNIA. Astfel, se recomandă intensificarea cooperării inter-instituționale și cu partenerii externi de dezvoltare, întru depășirea provocărilor identificate.
- neconcordanța întâmpinată în rapoartele privind realizarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, invocă necesitatea unei raportări mai detaliate la acțiunea dată, cu indicarea actelor normative pasibile de a fi supuse expertizei anticorupție în coraport cu actele normative transmise CNA spre expertizare.
- constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de Comisia de la Veneția. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente (acțiunile 5, 6) rămân a fi angajamente nerealizate, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI, CONFORM STUDIULUI DE EVALUARE A IMPACTULUI STRATEGIEI NAȚIONALE DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE ¹²⁴

SCOPUL STRATEGIEI: INTEGRITATE ÎN LOC DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Agenți publici	Media generală
1	C3 / A4	F2.18/F3.4	Ponderea respondenților care consideră că fenomenul corupției nu este o problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă</i>	% nota 8-10	I - 2017	2%	6%	8%	5%
					II - 2019	2%	2%	9%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
2	C3 / A4	F2.18/F3.4	Percepția corupției în calitate de problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă ...</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	1.9	2.2	3.1	2.4
					II - 2019	1.8	2.1	3.3	2.4
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
3	C4 / A5	F2.19/ F3.5	Cinci cele mai importante cauze ale corupției în Moldova	Scara 0%-100%	I - 2017	44%	51%	76%	57%
			• Salariile mici în sectorul public		II - 2019	43%	43%	66%	51%
			• Mentalitatea de a cere și a da mită (bani și/sau bunuri)		I - 2017	42%	59%	55%	52%
			• Persoanele corupte nu sunt sancționate/pedepsite		II - 2019	46%	56%	45%	49%
			• Averele agonisite din corupție a funcționarilor nu se confiscă		I - 2017	44%	45%	27%	39%
			• Pedepse blânde, care nu descurajează implicarea în acte de corupție		II - 2019	57%	51%	40%	49%
					I - 2017	43%	39%	33%	38%
					II - 2019	46%	48%	36%	43%
				Target: scăderea graduală a valorii procentuale					
4	C5 / A6	F2.20/F3.6	Ponderea respondenților care consideră că nivelul corupției în Moldova s-a redus (ușor/considerabil)	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	23%	39%	25%
					II - 2019	8%	18%	18%	17%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
5	D1	F2.22			I - 2017	45%	61%	-	53%

¹²⁴ Studiul a fost elaborat în cadrul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei: https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

		Ponderea respondenților care consideră inacceptabile orice situații de corupție: 7 situații de corupție pentru populație și 5 pentru business	Scara 0%-100%	II - 2019	62%	83%	-	73%
			Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT		Indicator integrat în baza indicatorilor 1, 2, 4, 5: <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex: 2% = 0.2; 39% = 3.9)</i>	Media scor 1-10	I - 2017	2.0	2.8	2.6	2.5
				II - 2019	2.2	3.3	2,0	2.5
			Target: creșterea graduală a valorii medii					

OBIECTIVUL GENERAL 1: DESCURAJAREA IMPLICĂRII ÎN ACTE DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
6	G2	F2.31	Ponderea respondenților care consideră că în Moldova lupta cu corupția este efectivă (<i>destul de efectivă/foarte efectivă</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	20%	18%
					II - 2019	12%	17%	15%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
7	E1.1.3	F2.28	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bani în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	11,3%	3,6%	8,9%
					II - 2019	7%	4,7%	6,3%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
8	E1.1.6	F2.29	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bunuri în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	6,2%	3,0%	5,2%
					II - 2019	2,1%	1,8%	2,0%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
9	E1.1.3, E1.1.6	-	Volumul mitei (în bani și bunuri) estimat în decursul unui an <i>Univers extrapolare: 2 219 352 persoane în vârstă de 18 ani și mai mult (Recensământ 2014); 52 300 întreprinderi (BNS, 2016), 56 300 (BNS, 2018)</i>	MDL	I - 2017	278 milioane	127 milioane	405 milioane
					II - 2019	319,4 milioane	197,3 milioane	516,7 milioane
				Target: diminuarea graduală a valorii				
10	E1.1.4	-	Frecvența mitei în bani – în decursul unui an, în medie pentru o persoană fizică/juridică care a oferit mită	Media	I - 2017	3,7	6,1	4,5
					II - 2019	5,4	3,5	4,8
				Target: diminuarea graduală a valorii medii				
11	E2	-	Ponderea respondenților care au plătit mită (bani și/sau bunuri) femeilor și bărbaților (<i>din total respondenți</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	F – 5,9% B – 3,3% F&B – 4,4%	F – 1,0% B – 2,2% F&B – 2,0%	F – 4,4% B – 2,9% F&B – 3,6%
					II - 2019	F – 3,2% B – 1,3% F&B – 3,1%	F – 1,2% B – 2,4% F&B – 1,6%	F – 2,6% B – 1,6% F&B – 2,6%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 6-8 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.4	2.9	3.2
					II - 2019	3.2	3.0	3.1

	<i>scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>							
								Target: diminuarea graduală a valorii medii

OBIECTIVUL GENERAL 2: RECUPERAREA BUNURILOR PROVENITE DIN INFRAACȚIUNI DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
12	H1	F2.32	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt impuși să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție (des/foarte des/întotdeauna) <i>Media procentuală în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	3%	5,7%
					II - 2019	5%	2%	4,1%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
13	H1	F2.32	Percepția privind impunerea agenților publici să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție <i>1 = Niciodată ... 6 = Întotdeauna</i> <i>Medie în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Media scor 1-6	I - 2017	1.8	1.7	1.8
					II - 2019	1.5	1.5	1.5
Target: diminuarea graduală a valorii medii								
14	H2.1	F2.33	Ponderea respondenților care s-au confruntat în decurs de 12 luni cu situații de corupție și li s-a restituit prejudiciul cauzat <i>Procent integrat în baza a 7 situații de corupție pentru populație și 5 situații de corupție pentru business</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	14%	14%
					II - 2019	17%	8%	14%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 12-14 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.3	1.1	1.2
					II - 2019	1.2	0.8	1.1
Target: diminuarea graduală a valorii medii								

OBIECTIVUL GENERAL 3: ETICĂ ȘI INTEGRITATE ÎN SECTOARELE PUBLIC, PRIVAT ȘI NEGUVERNAMENTAL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
15	E1.1.2.	F2.27	Ponderea respondenților mulțumiți (mulțumit/foarte mulțumit) de interacțiunea cu agenții publici <i>Media procentuală în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	48%	59%	51%
					II - 2019	52%	56%	53%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
16	E1.1.2.	F2.27	Nivelul de satisfacție al respondenților de interacțiunea cu agenții publici 1= Foarte nemulțumit ... 5 = Foarte mulțumit <i>Medie în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Media notelor 1-5	I - 2017	3.3	3.5	3.4
					II - 2019	3.3	3.4	3.3
Target: creșterea graduală a valorii medii								
17	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului public 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.4	4.8	4.5
					II - 2019	4.7	4.9	4.8
Target: creșterea graduală a valorii medii								
18	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului privat (întreprinderi) 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.6	5.6	4.9
					II - 2019	4.9	6.4	5.4
Target: creșterea graduală a valorii medii								
19	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea mass-media 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.8	5.6	5.1
					II - 2019	4.9	5.6	5.1
Target: creșterea graduală a valorii medii								
20	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea ONG-urilor 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	5.3	6.4	5.6
					II - 2019	5.3	6.2	5.6
Target: creșterea graduală a valorii medii								
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 15-20 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)</i>	Media scor 1-10	I - 2017	5.1	5.9	5.4
					II - 2019	5.3	5.4	5.3
Target: creșterea graduală a valorii medii								

OBIECTIVUL GENERAL 4: PROTECȚIA AVERTIZORILOR DE INTEGRITATE ȘI A VICTIMELOR CORUPȚIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
21	H2&H3	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	31%	30%	31%
					II - 2019	17%	20%	18%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
22	J1	F2.35	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni și le-au raportat	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%
					II - 2019	10%	9%	10%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
23	J3	-	Ponderea respondenților care au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni și nu au avut de suferit, persoana vinovată fiind atrasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	25%	38%	29%
					II - 2019	6%	0%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
24	J4	F2.36	Ponderea respondenților care NU au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni, deoarece consideră că nu există protecție pentru cei care raportează actele de corupție	Scara 0%-100%	I - 2017	36%	38%	37%
					II - 2019	22%	15%	20%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
25	J8	F2.40	Ponderea respondenților care cred (<i>în mare măsură/absolut convingși</i>) că vor fi protejați în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	4%	3%
					II - 2019	4%	5%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
26	J8	-	Percepția respondenților privind protecția în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit 1= Deloc nu cred ... 5 = Absolut convins că voi fi protejat	Media notelor 1-5	I - 2017	1.82	1.90	1.85
					II - 2019	1.9	2.2	2.0
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 21-26 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.4	3.3
					II - 2019	3.3	3.4	3.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 5: TRANSPARENTA INSTITUTIILOR PUBLICE, A FINANȚĂRII PARTIDELOR ȘI MASS-MEDIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
27	L1	F2.42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea puterii executive și legislative drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 3 categorii de instituții centrale (Președinție, Parlament și Guvern)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	18%	19%
					II - 2019	20%	20%	20%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
28	L2.1	F2.43	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel central drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	19%	18%
					II - 2019	15%	17%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
29	L2.2	F2.44	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel local drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>1= Deloc nu este transparent ... 4 = Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	38%	30%	36%
					II - 2019	25%	24%	25%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
30	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea partidelor politice drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	7%	7%
					II - 2019	5%	5%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
31	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea campaniilor electorale drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	8%	8%
					II - 2019	5%	7%	6%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
32	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea mass-media drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	13%	14%
					II - 2019	10%	8%	9%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
33	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea ONG-urilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	20%	20%
					II - 2019	12%	12%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 27-33 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)	Media scor 1-10	I - 2017	1.8	1.6	1.7
					II - 2019	1.3	1.3	1.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 6: EDUCAREA SOCIETĂȚII ȘI A FUNCȚIONARILOR

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
34	D2	F2.23	Atitudinea respondenților față de plățile neformale <i>1= Prefer să existe sistemul plăților neformale, deoarece astfel am acces mai rapid la servicii ... 10 = Prefer să nu existe sistemul plăților neformale chiar dacă aceasta ar însemna accesare mai îndelungată a serviciilor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	8.3	7.9	8.2
					II - 2019	8.7	7.9	8.5
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
35	D3	F2.24	Ponderea respondenților care preferă să soluționeze problemele cu autoritățile publice prin adresarea oficială la instituție, fără a apela la cunoscuți și mulțumiri	Scara 0%-100%	I - 2017	73%	76%	74%
					II - 2019	74%	85%	77%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
36	D4	F2.25	Ponderea respondenților care consideră că dacă denunță faptul că au dat mită unui agent public (voluntar sau forțat), atunci doar agentul public urmează a fi atras la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	16%	17%	16%
					II - 2019	14%	7%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
37	M1	F2.52	Factorii care ar determina respondenții să se implice în acțiuni de diminuare a corupției <i>(Top 3 factori)</i>	Scara 0%-100%				
			Să am siguranța că voi fi protejat împotriva funcționarului pe care îl denunț		I - 2017	43%	40%	42%
			Să fiu sigur că justiția în RM este independentă		II - 2019	32%	30%	31%
			Să știu ce drepturi am ca cetățean în fața funcționarilor și obligațiile lor față de mine		I - 2017	34%	57%	41%
					II - 2019	32%	53%	39%
					I - 2017	31%	28%	30%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
38	M2	F2.53	Ponderea respondenților care au auzit/văzut <i>multă/foarte multă</i> informație despre activități anticorupție în ultimele 12 luni <i>Media procentuală pentru 2 categorii de informații</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	30%	48%	36%
					II - 2019	36%	48%	40%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
39	N1	F2.54	Ponderea agenților economici care au beneficiat de instruirii cu privire la etica afacerilor și integritatea în relațiile cu statul	Scara 0%-100%	I - 2017	-	22%	22%
					II - 2019	-	19%	19%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 34, 35, 36, 38, 39 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)	Media scor 1-10	I - 2017	5.1	4.8	5.0
					II - 2019	5.0	4.8	4.9
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL I. PARLAMENTUL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil								
40	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Parlament	Scara 0%-100%	I - 2017	5%	8%	6%
					II - 2019	11%	9%	10%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Percepția privind corupția în cadrul legislativului îmbunătățită								
41	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	12%	13%
					II - 2019	18%	17%	18%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
42	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	32%	32%	32%
					II - 2019	29%	13%	24%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
Eficiența controlului parlamentar sporită								
43	B3	F2.7	Ponderea respondenților care susțin că Parlamentul controlează <i>În mare măsură / În foarte mare măsură</i> modul cum funcționează legile pe care le adoptă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	17%	12%
					II - 2019	8%	9%	8%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Calitatea reglementărilor îmbunătățită								
44	B2	F2.6	Percepția respondenților privind funcționalitatea legilor <i>1 = Legile în RM deloc nu funcționează / Legile în RM se aplică doar unora ...</i> <i>10 = Legile în RM funcționează foarte bine / Legile în RM se aplică egal tuturor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	3.6	4.4	4.0
					II - 2019	3.3	3.7	3.4
Target: creșterea graduală a valorii medii								
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 40-44 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;	Media scor 1-10	I - 2017	2.6	3,0	2.7
					II - 2019	2.8	3.2	2.9
Target: creșterea graduală a valorii medii								

PILONUL II. SECTORUL PUBLIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil								
45	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Guvern	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	12%	9%
					II - 2019	12%	11%	12%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită								
46	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în APL la nivel de raion	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	14%	15%
					II - 2019	10%	12%	11%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
47	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Primărie / consiliul local	Scara 0%-100%	I - 2017	28%	22%	26%
					II - 2019	25%	16%	22%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Percepția privind corupția în cadrul executivului îmbunătățită semnificativ								
48	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	13%	13%
					II - 2019	17%	19%	18%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
49	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	22%	3%	16%
					II - 2019	23%	12%	20%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate								
50	G1	F2.30	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt sancționați de către conducători pentru lipsa de etică și integritate profesională (<i>Des/Foarte des/Întotdeauna</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	9%	10%	9%
					II - 2019	9%	7%	8%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită								
51	L1	F2.42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea Guvernului drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	18%	17%
					II - 2019	20%	21%	20%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
52	L2	F2.43	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de adoptare a deciziilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	19%	22%	20%
					II - 2019	17%	21%	18%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
53	L2	F2.43			I - 2017	14%	17%	15%

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
			Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de cheltuire a banilor publici, achiziții publice și executarea lucrărilor și serviciilor de interes public drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	II - 2019	14%	16%	15%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
54	L4	F2.46	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	5% 4%	15% 7%	8% 5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
55	L4	F2.46	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	19% 11%	36% 27%	24% 16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
56	L5	F2.47	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	75% 74%	95% 85%	81% 77%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
57	L5	F2.47	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	87% 76%	94% 87%	89% 79%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
58	L6	F2.48	Nivelul de satisfacție al respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central sau local în ultimele 12 luni și au primit răspuns <i>1= Deloc satisfăcut ... 10 = Foarte satisfăcut</i>	Media notelor 1-10	I - 2017 II - 2019	7.7 7.9	7.4 8.0	7.6 7.9
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
59	L7	F2.50	Ponderea respondenților care au utilizat cel puțin un serviciu public electronic în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	17% 14%	70% 69%	34% 31%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
60	L8	F2.51	Ponderea respondenților mulțumiți (<i>Destul de mulțumit/Foarte mulțumit</i>) de serviciile publice electronice	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	79% 88%	93% 90%	83% 89%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 45-60 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017 II - 2019	3.5 3.4	4.4 4.1	3.8 3.6
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL III. JUSTIȚIA ȘI AUTORITĂȚILE ANTICORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil									
61	B1	F2.4	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Justiție	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	13%	12%	
62			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Procuratură		II - 2019	7%	7%	7%	
63			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CNA		I - 2017	10%	11%	10%	
64			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în ANI		II - 2019	7%	7%	7%	
						I - 2017	17%	22%	19%
						II - 2019	9%	9%	9%
						I - 2017	10%	14%	11%
						II - 2019	5%	7%	6%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate									
65	B7	F2.12	Ponderea respondenților care apreciază activitatea CNA <i>Bine/Foarte bine</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	18%	20%	19%	
66			Ponderea respondenților care apreciază activitatea ANI <i>Bine/Foarte bine</i>		II - 2019	9%	11%	10%	
67			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Procuraturii Anticorupție <i>Bine/Foarte bine</i>		I - 2017	10%	11%	10%	
68			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Instanțelor de judecată <i>Bine/Foarte bine</i>		II - 2019	6%	7%	6%	
						I - 2017	15%	18%	16%
						II - 2019	8%	9%	8%
						I - 2017	11%	16%	13%
						II - 2019	8%	8%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
69	B8	F2.13	Ponderea respondenților care consideră CNA drept instituție total independentă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%	
70			Ponderea respondenților care consideră ANI drept instituție total independentă		II - 2019	7%	5%	6%	
71			Ponderea respondenților care consideră Procuratura drept instituție total independentă		I - 2017	6%	5%	6%	
72			Ponderea respondenților care consideră Instanțele de judecată drept instituție total independentă		II - 2019	6%	5%	6	
						I - 2017	7%	6%	7%
						II - 2019	6%	4%	5%
						I - 2017	7%	7%	7%
						II - 2019	6%	4%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
73	J2	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție și au raportat aceste acte la agențiile anticorupție (CNA, ANI, Procuratura anticorupție)	Scara 0%-100%	I - 2017	44%	64%	50%	
					II - 2019	55%	67%	59%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
74	J3	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție, le-au raportat, însă au avut de suferit sau persoana vinovată nu a fost trasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	75%	62%	71%
					II - 2019	66%	89%	73%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
75	J7	F2.39	Ponderea respondenților care ar prefera să raporteze acte de corupție la agențiile anticorupție prin diferite mijloace	Scara 0%-100%	I - 2017	86%	85%	86%
					II - 2019	87%	87%	87%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită								
76	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	12%	11%
77			Ponderea respondenților care apreciază ANI <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	11%	8%	10%
					I - 2017	21%	19%	20%
78			Ponderea respondenților care apreciază CNA <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	12%	14%	13%
					I - 2017	24%	22%	23%
79			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	17%	15%	16%
	I - 2017	11%		13%	12%			
80	Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	II - 2019	11%	9%	10%			
		I - 2017	19%	18%	19%			
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
81	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	21%	8%	17%
82			Ponderea respondenților care apreciază ANI drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	26%	37%	29%
					I - 2017	0,3%	0,8%	0,5%
83			Ponderea respondenților care apreciază CNA drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	0,4%	0,2%	0,3%
					I - 2017	3%	4%	3%
84			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	3%	5%	4%
	I - 2017	10%		6%	9%			
85	Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	II - 2019	18%	20%	19%			
		I - 2017	2%	1%	2%			
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
86	B5	F2.10	Ponderea respondenților care susțin că justiția în RM nu este influențată de interese politice, Guvern și interesul de îmbogățire a judecătorilor <i>Procent integrat (cei care au răspuns nu la toate 3 tipuri de influențe)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	3%	3%
					II - 2019	6%	5%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 61-86 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.5	3.3
					II - 2019	3.0	2.9	2.97
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL IV. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ ȘI PARTIDELE POLITICE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită								
87	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CEC	Scara 0%-100%	I - 2017	12%	17%	14%
					II - 2019	7%	10%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
88	B4	F2.8	Ponderea respondenților care consideră că alegerile în RM sunt <i>Mai degrabă corecte și libere sau Sunt întotdeauna libere și corecte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	26%	16%
					II - 2019	25%	23%	24%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Încrederea în partidele politice îmbunătățită								
89	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în partide politice	Scara 0%-100%	I - 2017	4%	6%	5%
					II - 2019	4%	5%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	0.9	1.6	1.1
					II - 2019	1.2	1.3	1,2
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL V. CURTEA DE CONTURI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită								
87	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Curtea de Conturi	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	16%	12%
					II - 2019	6%	9%	7%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată								
89	B6	F2.11	Ponderea respondenților care consideră că auditul efectuat de Curtea de Conturi la instituțiile publice este independent	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	15%	12%
					II - 2019	8%	9%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.1	1.6	1.3
					II - 2019	0.7	0.9	0.8
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VI. AVOCATUL POPORULUI (OMBUDSMANUL)

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită								
92	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Avocatul Poporului	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	11% 9%	13% 11%	12% 10%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Respectarea drepturilor fundamentale, asigurate								
93	A1	F2.1	Percepția respondenților privind respectarea drepturilor omului de rând în Republica Moldova <i>1= Deloc nu se respectă ... 10 = Se respectă în totalitate</i>	Media notelor 1-10	I - 2017 II - 2019	3.6 3.3	4.8 4.4	4.0 3.6
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
94	A2	F2.2	Ponderea respondenților care conștientizează faptul că orice caz de corupție duce în mod automat la încălcarea drepturilor omului <i>Procent integrat din 5 afirmații (cei care au răspuns Acord total la toate 5 afirmații)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	73% 73%	79% 94%	75% 80%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă								
95	J1	F2.35	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	82% 80%	80% 74%	81% 78%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
96	J4	F2.36	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat din cauza <i>fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	34% 14%	32% 16%	33% 15%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
97	J5	F2.37	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-ar confrunța cu ele</i> (Probabil nu/Sigur nu)	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	32% 27%	31% 23%	32% 26%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
98	J6	F2.38	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-a confrunța cu ele din cauza fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	40% 29%	47% 22%	42% 27%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 92-98 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017 II - 2019	4.7 5.2	5.0 5.9	4.8 5.4
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VII. SECTORUL PRIVAT

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat								
99	N4	F2.62	Ponderea agenților economici care afirmă că nu s-a confruntat cu situații de corupție în interacțiunea cu agenții publici	Scara 0%-100%	I - 2017	-	53%	53%
					II - 2019	-	74%	74%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată								
100	N2	F2.60	Ponderea agenților economici care afirmă că fenomenul corupției în sistemul judiciar, fiscal, vamal control al calității produselor și în procedurile de achiziții publice este printre principalele obstacole în activitatea lor	Scara 0%-100%	I - 2017	-	32%	32%
					II - 2019	-	29%	29%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
101	N3	F2.61	Ponderea agenților economici care afirmă că activitatea lor <i>Deloc nu este afectată</i> de interese politice	Scara 0%-100%	I - 2017	-	51%	51%
					II - 2019	-	64%	64%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
102	N6	-	Ponderea agenților economici care au cod de etică în cadrul companiei <i>Baza de eșantionare: întreprinderile mici, medii și mari</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	-	81%	81%
					II - 2019	-	82%	82%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Gradul de risc privind spălarea banilor redus								
103	M3	F2.56	Ponderea respondenților care preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar/card	Scara 0%-100%	I - 2017	24%	-	24%
					II - 2019	19%	-	19%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
104	M3	F2.57	Ponderea respondenților care NU preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar sau card, deoarece este incomod sau nu au încredere în bănci	Scara 0%-100%	I - 2017	61%	-	61%
					II - 2019	62%	-	62%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
105	N7	F2.58	Ponderea agenților economici care folosesc numerarul ca mijloc de plată în activitatea companiei în proporție de 20% și mai mult	Scara 0%-100%	I - 2017	-	48%	48%
					II - 2019	-	55%	55%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
106	N8	F2.59	Ponderea agenților economici care consideră că folosirea numerarului ca mijloc de plată oferă posibilitatea de eschivare de la plata impozitelor	Scara 0%-100%	I - 2017	-	19%	19%
					II - 2019	-	17%	17%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 99-106: Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex. 2% = 0.2, 39% = 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	6.4	4.2
					II - 2019	2,9	7,0	4.2
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv	Valori înregistrate la începutul anului 2020
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	Indicele de Percepție a Corupției/Transparency International Sursa: www.transparency.org Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	30 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 100 0,28 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1 5,75 / 2016 Scara: de la 7 pînă la 1	33 / 2018 32/2019 0,32/2019 0,34/2020 6 / 2018
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova	-0,88 / 2015 Scara: de la -2,5 pînă la +2,5 860 milioane lei/ 2015 Scara: nu există	- 0,80/2017 0.73/2018 –

		Sursa: www.transparency.md Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/Transparency International Sursa: http://www.transparency.org/	42% / 2015 Scara: 0–100%	
3	Obiectivul general 2: <i>Recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție</i>	–	–	–
4	Obiectivul general 3: <i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i>	Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/ Clasamentul Doing Business/Banca Mondială Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	42.4 / 2017 Scara: 0–100 44 / 2016 Scara: 1–190 țări 0,55 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	41.5/2019 37.2/2020 47 / 2018 74.4/2020 0,43 / 2019 0,46/2020
5	Obiectivul general 4: <i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i>	Ponderea persoanelor care s-au plîns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100%	–

6	Obiectivul general 5: <i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediei</i>	Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index Indicele Global al Libertății Presei/ Reporteri Fără Frontiere Sursa: https://rsf.org/en/moldova	4,00 / 2016 Scara: de la 7 pînă la 1 0,58 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1 28,83 / 2016 Scara: de la 100 pînă la 0	4,00/2018 4,00/2019 0,55 / 2019 0,55/2020 30.01/2018 31,21/2019
		Indicele situației mass-mediei din Republica Moldova/Centrul pentru Jurnalism Independent Sursa: http://media-azi.md/	26,66 / 2016 Scara: de la 100 pînă la 0	24,14/2019
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100% 24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100%	– –
Pilonul I. Parlamentul				

8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	23% / 2017 Scara: 0–100%	26% / octombrie 2018 30%/decembrie 2019
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri / 2015 Scara: 100–0% 0,30 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	– 0,12/2019 0,13/2020
10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,61 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	0,57 / 2019 0,60/2020
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,05 / 2015 Scara: de la -2,5 pînă la +2,5	-0,04 / 2017 0.05/2018
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală				

12	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Guvernul/Sondajul opiniei publice a	27% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	36% / 2018
		locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>		
		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/</i>	0,43 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,43 / 2019 0,46/2020
		Factorul „Aplicarea reglementărilor”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,41 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,42 / 2019 0,43/2020
	Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i>	-0,63 / 2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i>	-0,51 / 2017 0.47/2018	
13	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	50% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	57% / octombrie 2018 62%/2019
		Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	5,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	–
14	Indicator de impact Pilon II: <i>Percepția privind corupția în cadrul</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de	27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri / 2015	–

	<i>executivului, îmbunătățită semnificativ</i>	afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	<i>Scara: 100–0%</i>	
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate</i>	Indicele 1.4. Sancționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,27 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,29 / 2019 0,31/2020
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i> Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International <i>Sursa: http://index.okfn.org</i>	0,62 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i> 51% / 2015 <i>Scara: de la 0–100%</i>	0,61 / 2019 0,60/2020 –
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție				
17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	28% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	30% / 2018

18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	23,9% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	26,3% / 2018 31.7/2020
		Scorul „Cadrul judiciar și independența”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	–
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,25 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,35/ 2019 0,39/2020
		Ponderele gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătoresc) drept cea mai coruptă ramură a puterii/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri / 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,23 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,32 / 2019 0,33/2020

	<i>unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,34 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,31/2019 0,35/2020
		Indicele 8.5. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,32 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,34 / 2019 0,36/2020
		Indicele 8.6. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,24 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,15/2019 0,20/2020
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice				
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	34% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i> 0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	38% / 2018 0,47 / 2019 0,50/2020
22	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în partidele</i>	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional	23% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	25% / 2018

	<i>politice îmbunătățită</i>	Sursa: www.iri.org		
Pilonul V. Curtea de Conturi				
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită</i>	–	–	–
24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule- of-law-index	0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,42 / 2019 0,46/2020
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)				
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule- of-law-index	0,58 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,54/2019 0,54/2020
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temîndu-se că aceasta le-ar crea doar probleme/ nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–

	<i>frică de persecuții, redusă</i>	Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md		
Pilonul VII. Sectorul privat				
28	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	64,3% / 2015 <i>Scara: 100–0%</i> 381 milioane lei / 2015 <i>Scara: nu există</i>	– –
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/ Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	65,9% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i> 55% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	63,5% / 2019 68,1%/2020 58,5% / 2019 55%/2020
30	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel Sursa: https://index.baselgovernance.org/	5,24 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 10</i>	5,37/2018 5.29/2019 5.14/2020